

עיר וקדיש מז שמיא נחית

זיא תשבת מפי זרעו

ספר תורת הזוהר

והוא ספר הזוהר שחבר התנא האלוקי
רבן שמעון בר יוחאי זיע"א
בלשון הקודש למען ירוץ הקורא בו
מנוקד ומחולק ללמוד יומי

חלק ט'

בזוהר דא יפקון מן גלותא

והמשכילים ייהרו כזוהר הרקיע

עֲזָרִי מֵעַם ה' עוֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ

סֵפֶר תּוֹרַת הַזֹּהַר חֵלֶק ט'

וְהוּא סֵפֶר הַזֹּהַר שֶׁחִבֵּר הַתַּנָּא הָאֱלֹקִי
רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי זִיע"א
בְּלִשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ לְמַעַן יְרוּץ הַקּוֹרֵא בּוֹ
מִנְקֵד וּמַחֲוֹלֵק לְלִמּוּד יוֹמֵי
לְכָל יְמוֹת הַשָּׁנָה

מְזוּהָר פ' וַיֵּשֶׁב דף קצ עד זוהר פ' וַיַּחֲדֵךְ דף ריז

וּמִצּוּרָף: 1. תִּיקוֹן הַכִּלְלִי, 2. תִּפִּילַת הַדֶּרֶךְ 3. תִּפִּילַת הַיּוֹדִיָּה
לְבוֹרֵא עוֹלָם, 4. תִּפִּילָה לְפָנֵי וְאַחֲרֵי הַלִּימוּד, 5. תִּיקוֹן מַג, 6.
תִּיקוֹן מַח, 7. פְּתִיחַת אֱלִיהוּ הַנְּבִיא

מוֹפָץ לְלֹא מִטְרַת רוּחַ כָּלֶל – לְקִירוּב הַגָּאוּלָּה בְּרַחֲמִים
וְכָךְ נִסִּים יַחַד שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל אֶת סֵפֶר הַזֹּהַר הַקְּדוֹשׁ שָׁנָה בְּשָׁנָה
בְּהִילּוּלַת הַרְשָׁב"

יֹצֵא לְאוֹר עַל יְדֵי "מִפְעֵל הַזֹּהַר הָעוֹלָמִי"
בְּעִיה"ק בֵּית שְׁמֶשׁ תּוֹבֵב"א
שֶׁבֶט תִּשְׁע"ד לַפ"ק

רבי שלום יהודה גראס שליט"א
האדמו"ר מהאלמין-בית שמש
חיבר למעלה מאלף ספרים
על כל מקצועות התורה

סניף בת ים
רחוב בר יהודה 50
בת ים יצ"ו ארץ ישראל
טל: 0527651911

נא לפרסם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובשמחות
ולכל החברים וידידים לזיכוי הרבים ולזכות ללמוד
תורה לשמה, וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים
צדיקים, ועליו נאמר "אם תוציא היקר מזולל כפי
תהיה", הוא מברך והקב"ה מסכים אתו אכ"ר.

הרשב"י קובע:

"בספר הזוהר יצאו בני ישראל מהגלות ברחמים"

**מחפשים מפיצים למליוני דפי הזוהר בכל העולם
מחפשים תורמים להדפיס מיליוני דפי הזוהר לחלקם
ל-15 מליון יהודים בחנם**

האם יש מחשב שיוכל לחשב את הזכות הגדולה שיכולים
לזכות בכסף קטן?

**גדולי הדור פסקו! תרמו אל מפעל הזוהר העולמי, (ישירות
לדפוס) והיו שותפים להצלת עם ישראל על ידי חלוקת דפי זוהר
היומי, ספרים ועלונים בחינם: 0527-651911**

עם קדוש לנחלתו וחלקו, ועל כן נותן להם עצה בכל. אשריהם בעולם הזה ובעולם הבא.

בא ראה, כשהצד הרע הזה יורד ומשוטט בעולם ורואה את מעשי בני האדם, שהם כלם סוטים דרכיהם בעולם, הוא עולה ומשטין עליהם, ואלמלא שהקדוש ברוך הוא חס על מעשי ידיו, הם לא היו נשארים בעולם.

מה כתוב? ויהי כדברה אל יוסף יום יום. כדברה – שעולה ומעלה בכל יום ויום, ואומר לפני הקדוש ברוך הוא כמה רעות, כמה מלשינות, כדי לכלות בני אדם.

מה כתוב? ולא שמע אליה לשכב אצלה להיות עמה. ולא שמע אליה – משום שהוא חס על העולם. לשכב אצלה, מהו לשכב אצלה? כדי לקחת שלטון לשלט על העולם, והשלטון לא שולט עד שנתנת לו רשות.

דבר אחר לשכב אצלה – כמו שנאמר (ויקרא טו) ולאיש אשר ישכב עם טמאה. להיות עמה – לתת לה גדלות וברכות וסיוע, שאלמלא הייתה לה סיוע מלמעלה, לא נשאר בעולם אפלו אחד, אבל משום שהקדוש ברוך הוא חס על העולם, נשאר העולם בקיומו.

רבי אבא אָמַר, הַכֹּל הוּא דֶּרֶךְ אַחַת, אֲבָל יֵצֵר
הָרַע הוּא שְׁהוּלָךְ וּמִפְתָּה אֶת בְּנֵי הָאָדָם
כְּדִי לְהַסְטוֹת אֶת דִּרְכֵיהֶם וּלְהַדְבֵּק בָּהֶם בְּכָל
יוֹם וַיּוֹם, וּבְכָל עֶדֶן וְעֶדֶן. מִסָּטָה אֶת הָאָדָם
מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת כְּדִי לְדַחוּתוֹ מִדֶּרֶךְ הַחַיִּים, לְמַשָּׁךְ
אוֹתוֹ לַגִּיהֶנֶם.

אַשְׁרֵיו מִי שֶׁעוֹשֶׂה וְשׁוֹמֵר [אַשְׁרֵי מִי שֶׁעוֹשֶׂה,
שׁוֹמֵר] דֶּרֶכּוֹ וְשִׁבְלֵיו כְּדִי שְׁלֹא יִדְבֹק
בוֹ, הֵינּוּ מֵה שֶׁכָּתוּב וַיְהִי כְּדַבְּרָה אֶל יוֹסֵף יוֹם יוֹם
וְלֹא שָׁמַע אֵלֵיהֶּ, כִּמּוֹ [בַּמָּה] שֶׁהִיא אוֹמֶרֶת לוֹ
בְּכָל יוֹם. שֶׁהָרִי רוּחַ הַטְּמָאָה, יֵצֵר הָרַע, מִפְתָּה
אֶת הָאָדָם בְּכָל יוֹם לְשֹׁכֵב אֶצְלָהּ, בְּתוֹךְ הַגִּיהֶנֶם,
וּלְהַדוֹן שָׁם, לְהִיּוֹת עֲמָה.

בֵּא רָאָה, כְּשֶׁאָדָם נִדְבֵּק לְאוֹתוֹ הַצַּד, נִמְשָׁךְ
אַחֲרֶיהָ, וְנִטְמָא עֲמָה בְּעוֹלָם הַזֶּה וְנִטְמָא
עֲמָה בְּעוֹלָם הָאַחֵר. בֵּא רָאָה, צַד הַטְּמָאָה הַזֶּה
הוּא מְנוּל, הוּא מְלַכְלָךְ, כְּכָתוּב (ישעיה ל) צָא תֹאמַר
לוֹ, צוּאָה מִמֶּשׁ, וּבוֹ נִדּוֹן מִי שֶׁמִּסָּטָה דֶּרֶכּוֹ
מִהַתּוֹרָה, וּבוֹ נִדּוֹנִים אוֹתָם הָרָשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם
שֶׁאֵין לָהֶם אֱמוּנָה בְּקֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא.

מֵה כָּתוּב? וַיְהִי כִּהְיוּם הַזֶּה וַיָּבֹא הַבִּיטָה לַעֲשׂוֹת
מְלֹאכְתּוֹ וַאֲזַן אִישׁ מֵאֲנָשֵׁי הַבֵּית שֶׁם בְּבֵית.

וַיְהִי כִּהְיוֹם הַזֶּה – הַיּוֹם שֶׁיֵּצֵר הָרַע שׁוֹלֵט בְּעוֹלָם
וַיּוֹרֵד לְהַשְׁטִין לִבְנֵי הָאָדָם. מָתִי? הַיּוֹם שֶׁבָּא
אָדָם לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה עַל חַטָּאָיו, אוּלַּי לְהַשְׁתַּדֵּל
בַּתּוֹרָה וּלְעֲשׂוֹת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, וְאִזּוֹ יוֹרֵד בָּאוֹתוֹ
הַזֶּמֶן כְּדִי לְהַשְׁטִין לִבְנֵי הָאָדָם.

וַיָּבֹא הַבֵּיתָה לְעֲשׂוֹת מְלָאכָתּוֹ, כְּדִי לְהַשְׁתַּדֵּל
בַּתּוֹרָה וּלְעֲשׂוֹת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא
מְלָאכָתּוֹ שֶׁל הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְכִיּוֹן שֶׁעֲבוּדַת
הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה הִיא עֲבוּדַת הַקְדוּשָׁה בְּרוּךְ
הוא, צָרִיךְ לְאָדָם לִהְיוֹת תַּקִּיף כְּאַרְיֵה בְּכָל צְדָדָיו
כְּדִי שֶׁלֹּא יִשְׁלַט עָלָיו הַצַּד הָאַחֵר וְלֹא יוּכַל
לְפַתּוֹת אוֹתוֹ. מַה כָּתוּב? וְאִין אִישׁ, אִין גָּבֵר
שֶׁיַּעֲמִיד לִפְנֵי הַיֵּצֵר הָרַע וַיִּלָּחֶם בּוֹ קָרֵב כְּרָאוּי.

מַה דִּרְכוֹ שֶׁל יֵצֵר הָרַע? כִּיּוֹן שֶׁרוּאָה שְׂאִין
הָאָדָם עוֹמֵד כְּנֶגְדּוֹ וַיּוֹצֵא לְקָרֵב אֹתוֹ, מִיד
– וַתִּתְּפֹשֶׁהוּ בְּבִגְדּוֹ לֵאמֹר שְׂכָבָה עִמִּי. וַתִּתְּפֹשֶׁהוּ
בְּבִגְדּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁכָּאֲשֶׁר יֵצֵר הָרַע שׁוֹלֵט עַל
הָאָדָם, מִתְּקִין אוֹתוֹ וּמְקַשֵּׁט לוֹ אֶת לְבוּשׁוֹ,
מִסְּלִסֵּל בְּשֻׁעָרוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַתִּתְּפֹשֶׁהוּ בְּבִגְדּוֹ
לֵאמֹר שְׂכָבָה עִמִּי, הִדְבֵּק עִמִּי.

מִי שֶׁהוּא צָדִיק, מִתְּגַבֵּר כְּנֶגְדּוֹ וְנִלָּחֵם בּוֹ קָרֵב. מַה
כָּתוּב? וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ בְּיָדָהּ וַיִּנָּס וַיֵּצֵא חֲחוּצָה.

יַעֲזֹב אוֹתוֹ וַיִּתְגַּבֵּר כְּנִגְדּוֹ [וַיִּלָּחֶם בּוֹ קָרֵב] וַיִּכְרַח
מִמֶּנּוּ כְּדִי לְהַנְצִיל מִמֶּנּוּ, וְלֹא יִשְׁלֹט עָלָיו.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עֲתִידִים הֵם הַצַּדִּיקִים לִרְאוֹת
אֶת יֵצֶר הָרַע כְּמוֹ הַר גָּדוֹל, וַיִּתְמָהוּ
וַיֹּאמְרוּ, אֵיךְ יִכְלָנוּ לְהִכְנִיעַ אֶת הָהָר הַגָּדוֹל
הָעֲלִיּוֹן הַזֶּה?! וְעֲתִידִים הָרָשָׁעִים לִרְאוֹת אֶת
הַיֵּצֶר הָרַע דָּקִיק כְּמוֹ חוּט שֶׁל שַׁעֲרָה, וַיִּתְמָהוּ
וַיֹּאמְרוּ, אֵיךְ לֹא יִכְלָנוּ לְהִכְנִיעַ אֶת חוּט הַשַּׁעֲרָה
כְּזֶה דָּקִיק?! אֵלּוּ יִבְכּוּ וְאֵלּוּ יִבְכּוּ. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא יִבְעֵר אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם וַיִּשְׁחַט אוֹתוֹ
לְעִינֵיהֶם, וְלֹא יִשְׁלֹט עוֹד בָּעוֹלָם, וַיֵּרְאוּ הַצַּדִּיקִים
וַיִּשְׁמְחוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קמ) אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ
לְשִׁמְךָ יִשְׁבּוּ יִשְׂרָאֵל אֶת פָּנֶיךָ.

וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה חֲטָאוּ מִשְׁקָה מֶלֶךְ
מִצְרַיִם וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (עמוס ג)
הִישָׁאג אַרְיָה בִּיעֵר וְטָרַף אֵין לוֹ הֵיתָן כְּפִיר קוּלוֹ
מִמַּעֲוֹנָתוֹ בִּלְתִּי אִם לָכֵד. הִישָׁאג אַרְיָה בִּיעֵר.

בֵּא רְאֵה כְּמָה יֵשׁ לְאָנָשִׁים לְהַשְׁגִּיחַ בַּעֲבוּדַת
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכָל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל
בַּתוֹרָה וּבַעֲבוּדַת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, פָּחַדוֹ
וַיֵּרָאֵתוּ הֵם עַל הַכֹּל, שֶׁהָרִי כְּשֶׁבָרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ

הוא אֶת הָעוֹלָם, עֲשֶׂה אֶת כָּל הַבְּרִיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם
כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּדַמּוּתוֹ כְּרֹאֵי לוֹ, וְאַחֵר כֶּךָ בְּרֹא
אֶת הָאָדָם בְּדַמּוּת עֲלִיּוֹנָה, וְהַשְׁלִיט אוֹתוֹ עַל כָּל־
בְּדַמּוּת הַזֶּה.

שָׁבָל זֶמֶן שֶׁאָדָם עוֹמֵד בְּעוֹלָם, כָּל אוֹתָם
הַבְּרִיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם זוֹקְפִים רֹאשׁ
וּמִסְתַּכְלִים בְּדַמּוּת הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁל הָאָדָם, אֲזַי כָּל־
פּוֹחֲדִים וְזָעִים מִלְּפָנָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב)
וּמוֹרָאָכֶם וְחִתְּכֶם יִהְיֶה עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ וְעַל כָּל
עוֹף הַשָּׁמַיִם וְגו'. וְהַדְּבָרִים הַלָּלוּ, כְּשֶׁמִּסְתַּכְלִים
וְרוֹאִים אוֹתוֹ, הַדַּמּוּת הַזֶּה, וְהַנִּשְׁמָה בּוֹ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֵף עַל גִּב שָׂאִין בּוֹ נִשְׁמָה,
הַצְּדִיקִים לֹא מִשְׁתַּנִּים מִכְּמוֹ שֶׁהִיָּתָה
דַּמּוּתָם בְּהַתְחַלָּה, וְכִשְׁאָדָם לֹא הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי
הַתּוֹרָה, הַדַּמּוּת הַקְּדוּשָׁה הַזֶּה מִתְחַלֶּפֶת לוֹ, וְאִז
חַיַּת הַבֶּרֶךְ וְעוֹף הַשָּׁמַיִם יְכוּלִים לְשַׁלֵּט עָלָיו,
מִשּׁוּם שֶׁהַדַּמּוּת הַקְּדוּשָׁה הַזֶּה הִתְחַלְּפָה לוֹ,
הִתְחַלְּפָה לוֹ הַדַּמּוּת הַזֶּה שֶׁל בֶּן אָדָם.

וְבֵא וְרֹאֵה, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מַחְלִיף הַמַּעֲשִׂים
שֶׁלֹּמַעְלָה וּמַטָּה כְּדֵי לְהַחֲזִיר הַדְּבָרִים
לְמְקוֹמָם, וְשִׁמְצָא רְצוֹנוֹ בְּכָל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם.

הַדְּמוּת שֶׁל דְּנִיָּאל לֹא הִשְׁתַּנְּתָה כְּשֶׁהִפִּילוּ אוֹתוֹ
 לְגַב הָאָרִיּוֹת, וּמִשּׁוּם כֵּךְ נִצּוּל. אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה,
 אִם כֵּךְ, הִנֵּה כָּתוּב (דְּנִיָּאל ו') אֱלֹהֵי שְׁלַח אֶת מְלָאָכוֹ
 וְסָגַר אֶת פִּי הָאָרִיּוֹת וְלֹא חִבְּלוּ אוֹתִי. מִשְׁמַע
 שְׁמִשּׁוּם הַמְּלָאָךְ שֶׁסָּגַר אֶת פִּיהֶם, לֹא נִזּוּק.

אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם זֶה לֹא נִזּוּק, שֶׁהָרִי אוֹתָהּ דְּמוּת
 הָאָדָם הַצַּדִּיק הִיא הַמְּלָאָךְ מִמֶּשׁ, שֶׁסּוּגַר
 אֶת הַפֶּה וְקוֹשֶׁר אוֹתָם לְשֹׁמֵר אוֹתוֹ שְׁלֹא יִזְיקוּ
 לוֹ, וּמִשּׁוּם כֵּךְ אֱלֹהֵי שְׁלַח מְלָאָכָה, אוֹתוֹ שְׁכַל
 הַדְּמִיּוֹת שֶׁבְּעוֹלָם חֲקוּקוֹת בּוֹ, וְהוּא הַחֲזִיק בִּי אֶת
 דְּמוּתִי וְלֹא יָכְלוּ לְשַׁלֵּט בִּי, וְסָגַר אֶת פִּיהֶם. וְעַל
 זֶה שְׁלַח וַדַּאי אֶת מְלָאָכוֹ.

וְהַמְּלָאָךְ הַזֶּה, אוֹתוֹ שְׁכַל הַדְּמִיּוֹת חֲקוּקוֹת בּוֹ,
 שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קי') יָדִין בַּגּוֹיִם מְלֹא
 גִּיּוֹת, הוּא שְׁלֹא מִשְׁתַּנֶּה לְפָנָיו כָּל דְּמִיּוֹת
 הָעוֹלָם, וְעַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְשֹׁמֵר דִּרְכּוֹ
 וּשְׁבִילָיו כְּדִי שְׁלֹא יִחַטֵּא לְפָנָיו רַבּוֹנוֹ, וַיִּתְקַיֵּם
 בְּדְמוּת שֶׁל אָדָם.

בֹּא רְאֵה, יַחְזַקְאֵל שָׁמַר אֶת פִּיו מִמַּאֲכָלוֹת
 אֲסוּרִים, שֶׁכָּתוּב (יַחְזַקְאֵל ד') וְלֹא בָּא בְּפִי בֶּשֶׂר
 פְּגוּל, זָכָה וְנִקְרָא בֶּן אָדָם. מַה כָּתוּב בְּדְנִיָּאל?

(דניאל א) וַיֵּשֶׁם דָּנִיֵּאל עַל לְבוֹ אֲשֶׁר לֹא יִתְגַּאֵל בַּפֶּתַח
בַּגַּ הַמֶּלֶךְ וּבִיַּיִן מִשְׁתִּיּוֹ, זָכָה הוּא וְהַתְקִיִּים בַּדְּמוּת
שֶׁל אָדָם. מִשּׁוּם שֶׁכָּל דְּבָרֵי הָעוֹלָם, כָּל־
מִפְחָדִים מִלִּפְנֵי דְמוּתוֹ שֶׁל אָדָם, שֶׁהוּא שְׁלִיט עַל
כָּל־הָעוֹלָם וְהוּא הַמֶּלֶךְ עַל הַכֹּל.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מִשּׁוּם זֶה צָרִיךְ לְאָדָם לְהַשְׁמֵר
מִחֻטְאֵיו וְלֹא יִסְטָה לְיָמִין וְלִשְׂמָאל, וְעַם
כָּל זֶה צָרִיךְ לְאָדָם לְבַדֵּק בַּחֻטְאֵיו בְּכָל יוֹם וְיוֹם,
שֶׁהֵרִי כְּשֶׁאָדָם עוֹמֵד מִמִּטָּתוֹ, שְׁנֵי עֵדִים עוֹמְדִים
לִפְנָיו וְהוֹלְכִים עִמּוֹ כָּל הַיּוֹם.

רוֹצֶה הָאָדָם לָקוּם – אוֹתָם הָעֵדִים אוֹמְרִים לוֹ
בְּשַׁעֲהַ שְׁפוּתָח עֵינָיו: (משלי ד) עֵינֶיךָ לִנְכַח
יְבִיטוּ וְעַפְעָפִיךָ יִישִׁירוּ נִגְדָךְ. קָם וּמִסְדֵּר רַגְלָיו
לָלֶכֶת – אוֹתָם הָעֵדִים אוֹמְרִים לוֹ: (שם) פֶּלֶס מִעַגְל
רַגְלָךְ וְגו'. וְעַל כֵּן, כְּשֶׁהוֹלֵךְ הָאָדָם בְּכָל יוֹם,
צָרִיךְ לוֹ לְהַשְׁמֵר מִחֻטְאֵיו.

בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כְּשֶׁבָּא הַלֵּילָה, צָרִיךְ לְהִתְבּוֹנֵן
וְלְבַדֵּק בְּכָל מָה שֶׁעָשָׂה כָּל הַיּוֹם הַהוּא כְּדִי
שִׁישׁוּב מֵהֶם וְיִסְתַּכַּל בָּהֶם תָּמִיד, כְּדִי שִׁישׁוּב
לִפְנֵי רַבּוֹנוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים נא) וְחֻטְאֵי נִגְדֵי
תָּמִיד, כְּדִי שִׁישׁוּב מֵהֶם.

ובא וראה, בזמן שישראל היו בארץ הקדושה, לא נמצא בידיהם חטא, כמו שבארנוהו, משום שאותם הקרבנות שהיו מקריבים בכל יום היו מכפרים עליהם. עכשו שישראל גלו מן הארץ ואין מי שמכפר עליהם, התורה מכפרת עליהם ומעשים כשרים, משום שהשכינה עמהם בגלות, ומי שאינו מסתכל בדרכי הקדוש ברוך הוא, גורם לשכינה להכניע בתוך העפר, כמו שנאמר (ישעיה כו) יִשְׁפִּילָנָה יִשְׁפִּילָה עַד אֶרֶץ וְגו'.

אמר רבי יצחק, וכן מי שמשתדל בתורה ובמעשים כשרים, גורם לכנסת ישראל להרים ראש בתוך הגלות. אשרי חלקם של אותם שמשתדלים בתורה ימים ולילות.

בא ראה, גלגל הקדוש ברוך הוא גלגולים בעולם כדי להרים את ראש הצדיקים, שהרי כדי שיוסף ירים את ראשו בעולם על שנמצא צדיק לפניו, הרגיו את האדון על עבדיו, כמו שנאמר חטאו משקה מלך מצרים והאפה לאדניהם למלך מצרים, והכל כדי להרים את ראשו של יוסף הצדיק. ובא וראה, על ידי החלום נכנע מעם אֶחָיו, ועל ידי החלום התגדל על אֶחָיו, והתגדל על כל העולם.

וַיַּחַלְמוּ חֲלוֹם שְׁנֵיהֶם אִישׁ חֲלָמוֹ בְּלֵילָה אֶחָד
 אִישׁ כְּפִתְרוֹן וְגו'. בֹּא רֵאֵה שְׁהֵנָּה נֹאמֵר
 שְׁכָל הַחֲלוֹמוֹת הוֹלְכִים אַחֲרֵי הַפֶּה. כַּאֲשֶׁר יוֹסֵף
 פָּתַר לָהֶם אֶת הַחֲלוֹם, לָמָּה לָזֶה פָּתַח פִּתְרוֹן
 טוֹב, וְלָזֶה פִּתְרוֹן רַע? אֲלֹא שְׁאוּתָם הַחֲלוֹמוֹת
 הָיוּ עַל יוֹסֵף, וּמִשּׁוֹם שֶׁיָּדַע הַדָּבָר עַל עֲקָרוֹ
 וְשָׂרְשׁוֹ, מִשּׁוֹם כִּךְ פָּתַר לָהֶם הַחֲלוֹם כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ,
 לְכָל אֶחָד וְאֶחָד פָּתַר לָהֶם פִּתְרוֹן לְהַחֲזִיר הַדָּבָר
 עַל מְקוֹמוֹ.

מַה כָּתוּב? וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יוֹסֵף הֲלוֹא לֵאלֹהִים
 פִּתְרָנִים סִפְרוּ נָא לִי. מַה הִטַּעַם? מִשּׁוֹם
 שֶׁכִּךְ צָרִיךְ לוֹ לִפְתֹּר הַחֲלוֹם – לְהַפְקִיד אֶת
 הַפִּתְרוֹן לְקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִשּׁוֹם שֶׁשֵּׁם הוּא
 הַקִּיּוֹם שֶׁל הַכֹּל וּבּוֹ עוֹמֵד הַפִּתְרוֹן.

בֹּא רֵאֵה, הֲרִי נֹאמֵר שֶׁדִּרְגַת הַחֲלוֹם לְמַטָּה הִיא,
 וְהִיא הַדִּרְגָּה הַשְּׁשִׁית, מִשּׁוֹם שֶׁהֲרִי מִמָּקוֹם
 הַנְּבוּאָה הִיא שׁוֹרָה, עַד הַדִּרְגָּה הַזֹּאת שֶׁל הַחֲלוֹם,
 שֶׁשׁ דִּרְגוֹת הֵן, וְעוֹלָה הַפִּתְרוֹן מִדִּרְגַת הַחֲלוֹם
 לְדִרְגָּה אַחֲרֶת. הַחֲלוֹם הוּא הַדִּרְגָּה שְׁלֹמֶטָה,
 וְהַפִּתְרוֹן עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, וְהַפִּתְרוֹן עוֹמֵד בְּדַבּוּר,
 וְעַל כֵּן בְּדַבּוּר עוֹמֵד הַדָּבָר, שֶׁכָּתוּב הֲלוֹא
 לֵאלֹהִים פִּתְרָנִים. הֲלוֹא לֵאלֹהִים וְדָאִי.

בא רֵאָה מָה כְּתוּב. וַיִּסְפֹּר שׁוֹר הַמַּשְׁקִים אֶת
חֲלוּמוֹ לְיוֹסֵף וְגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח וְאָמַר,
(מלכים-ב ב) וַיְהִי כְּעֶבְרָם וְאֵלֵיהּ אָמַר אֶל אֱלִישָׁע
שָׂאֵל מָה אַעֲשֶׂה לָּךְ בְּטָרָם אֶלְקָח מֵעִמָּךְ וַיֹּאמֶר
אֱלִישָׁע וַיְהִי נָא פִי שְׁנַיִם בְּרוּחָךְ אֵלַי. כָּאֵן יֵשׁ
לְהִסְתַּכֵּל, שֶׁהַפְּסוּק הַזֶּה הוּא תְּמִיּהָה. וְאֵלֵיהּ
אָמַר אֶל אֱלִישָׁע שָׂאֵל מָה אַעֲשֶׂה לָּךְ, וְכִי בְּרִשּׁוֹתוֹ
זֶה עוֹמֵד? וְהִרִי הוּא בְּרִשּׁוֹתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא! וְעוֹד, שֶׁאֱלִישָׁע גַּם כֵּן הָיָה יוֹדֵעַ, מָה הַטַּעַם
שֶׁאָמַר וַיְהִי נָא פִי שְׁנַיִם בְּרוּחָךְ אֵלַי?

אָמַר וַדַּאי, מִי שֶׁאוֹחֵז בַּשָּׁמַיִם וְאֶרֶץ וְכָל
הָעוֹלָמוֹת, אֵיךְ זֶה לֹא יִהְיֶה בְּרִשּׁוֹתוֹ?
וַדַּאי שֶׁאֵלֵיהּ וּשְׂאֵר הַצַּדִּיקִים, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
עוֹשֶׂה תְּמִיד אֶת רְצוֹנָם, שֶׁכְּתוּב (תהלים קמה) רְצוֹן
יִרְאִיו יַעֲשֶׂה, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁאוֹתָהּ רוּחַ הַקָּדֹשׁ שֶׁעָלִיו
הוֹרִישׁ לְאֱלִישָׁע הַצַּדִּיק, שֶׁהָיָה הַשָּׁמַשׁ שָׁלוֹ,
וְהִנֵּה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לוֹ (מלכים-א יט) וְאֵת
אֱלִישָׁע בֶּן שַׁפְט מֵאֲבֵל מְחוּלָה תִּמְשַׁח לְנָבִיא
תַּחְתָּיָךְ, וְעַל כֵּן הָיָה לְאֱלִישָׁע לְרֶשֶׁת אוֹתוֹ.

פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחָךְ, מָה זֶה פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחָךְ אֵלַי?
וְכִי יַעֲלֶה עַל דַּעְתָּךְ שֶׁעַל אֶחָד בִּקֵּשׁ שְׁנַיִם?
וּמָה שֶׁלֹּא הָיָה בְּרִשּׁוֹתוֹ אֵיךְ בִּקֵּשׁ מִמֶּנּוּ? אֶלֹא

הוא לא בקש רוח על כל אחד שנים, אלא
[הוא] כך בקש ממנו – באותה הרוח שהיתה לו,
שיעשה שתי הנהגות בעולם באותה הרוח.

מה כתוב? ויאמר הקשית לשאול אם תראה
אתי לקח מאתך יהי לך כן ואם אין לא
יהיה. מה הטעם אם תראה אתי? אלא אמר לו,
אם תוכל לעמד על עקר הרוח שהשארת לך
בשעה שאלקח ממך – יהיה לך כזה, שהרי כל
אותו העקר של הרוח בשעה שיתבונן בו, כאשר
יראה את אליהו, תהיה דבקת בו כראוי.

בא ראה, מי שמסתכל במה שלומד מרבו ורואה
אותו באותה החכמה, יכול להתוסף יותר
באותה הרוח. בא ראה, שהרי יוסף בכל מה
שעשה היה רואה ברוח של החכמה את אותה
הדמות של אביו. היה מתבונן, ומשום כך היה
הדבר מסתייע לו, ונוספה לו רוח אחרת באור
יותר עליון.

בשעה שאמר לו אותו הרשע והנה גפן לפני,
הזדעזע יוסף, שלא היה יודע על מה
יבא הדבר. כיון שאמר ובגפן שלשה שריגם,
מיד התעוררה רוחו ונוסף באור, והסתכל בדמות
אביו, ואז האירה רוחו וידע את הדבר.

מה כתוב? ובגפן שלשה שריגם. אמר יוסף, הנה ודאי בשורה של שמחה בשלמות היא. מה הטעם? משום שהגפן הזו נראית על כנסת ישראל, והתבשר יוסף על זה. ובגפן שלשה שריגם – אלו הם שלש דרגות עליונות שיוצאות מן הגפן הזו, כהנים לויים וישראלים.

והיא כפרחת עלתה נצה, שהרי בגללם עולה כנסת ישראל ומתברכת מעם המלך העליון. הבשילו אשכלתיה ענבים – אלו הצדיקים של העולם, שהם כמו ענבים מבשלים כראוי. דבר אחר הבשילו אשכלתיה ענבים – זהו היין המשמר בענביו מששת ימי בראשית. עד כאן התבשר יוסף בחלומו, מכאן והלאה החלום הוא שלו, משום שיש לו חלומות, ולאחרים. ואקח את הענבים, שהוא לו, לעצמו. **שנינו**, מי שרואה ענבים לבנים בחלום, סימן יפה לו. שחורים – לא. מה הטעם? משום שהוא הסוד של שתי דרגות ידועות, אותם שחורים ולבנים. זה הוא טוב, וזה הוא לא טוב, וכל הענבים תלויים בסוד האמונה, ועל כן נפרדים בחכמה, הן לטוב הן לרע. אלו צריכים רחמים, ואלו השגחה של רחמים.

בא ראה, אדם הראשון, אשתו סחטה לו ענבים וגרמה לו מות ולכל ישראל ולכל העולם. נח בא לענבים הללו, ולא נשמר כראוי, מה כתוב? (בראשית ט) וַיֵּשֶׁת מִן הַיֵּין וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְּגַל בְּתוֹךְ אֶהְלָה, בַּה"א. בְּנֵי אֶהְרֹן שָׁתוּ יַיִן מֵהֶם, וְהִקְרִיבוּ קָרְבָן בְּאוֹתוֹ הַיֵּין וּמִתּוֹ, וְהָרִי נִתְּבָאֵר. ומשום כך כתוב (דברים לב) עֲנִיבְמוּ עֲנֵבֵי רוּשׁ אֲשַׁכֵּלֶת מְרוֹת לְמוֹ, מִשּׁוּם שְׁאוֹתֶם הָעֲנֵבִים גָּרְמוּ אֶת זֶה.

ראה ענבים שהם טובים באותו הכרם שמעלים נחת וריח בדרגות שלמות כראוי. ועל זה יוסף ידע את הדבר והסתכל בעקר ופתר החלום על בריו, משום שהתבשר באותו החלום כראוי, ומשום כך פתר הפתרון לטוב וכך התקיים.

מה כתוב? וַיֵּרָא שֶׁר הָאֲפִים כִּי טוֹב פָּתַר וַיֹּאמֶר אֶל יוֹסֵף אֲף אֲנִי בַּחֲלוּמֵי וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה סְלֵי חֲרִי עַל רֹאשִׁי. בא ראה, ארורים הם הרשעים, שכל מעשיהם כלם לרע, וכל אותם הדברים שהם אומרים, כלם לרע ולהרע.

כיון שפתח את פיו באף, מיד פחד יוסף, וידע שכל דבריו הם להרע ובשורה של רע בפיו. והנה שלשה סלי חרי על ראשי. אז ידע

יוסף שֶהתְּבַשֵּׁר עַל חֶרֶבֶן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְיִשְׂרָאֵל
בְּגָלוֹת, שִׁיגְלוּ מִן הָאָרֶץ הַקְדוּשָׁה.

רֵאָה מֶה כָּתוּב, וּבִסֵּל הָעֲלִיּוֹן מְכַל מְאֹכֵל פְּרָעָה
מַעֲשֵׂה אָפָה וְהָעוֹף אָכַל אֶתֶם מִן הַסֵּל
מֵעַל רֹאשִׁי. אֵלֹהִים שָׂאָר הָעַמִּים שְׁמַתְכִנְסִים עַל
יִשְׂרָאֵל וְהוֹרְגִים אוֹתָם וּמַחְרִיבִים בֵּיתָם וּמַפְזְרִים
אוֹתָם לְאַרְבַּעַת צְדֵי הָעוֹלָם. וְהַכֵּל הַסֵּתֶכֶל יוֹסֵף,
וַיֵּדַע שְׁאוֹתוֹ הַחֲלוּם עַל יִשְׂרָאֵל כְּשִׁיְהִי בְּחִיּוֹב
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. מִיָּד פָּתַר לוֹ פְּתָרוֹן לָרַע, וְהַתְקִים בּוֹ.

וּבֵא וּרְאָה, שְׁתֵּי הַדְּרָגוֹת הִלְלוּ שְׂרָאָה זֶה וּרְאָה
זֶה – זֶה רָאָה כְּשֶׁעוֹלָה וְשׁוֹלֵט הַדְּרָגָה
הָעֲלִיּוֹנָה וּמְאִירָה הַלְּבָנָה, וְזֶה רָאָה שְׁנַחֲשָׁף
וְשׁוֹלֵט עָלֶיהָ הַנָּחָשׁ הָרַע, וּמִשּׁוּם כֵּן הַסֵּתֶכֶל
יוֹסֵף בְּחֲלוּם הַהוּא, וּפָתַר אוֹתוֹ פְּתָרוֹן לָרַע. וְעַל
כֵּן הַכֵּל עוֹמֵד בְּפְתָרוֹן, וְזֶה וְזֶה רָאוּ, בְּשְׁתֵּי
הַדְּרָגוֹת הִלְלוּ, שְׁשׁוֹלֵט זֶה וְשׁוֹלֵט זֶה.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים נא) לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי
אֱלֹהִים וְרוּחַ נָכוֹן חִדָּשׁ בְּקִרְבִּי. אֵת הַפְּסוּקָה
הַזֶּה בְּאַרְוֵהוּ, אָבֵל לֵב טָהוֹר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים-א
ג) וְנָתַתָּ לְעַבְדְּךָ לֵב שֹׁמֵעַ וְגו', וְכָתוּב (משלי טו) וְטוֹב
לֵב מְשֻׁתָּה תָמִיד, וּמִשּׁוּם כֵּן לֵב טָהוֹר וְדָאִי.

וְרוּחַ נְכוּן חֲדָשׁ בְּקֶרְבִּי – זֶהוּ רוּחַ נְכוּן וְדַאי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית א) וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם, וְהִתְעוֹרְרוּ, זֶה רוּחוֹ שֶׁל הַמַּשִּׁיחַ, וְהִתְעוֹרְרוּ (יחזקאל יא) וְרוּחַ חֲדָשָׁה אָתֶן בְּקֶרְבְּכֶם. וְדוֹד הַתְּפִלָּה, אוֹתוֹ רוּחַ נְכוּן חֲדָשׁ בְּקֶרְבִּי.

מִשּׁוּם שֵׁשׁ מֵהֶצֶד הָאֲחֵר לֵב טָמֵא וְרוּחַ עוֹעִים שֶׁמִּסְטָה אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם, וְזוֹ הִיא רוּחַ טָמְאָה שֶׁנִּקְרָאת רוּחַ עוֹעִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה יט) ה' מִסֵּךְ בְּקֶרְבָּהּ רוּחַ עוֹעִים, וְעַל כֵּן וְרוּחַ נְכוּן חֲדָשׁ בְּקֶרְבִּי. מֶה זֶה חֲדָשׁ? זֶה חֲדוּשׁ הַלְבָּנָה. בְּשַׁעֲהַ שְׁמַת־חֲדָשֶׁת הַלְבָּנָה, דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חֵי וְקִיָּם, וּמִשּׁוּם כֵּן חֲדָשׁ.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי אֶלְעָזָר, זֶה שְׁכָתוֹב (מלכים-א כב) וַיֵּצֵא הָרוּחַ וַיַּעֲמֵד לִפְנֵי ה' וַיֹּאמֶר אֲנִי אֶפְתָּנוּ וַיֹּאמֶר ה' אֵלָיו בְּמָה. וַיֹּאמֶר אֶצֶא וְהִיִּיתִי רוּחַ שֶׁקָּר בְּפִי כָּל נְבִיאָיו וַיֹּאמֶר תִּפְתָּה וְגַם תּוּכַל צֹא וַעֲשֵׂה כֵן. וְשָׁנִינוּ שֶׁהִיְתָה רוּחַ נְבוֹת הַיִּזְרְעָאִלִּי. וְכִי הַנְּשֻׁמוֹת, כִּיּוֹן שְׁעוֹלוֹת וְעוֹמְדוֹת לְמַעְלָה, הֵן יְכוּלוֹת לָשׁוּב לְעוֹלָם הַזֶּה? וְהַדָּבָר תָּמוּהָ שֶׁאָמַר, אֶצֶא וְהִיִּיתִי רוּחַ שֶׁקָּר בְּפִי וְגו'.

וְעוֹד, מָה הַטַּעַם נַעֲנֵשׁ עָלָיו אַחָאב? שְׁהָרִי דִין
הַתּוֹרָה שֶׁשָּׁם שְׁמוֹאֵל לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל כֶּךָ
הוא, שְׁכָתוּב (שמואל-א ח) אֶת שְׁדוּתֵיכֶם וְכִרְמֵיכֶם
וְזִיתֵיכֶם הַטּוֹבִים יָקַח, וְאִם אַחָאב נָטַל אוֹתָהּ
כָּרֶם בְּנִבּוֹת, דִּין הָיָה! וְעוֹד, שְׁהִיתָה לוֹ כָּרֶם
אַחֲרָת, אוֹ זָהָב, וְלֹא רָצָה!

אָמַר לוֹ, יִפֶּה שְׁאֵלָתָּ. בֹּא רֵאֶה, הָרוּחַ הַזֶּה
שֶׁאָמְרוּ שֶׁהִיא רוּחַ שֶׁל נְבוֹת, כָּאֵן יֵשׁ
לְהַסְתַּכֵּל – וְכִי הָרוּחַ שֶׁל נְבוֹת יְכוּלָה לַעֲלוֹת
וְלַעֲמֹד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבַקֵּשׁ שְׁקָר,
שְׁכָתוּב וַיֵּצֵא הָרוּחַ? וְאִם הוּא צַדִּיק, אֵיךְ יִבְקֹשׁ
שְׁקָר בְּעוֹלָם הַהוּא, שֶׁהוּא עוֹלָם שֶׁל אֱמֶת? וּמָה
בְּעוֹלָם הַזֶּה לֹא צָרִיךְ צַדִּיק שְׁקָר, בְּעוֹלָם הַהוּא
לֹא כָּל שָׁפֵן? וְאִם אֵינוֹ צַדִּיק, אֵיךְ יְכוּל לַעֲמֹד
לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא?

אָמַר וְדַאי נְבוֹת לֹא הָיָה כָּל כֶּךָ צַדִּיק לַעֲמֹד לִפְנֵי
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲלֹא רוּחַ אַחֲרָת הָיְתָה
שֶׁשְׁלָטָה בְּעוֹלָם, שְׁזוּהִי רוּחַ שְׁתַּמִּיד עוֹמֶדֶת
וְעוֹלָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְזוּהִי שְׁמִסְטָה אֶת
בְּנֵי הָעוֹלָם לְשָׁקֵר, וּמִי שֶׁהוּא רָגִיל בְּשָׁקֵר,
מִשְׁתַּדֵּל תַּמִּיד בְּשָׁקֵר, וְעַל זֶה אָמַר אֵצָא וְהִיִּיתִי
רוּחַ שְׁקָר וְגו', וְעַל כֵּן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לוֹ

צֵא וַעֲשֵׂה כֵן. צֵא מִכָּאן, כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרוֹהוּ שְׁכָתוֹב
(תהלים קא) דִּבֶּר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לִנְגֹד עֵינַי, וּמִשּׁוֹם
זֶה הִיא רוּחַ שְׁקֵר וְדָאִי.

וְעוֹד, עַל מֶה שֶׁהֲרֵג אֶת נְבוֹת וְנָטַל אֶת כְּרֻמוֹ,
לָמָּה הֲרֵג אוֹתוֹ הֲרֵג? אֲלֵא שֶׁהֲרֵג אוֹתוֹ
בְּלִי דִין נֶעֱנֵשׁ. הֲרֵג אוֹתוֹ בְּלִי דִין וְנָטַל אֶת כְּרֻמוֹ,
וּמִשּׁוֹם כֵּן כָּתוּב (מלכים-א כא) הִרְצַחְתָּ וְגַם יִרְשָׁתָּ,
וְעַל כֵּן נֶעֱנֵשׁ. וּבֹא וּרְאֵה כִּמָּה הֵם בְּנֵי אָדָם
בְּעוֹלָם שְׁרוּחַ הַשְּׁקֵר הַזֶּה מִסֻּטָּה אוֹתָם בְּשְׁקֵר,
וְהוּא שׁוֹלֵט בְּעוֹלָם בְּכִמָּה צְדָדִים וּבְכִמָּה
מַעֲשִׂים, וְהִנֵּה בְּאַרְנוֹ אֶת הַדְּבָרִים.

וְעַל כֵּן דּוּד הַמֶּלֶךְ בִּקֵּשׁ לַהֲשִׁמֵּר מִמֶּנּוּ וּרְצָה
לְצֵאת מִתּוֹךְ הַטְּמָאָה, שְׁכָתוֹב (תהלים נא) לֵב
טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ נָכוֹן חִדֵּשׁ בְּקִרְבִּי. זֶה
הִיא רוּחַ נָכוֹן, וְהָאֲחֵר הוּא רוּחַ שְׁקֵר. וְעַל כֵּן
שְׁתֵּי דְרָגוֹת הֵן, אַחַת קְדוּשָׁה וְאַחַת טְמָאָה.

פְּתִיחַ וְאָמַר, (יואל ב) וְה' נָתַן קוֹלוֹ לִפְנֵי חִילוֹ כִּי
רַב מְאֹד מִחְנֶהוּ כִּי עֲצוֹם עֲשֵׂה דְבָרוֹ וְגו'.

אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֲרוֹהוּ. אָבֵל וְה', בְּכָל מְקוֹם
הוּא וּבֵית דִּינּוֹ. נָתַן קוֹלוֹ – זֶהוּ הַקּוֹל שְׁכָתוֹב
(דברים ד) קוֹל דְּבָרִים. וְכָתוּב שָׁם (שמות ד) לֹא אִישׁ

דְּבָרִים. מִי אִישׁ הַדְּבָרִים? כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לג)
אִישׁ הָאֱלֹהִים. לִפְנֵי חִילוֹ – אֵלֹהֵם יִשְׂרָאֵל.

כִּי רַב מְאֹד מִחֲנֵהוּ – כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כה) הִיֵּשׁ
מִסֶּפֶר לַגְּדוּדָיו. שְׁכֵמָה מִמְּנִים וּשְׁלוּחִים יֵשׁ
לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכֻלָּם עֹמְדִים לְהִשְׁטִין עַל
יִשְׂרָאֵל [ז"ח כְּדֵי לְטַמֵּא אוֹתָם], וְעַל כֵּן הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְזַדְּמֵן לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּדֵי לִשְׁמֹר אוֹתָם,
וְלֹא יוּכְלוּ לְקַטְּרֵג לָהֶם.

כִּי עָצוּם עָשָׂה דְּבָרוֹ, מִי עָצוּם? זֶהוּ הַצַּדִּיק,
אוֹתוֹ שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה יוֹמָם
וְלַיְלָה. דְּבָר אַחֵר כִּי עָצוּם – זֶה הַמְּקַטְּרֵג שֶׁנִּמְצָא
לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהוּא חֲזָק כְּבָרְזֵל, קָשָׁה
כִּסְלֵעַ. עָשָׂה דְּבָרוֹ – שֶׁנוּטֵל רְשׁוֹת מִלְמַעְלָה,
וְנוּטֵל אֶת הַנִּשְׁמָה מִלְמַטָּה.

כִּי גָדוֹל יוֹם ה' וְנוֹרָא מְאֹד וּמִי יְכִילָנוּ – שֶׁהוּא
שׁוֹלֵט עַל הַכֹּל וְעֲלִיוֹן וְתַקִּיף עַל כָּלָם,
וְכֻלָּם תַּחַת שְׁלִטוֹנוֹ. אֲשֶׁרִי הַצַּדִּיקִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא רוֹצֶה בָּהֶם תָּמִיד לְזַכּוֹת אוֹתָם
לְעוֹלָם הַבָּא וּלְשַׁמַּח אוֹתָם בְּשִׂמְחַת הַצַּדִּיקִים
שֶׁעֲתִידִים לְשַׁמַּח עִם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁכְּתוּב
(תהלים ה) וַיִּשְׁמְחוּ כָּל חוֹסֵי בְךָ לְעוֹלָם יְרַנְּנוּ וְתִסְךְ

עֲלִימוּ וַיַּעֲלֶצּוּ בְךָ אֱהִי שְׁמֶךָ. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם
אָמֵן וְאָמֵן.

פְּרִשְׁת מִקֶּץ (דף קצ"ב ע"ב - דף רד' ע"ב)

וַיְהִי מִקֶּץ. רַבִּי חֲיִיא פָּתַח וְאָמַר, (איוב כח) קֵץ שָׁם
לַחֲשֹׁךְ וּלְכָל תַּכְלֵת הוּא חוֹקֵר אֲבָן אֶפֶל
וְצִלְמוֹת. הַפְּסוּק הַזֶּה נִתְבָּאֵר, קֵץ שָׁם לַחֲשֹׁךְ –
זֶהוּ הַקֵּץ שֶׁל הַשְּׂמָאל, שֶׁהוּא מְשׁוּטֵט בְּעוֹלָם
וּמְשׁוּטֵט לְמַעְלָה, וְעוֹמֵד לִפְנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
וּמִסְטִין וּמִקְטֵרְג עַל הָעוֹלָם, וְהָרִי נִתְבָּאֵר. וּלְכָל
תַּכְלִית הוּא חוֹקֵר – שֶׁהָרִי כָּל מַעֲשָׂיו אֵינָם לטוֹב,
אֵלָּא תָּמִיד לְכָלוֹת וּלְעַשׂוֹת כְּלִיָּה בְּעוֹלָם.

אֲבָן אֶפֶל וְצִלְמוֹת – זֶה אֲבָן נֶגֶף שֶׁבָּה נִכְשָׁלִים
הָרָשָׁעִים, וְעוֹמֵד בָּזֶה שֶׁנִּקְרָאת (שם) אֶרֶץ
עֲפָתָה כְּמוֹ אֶפֶל. בֹּא רֵאֵה, יֵשׁ אֶרֶץ חַיִּים לְמַעְלָה,
וְזֶה הִיא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. [וַיֵּשׁ אֶרֶץ לְמָטָה, וְנִקְרָאת]
אֶפֶל וְצִלְמוֹת. אֶפֶל שֶׁיִּצְאָה מֵאֶרֶץ עֲפָתָה. מֵהוּ
אֶפֶל וְצִלְמוֹת? זֶהוּ הַקֵּץ, שֶׁהוּא מֵצֵד שֶׁל הַחֲשֹׁךְ,
זֶהֱמַת הַזָּהָב, וְהֵנָּה נִתְבָּאֵר

בֹּא רֵאֵה כְּמָה יֵשׁ לִבְנֵי אָדָם לְהִתְבּוֹנֵן בְּעִבּוּדַת
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּלְהַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה יָמִים
וְלֵילוֹת כְּדִי שֶׁיִּדְעוּ וַיִּסְתַּכְּלוּ בְּעִבּוּדָתוֹ, שֶׁהָרִי

הַתּוֹרָה מְכַרִּיזָה בְּכָל יוֹם לִפְנֵי הָאָדָם וְאוֹמֶרֶת:
(משלי ט) מִי פָתִי יָסַר הִנֵּה חָסַר לֵב וְאִמְרָה לוֹ, וְהָרִי
בְּאָרְנוֹ אֶת הַדְּבָרִים.

וּבְשֵׁאָדָם מִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה וְנִדְבֵק בָּהּ, זוֹכֶה
לְהִתְחַזֵּק בְּעֵץ הַחַיִּים, שְׁכָתוֹב (שם)

א) עֵץ חַיִּים וְגו'. וְבֹא וּרְאֵה, כְּשֵׁאָדָם מִחֲזִיק
בְּעֵץ הַחַיִּים בְּעוֹלָם הַזֶּה, הוּא מִחֲזִיק בּוֹ לְעוֹלָם
הַבָּא. שֶׁהָרִי כְּמוֹ הַנְּשָׁמוֹת יוֹצְאוֹת מִן הָעוֹלָם
הַזֶּה, כִּךְ מְתַקְּנוֹת לָהֶן דְּרָגוֹת לְעוֹלָם הַבָּא.

בֹּא רְאֵה, עֵץ הַחַיִּים הוּא בְּכַמָּה דְּרָגוֹת נִפְרָדִים
זֶה מִזֶּה, וְכֻלָּם אֶחָד. שֶׁהָרִי בְּעֵץ הַחַיִּים
יֵשׁ דְּרָגוֹת אֵלּוּ עַל אֵלּוּ, עֲנָפִים וְעָלִים, קִלְפוֹת,
וְגוֹף הָאֵילָן, שָׂרָשִׁים, וְהַכֹּל הוּא הָאֵילָן. כְּמוֹ
כֵּן כָּל מִי שֶׁמְשַׁתְּדֵל בַּתּוֹרָה, הוּא נִתְקֵן וּמִתְחַזֵּק
בְּעֵץ הַחַיִּים.

וְכָל בְּנֵי הָאָמוּנָה, יִשְׂרָאֵל, כֻּלָּם מִתְגַּבְּרִים בְּעֵץ
הַחַיִּים, כֻּלָּם אֲחוּזִים בְּעֵץ מִמֶּשׁ, מֵהֶם
בְּאוֹתוֹ הַגּוֹף שָׁבוּ, מֵהֶם אֲחוּזִים בְּעֲנָפִים, מֵהֶם
בְּעָלִים, מֵהֶם בְּשָׂרָשִׁים. נִמְצְאוּ שְׁכָלֵם אֲחוּזִים
בְּעֵץ הַחַיִּים. וְאוֹתָם שֶׁמְשַׁתְּדֵלִים בַּתּוֹרָה, כֻּלָּם
אֲחוּזִים בְּגוֹף הָאֵילָן. וּמִשּׁוֹם כִּךְ מִי שֶׁמְשַׁתְּדֵל
בַּתּוֹרָה, הוּא אֲחוּזׁ בְּכֹל, וְהָרִי פֶרֶשׁוּהָ וְנִתְבָּאֵר.

וַיְהִי מִקֵּץ, מָה זֶה מִקֵּץ? רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר,
הַמָּקוֹם שָׁאִין בּו זְכִירָה, וְזֶהוּ קֶץ
הַשְּׂמָאל. מָה הַטַּעַם? מְשׁוּם שֶׁכָּתוּב (בראשית מ)
כִּי אִם זָכַרְתָּנִי אֶתְךָ כְּאִשֶּׁר יִיטֵב לָךְ. וְכִי כָךְ
רָאוּי לְיוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁהוּא אָמַר כִּי אִם זָכַרְתָּנִי
אֶתְךָ? אֲלֹא כִּיּוֹן שֶׁהִסְתַּכַּל יוֹסֵף בַּחֲלוּמוֹ, אָמַר,
וְדַאי חֲלוֹם שֶׁל זְכִירָה הוּא, וְהוּא טָעָה בָּזֶה,
שֶׁהָרִי הַכֹּל הִיא בְּקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וְעַל כֵּן הַמָּקוֹם שֶׁהִיָּתָה בּו שְׂכָחָה, עָמַד לְפָנָיו.
מָה כָּתוּב? וְלֹא זָכַר שֶׁר הַמַּשְׁקִים אֶת יוֹסֵף
וַיִּשְׁכַּחְהוּ. כִּיּוֹן שֶׁאָמַר וְלֹא זָכַר שֶׁר הַמַּשְׁקִים,
מָה זֶה וַיִּשְׁכַּחְהוּ? אֲלֹא וַיִּשְׁכַּחְהוּ, הַמָּקוֹם שִׁישׁ
בּו שְׂכָחָה, וְזֶהוּ הַקֵּץ שֶׁל צַד הַחֲשֹׁךְ. שְׁנֵתִים
יָמִים, מָה זֶה שְׁנֵתִים? שֶׁשָּׁבָה הַדִּרְגָּה לַדִּרְגָּה
שִׁישׁ בָּה זְכִירָה.

וּפְרָעָה חֲלָם וְהֵנָּה עָמַד עַל הַיָּאָר. זֶה הִיא
הַחֲלוֹם שֶׁל יוֹסֵף, מְשׁוּם שֶׁכָּל נָהָר הוּא
שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק, וְזֶהוּ הַסּוּד שְׁמִי שְׂרׁוּאָה נָהָר
בַּחֲלוֹם רוּאָה שְׁלוֹם, שֶׁכָּתוּב (ישעיה 50) הִנְנִי נָטָה
אֵלַיָּה כְּנָהָר שְׁלוֹם.

וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנֵתִים. רַבִּי חֲזִיָּא פָּתַח וְאָמַר, (משלי כט)
מָלֹךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אֶרֶץ וְאִישׁ תְּרוּמוֹת

יְהִרְסָנָה. בֹּא רֵא, כְּשֶׁבְּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, הַתְּקִין הַכֹּל כְּרָאִי, וְהוֹצִיא
אוֹרוֹת עֲלִיּוֹנִים מְאִירִים לְכֹל הַצְּדִידִים, וְהַכֹּל הוּא
אַחַד. וּבְרָא שָׁמַיִם שְׁלֹמַעְלָה, וְאָרֶץ שְׁלֹמַעְלָה,
לְתֵקֵן כָּל־ם יַחַד לְתוֹעֲלָתָם שֶׁל הַתַּחְתּוֹנִים.

בֹּא רֵא, מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ, מִי הַמֶּלֶךְ?
זֶה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. בְּמִשְׁפָּט – זֶה יַעֲקֹב,
שֶׁהוּא הַקִּיּוֹם שֶׁל הָאָרֶץ, וְעַל כֵּן ו' נְזוּנִית מֵה'
הָעֲלִיּוֹנָה, ה' הַתַּחְתּוֹנָה נְזוּנִית מִן ו', שְׁקִיּוֹם
הָאָרֶץ הוּא בְּמִשְׁפָּט, שֶׁהָרִי הַמִּשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ
בְּכֹל תְּקוּנֶיהָ וְזֶן אוֹתָהּ.

דְּבַר אַחֵר, מֶלֶךְ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.
בְּמִשְׁפָּט – זֶה יוֹסֵף. יַעֲמִיד אָרֶץ – שְׁכַתּוֹב
(בראשית מא) וְכֹל הָאָרֶץ בָּאוּ מִצְרִימָה לְשֹׁבֵר אֶל
יוֹסֵף. וּמִשּׁוֹם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה
בִּיעָקֹב, עָשָׂה אֶת יוֹסֵף שְׁלִיט עַל הָאָרֶץ.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, מֶלֶךְ – זֶה יוֹסֵף. בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד
אָרֶץ – זֶה יַעֲקֹב. שֶׁהָרִי עַד שֶׁלֹּא בָּא יַעֲקֹב
לְמִצְרַיִם, לֹא הָיָה קִיּוֹם בְּאָרֶץ מִתּוֹךְ הָרָעָב. כִּיּוֹן
שָׁבָא יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם, בְּזִכּוֹתוֹ הִסְתַּלַּק הָרָעָב
וְהִתְקַיְּמָה הָאָרֶץ.

דְּבַר אַחֵר, מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אֶרֶץ – זֶה דָּוִד
הַמֶּלֶךְ, שְׁכָתוֹב (שמואל-ב ח) וַיְהִי דָוִד עֹשֶׂה
מִשְׁפָּט וצִדְקָה לְכָל עַמּוֹ, וְהוּא קִיָּם אֶת הָאָרֶץ,
וּבְזִכּוֹתָו עֲמָדָה לְאַחֵר מִכֵּן. וְאִישׁ תְּרוּמוֹת
יְהִרְסָנָה – זֶה רַחֲבֵעַם.

בֹּא רְאֵה, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּשָׁבִיל הַצְדִּיקִים,
אֵף עַל גֵּב שְׁפָרְעָנוֹת נִגְזְרָה עַל הָעוֹלָם, הִיא
מִתְעַפֶּכֶת בְּגִלְלָם וְלֹא שׁוֹלֶטֶת עַל הָעוֹלָם. כָּל יָמֵי
דָּוִד הַמֶּלֶךְ הִתְקִיָּמָה הָאָרֶץ בְּגִלְלוֹ. לְאַחֵר שְׁמֵת,
הִתְקִיָּמָה בְּזִכּוֹתָו, שְׁכָתוֹב (מלכים-ב כ) וַיִּגְנוֹתִי עַל
הָעִיר הַזֹּאת לְהוֹשִׁיעָה לְמַעַנִי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי.
כְּמוֹ כֵּן כָּל יָמֵי יַעֲקֹב וְכָל יָמֵי יוֹסֵף לֹא שָׁלְטָה
הַפְּרָעָנוֹת בְּעוֹלָם.

בֹּא רְאֵה, מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אֶרֶץ – זֶה יוֹסֵף.
וְאִישׁ תְּרוּמוֹת יְהִרְסָנָה – זֶה פֶּרְעָה, שְׁהָרִי
מִשּׁוֹם שֶׁהִקְשָׁה אֶת לְבוֹ לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
הִחָרִיב אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם. וּבְרָאשׁוֹנָה עַל יְדֵי יוֹסֵף
הִתְקִיָּמָה הָאָרֶץ, בְּאוֹתוֹ הַחֲלוּם שֶׁחָלַם, שְׁכָתוֹב
וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וָגו'.

וַיְהִי מִקֵּץ וָגו'. רַבִּי אֱלֶעָזָר פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים יח)
חִי ה' וּבְרוּךְ צוּרֵי וַיְרוֹם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.

אֱלוֹהֵי כְּתוּב בְּיָי"ו. הַפְּסוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן בּוֹ,
 חִי ה' – זֶה חִי, צִדִּיק יְסוּד הָעוֹלָם, שֶׁנִּקְרָא חִי
 הָעוֹלָמִים. וּבְרוּךְ צוּרֵי – זֶהוּ שִׁפְתוֹב (שם קמד) בְּרוּךְ
 ה' צוּרֵי, וְזֶה הָעוֹלָם שֶׁמִּתְקַיֵּם עַל הַצִּדִּיק הַזֶּה.
 וַיְרוֹם אֱלוֹהֵי יִשְׂרָאֵל. וַיְרוֹם – זֶה הָעוֹלָם הָעֲלִיוֹן.
 אֱלוֹהֵי בְּוֹא"ו זֶה שָׁמַיִם, כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם קטז)
 הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לֵה'.

בא רָאָה, [כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר] (שם סח) בְּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם
 יוֹם יַעֲמָס לָנוּ. בְּרוּךְ אֲדֹנָי, בְּאֶל"ף דָּל"ת
 נו"ן יו"ד, וְהַפְּסוּק הַזֶּה הוּא סוּד הַחֲכָמָה. יוֹם
 יוֹם – אֵלּוּ שְׁנֵתִים יָמִים, כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי מִקֵּץ
 שְׁנֵתִים יָמִים. וּפְרָעָה חָלַם וְהָנָה עֶמֶד עַל הַיָּאֵר –
 סוּד הוּא, כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, זֶה יוֹסֵף, שֶׁנֶּהָר [שְׁכָל
 הַנֶּהָר] הַזֶּה הוּא יוֹסֵף הַצִּדִּיק.

וְהָנָה מִן הַיָּאֵר עֲלֵת שְׁבַע פָּרוֹת יְפוֹת מְרָאָה
 וּבְרִיאַת בָּשָׂר וְתַרְעִינָה בָּאָחוּ. וְהָנָה מִן
 הַיָּאֵר, שֶׁהָרִי מֵהַנֶּהָר הַזֶּה מִתְבָּרְכוֹת כָּל אוֹתָן
 הַדְּרָגוֹת שְׁלֵמֻטָּה, מִשּׁוֹם שְׁאוֹתוֹ נֶהָר שֶׁשׁוֹפֵעַ
 וַיּוֹצֵא הוּא מִשְׁקָה וְזָן אֶת הַכֹּל, וַיּוֹסֵף הוּא נֶהָר
 שֶׁתִּתְבָּרֵךְ כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשִׁבְלֹו.

ובא רָאָה, אוֹתוֹ הַנֶּהָר, שְׁבַע דְּרָגוֹת נִשְׁקוֹת
 וּמִתְבָּרְכוֹת מִמֶּנּוּ, וְאֵלּוּ הֵם יְפוֹת מְרָאָה

וּבְרִיאַת בֶּשֶׂר. וְתִרְעִינָה בְּאָחוּ, בְּחִבּוּר וְאַחֻה,
שְׂאִין נִמְצָא בָּהֶם פִּירוּד וְכֻלָּם לְשִׁבַּח עוֹמְדִים.
שְׁהִינָה כָּל שְׁבַע הַדְּרָגוֹת הִלְלוּ שְׁאֲמָרְנוּ הוּא סוּד,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (אֶסְתֵּר ב) וְאֵת שְׁבַע הַנְּעוּרוֹת הָרֵאִית
לְתֵת לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וְגו'. וְעַל כֵּן שְׁבַע פְּרוֹת
יְפוֹת מֵרָאה, וּכְנָגֵד זֶה כָּתוּב שְׁבַעַת הַסְּרִיסִים
הַמְּשֻׁרְתִּים אֶת פְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְגו'.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, שְׁבַע הַפְּרוֹת הַטּוֹבוֹת הֵם דְּרָגוֹת
עֲלִיוֹנוֹת עַל הָאַחֲרוֹת, וְשְׁבַע הַפְּרוֹת הָרְעוֹת
– הַדְּרָגוֹת הָאַחֲרוֹת שְׁלֵמָטָה. אֵלּוּ מֵצֵד הַקִּדְשָׁה,
וְאֵלּוּ מֵצֵד הַטְּמְאָה.

שְׁבַע הַשְּׁבָלִים – רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֵלּוּ
הָרֵאשׁוֹנוֹת הֵן טוֹבוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהֵן
מֵצֵד הַיָּמִין שְׁכָתוּב בּוֹ כִּי טוֹב, וְאֵלּוּ הָרְעִים
הֵם לְמִטָּה מֵהֶם. שְׁבַע הַשְּׁבָלִים הֵן מֵצֵד
הַטְּהָרָה, וְאֵלּוּ מֵצֵד הַטְּמְאָה, וְכֹל הַדְּרָגוֹת
עוֹמְדוֹת אֵלּוּ עַל אֵלּוּ וְאֵלּוּ כְּנָגֵד אֵלּוּ, וְאֵת
כֻּלָּם רָאָה פְּרָעָה בְּחִלּוּמוֹ.

אָמַר רַבִּי יִיסָא, וְכִי לְאוֹתוֹ פְּרָעָה הָרָשָׁע הָרָאוּ
לוֹ אֵת כָּל אֵלֶּה? אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה,
כְּמוֹתָם רָאָה, שְׁכַמָּה דְּרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת אֵלּוּ

כְּנֶגֶד אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי עַל אֱלֹהֵי, וְהוּא רָאָה בְּאוֹתָן
הַדִּרְגּוֹת שְׁלֵמָטָה.

וְהִנֵּה שְׁנֵינוּ, שְׁהָרִי כְּמוֹ שֶׁהוּא הָאָדָם, כִּף מְרָאִים
לוֹ בְּחִלּוּמוֹ, וְכִף רוּאָה, וְכִף הַנִּשְׁמָה עוֹלָה
לְהַכִּיר, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי דִרְגָּתוֹ כְּרָאוֹי לוֹ,
וּמִשּׁוּם כִּף פְּרָעָה רָאָה כְּרָאוֹי לוֹ, וְלֹא יוֹתֵר.

סדר הלימוד ליום ג כסלו [יום 62 בשנה]

וַיְהִי מִקֵּץ וְגו'. רַבִּי חֲזַקְיָה פָתַח וְאָמַר, (קהלת ג)
לְכָל זְמַן וְעֵת לְכָל חֶפֶץ תַּחַת הַשָּׁמַיִם. בֹּא
רָאָה, כָּל מֶה שֶׁעוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמָטָה,
לְכָל שֵׁם עֵת וְזְמַן קָצוּב. שֵׁם זְמַן לְאוֹר וְלַחֲשֶׁךְ,
שֵׁם זְמַן לְאוֹר שֶׁל שָׁאֵר הָעַמִּים, שֵׁהֶם שׁוֹלֵטִים
עֲכָשׁוּ עַל הָעוֹלָם, וְזְמַן שֵׁם לַחֲשֶׁכָה, שֶׁהִיא
הַגָּלוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל תַּחַת שְׁלִטוֹנָם. זְמַן שֵׁם
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכָל, וּמִשּׁוּם כִּף לְכָל זְמַן וְעֵת
לְכָל חֶפֶץ. מֶה זֶה וְעֵת לְכָל חֶפֶץ? זְמַן וְעֵדֶן הוּא
לְכָל, לְכָל אוֹתוֹ הָרָצוֹן שֶׁנִּמְצָא לְמָטָה.

דְּבַר אַחֵר וְעֵת לְכָל חֶפֶץ – מֶה זֶה עֵת? כְּכַתּוּב
(תהלים קיט) עֵת לַעֲשׂוֹת לֵה' הִפְרוּ תוֹרָתְךָ.
וְכַתּוּב (ויקרא יז) וְאֵל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ.
וְהִיא הַדִּרְגָּה הַמְּמָנָה, וְהִנֵּה פְרִשּׁוּתָהּ. וּמִשּׁוּם כִּף

עַתָּה הוּא הַמִּמְנָה לְכָל חֲפֵץ תַּחַת הַשָּׁמַיִם. וַיְהִי
מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים, מֵהֵצֵד שֶׁל אוֹתוֹ קֵץ הַחֲשָׁךְ
רָאָה פְּרָעָה בַּחֲלוּמוֹ, וּמִשָּׁם יָדַע וְהַתְגַּלָּה לוֹ
אוֹתוֹ הַחֲלוּם.

וַיְהִי בִבְקָר וַתִּפְּעֶם רוּחוֹ וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא אֶת כָּל
חֲרָטְמֵי מִצְרַיִם וְאֶת כָּל חֲכָמֶיהָ וְגו'.
וַתִּפְּעֶם רוּחוֹ, מַה זֶה וַתִּפְּעֶם? רַבִּי יוֹסִי אָמַר, הִנֵּה
פְּרָשׁוּהָ שֶׁבִּפְרָעָה כָּתוּב וַתִּפְּעֶם, וּבִנְבוֹכַדְנֶצַּר
כָּתוּב (דְּנִיאל ב) וַתִּתְּפָעֶם, וּבִאֲרוּהָ שֶׁהִנֵּה בִּפְרָעָה
כָּתוּב וַתִּפְּעֶם מִשּׁוּם שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ אֶת הַחֲלוּם,
וְהַפְתָּרוֹן לֹא הָיָה יוֹדֵעַ, אֲבָל נְבוֹכַדְנֶצַּר רָאָה
הַחֲלוּם וְרָאָה הַפְתָּרוֹן, וְהַכֹּל נִשְׁכַּח מִמֶּנּוּ.

אב"ל בֹּא רָאָה, וַתִּפְּעֶם רוּחוֹ, כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שׁוֹפְטִים
יג) לִפְעָמוֹ, שֶׁהָיְתָה הָרוּחַ בָּאָה וְהוֹלֶכֶת
וּבָאָה וְהוֹלֶכֶת וְלֹא הָיְתָה מְתִישֶׁבֶת עִמּוֹ עַדִּין
כָּרְאוּי, וְעַל כֵּן כָּתוּב (שם) וַתַּחֲלֵ רוּחַ ה' לִפְעָמוֹ,
שָׁאֵז הָיְתָה הָרֵאשִׁית. אֲףִי כֵּאֵן רוּחוֹ הִתְעוֹרְרָה בּוֹ,
וְהִלֵּךְ וְהִתְעוֹרֵר, וְלֹא הָיְתָה מְיֻשָּׁבֶת עִמּוֹ לְדַעַת.
נְבוֹנִדְנֶצַּר וַתִּתְּפָעֶם רוּחוֹ, בְּהִתְעוֹרְרוֹת הָיָה
מִתְעוֹרֵר עַל כָּל אֶחָד פְּעָמִים, שָׁבִים וְהוֹלְכִים
וְשָׁבִים. וְזֶהוּ כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר כד) כָּפַעַם בְּפַעַם,
פַּעַם בָּזָה וּפַעַם בָּזָה, וְלֹא מְתִישֶׁבֶת דַּעְתּוֹ וְרוּחוֹ.

וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא אֶת כָּל חֲרָטְמֵי מִצְרַיִם – אֱלֹהֵי
הַמְּכַשְּׁפִים. וְאֵת כָּל חֲכָמֶיהָ – אֱלֹהֵי
חֲכָמֵי הַמְּזֻלוֹת. וְכָל־ם הָיוּ מְסַתְּכָלִים לְדַעַת וְלֹא
יָכְלוּ לְהַשִּׁיג.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵפֶי עַל גִּבּ שְׁנֶאֱמַר שָׂאִין מְרָאִים
לְאָדָם אֲלֵא בְּאוֹתָהּ הַדְּרָגָה שְׁלוֹ – שׁוֹנָה
אֶצֶל הַמַּלְכִּים, שְׁמֵרָאִים לָהֶם דְּבָרִים עֲלִיוֹנִים
וּמַשְׁנִים מִבְּנֵי אָדָם אֲחֵרִים. כְּמוֹ שְׁמַלְךְ דְּרָגָתוֹ
עֲלִיוֹנָה עַל כָּל שְׂאָר הָאֲחֵרִים, כֵּן גַּם מְרָאִים לוֹ
בְּדְרָגָה עֲלִיוֹנָה עַל כָּל שְׂאָר הָאֲחֵרִים, כְּמוֹ
שְׁנֶאֱמַר אֵת אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים עָשָׂה הִרְאָה אֶת פְּרָעָה,
אֲבָל לְשְׂאָר בְּנֵי הָאָדָם אֵין מְגִלָּה לָהֶם הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֶת מָה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, פָּרַט לְנִבְיָאִים אוֹ
לְחֻסִּידִים אוֹ לְחֲכָמֵי הַדּוֹר, וְהִנֵּה פְּרָשׁוּהָ.

בֵּא רֵאָה, כְּתוּב אֶתִּי הִשִּׁיב עַל כְּנֵי וְאֵתוֹ תָּלָה.
מִכָּאן שֶׁהַחֲלוּם הוֹלֵךְ אַחֵר הַפְּתָרוֹן. מִי
הִשִּׁיב עַל כְּנֵי? אֲלֵא זֶה יוֹסֵף. וְאֵתוֹ תָּלָה – בְּאוֹתוֹ
הַפְּתָרוֹן שֶׁפֶתַר לוֹ, וְכְתוּב וַיְהִי כִּאֲשֶׁר פֶּתַר לָנוּ
כֵּן הָיָה.

וַיִּשְׁלַח פְּרָעָה וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף וַיְרִיצֵהוּ מִן הַבּוֹר
וְגו'. רַבִּי אַבָּא פִּתַּח וְאָמַר, (תהלים קמז)

רוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו. כמה הקדוש ברוך הוא מתרצה בצדיקים, משום שהצדיקים הם עושים [שלוש ועושים] שלום למעלה ועושים שלום למטה, ומכניסים כלה לבעלה, ומשום כך הקדוש ברוך הוא מתרצה בהם באותם שיראים ממנו ועושים את רצונו.

למיחלים לחסדו, מי הם המיחלים לחסדו? הנה אומר, אותם שמשתדלים בתורה בלילה ומשתתפים עם השכינה. וכשבא הבקר, הם מצפים לחסדו, והרי בארונה, בזמן שאדם משתדל בתורה בלילה, חוט של חסד נמשך עליו ביום, ככתוב (שם מב) יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי. מה הטעם יומם יצוה ה' חסדו? משום שבלילה שירה עמי. ומשום כך כתוב רוצה ה' את יראיו, ולא ביראיו. כמי שרוצה ברצונו את האחר ומתרצה לו להתפייס עמו, ומשום כך רוצה ה' את יראיו ולא ביראיו.

כמו כן יוסף היה עצוב בעצב הרוח ובעצב הלב, שהיה אסור שם. כיון שפרעה שלח בשבילו, מה כתוב? ויריצהו. התפייסו לו והחזירו לו דברי שמחה, דברים לשמח את הלב,

מִשׁוּם שֶׁהָיָה עֲצוּב מִן הַבּוֹר. בֹּא רְאֵה, בְּרֵאשׁוֹנָה
נָפַל בְּבוֹר, וּבְבוֹר הִתְעַלָּה אַחֵר כֵּן.
רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, בְּטָרִם אֶרֶע לְיוֹסֵף אוֹתוֹ
הַמַּעֲשֶׂה, לֹא נִקְרָא צַדִּיק. כִּיּוֹן שֶׁשָּׁמַר
אוֹתָהּ בְּרִית הַמִּילָה, נִקְרָא צַדִּיק, וְאוֹתָהּ הִדְרָגָה
שֶׁל בְּרִית הַקֹּדֶשׁ הַתַּעֲטָרָה עִמּוֹ, וּמֵה שֶׁהָיָה
[עוֹשֶׂה] בְּבוֹר בְּרֵאשׁוֹנָה, הִתְעַלָּה עִמּוֹ. וְכָתוּב
וַיִּרְצֶהוּ מִן הַבּוֹר. הִתְעַלָּה מִזֶּה וְהִתְעַטָּר בְּבֹאֵר
מִיָּם חַיִּים.

וַיִּשְׁלַח פָּרְעֹה וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף, הָיָה צָרִיךְ לֵהָיוֹת
לִקְרֹא לְיוֹסֵף! אֱלֹא, וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף –
זֶה הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (שם קה) עַד עֵת בֹּא
דְּבָרוֹ אִמְרַת ה' צִרְפָּתָהּ. עַד עֵת בֹּא דְבָרוֹ, זֶהוּ
שֶׁכָּתוּב וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף. כָּתוּב כָּאֵן וַיִּקְרָא אֶת
יוֹסֵף, וְכָתוּב שֵׁם וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה. וַיִּגְלַח וַיַּחֲלֵף
שְׁמֹלְתּוֹ, בְּשָׁבִיל כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ, וְהֵנָּה פִּרְשׁוּהָ.
רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח, (תהלים קה) וַיִּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם
וַיַּעֲקֹב גָּר בְּאֶרֶץ חָם. בֹּא רְאֵה שֶׁהַקִּדּוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְגַלְגֵּל גְּלוּלִים בְּעוֹלָם, וּמְקִים נְדָרִים
וּשְׁבוּעוֹת כְּדֵי לְקַיֵּם שְׁבוּעָה וּגְזֵרָה שֶׁהוּא גּוֹזֵר.
שֶׁהָרִי שְׁנִינוּ, אִם לֹא שֶׁחֲבִיבוֹת וְאַהֲבָה שְׂאָהֵב
הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאֲבוֹת, הָיָה רָאוּי

לְהוֹרִיד אֶת יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם בְּכַבָּלִים שֶׁל בְּרִזָּל.
וּבֹאֲהֶבְתּוּ אוֹתָם הַמְּלִיךְ לְיוֹסֵף בְּנוֹ, וַעֲשֵׂה אוֹתוֹ
מֶלֶךְ שְׁשׁוּלֵט עַל כָּל הָאָרֶץ, וַיְרִדוּ כָּל הַשְּׂבָטִים
בְּכַבּוּד, וַיַּעֲקֹב כְּמֶלֶךְ.

בא רֵאָה מֶה כְּתוּב? (שם) וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם
וַיַּעֲקֹב גַּר בְּאֶרֶץ חָם. כִּיּוֹן שְׁכָתוּב וַיָּבֹא
יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם, לֹא יִדְעֵנוּ שְׁיַעֲקֹב גַּר בְּאֶרֶץ חָם?
לָמָּה צָרִיךְ אֶת זֶה? אֵלָּא, וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם –
זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וַיַּעֲקֹב גַּר בְּאֶרֶץ חָם – זֶה
יַעֲקֹב. שְׁהָרִי בְּשָׂבִיל יַעֲקֹב וּבְנָיו בָּאָה הַשְׂכִּינָה
לְמִצְרַיִם, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גִלְגַּל גִּלְגּוּלִים
וְהוֹרִיד אֶת יוֹסֵף בְּרֵאשׁוֹנָה, שְׂבִזְכוּתוֹ הַתְּקִימָה
הַבְּרִית עִמּוֹ, וְהַשְׁלִיט אוֹתוֹ עַל כָּל הָאָרֶץ.

מֶה כְּתוּב? שְׁלַח מֶלֶךְ וַיִּתִּירָהוּ מִשַּׁל עַמִּים
וַיִּפְתָּחֵהוּ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, כְּתוּב (תהלים קמו)
ה' מִתִּיר אֲסוּרִים וְגו', וְכֵאן כְּתוּב שְׁלַח מֶלֶךְ
וַיִּתִּירָהוּ, לָמָּה מִשַּׁל עַמִּים וַיִּפְתָּחֵהוּ? אֵלָּא שְׁלַח
מֶלֶךְ – זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. מִשַּׁל עַמִּים – זֶה
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. שְׁלַח מֶלֶךְ – הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן
שְׁלַח וַיִּתִּירָהוּ. וּמִי הוּא שְׁשַׁלַּח לוֹ? זֶה הַמֶּלֶךְ
הַגּוֹאֵל, שֶׁהוּא מוֹשֵׁל עַמִּים, שֶׁהוּא מוֹשֵׁל עַל
הַתַּחְתּוֹנִים, וְהַכֹּל הוּא מִן הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וִירִיצָהּוּ – חָסֵר וָא"ו, וּמִי הוּא? זֶה הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, מְשׁוּם שְׂאִין מִי שְׂאוּסֵר
 וּפּוֹתַח, רַק הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שִׁכְתוּב (איוב יב)
 יִסְגֹּר עַל אִישׁ וְלֹא יִפְתָּח, וְכָתוּב (שם לד) וְהוּא
 יִשְׁקִיט וּמִי יִרְשִׁיעַ וַיִּסְתֵּר פָּנִים וּמִי יִשׁוּרְנוּ וְעַל
 גּוֹי וְעַל אָדָם יַחַד, שֶׁהָרִי הַכֹּל בּוֹ, וְכָתוּב (דניאל ד)
 וְכִרְצוֹנוֹ עוֹשֶׂה בְּצָבָא הַשָּׁמַיִם וּדְיָרִי הָאָרֶץ, וְאִין
 מִי שְׂיַמְחֶה בִּידּוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ מָה עָשִׂיתָ. וּמְשׁוּם כֶּף
 כָּתוּב וִירִיצָהּוּ מִן הַבּוֹר וְגו'.

מָה זֶה וִירִיצָהּוּ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לג) יַעֲתֵר אֶל
 אֱלֹהֵי וִירִיצָהּוּ. כְּמוֹ כֵּן וִירִיצָהּוּ מִן הַבּוֹר,
 וְאַחֵר כֶּף וַיָּבֹא אֶל פְּרָעָה. דְּבָר אַחֵר וִירִיצָהּוּ,
 שֶׁהַמֶּשִׁיחַ עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד לָתֵת לוֹ חֵן לִפְנֵי
 פְּרָעָה. אֱלֹהִים יַעֲנֶה אֶת שְׁלוֹם פְּרָעָה, כְּדִי
 לְהַקְדִּים לוֹ שְׁלוֹם וְלִפְתָּח בְּשָׁלוֹם.

רַבִּי אָבָא אָמַר, בָּא רָאֵה, בָּאוּתוּ פְּרָעָה הָרָשָׁע,
 שֶׁהוּא אָמַר (שמות ד) לֹא יִדְעָתִי אֶת ה', וּפְרָעָה
 הָיָה חָכֵם מְכַשְׁפִּי, אֲלֹא וּדְאִי הָשֵׁם שֶׁל
 אֱלֹהִים הָיָה יוֹדֵעַ, שֶׁהָרִי כָּתוּב הִנֵּמְצָא כְּזֶה אִישׁ
 אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹהִים בּוֹ. וּמְשׁוּם שֶׁמֶשֶׁה לֹא בָּא אֵלָיו
 אֲלֹא בִשְׁם שֶׁל ה', וְלֹא בִשְׁם שֶׁל אֱלֹהִים, וְזֶה הָיָה
 קֶשֶׁה לִפְנֵינוּ מִן הַכֹּל, שֶׁהוּא הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהָרִי הָשֵׁם

שֶׁל אֱלֹהִים שׁוֹלֵט בְּאֶרֶץ, וּבִשְׁם שֶׁל ה' לֹא הָיָה יוֹדֵעַ, וְעַל כֵּן קָשָׁה לִפְנֵי הַשֵּׁם הַזֶּה.

וְזֶהוּ שִׁכְתוּב (שם ט) וַיִּחְזַק ה' אֶת לֵב פְּרָעָה. שְׂדִבְרָ זֶה הָיָה מְחִיזָק אֶת לְבָבוֹ וּמְקַשֶּׁה אוֹתוֹ, וְעַל כֵּן מִשֶּׁה לֹא הוֹדִיעַ לוֹ דְּבַר שֶׁל שֵׁם אַחֵר, אֲלֵא הַשֵּׁם שֶׁל ה' לְבָדוֹ, וּפְרָשׁוֹהָ.

פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים קיג) מִי כֹה' אֱלֹהֵינוּ הַמְּגַבִּיֶּה לְשִׁבְתָּ וְגו'. מִי כֹה' אֱלֹהֵינוּ הַמְּגַבִּיֶּה לְשִׁבְתָּ – שֶׁהִתְעַלָּה מֵעַל כֹּסֶא כְבוֹדוֹ, [עַל כֹּסֶא כְבוֹדוֹ לְמַעַלָּה] וְלֹא הִתְגַּלָּה לְמַטָּה. בְּשַׁעַה שְׂאִין נִמְצְאִים צְדִיקִים בְּעוֹלָם, הֵרִי הוּא מְסַתֵּלֵק מֵהֶם וְלֹא מִתְגַּלָּה לָהֶם. הַמְּשַׁפִּילִי לְרֹאוֹת – בְּשַׁעַה שֶׁהַצְּדִיקִים הֵם נִמְצְאִים בְּעוֹלָם, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹרֵד בְּדֶרֶגוֹתָיו כְּנֶגֶד הַתַּחֲתוֹנִים לְהַשְׁגִּיחַ עַל הָעוֹלָם, לְהִיטִיב לָהֶם.

שֶׁהֵרִי כְּשֵׂאִין נִמְצְאִים הַצְּדִיקִים בְּעוֹלָם, הוּא מְסַתֵּלֵק וּמְסַתִּיר מֵהֶם פָּנִים וְלֹא מַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהַצְּדִיקִים הֵם הַיְסוּד וְהַקִּיּוּם שֶׁל הָעוֹלָם, שִׁכְתוּב (משלי י) וְצִדִּיק יִסּוּד עוֹלָם.

וְעַל כֵּן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא גָלָה אֶת שְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ, רַק לְיִשְׂרָאֵל לְבָד, שֶׁהֵם חֵלֶק

גורלו ונחלתו, ואת העולם חלק הקדוש ברוך
הוא לממנים מגנים, והנה נתבאר, שכתוב (דברים
לב) בהנחל עליון גוים וגו', וכתוב כי חלק ה' עמו
יעקב חבל נחלתו.

רבי חייא יוסי היו הולכים בדרך. אמר רבי
יוסי לרבי חייא, תמהני על זה שאמר
שלמה, כל הדברים [המלים] סתומים ולא
נודעים, שהרי קהלת סתום [המלים] הסתומים.

פתח ואמר, (קהלת א) כל הדברים יגעים לא יוכל
איש לדבר לא תשבע עין לראות ולא
תמלא אذن משמע. כל הדברים יגעים, וכי כל
הדברים יגעים הם לדבור שאמר לא יוכל איש
לדבר? ולא תשבע עין לראות ולא תמלא אذن
משמע, מה הטעם אלו? אלא משום ששנים
מהם, והם העינים והאזנים, לא עומדים
ברשותו של האדם, והפה הוא ברשותו, וכל
[מה] שלשת הללו לא יכולים להשלים את הכל
ולהשיג את הכל.

אמר רבי חייא, כך זה, שדבור של אדם לא יכול
לדבר, והעינים לראות והאזנים לשמע,
ואין כל חדש תחת השמש. ובא ראה, אפלו

בְּרִיּוֹת וְרוּחוֹת שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא תַּחַת
הַשָּׁמַשׁ לֹא יְכוּלִים לְדַבֵּר כָּל דְּבָרֵי הָעוֹלָם, וְהָעֵין
לֹא יְכוּלָה לְשַׁלֵּט וּלְרַאוֹת וְהָאָזֶן לִשְׁמָעַ. וּמִשּׁוּם
כֵּן שְׁלֵמָה שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ כָּל דְּבָר הָיָה אוֹמֵר אֶת זֶה.

וְבֵא וְרָאָה, כָּל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם תְּלוּיִים בְּכֻמָּה
רוּחוֹת, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם לֹא יוֹדְעִים וְלֹא
מַשְׁגִּיחִים עַל מָה עוֹמְדִים בָּעוֹלָם, וְאִפְלוּ שְׁלֵמָה
הַמֶּלֶךְ, שֶׁהָיָה חָכֵם מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, לֹא יָכַל
לְעֻמַּד בָּהֶם.

פֶּתַח וְאָמַר, (קהלת ג) אֶת הַכֹּל עָשָׂה יְפָה בְּעֵתוֹ גַּם
אֶת הָעֵלֶם נָתַן בְּלִבָּם מִבְּלִי אֲשֶׁר לֹא יִמָּצֵא
הָאָדָם אֶת הַמַּעֲשֵׂה אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים וְגו'. בֵּא
רָאָה, אֲשֶׁרִי אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וְיוֹדְעִים
לְהִסְתַּכֵּל בְּרוּחַ [בַּסּוּד] שֶׁל הַחֲכָמָה.

אֶת הַכֹּל עָשָׂה יְפָה בְּעֵתוֹ – בְּכָל הַמַּעֲשִׂים
שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּעוֹלָם, בְּכָל
מַעֲשֵׂה וּמַעֲשֵׂה יֵשׁ דִּרְגָה מְמַנָּה עַל אוֹתוֹ
הַמַּעֲשֵׂה בָּעוֹלָם, הֵן לְטוֹב וְהֵן לְרָע. מֵהֶם דִּרְגוֹת
לְיָמִין, וּמֵהֶם דִּרְגוֹת לְשְׂמָאל. הוֹלֵךְ הָאָדָם
לְיָמִין, אוֹתוֹ הַמַּעֲשֵׂה שֶׁעָשָׂה, אוֹתָהּ הַדִּרְגָה
הַמְּמַנָּה [שֶׁל יָמִין] לְצַד הַהוּא וְעוֹשָׂה לוֹ סִיּוּעַ,

וְכַמָּה הֵם שְׁמִסִּיעִים לוֹ. הוֹלֵךְ אָדָם לְשִׂמְאֵל
וְעוֹשֶׂה מַעֲשִׂי, אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה שֶׁעָשָׂה, הוּא
[דִּרְגַת הַשִּׂמְאֵל] הַמִּמָּנָה לְצַד הַהוּא, וּמִקְטֶרֶג לוֹ
וּמוֹכִיל אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ הַצַּד וּמִסְטָה אוֹתוֹ.

וּבְיָשׁוּם כֵּךְ, אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה כְּרָאוֹי,
אוֹתוֹ הַמִּמָּנָה שֶׁל צַד הַיָּמִין מְסִיעֵ לוֹ.
וְזֶה הוּא בְּעֵתוֹ, יָפָה בְּעֵתוֹ, שֶׁאוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה
מִתְקַשֵּׁר בְּעֵתוֹ כְּרָאוֹי לוֹ.

גַּם אֶת הָעוֹלָם נִתֵּן בָּלָבָם – כָּל הָעוֹלָם וְכָל מַעֲשֵׂי
הָעוֹלָם אֵינָם אֱלֹא בְּרִצּוֹן הַלֵּב, כְּשֶׁעוֹלָה
בְּרִצּוֹן [הַלֵּב, וּכְשֶׁעוֹלָה בְּרִצּוֹן] הָאָדָם. אֲשֶׁרִי
הַצְדִּיקִים שְׁמוֹשִׁים מַעֲשִׂים טוֹבִים לְהִיטִיב לָהֶם
וּלְכָל הָעוֹלָם, וְהֵם יוֹדְעִים לְהִתְדַבֵּק בְּעֵת שְׁלוֹם,
וּבְכֹחַ הַצְדִּיקָה שֶׁעוֹשִׂים לְמִטָּה הֵם מוֹשִׁים אוֹתָהּ
הַדִּרְגָּה שֶׁנִּקְרָאת כָּל, לְהָאִיר בְּעֵתוֹ.

אֲוִי לְרִשְׁעִים שְׂאִין יוֹדְעִים הָעֵת שֶׁל אוֹתוֹ
מַעֲשֶׂה וְלֹא מַשְׁגִּיחִים לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂיהֶם
בְּעוֹלָם עַל הַתִּקּוֹן שֶׁצָּרִיךְ לְעוֹלָם וּלְתִקּוֹן הַמַּעֲשֶׂה
בְּאוֹתָהּ הַדִּרְגָּה שְׂרָאוּיָהּ לוֹ. מָה הַטַּעַם? מַשׁוּם
שֶׁלֹּא יוֹדְעִים.

יַעֲלֶה כֵּן נִתֵּן הַכָּל בְּרִצּוֹנָם שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם, שֶׁכָּתוּב
מִבְּלִי אֲשֶׁר לֹא יִמָּצָא הָאָדָם אֶת הַמַּעֲשֶׂה

אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף. וּמִשּׁוּם כֵּן
שְׂאוֹתָם הַמַּעֲשִׂים לֹא נַעֲשׂוּ לְתַקֵּן בְּדִרְגָּתָם כְּרָאוּי
שִׁכְלָל הַמַּעֲשֵׂה הַזֶּה בְּדִרְגָּה הַזֹּאת שֶׁלֹּא כְּתִקּוֹן,
אֲלֹא כְּפִי רְצוֹן הָאָדָם.

מַה כְּתוּב אַחֲרָיו? יִדְעָתִי כִּי אֵין טוֹב בָּם כִּי אִם
לְשִׁמוּחַ וְלַעֲשׂוֹת טוֹב בְּחַיָּיו. יִדְעָתִי כִּי אֵין
טוֹב בָּם, בְּאוֹתָם הַמַּעֲשִׂים שֶׁלֹּא נַעֲשׂוּ כְּרָאוּי. כִּי
אִם לְשִׁמוּחַ, בְּכָל מָה שִׁיכָא עָלָיו וְלִתְתּ הוֹדָאָה
לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלַעֲשׂוֹת טוֹב בְּחַיָּיו. שֶׁהָרִי אִם
אוֹתוֹ הַמַּעֲשֵׂה גוֹרֵם לוֹ רַע, מִשּׁוּם אוֹתָהּ הַדִּרְגָּה
שֶׁמִּמֶּנָּה עָלָיו, יֵשׁ לוֹ לְשִׁמּוֹחַ בּוֹ וּלְהוֹדוֹת עָלָיו,
שֶׁהוּא גֵרֵם לַעֲצָמוֹ, וְהוּא הוֹלֵךְ בְּלִי יְדִיעָה כַּצָּפוֹר
הַזֶּה בְּתוֹךְ מַלְכָּת.

וְכֵן זֶה מִנִּין לָנוּ? שֶׁכְּתוּב (שם ט) כִּי גַם לֹא יִדַּע
הָאָדָם אֶת עֵתוֹ כְּדָגִים שֶׁנֶּאֱחָזִים בְּמִצּוֹדָה
רָעָה וּכְצִפְרִים הָאֲחֻזוֹת בְּפֶחַ כָּהֶם יוֹקְשִׁים בְּנֵי
הָאָדָם לְעֵת רָעָה כְּשֶׁתְּפוּל עֲלֵיהֶם פְּתָאוּם. כִּי גַם
לֹא יִדַּע הָאָדָם אֶת עֵתוֹ, מַה זֶה עֵתוֹ? עֵתוֹ שֶׁל
אוֹתוֹ הַמַּעֲשֵׂה שֶׁעוֹשֶׂה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֶת הַכֹּל
עָשָׂה יָפָה בְּעֵתוֹ. וּמִשּׁוּם כֵּן הֵם כְּצִפְרִים הָאֲחֻזוֹת
בְּפֶחַ. וּמִשּׁוּם כֵּן אֲשָׁרִי אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים

בַּתּוֹרָה וַיּוֹדְעִים דְּרָכֵי וּשְׁבִילֵי הַתּוֹרָה שֶׁל הַמֶּלֶךְ
הַעֲלִיזוֹן לָלֶכֶת בָּהּ בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת.

וּבֹא רָאָה, לָעוֹלָם אֵל יִפְתַּח אָדָם אֶת פִּיו לְרָעָה,
שֶׁהוּא לֹא יוֹדֵעַ מִי נוֹטֵל אוֹתוֹ הַדָּבָר,
וּכְשֶׁלֹּא יוֹדֵעַ אָדָם, נִכְשָׁל בָּהּ. וְכֹאשֶׁר הַצַּדִּיקִים
פּוֹתְחִים אֶת פִּיהֶם, כָּלָם שָׁלוֹם.

בֹּא רָאָה, כְּשִׁיוֹסֵף הִתְחִיל לְדַבֵּר עִם פֶּרְעָה, מֶה
כָּתוּב? אֱלֹהִים יַעֲנֶה אֶת שָׁלוֹם פֶּרְעָה. אָמַר
רַבִּי יְהוּדָה, הִנֵּה נִתְבָּאֵר שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חָס
עַל שָׁלוֹם הַמַּלְכוּת, כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּצְוֶם אֶל בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְאֵל פֶּרְעָה מֶלֶךְ מִצְרַיִם, וּבִאֲרוּהוּ.

רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, פֶּרְעָה רָצָה לְנַסּוֹת אֶת יוֹסֵף,
וְהַחֲלִיף לוֹ אֶת הַחֲלוּם, וּמַשּׁוּם שִׁיוֹסֵף יָדַע
אֶת הַדְּרָגוֹת, הִסְתַּכֵּל בְּכָל דָּבָר וְדָבָר וְאָמַר כֶּף
רָאִיתִי, כָּל דָּבָר וְדָבָר כָּרְאוּ לּוֹ.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב: וַיֹּאמֶר פֶּרְעָה אֶל יוֹסֵף אַחֲרֵי הוֹדִיעַ
אֱלֹהִים אוֹתוֹ אֶת כָּל זֹאת אֵין נִבּוֹן וְחָכָם
כְּמוֹךָ. אַחֲרֵי הוֹדִיעַ אֱלֹהִים, אַחֲרֵי הָיְתָה בַּשָּׁעָה
הַהִיא שֶׁחֲלַמְתִּי אֶת הַחֲלוּם, שֵׁם הָיְתָה מְצוּי.
וּמַשּׁוּם כֶּף אָמַר [אֱמֶת אֶת כָּל זֹאת יָדַעְתָּ, וְאֵיךְ
יָדַעְתָּ פְתָרוֹנוֹ] אֶת כָּל זֹאת, יָדַעְתָּ אֶת הַחֲלוּם אֵיךְ
הָיָה וַיִּדַּעְתָּ פְתָרוֹנוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִם כֶּךָ, יוֹסֵף אָמַר הַכֹּל, הַחֲלוּם
וּפְתָרוֹנוֹ, כִּמּוֹ דְּנִיָּאל שֶׁאָמַר אֶת הַחֲלוּם
וְאֶת פְּתָרוֹנוֹ! אָמַר לוֹ, לֹא זֶה כִּמּוֹ זֶה. [שְׁהָרִי]
יוֹסֵף הִסְתַּכֵּל מִתּוֹךְ דְּבוּרוֹ שֶׁל פְּרָעָה, שְׁהִיָּה
אוֹמֵר בְּדֶרֶגוֹת יְדוּעוֹת, וְרָאָה אוֹתוֹ שֹׁטְעָה, וְאָמַר
לוֹ לֹא כֶּךָ, אֲלֹא כֶּךָ זֶה, מִשּׁוּם שֶׁהִדְרָגוֹת בָּאוֹת
כְּסִדְרָן. אֲבָל דְּנִיָּאל לֹא הִסְתַּכֵּל מִתּוֹךְ דְּבוּרוֹ שֶׁל
נְבוּכַדְנֶצַּר כָּלוּם, [שְׁלֹא] וְהַכֹּל אָמַר לוֹ, אֶת
הַחֲלוּם וּפְתָרוֹנוֹ. מָה כָּתוּב בְּדְנִיָּאל? (דְּנִיָּאל ב) אִז
לְדְנִיָּאל בְּחִזְיוֹן הַלֵּילָה סוּד גָּלָה. בְּחִזְיוֹן הַלֵּילָה,
מִי חִזְיוֹן הַלֵּילָה? זֶה גְּבִרְיָאל, שֶׁהוּא חִזְיוֹן,
מֵרָאָה מִן מֵרָאָה.

בֹּא רֵאָה מָה כָּתוּב, (יחזקאל מג) וְהִנֵּה כְבוֹד אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל בָּא מִדֶּרֶךְ הַקָּדִים וְקוּלוֹ כְּקוּל מַיִם
רַבִּים וְהָאָרֶץ הָאִירָה מִכְּבֹדוֹ. מָה כָּתוּב אַחֲרָיו?
וּכְמֵרָאָה הַמֵּרָאָה אֲשֶׁר רָאִיתִי בְּבֹאִי לְשַׁחַת אֶת
הָעִיר וּמֵרָאוֹת כְּמֵרָאָה אֲשֶׁר רָאִיתִי אֶל נְהַר כְּבָר
וְאָפֵל אֶל פָּנָי. כָּל הַמֵּרָאוֹת הִלְלוּ הֵן שֵׁשׁ.
שְׁאוֹתֵן הַמֵּרָאוֹת, וּמֵרָאָה שֶׁל הַחִזְיוֹן, מֵרָאָה יֵשׁ
לוֹ, שִׁירָאוֹ בּוֹ הַגּוֹנִים שֶׁלְמַעְלָה, וְנִרְאִים בְּמֵרָאָה
הַהוּא. וַיֵּשׁ מֵרָאָה לְמֵרָאָה, וּמֵרָאָה לְמֵרָאָה זֶה
עַל זֶה, וְכֻלָּם עוֹמְדִים בְּדֶרֶגוֹת יְדוּעוֹת

וְשׁוֹלְטִים, וְנִקְרָאִים מֵרָאָה הַלֵּילָה, וּבָקָהּ
מִתְפָּרְשִׁים כָּל הַחֲלוּמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, וְאֵלּוּ הֵם
כְּמוֹ שֶׁלְמַעֲלָה, עֲלֵיהֶם.

וּמִשּׁוּם כֵּךְ דְּנִיָּאל בְּחִזְיוֹן הַלֵּילָה גָּלָה סוּד. לֹא
כְּתוּב הַתְּגָלָה, אֲלָא סוּד גָּלָה, אַחַת
מֵאֵלּוּ הַדְּרָגוֹת, גָּלָה לוֹ אוֹתוֹ חֲלוֹם וּפְתָרוֹנוֹ. אֲבָל
יוֹסֵף מִתּוֹךְ דְּבָרֵי פֶרְעָה הִסְתַּכֵּל בַּדְּרָגוֹת
הָעֲלִיוֹנוֹת וְאָמַר.

וּמִשּׁוּם כֵּךְ מָנָה אוֹתוֹ עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם, מִשּׁוּם
שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לְיוֹסֵף מִשְׁלוֹ.
עַל הַפֶּה שֶׁלֹא נָשַׁק לְעִבְרָה, כְּתוּב וְעַל פִּיָּה יִשָּׁק
כָּל עַמִּי. הֵיךְ שֶׁלֹא קָרְבָה לְעִבְרָה, כְּתוּב וַיִּתֵּן
אֹתָהּ עַל יַד יוֹסֵף. הִצְוָאָר שֶׁלֹא קָרַב לְעִבְרָה,
כְּתוּב וַיֵּשֶׁם רֹכֵד הַזֶּהָב עַל צִוָּאָרוֹ. הַגּוֹף שֶׁלֹא
קָרַב לְעִבְרָה – וַיִּלְבֹּשׂ אוֹתוֹ בְּגָדֵי שֵׁשׁ. הַרְגֵּל שֶׁל
רִכְבָּה לְעִבְרָה, כְּתוּב וַיִּרְכַּב אוֹתוֹ בְּמִרְכַּבַּת
הַמִּשְׁנָה אֲשֶׁר לוֹ. הַמַּחְשָׁבָה שֶׁלֹא חָשַׁב – נִקְרָא
נִבּוֹן וְחָכָם. הַלֵּב שֶׁלֹא הִרְהֵר – וַיִּקְרָאוּ לְפָנָיו
אֲבָרָה. וְהַכֹּל מִשְׁלוֹ הוּא נָטַל.

מָה כְּתוּב? וַיֵּצֵא יוֹסֵף מִלְּפָנֵי פֶרְעָה וַיַּעֲבֹר בְּכָל
אֶרֶץ מִצְרַיִם. אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, מָה הִטַּעַם

וַיַּעֲבֹר בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם? כְּדֵי לְשַׁלֵּט, שְׂכָף
מִכְרִיזִים לְפָנָיו, וְכְדֵי לְכַנֵּס הַתְּבוּאָה בְּכָל מָקוֹם
וּמָקוֹם. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כִּנֵּס יוֹסֵף תְּבוּאָה בְּכָל
מָקוֹם כְּדֵי שֶׁלֹּא תִרְקַב.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּל מֵה שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
עָשָׂה, הַכֹּל הוּא לְגַלְגַּל גְּלָגוּלִים, מְשׁוּם
שְׂרָצָה לְקִיָּם הַגְּזֵרָה. בֹּא רֵא, כְּשֶׁבָרָא הַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, הֵבִיא כָּל מֵה שֶׁצָּרִיךְ
הָעוֹלָם בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחֵר כֵּן הֵבִיא אֶת הָאָדָם
לְעוֹלָם וּמָצָא מְזוֹן.

[בא ראה] כְּמוֹ כֵּן הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר
לְאַבְרָהָם, (בראשית טו) יָדַע תִּדַּע כִּי גֵר יִהְיֶה
זֶרַעְךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וְגו', וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ
בְּרֶכֶשׁ גָּדוֹל. כְּשֶׁבָא יוֹסֵף לְאֶרֶץ מִצְרַיִם, לֹא
מָצָא בָּהּ רְכוּשׁ גָּדוֹל. גְּלָגַל גְּלָגוּלִים, וְהֵבִיא
רָעַב עַל הָעוֹלָם, וְכָל הָעוֹלָם הָיוּ מִבִּיָּאִים כֶּסֶף
וְזָהָב לְמִצְרַיִם, וְהִתְמַלְּאָה כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם כֶּסֶף
וְזָהָב. לְאַחֵר שֶׁהַכֹּל נִתְקַן רְכוּשׁ גָּדוֹל, הֵבִיא אֶת
יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם.

שְׂכָף דִּרְכֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא – בְּרֵאשׁוֹנָה בּוֹרָא
[מִקְדִּים] רְפוּאָה, וְאַחֵר כֵּן מָכָה. כֵּן

בְּרֵאשׁוֹנָה הִתְקִין רְכוּשׁ גָּדוֹל, וְאַחֵר כֶּן הִבִּיא
אוֹתָם לַגְּלוּת, וְעַל כֵּן גִּלְגַּל גִּלְגּוּלִים וְהִבִּיא רָעַב
עַל [כָּל] הָעוֹלָם, כְּדֵי שִׁיְהִיו מְבִיאִים כֶּסֶף וְזָהָב
כָּל הָעוֹלָם לְמִצָּרִים.

בא רֵאָה, מְשׁוּם יוֹסֵף שֶׁהוּא צָדִיק, הוּא גֵרִם
עֶשֶׂר שָׁל כֶּסֶף וְזָהָב שִׁיטְלוּ יִשְׂרָאֵל, כִּכְתוּב
(תהלים קה) וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב וַאֲיִן בִּשְׂבָטֵיו כּוֹשֵׁל.
וּמִידּוֹ שֶׁל הַצָּדִיק זֶה בָּא לְיִשְׂרָאֵל, וְהַכֹּל לְזִכּוֹת
אוֹתָם לְעוֹלָם הַבָּא.

פֶּתַח וְאָמַר, (קהלת ט) רֵאָה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר
אֶהְבֶּת וְגו'. בָּא רֵאָה, הַפְּסוּק הַזֶּה הוּא
בְּסוּד עֲלִיּוֹן, וּבְאֲרוּהוּ. רֵאָה חַיִּים – אֵלּוּ חַיֵּי
הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁאֲשֶׁרֵי הָאִישׁ שׁוֹזֵכָה לוֹ כְּרָאוּי.

עם אִשָּׁה אֲשֶׁר אֶהְבֶּת – זֶה כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל, מְשׁוּם
שֶׁכָּה כָּתוּב אֶהְבָּה, שִׁכְתוּב (ירמיה לא) וְאֶהְבֶּת
עוֹלָם אֶהְבֶּתִּיךָ. מִתִּי? בְּשַׁעָה שֶׁצַּד הַיָּמִין אוֹחֵז
אוֹתָהּ, שִׁכְתוּב (שם) עַל כֵּן מְשַׁכְּתִיךָ חֶסֶד.

כָּל יְמֵי חַיֵּי הַבְּלָה, מְשׁוּם שֶׁהִיא נִקְשֶׁרֶת בְּחַיִּים,
וְהִיא הָעוֹלָם שֶׁשׁוֹרִים בָּהּ חַיִּים. שֶׁהָרִי
הָעוֹלָם הַזֶּה לֹא שׁוֹרִים בּוֹ חַיִּים, מְשׁוּם שֶׁהֵם
תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, וְלֹא מְגִיעִים לְכָאן אוֹתָם הָאוֹרוֹת

שֶׁל אוֹתָהּ הַשֶּׁמֶשׁ, וְהִסְתַּלְקוּ מִהָעוֹלָם מִיּוֹם
שֶׁנִּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שְׁכָתוֹב (ישעיה יג) חֲשֹׁךְ
הַשֶּׁמֶשׁ בְּצֵאתוֹ וְגו'. מֶה זֶה חֲשֹׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ? שְׁסֻלֵּק
אֶת אוֹרוֹ וְלֹא מֵאִיר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם נד) הַצַּדִּיק
אֶבֶד וְגו'.

כִּי הוּא חִלְקָהּ בְּחַיִּים – זֶהוּ הַשֶּׁמֶשׁ עִם הַלְבָנָה.
וְצָרִיכִים לְהַכְנִיס הַלְבָנָה בַּשֶּׁמֶשׁ וְהַשֶּׁמֶשׁ
בַּלְבָנָה שְׁלֹא לְהַפְרִידָם, וְזֶה הוּא חֵלֶק הָאָדָם
לְהַכְנִס עִמָּם לָעוֹלָם הַבָּא.

מֶה כָּתוּב אַחֲרָיו? (קהלת ט) כָּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ
לַעֲשׂוֹת בְּכַחֲךָ עֲשֵׂה כִּי אֵין מַעֲשֵׂה וְחֲשָׁבוֹן
וְדַעַת וְחֻכְמָה בִּשְׂאוֹל אֲשֶׁר אֶתָּה הַלֵּךְ שָׁמָּה.
הַפְּסוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן בּוֹ. כָּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ
לַעֲשׂוֹת, וְכִי הִתְרָה הִרְצוּעָה שְׂאָדָם יַעֲשֶׂה כָּל מֶה
שְׂיָכוּל? אֵלֹא כָּתוּב לַעֲשׂוֹת בְּכַחֲךָ. מֶה זֶה בְּכַחֲךָ?
זוֹ נִשְׁמָתוֹ שֶׁל הָאָדָם, שֶׁהִיא הַכַּחַשׁ שֶׁל הָאָדָם,
לְזִכּוֹת בָּהּ לָעוֹלָם הַזֶּה וְלָעוֹלָם הַבָּא.

דָּבָר אַחֵר בְּכַחֲךָ – זוֹ הָאִשָּׁה שְׂאֻמְרָנוּ, שֶׁהִיא
הַכַּחַשׁ לְהִתְחַזֵּק בָּהּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם
הַבָּא. וְצָרִיךְ בֶּן אָדָם לְזִכּוֹת בָּהּ בְּזֶה הָעוֹלָם בְּכַחַשׁ
זֶה, כִּדִּי שְׂיִתְגַּבֵּר בָּהּ לָעוֹלָם הַהוּא.

מה הטעם? משום שאחר שיצא האדם מן העולם הזה, אין בו כח לעשות דבר ולומר, עכשו מפאן והלאה אעשה מעשים טובים. שודאי שאין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול אשר וגו'. אם לא זוכה אדם בעולם הזה, לא יזכה בו אחר כך לעולם ההוא. ובארונה, מי שלא מתקין צידה ללכת מן העולם הזה, לא יאכל בעולם ההוא. ויש מעשים טובים שעושה אדם בעולם הזה שיאכל מהם כאן, והכל נשאר לעולם הבא ולהזון מהם.

בא ראה, יוסף זכה בעולם הזה וזכה בעולם הבא, משום שרצה להאחז באשה יראת ה', כמו שנאמר (בראשית לט) וחתטתי לאלהים. ומשום כך זכה לשלט בעולם הזה וזכה את ישראל.

מה כתוב? (שם מז) וילקט יוסף את כל הכסף, וכך ראוי. שהרי אותו נהר ששופע ויוצא, הוא לוקט הכל, וכל העשר עומד בו. וזה סוד הכתוב (שם א) ויתן אתם אלהים ברקיע השמים, והכל הוא קראוי, ודאי יוסף צריך לשלט על המלכות.

ובא ראה, כתוב וירכב אתו במרכבת המשנה. מי מרכבת המשנה? הקדוש ברוך הוא

עֲשֵׂה אֶת הַצַּדִּיק שְׁלִיט, מִשּׁוּם שֶׁהֵנָּה מְמַנּוּ נִזּוֹן
הָעוֹלָם, וְצָרִיךְ לְהִזּוֹן, וְלִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יֵשׁ
מִרְכָּבָה עֲלִיוֹנָה, וַיֵּשׁ לוֹ מִרְכָּבָה תַּחְתּוֹנָה.
הַמִּרְכָּבָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא מִרְכָּבַת הַמִּשְׁנָה, וַיּוֹסֶף
נִקְרָא צַדִּיק, וְלוֹ רְאוּי לְהִיּוֹת רוֹכֵב עַל מִרְכָּבַת
הַמִּשְׁנָה אֲשֶׁר לוֹ, לִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהַכֹּל הוּא
בְּסוּד עֲלִיוֹן שִׁיְהִיָּה כְּמוֹ שְׁלַמְעֵלָה.

בא רֵאָה. וַיִּקְרָאוּ לִפְנֵי אַבְרָהָם, מֶה זֶה אַבְרָהָם?
הַקָּשֶׁר שֶׁנִּקְשְׁרִים הַשָּׁמַשׁ עִם הַלְבָנָה, וְהַכֹּל
כּוֹרְעִים כְּנֶגֶד הַמָּקוֹם הַזֶּה. וְנִתּוֹן אוֹתוֹ עַל כָּל
הָעוֹלָם, וְכֹלָם מוֹדִים אֵלָיו, מִשּׁוּם זֶה הַכֹּל הוּא
בְּסוּד עֲלִיוֹן.

בא רֵאָה, הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲשֵׂה אֶת מַלְכוּת
הָאָרֶץ כְּעֵין מַלְכוּת הָרִקִּיעַ, וְהַכֹּל זֶה כְּמוֹ
זֶה. וְכֹל מֶה שֶׁנַּעֲשֶׂה בָּאָרֶץ, עוֹמֵד לִפְנֵי הַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּרֵאשׁוֹנָה.

בא רֵאָה, הַמַּלְכוּת הַקְדוֹשָׁה לֹא קִבְּלָה מַלְכוּת
שְׁלֵמָה עַד שֶׁהִתְחַבְּרָה עִם הָאֲבוֹת, מִשּׁוּם
שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲשֵׂה אוֹתָהּ הַמַּלְכוּת
הָעֲלִיוֹנָה שֶׁתֹּאִיר מְסוּד הָאֲבוֹת.

וּבְשִׁיּוּסָם הַצַּדִּיק יֵרֵד לְמִצְרַיִם בְּרֵאשׁוֹנָה, הוּא
מִשָּׁךְ אַחֵר כֵּךְ עִמּוֹ אֶת הַשְּׂכִינָה,

שְׁהָרִי אֵין שְׂכִינָה הוֹלֶכֶת אֶלָּא אַחֲרֵי הַצְדִּיק,
וּמִשּׁוּם כֵּן נִמְשָׁךְ יוֹסֵף לְמִצְרַיִם בְּרָאשׁוֹנָה, וְנִטַּל
אֶת כָּל עֵשֶׂר הָעוֹלָם כְּרֹאוֹי, וְאַחֲרֵי כֵּן יֵרְדֶה
שְׂכִינָה לְמִצְרַיִם וְכָל הַשְּׂבָטִים עִמָּה.

וּמִשּׁוּם כֵּן יוֹסֵף, שֶׁשָּׁמַר אֶת הַבְּרִית, זָכָה
לְהִתְעַטֵּר בַּמְּקוֹמוֹ, וְזָכָה לְמַלְכוּת
שְׁלֵמָה וְלְמַלְכוּת שְׁלֵמָה. וְעַל כֵּן, כָּל מִי
שֶׁשׁוֹמֵר בְּרִית הַקֹּדֶשׁ כְּאֵלוֹ קִיָּם כָּל הַתּוֹרָה
הַקְדוּשָׁה כְּלָה, שְׁהָרִי הַבְּרִית שְׁקוּלָה כְּכָל הַתּוֹרָה.

וַיֵּרָא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שָׁכֵר בְּמִצְרַיִם וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב
לְבָנָיו וְגו'. רַבִּי חֲזִיָּא פִתְחָא וְאָמַר, (זכריה יב)
מִשָּׂא דְבַר ה' עַל יִשְׂרָאֵל נָאִם ה' נָטָה שָׁמַיִם וַיִּסַּד
אָרֶץ וַיַּצֵּר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבּוֹ. בְּפִסּוּק הַזֶּה יֵשׁ
לְהִתְבּוֹנֵן. מִשָּׂא דְבַר ה'. בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת הָאֵלֶּה
שֶׁאָמַר מִשָּׂא, לָמָּה מִשָּׂא? אֶלָּא בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא
עַל הַדִּין שֶׁל שְׂאֵר הָעַמִּים וְאָמַר מִשָּׂא – זֶה
לְטוֹב. בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא עַל יִשְׂרָאֵל וְאָמַר מִשָּׂא
– זֶה לְרָע.

בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא עַל הַדִּין שֶׁל שְׂאֵר הָעַמִּים
לְטוֹב, מִשּׁוּם שֶׁמִּשָּׂא הוּא מַעֲמָסָה,
כְּבִיכּוֹל זֶה מַעֲמָסָה עַל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַשְּׁלוֹם

שֶׁל הָעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, וּכְשֶׁנִּגְזַר הַדִּין עֲלֵיהֶם, עוֹבְרֵת מִמֶּנּוּ הַמַּעֲמָסָה הַזֹּאת שֶׁהוּא סוֹבֵל עֲלֵיהֶם. בְּכָל מְקוֹם שֶׁנִּגְזַר דִּין עַל יִשְׂרָאֵל וְאוֹמֵר מִשָּׂא, כְּבִיכּוֹל מַעֲמָסָה הִיא עַל הַקְדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא, וּמִשּׁוּם כֵּךְ מִשָּׂא מֵהַצַּד הַזֶּה וּמֵהַצַּד הַזֶּה, זֶה מִשָּׂא.

בִּיּוֹן שֶׁאֵמֵר נָטָה שָׁמַיִם וְיִסַּד אָרֶץ, לָמָּה צָרִיךְ וַיֵּצֵר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבּוֹ? וְכִי לֹא הֵינּוּ יוֹדְעִים שֶׁהוּא יֵצֵר רוּחַ אָדָם? אֵלָּא לְהִרְאוֹת דִּרְגָּה יְדוּעָה, שֶׁכָּל הָרוּחוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם עוֹמְדוֹת בְּאוֹתָהּ הַדִּרְגָּה.

רַבִּי שֶׁמַּעֲוֹן אָמַר, הַפֶּסוּק הַזֶּה קָשָׁה. אִם אֵמֵר וַיֵּצֵר רוּחַ אָדָם וְלֹא יוֹתֵר – יָפָה. אֲבָל מָה זֶה בְּקִרְבּוֹ? אֵלָּא זֶה סוּד בְּשָׁנֵי צָדִידִים, שֶׁהָיָה מִהִנָּהר הַהוּא שֶׁשׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, מִשָּׁם יוֹצְאוֹת וּפּוֹרְחוֹת כָּל הַנְּשָׁמוֹת וּמִתְכַּנְּסוֹת לְמָקוֹם אֶחָד, וְאוֹתָהּ הַדִּרְגָּה הִיא יֵצֵר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבּוֹ. וְזֶה כְּמוֹ אִשָּׁה שֶׁמִּתְעַבֶּרֶת מִן הַזָּכָר, וְאוֹתוֹ הוֹלֵד מְצִינָתָה לָהּ בְּמַעֲיָהּ, עַד שֶׁהַכֹּל מְצִטִּיר בְּצִיּוֹר מִשָּׁלֶם בְּמַעֲיָהּ. כֵּךְ וַיֵּצֵר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבּוֹ, בְּקִרְבּוֹ זֶה עוֹמֵד, עַד שֶׁנִּבְרָא הָאָדָם בְּעוֹלָם וְנוֹתֵן לוֹ.

דְּבַר אַחֵר וַיֵּצֵר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבוֹ – בְּקִרְבוֹ שֶׁל
אָדָם מִמֶּשׁ. מִשּׁוֹם שֶׁכָּאֲשֶׁר נִבְרָא הָאָדָם
וְהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נּוֹתֵן לוֹ אֶת נִשְׁמָתוֹ וַיּוֹצֵא
לְאֹוִיר שֶׁל הָעוֹלָם, אוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁבְּתוֹכוֹ לֹא
מוֹצֵאת גּוּף לְהִתְפַּשֵּׁט בְּתוֹכוֹ, וְעוֹמֶדֶת בְּצַד
אֶחָד בְּתוֹכוֹ.

וּכְשֶׁאָדָם מִתְפַּשֵּׁט גּוּפוֹ, אוֹתָהּ הָרוּחַ מִתְפַּשֵּׁט
וְנוֹתֶנֶת בּוֹ כַחַ. וְכֵן כְּמוֹ שֶׁהַגּוּף
מִתְגַּדֵּל, כֵּךְ הָרוּחַ נּוֹתֶנֶת בּוֹ כַחַ שִׁיתְחַזֵּק הָאָדָם
עִמָּה, וּמִשּׁוֹם כֵּךְ יֵצֵר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבוֹ מִמֶּשׁ.

וְאִם תֹּאמַר, יֵצֵר רוּחַ אָדָם מֶה זֶה? מִשּׁוֹם
שֶׁהָרוּחַ הִיא צְרִיכָה כַחַ שֶׁלִּמְעֵלָה יוֹתֵר
לְהִסְתַּיֵּעַ עִמָּה, וְעַל כֵּן הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא יֵצֵר
רוּחַ אָדָם בְּקִרְבוֹ, וְנוֹתֵן לוֹ סִיוֵעַ לְאָדָם.

בֵּא רֵא, כְּשֶׁאוֹתָהּ הָרוּחַ צְרִיכָה סִיוֵעַ – כְּמוֹ
שֶׁהוּא אוֹתוֹ הָאָדָם וְכְמוֹ שֶׁאוֹתוֹ הַגּוּף נִתְקֵן,
כֵּךְ גַּם מִתְקַנֵּים לוֹ אֶת אוֹתָהּ הָרוּחַ וּמוֹסִיפִים לוֹ
רוּחַ לְהִתְתַּקֵּן, וְזֶה הוּא יֵצֵר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבוֹ.

וּבֵא רֵא, כִּיּוֹן שֶׁאֵבֵד יוֹסֵף מֵאֲבִיו, יַעֲקֹב אֵבֵד
אוֹתָהּ תּוֹסֶפֶת הָרוּחַ שֶׁהִיְתָה בּוֹ, וְהִסְתַּלְקָה
מִמֶּנּוּ הַשְּׂכִינָה. אַחֵר כֵּךְ מֶה כָּתוּב? (בְּרֵאשִׁית מֶה)

וּתְחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם. וְכִי עַד עַכְשָׁו הָיָה מֵת?
 אֲלָא אוֹתָהּ תּוֹסֶפֶת הָרוּחַ הַסִּתְלָקָה מִמֶּנּוּ
 הַשְׁכִּינָה וְלֹא הָיְתָה בְּתוֹכוֹ, מְשֹׁם שֶׁהָעֶצֶב שֶׁהָיָה
 בּוֹ גָרַם לוֹ, [וְאִם גָּרְמָה לוֹ לָזֶה] שֶׁלֹּא הָיְתָה רוּחַ
 בְּקִיּוּמָהּ, וּמְשֹׁם כֵּךְ וּתְחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם.
 וְכֵאן כְּתוּב וַיֵּרָא יַעֲקֹב, שֶׁעַד עַכְשָׁו לֹא הִתְבַּשֵּׁר.
 מִנֵּין הָיָה יוֹדֵעַ? אֲלָא וַיֵּרָא יַעֲקֹב, שֶׁרָאָה אֶת כָּל
 דִּירֵי הָאָרֶץ שֶׁהוֹלְכִים לְמִצְרַיִם וּמִבְּיָאִים תְּבוּאָה.
 זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וַיֵּרָא יַעֲקֹב.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, בֵּא רְאֵה, דָּוִד הַמֶּלֶךְ זָכָה
 לְהִתְחַבֵּר עִם הָאֲבוֹת, וַיֵּרֶשׁ אֶת מְקוֹמוֹ
 בְּתוֹכָם. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב אֲבָן מֵאֶסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה
 לְרֹאשׁ פִּנָּה.

סדר הלימוד ליום ד כסלו [יום 63 בשנה]

רַבִּי יִיסָא וְרַבִּי חֲזַקְיָה הָיוּ הוֹלְכִים מְקַפּוּטְקִיָּא
 לָלוּד, וְהָיָה עִמָּהֶם יְהוּדִי אֶחָד שֶׁמִּחְזִיק נֹד
 שֶׁל יֵינן. בְּעוֹדָם הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי יִיסָא לְרַבִּי
 חֲזַקְיָה, פֶּתַח פִּיךָ וְאָמַר דְּבַר אֶחָד מֵאוֹתָם
 הַדְּבָרִים הַמְעֻלִּים שֶׁל הַתּוֹרָה שְׁאֵתָהּ אוֹמֵר כָּל
 יוֹם לִפְנֵי הַמָּאוֹר הַקָּדוֹשׁ.

פֶּתַח וְאָמַר, (משלי ג) דְּרָכֶיהָ דְּרָכֵי נְעָם וְכָל
נְתִיבֶתֶיהָ שָׁלוֹם. דְּרָכֶיהָ דְּרָכֵי נְעָם – אֵלוֹ
דְּרָכֵי הַתּוֹרָה. שְׁמִי שֶׁהוּלֵךְ בְּדְרָכֵי הַתּוֹרָה,
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁרְה עָלָיו אֶת נְעִימוֹת
הַשְׂכִּינָה שֶׁלֹּא תִזְוֶז מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים. וְכָל נְתִיבֶתֶיהָ
שָׁלוֹם – שֶׁכָּל נְתִיבוֹת הַתּוֹרָה כָּלָם שָׁלוֹם. שָׁלוֹם
לוֹ לְמַעְלָה, שָׁלוֹם לוֹ לְמַטָּה. שָׁלוֹם לוֹ בַּעֲוֹלָם
הַזֶּה, שָׁלוֹם לוֹ בַּעֲוֹלָם הַבָּא.

אָמַר הִיְהוּדֵי הַהוּא, כִּמּוֹ מְטִבֵּעַ בְּכִיס נִמְצָא
בַּפְּסוּק הַזֶּה. אָמְרוּ לוֹ, מִנֵּין לָךְ? אָמַר
לָהֶם, שְׁמַעְתִּי מֵאָבָא, וְלִמְדַתִּי כָּאֵן דְּבָר [טוֹב]
בַּפְּסוּק הַזֶּה. פֶּתַח וְאָמַר, הַפְּסוּק הַזֶּה הוּא בִּשְׁנֵי
גִּוְנִים וּבִשְׁנֵי צְדָדִים. קוֹרְאִים בּוֹ דְּרָכִים וְקוֹרְאִים
בּוֹ נְתִיבוֹת. קוֹרְאִים בּוֹ נְעָם, וְקוֹרְאִים בּוֹ שָׁלוֹם.
מִי הַדְּרָכִים וּמִי הַנְּתִיבוֹת? מִי הַנְּעָם וּמִי הַשָּׁלוֹם?
אָלֵף דְּרָכֶיהָ דְּרָכֵי נְעָם, הֵינּוּ שְׂכָתוֹב (ישעיה מג)
הַנוֹתֵן בֵּינָם דֶּרֶךְ. שֶׁהֵרִי בְּכָל מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא
בַּתּוֹרָה דֶּרֶךְ, זֶה דֶּרֶךְ פְּתוּחָה לְכָל. כַּדֶּרֶךְ הַזֶּה
שֶׁפְּתוּחָה לְכָל אָדָם, כֵּן דְּרָכֶיהָ דְּרָכֵי נְעָם. אֵלוֹ
הַדְּרָכִים שֶׁפְּתוּחִים מִן הָאֲבוֹת, שֶׁכָּרוּ בֵּינָם הַגָּדוֹל,
וְנִכְנָסִים לְתוֹכוֹ, וּמֵאוֹתָם הַדְּרָכִים נִפְתָּחִים לְכָל
עֹבֵר וּלְכָל צְדָדֵי הָעוֹלָם.

וְהַנֶּעַם הַזֶּה הִיא נְעִימוֹת שְׂיוּצָאֵת מִן הָעוֹלָם
הַבָּא, וּמִן הָעוֹלָם הַבָּא מֵאִירִים כָּל
הַמְּאוּרוֹת וְנִפְרָדִים לְכָל עֵבֶר, וְאוֹתוֹ הַטּוֹב וְאוֹתוֹ
הַרָּע שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא שְׂיוּנָקִים [שְׂיוּרָשִׁים]
הָאֲבוֹת נִקְרָא נֶעַם. דְּבָר אַחֵר – הָעוֹלָם הַבָּא נִקְרָא
נֶעַם, וְכִשְׁמַתְעוֹרֵר הָעוֹלָם הַבָּא, כָּל הַשְּׂמִיחָה וְכָל
הַטּוֹב וְכָל הָאוּרוֹת וְכָל הַחֲרוֹת שֶׁל הָעוֹלָם
מִתְעוֹרְרִים, וּמִשּׁוֹם כֵּךְ נִקְרָא נֶעַם.

וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, הִרְשָׁעִים שֶׁל הַגִּיחֵנִם, בְּשָׁעָה
שְׁנִכְנַסְתָּ הַשַּׁבָּת, כָּלֵם נָחִים, וַיֵּשׁ לָהֶם
חֲרוֹת וּמְנוּחָה. בְּשָׁעָה שְׂיוּצָאֵת הַשַּׁבָּת, יֵשׁ לָנוּ
לְעוֹרֵר שְׂמִיחָה עֲלִינוּהָ עָלֵינוּ שְׁנַנְצָל מֵאוֹתוֹ הָעֲנָשׁ
שֶׁל הִרְשָׁעִים שְׁנִדּוֹנוֹ [שְׁחֲזָרוּ] מִן הַשָּׁעָה הַזֵּאת
וְהִלָּאָה. וַיֵּשׁ לָנוּ לְהִתְעוֹרֵר וְלִזְמֹר, (תהלים ז) וַיְהִי
נֶעַם אֲדָנִי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ. זֶהוּ הַנֶּעַם הָעֲלִיּוֹן,
שְׂמִיחַת [חֲרוֹת] הַכֹּל, וְעַל כֵּן דְּרָכֶיהָ דְּרָכֵי נֶעַם.

וְכָל נְתִיבֹתֶיהָ שְׁלוֹם, מִי זֶה נְתִיבֹתֶיהָ? אֵלּוּ הֵם
הַשְּׂבִילִים שְׂיוּצָאִים מִלְּמַעְלָה, וְאֵת כָּלֵם
לוֹקַח הַבְּרִית הַיְחִידִי שְׁנִקְרָא שְׁלוֹם, שְׁלוֹם הַבֵּית,
וּמִכְנִיס אוֹתָם לַיָּם הַגָּדוֹל כְּשֶׁהוּא בְּגִבּוֹרָתוֹ, וְאִז
נוֹתֵן לוֹ שְׁלוֹם. זֶהוּ שְׂכָתוֹב וְכָל נְתִיבֹתֶיהָ שְׁלוֹם.
בֹּא רְאֵה, יוֹסֵף הָיָה בְּרִית שְׁלוֹם, וְהָיָה מֶלֶךְ

בְּמִצְרַיִם וְשָׁלִיט עַל הָאָרֶץ, וַיַּעֲקֹב, מְשֹׁם
שֶׁהִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ הַשְּׂכִינָה, לֹא הָיָה יוֹדֵעַ.

וְעַם כָּל זֶה, לִיַּעֲקֹב הָיָה שֹׁכֵר, כְּדֵי לִקְנוֹת תְּבוּאָה
בְּמִצְרַיִם, וְרָאָה שֶׁהוּא שֹׁכֵר עַל שֹׁכֵר, שִׁירְדוּ
בָּנָיו לְמִצְרַיִם, וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לָמָּה תִּתְּרָאוּ,
כְּדֵי שֶׁלֹּא תִרְאוּ עֲצָמְכֶם אֲלָא כְּמוֹ רַעֲבִים, כְּמוֹ
אֲנָשִׁים שֶׁאֵין לָהֶם שִׁבְעַ.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, וְדַאי סוּד יֵשׁ כָּאֵן, שֶׁהָרִי בָּכֵל
זְמַן שֶׁהוּא צֹעֵר בְּעוֹלָם, לֹא צָרִיךְ הָאָדָם
לְהִרְאוֹת אֶת עֲצָמוֹ בַּשּׁוּק, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְפַּס
בַּחֲטָאִיו, וְעַל כֵּן אָמַר לָמָּה תִּתְּרָאוּ, וְהִנֵּה נִתְּבָאֵר.
דְּבַר אַחֵר וַיֵּרָא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שֹׁכֵר בְּמִצְרַיִם –
תְּבוּאָה מִמֶּשׁ, שֶׁהָרִי עַל כֵּן שֶׁלַח הִקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא רָעַב לְעוֹלָם, כְּדֵי לְהוֹרִיד אֶת יַעֲקֹב
וְאֶת בָּנָיו לְשֵׁם, וְעַל זֶה רָאָה אֶת בְּנֵי הָאָרֶץ שֶׁהִיוּ
מִבִּיָּאִים מִשֵּׁם תְּבוּאָה.

וַיֵּרָא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שֹׁכֵר בְּמִצְרַיִם. בְּשַׁעָה שְׁמַת
יִצְחָק, בָּאוּ יַעֲקֹב וְעָשָׂו לְחֵלֶק, וְעָשָׂו יֵצֵא
מִחֻלְקוֹ שֶׁל הָאָרֶץ וּמִהַכֵּל, וַיַּעֲקֹב שִׁסְבֵּל אֶת
הַגָּלוּת יִטֵּל הַכֵּל. וְעַל זֶה רָאָה אוֹתוֹ הַשֹּׁכֵר שֶׁהָיָה
לוֹ בְּמִצְרַיִם הוּא וּבָנָיו לְסִבֵּל אֶת הַגָּלוּת, וְעַל זֶה

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לָמָּה תִּתְּרֹאוּ, מִלִּפְנֵי הָדִין
שְׁלַמְעֵלָה, שְׁלֹא יִמָּצֵא עֲלֵיכֶם מְקַטְרֵג. וַיֹּאמֶר
הִנֵּה שָׁמַעְתִּי כִּי יֵשׁ שָׂכָר בְּמִצְרַיִם רְדוֹ שָׁמָּה. הֲרִי
פֶּרְשׁוֹהָ רַד"ו, כַּחֲשֹׁבוֹן הַזֶּה הָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם.
וַיּוֹסֶף הוּא הַשְּׁלִיט עַל הָאָרֶץ וְגו'. רַבִּי יִיסָא
פָּתַח וְאָמַר, (תהלים כז) וַעֲתָה יְרוֹם רֹאשִׁי עַל
אֵיבֵי סְבִיבוֹתַי וְאֶזְבְּחָהּ בְּאַהֲלוֹ זִבְחֵי תְרוּעָה
אֲשִׁירָה וְאֶזְמְרָה לָהּ.

בא רָאָה, כְּשֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְרַצֶּה
מִהָאָדָם, הוּא זוֹקֵף אוֹתוֹ עַל כָּל בְּנֵי
הָעוֹלָם וְעוֹשֶׂה אוֹתוֹ הָרֹאשׁ שֶׁל הַכֹּל, וְכָל
שׁוֹנְאָיו נִכְנָעִים תַּחֲתָיו.

אֵת דָּוִד הַמֶּלֶךְ שֶׁנֶּאֱמַר אָחִיו, דָּחוּ אוֹתוֹ מֵהֶם –
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָרִים אוֹתוֹ עַל כָּל בְּנֵי
הָעוֹלָם. בָּא חָמִיו – בָּרַח מִלִּפְנֵיו, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא הָרִים אוֹתוֹ עַל כָּל מַלְכוּתוֹ, וְכָלֵם הָיוּ
כוֹרְעִים וְסוֹגְדִים לִפְנָיו. וְאֵת יוֹסֵף דָּחוּ אָחִיו,
אַחֵר כֵּךְ כָּלֵם כָּרְעוּ וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לִפְנָיו, זֶהוּ שְׂכָתוֹב
וַיָּבֹאוּ אָחֵי יוֹסֵף וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לוֹ אַפִּים אֲרָצָה.

דְּבַר אַחֵר וַעֲתָה יְרוֹם רֹאשִׁי – מַה זֶה וַעֲתָה?
כְּמוֹ וְאַתָּה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הִנֵּה נִתְבָּאֵר,

עַתָּה שְׁהִיא הַדְרָגָה הָעֲלִיּוֹנָה. וּמִי הִיא אוֹתָהּ הָעֵת?
זוֹ הִיא, וְנִקְרָאת עֵתָהּ. וְעֵתָהּ – זֶה הוּא וּבֵית דִּינוֹ.

יְרוּם רֹאשִׁי – לְהָרִים אוֹתָהּ בְּכָבוֹד וּמַלְכוּת.
עַל אֵיבֵי סְבִיבוֹתֵי – אֱלוֹ שְׁאָר מַלְכֵי
הָאָרֶץ. וְאַזְבַּחַהּ בְּאֵהָלוֹ – זוֹ יְרוּשָׁלַיִם. בְּאֵהָלוֹ
– זֶה אֵהָל מוֹעֵד. זִבְחֵי תְרוּעָה – שִׁשְׁשֹׁמֶע כָּל
הָעוֹלָם. אֲשִׁירָה וְאַזְמֶרָה – מֵאוֹתוֹ צֵד שְׁהִיא
הַתְרוּעָה. שְׁהִירֵי מִשֶּׁם, מִהֲצַד שֶׁל הַתְרוּעָה, בְּאֵה
הַשִּׁירָה וְהַתְשַׁבַּחַת.

דְּבַר אַחֵר וְעֵתָהּ יְרוּם רֹאשִׁי – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.
עַל אֵיבֵי סְבִיבוֹתֵי – זֶה עֲשׂוֹ וְכָל הַשְׁרִים
שְׁלוֹ. וְאַזְבַּחַהּ בְּאֵהָלוֹ – אֱלוֹ יִשְׂרָאֵל. זִבְחֵי
תְרוּעָה – שְׁכָתוֹב (שם נא) זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נְשַׁבְּרָה,
כְּדִי לְהַעֲבִיר אֶת הַדִּין מִן הָעוֹלָם. אֲשִׁירָה
וְאַזְמֶרָה – לְהוֹדוֹת וּלְשַׁבַּח לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לֹא הַפֶּסֶק לְעוֹלָם.

דְּבַר אַחֵר וְעֵתָהּ יְרוּם רֹאשִׁי – בְּכָל, יֵצֵר טוֹב עַל
יֵצֵר רָע, שְׁכָתוֹב עַל אֵיבֵי סְבִיבוֹתֵי, זֶה
הַיֵּצֵר הָרָע שֶׁהוּא סָבִיב הָאָדָם, וְהוּא שׁוֹנֵא אוֹתוֹ
בְּכָל. וְאַזְבַּחַהּ בְּאֵהָלוֹ זִבְחֵי תְרוּעָה – זוֹ הַתּוֹרָה
שֶׁנִּתְּנָה מִצֵּד הָאֵשׁ, כְּכָתוּב (דְּבָרִים לג) מִיָּמִינוֹ אֵשׁ דָּת

לְמוֹ. שְׁהָרִי בְּשָׁבִיל הַתּוֹרָה יְרוּם רֵאשׁוֹ [שֶׁל
הָאָדָם] וְנִשְׁפָּרִים כָּל שׁוֹנְאָיו לְפָנָיו, כִּפְתּוּב (תהלים
יח) תִּכְרִיעַ קָמִי תַחְתִּי.

דְּבַר אַחֵר וְעַתָּה יְרוּם רֵאשִׁי – לְהַפְלִיל עִם
הָאֲבוֹת, שְׁהָרִי דְּדוֹד הַמֶּלֶךְ יֵשׁ לוֹ לְהַדְבִּיק
עִם הָאֲבוֹת, וְאִזּוּ יִתְרוּמֶם וְיַעֲלֶה לְמַעְלָה, וְהוּא
בְּקֶשֶׁר אֶחָד עִמָּם. עַל אִיבֵי סְבִיבוֹתִי – אֵלוֹ
הֵם שֶׁבְּצַד הַשְּׂמָאל, כֻּלָּם בְּעָלֵי הַדִּינִים
שֶׁמִּתְכַּוְּנִים לַחֲבֹל, וְאִזּוּ הַשְּׂמֵשׁ מִתְחַבֵּר לְלִבָּנָה,
וְהַכֹּל הוּא אֶחָד.

בֵּא רֵאָה, כְּתוּב וְיוֹסֵף הוּא הַשְּׁלִיט עַל הָאָרֶץ. זֶה
הַשְּׂמֵשׁ שֶׁשּׁוֹלֵט בְּלִבָּנָה וּמֵאִיר לָהּ וְזֶן אוֹתָהּ.
הוּא הַמִּשְׁבִּיר לְכָל עִם הָאָרֶץ, שְׁהָרִי אוֹתוֹ נִהַר
שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, מִמֶּנּוּ כֻּלָּם נִזְוָנִים וּמִשָּׁם פּוֹרְחוֹת
הַנִּשְׁמוֹת לְכָל, וּמִשּׁוּם כֶּךָ כֻּלָּם מִשְׁתַּחֲוִים אֵל
אוֹתוֹ הַמָּקוֹם, שְׁהָרִי אֵין לָךְ דְּבַר בְּעוֹלָם שְׁלֹא
תָלוּי בְּמִזֵּל, וּבִבְאֲרוּהוּ.

וַיִּכַּר יוֹסֵף אֶת אָחָיו וְהֵם לֹא הִכְרָהוּ. רַבִּי אֶלְעָזָר
פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים מט) לָמָּה אֵירָע בִּימֵי רָע
עוֹן עֲקָבִי יְסוּבִנִּי. בֵּא רֵאָה, שְׁלֹשָׁה הֵם שְׁפוֹחֵדִים
וְלֹא יוֹדְעִים מִמָּה הֵם פּוֹחֲדִים, וּבִבְאֲרוּהוּ. אֲבָל מִי

שְׁפוּחַד וְלֹא יוֹדֵעַ מֶמָּה הוּא פּוֹחַד – מְשׁוּם אוֹתָם
הַחֲטָאִים שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ שֶׁהֵם חֲטָאִים, וְלֹא מְשַׁגִּיחַ
בָּהֶם, וְהוּא פּוֹחַד מִיָּמִי רָע.

מִי הֵם יָמֵי רָע? אֵלּוּ הֵם הַיָּמִים שֶׁהֵם מְזַדְּמָנִים
בְּאוֹתוֹ רָע, וּמִי הֵם? זֶה [הוּא] יֵצֵר הָרָע,
שֶׁהוּא נִקְרָא רָע, וַיֵּשׁ לוֹ יָמִים יְדוּעִים שֶׁנִּתְּנָה לוֹ
רְשׁוּת בְּעוֹלָם לְהַסְטִין לְכָל אוֹתָם שְׁמַטְמָאִים אֶת
דְּרֻכֵּיהֶם. שְׁמִי שָׂבָא לְהַטְמֵא – מְטַמְּאִים אוֹתוֹ,
וְאַלֶּה הֵם שְׁנִקְרָאִים יָמֵי רָע, וְאֵלּוּ מְמָנִים עַל
אוֹתָם חֲטָאִים שֶׁדָּשִׁים אוֹתָם בְּנֵי אָדָם בְּעַקְבֵּיהֶם.
בֹּא רְאֵה, כָּל אוֹתָם שְׁמַטְמָאִים אֶת דְּרֻכֵּיהֶם,
כִּמָּה קְבוּצוֹת שֶׁל מְזִיקִים מְזַדְּמָנִים אֲצֵלָם
וּמְטַמְּאִים אוֹתָם. בְּדֶרֶךְ שְׂאָדָם רוּצָה לָלֶכֶת –
בְּאוֹתָהּ הַדֶּרֶךְ מְנַהִיגִים אוֹתוֹ מִמֶּשׁ. **בֹּא** אָדָם
לְהַטְהֵר – כִּמָּה הֵם שְׁמַסִּיעִים לוֹ.

הָרִי שְׁנִינוּ, שְׁכַשְׂאָדָם קָם בְּבִקְרָה, צָרִיךְ לְרַחֵץ
יָדָיו מִתּוֹךְ נִטְלָה שֶׁל מַיִם, שֶׁהוּא כָּלִי לְטַל
מִמֶּנּוּ מַיִם, מִתּוֹךְ מִי שֶׁרַחֵץ יָדוֹ בְּרֹאשׁוֹנָה, כְּמוֹ
שֶׁבְּאֵרוֹהוּ. וּבֹא רְאֵה, בְּשִׁבְלֵי הַנִּטְלָה הַזֶּה בְּאֵרְנוּ
אֶת הַדָּבָר.

וַעֲזוּד, שְׁצָרִיךְ אָדָם לְטַל יָד יָמִין בְּשִׁמְאָל, כְּדִי
לְהַשְׁלִיט יָמִין עַל שִׁמְאָל, וַיִּרְחֹץ הַיָּמִין

מן השמאל, ומשום זה היא נטילה. ועל כן מי שנוטל ידו, יטל ימין בשמאל, להשליט הימין על השמאל, כדי שלא יתן מקום ליצר הרע לשלט כלל, והנה בארנו.

בא ראה, בשעה שדין הרע שולט, לא משיב ידו מלהרע, ובשעה שהימין שולט על העמים עובדי כוכבים ומזלות לשבר אותם, חס הקדוש ברוך הוא עליהם ולא מכלה אותם.

ומשום כך, כל מי שהוא חוטא, באותם החטאים שדש בהם ברגליו, לא ידע עליהם, ופחד תמיד. דוד המלך היה תמיד נשמר מהחטאים הללו, וכשהיה יוצא לקרב, היה מפשפש בהם, ועל כן לא פחד להלחם עמם בקרב.

ובא ראה, ארבעה מלכים היו, מה שבקש זה לא בקש זה. דוד אמר (תהלים יח) ארדוף אויבי ואשיגם ולא אשוב עד כלותם. מה הטעם? משום שהיה נשמר מן החטאים הללו, ולא נתן מקום לשונאיו לשלט, ועל כן רצה לרדף אחריהם תמיד, והם לא ירדפו אחריו לתבע את חטאיו ויפל בידיהם.

אָסאַ הָיָה מְפָחַד יוֹתֵר. אָף עַל גַּב שְׁהִיָּה
מִפְשֵׁשׁ בַּחֲטָאִיו, וְלֹא כִּמוּ דְּדוּד הַמֶּלֶךְ,
הוּא רָצָה לְרֹדֶף אַחֲרֵיהֶם, וְלֹא לְהִלָּחֵם בָּהֶם,
וַיַּהֲרֹג אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכֵן הָיָה, שְׁכַתוֹב
(דברי הימים-ב יד) וַיִּרְדָּפֵם אָסַא וְהָעָם אֲשֶׁר עִמּוֹ וְגו',
וְכַתּוֹב וַיִּגַּף ה' אֶת הַכּוֹשִׁים לִפְנֵי אָסַא וּלְפָנָיו
יְהוּדָה וַיִּגְסּוּ הַכָּשִׁים. [וְכֵן] מָה כָּתוּב בְּדוּד? (שמואל
א ל) וַיִּכֶם דְּדוּד מֵהַנָּשָׁף וְעַד הָעָרֹב לְמַחֲרָתָם. אָבֵל
אָסַא, הוּא רוֹדֵף וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִכָּה.

גַּם יְהוֹשֻׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה כֵּן הָיָה מִבְקֵשׁ וְאוֹמֵר,
אֵינִי יָכוֹל לְרֹדֶף וְלֹא לַהֲרֹג, אֲלֵא אֲנִי אֹזְמֵר,
וְאַתָּה תַּהֲרֹג אוֹתָם, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הָיָה כָּל כֵּן
מִפְשֵׁשׁ כִּמוּ אָסַא, וְכֵן עָשָׂה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, שְׁכַתּוֹב (דברי הימים-ב כ) וּבָעֵת הַחֲלוּ בְרָנָה
וַתִּהְיֶה נָתַן ה' מְאַרְבִּים עַל בְּנֵי עֲמוֹן מוֹאָב וְהָר
שְׁעֵיר הַבָּאִים לִיהוּדָה וַיִּנָּגְפוּ.

חֲזַקְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה אָף כֵּן גַּם אָמַר, אֵינִי יָכוֹל
לֹא לִזְמֹר וְלֹא לְרֹדֶף וְלֹא לְהִלָּחֵם בִּקְרֵב,
מִשּׁוּם שֶׁפָּחַד מִהַחֲטָאִים הִלָּלוּ שְׁאַמְרָנוּ. מָה
כָּתוּב? (מלכים-ב יט) וַיְהִי בַלִּילָה הַהוּא וַיֵּצֵא מֶלֶךְ
ה' וַיִּן בְּמַחֲנֶה אֲשׁוּר מֵאָה וּשְׁמוֹנִים וַחֲמִשָּׁה אֲלֵף
וַיִּשְׁכְּמוּ בַבֶּקֶר וַהֲנִה כָּלֶם פְּגָרִים מֵתִים. וְחֲזַקְיָה

הָיָה יוֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ, וְשׁוֹכֵב בְּמִטָּתוֹ, וְהַקְדֹּשׁ בְּרוּךְ
הוּא הָרַג אוֹתָם.

וְכֵּן הַצְדִּיקִים הִלְלוּ הָיוּ פּוֹחֲדִים מִן הַחֲטָאִים
הִלְלוּ – שָׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם עַל אַחַת כַּמָּה
וְכַמָּה. מִשּׁוּם כֵּן יֵשׁ לָאָדָם לְהִשְׁמַר מִהַחֲטָאִים
הִלְלוּ וּלְפִשְׁפֹּשׁ בָּהֶם כָּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ, כְּדֵי שֶׁלֹּא
יִשְׁלְטוּ עָלֵינוּ אוֹתָם יְמֵי רָע, שֶׁלֹּא מְרַחֲמִים עָלֵינוּ.

בֵּא רֵאָה, וַיִּכְר יוֹסֵף אֶת אָחִיו. בְּשָׁעָה שֶׁנִּפְּלוּ
בְּיָדוֹ, הוּא רַחֵם עֲלֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא שָׁלֵם,
וְהֵם לֹא הִכְרָהוּ. שְׁאוֹתָם שִׁמְעוֹן וְלֵוִי בָּאוּ מֵצֵד
הַדִּין הַקָּשָׁה, וְעַל כֵּן לֹא רַחֲמוּ עָלָיו, שֶׁהָיָה כָּל
אוֹתָם בְּעָלֵי הַדִּין הַקָּשָׁה לֹא מְרַחֲמִים עַל בְּנֵי
אָדָם בְּשָׁעָה שֶׁנוֹפְלִים בְּיָדֵיהֶם.

וּמִשּׁוּם כֵּן אָמַר דָּוִד (תהלים מט) לָמָּה אֵירָא. לֹא
כָּתוּב יִרְאֵתִי, אֲלֵא אֵירָא, [אֲלֵא] שֵׁישׁ
[שְׂאִין] לִי לִפְחוֹד מֵאוֹתָם יְמֵי רָע, כְּפִי
שְׁאֲמַרְנוּ. עוֹן עֲקָבִי יְסוּבֵנִי, מִי הֵם עֲקָבִי? אֵלּוּ
הֵם בְּסוּד הָאֱמוּנָה, שֶׁכָּתוּב (בראשית כה) וַיָּדֹד
אֲחֻזָּת בַּעֲקָב עֵשָׂו. זֶה הוּא הָעֲקָב, וְהֵם
הָעֲקָבִים שֶׁמְסַתְּכָלִים בָּהֶם תָּמִיד, בְּאוֹתוֹ הַחֲטָא
שֶׁאָדָם דָּשׁ בּוֹ תָּמִיד בַּעֲקָבוֹ.

בא ראה מה כתוב? (ישעיה ה) **הוי מַשְׁכִּי הָעוֹן**
בְּחִבְלֵי הַשָּׂוֹא וּכְעֻבּוֹת הָעֲגָלָה חֲטָאָה.
בְּחִבְלֵי הַשָּׂוֹא – שָׁדַשׁ בּוֹ בַּעֲקֵב וְלֹא חוֹשֵׁשׁ עָלָיו,
וְאַחַר כֵּן מִתְחִזֵּק וְנִעְשֶׂה [בְּחִבְלֵי הַשָּׂוֹא] כְּעֻבּוֹת
הָעֲגָלָה, וּמִתְחִזֵּק אוֹתוֹ הַחֲטָא, וּמִסְטָה אוֹתוֹ
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

אַשְׁרֵיהֶם הַצְּדִיקִים שְׂיֻדְעִים לְהַשְׁמֵר
מִחֲטֵאֵיהֶם, וְהֵם תָּמִיד
מִפְּשָׁפְשִׁים בְּמַעֲשֵׂיהֶם כְּדִי שֶׁלֹּא יִמָּצֵא עֲלֵיהֶם
מִקְטָרֵג בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא יִשְׁטִינוּ עֲלֵיהֶם לְעוֹלָם
הַבָּא, שֶׁהָרִי הַתּוֹרָה מִתְקַנֶּת לָהֶם דְּרָכִים וּשְׁבִילִים
לָלֶכֶת בָּהֶם, שְׁכָתוֹב (משלי ג) דְּרָכֶיהָ דְּרָכֵי נָעַם וְכָל
נְתִיבֹתֶיהָ שָׁלוֹם.

וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֶת הַחֲלָמוֹת אֲשֶׁר חָלַם לָהֶם וְגו'.
רַבִּי חֲזִיָּא פָּתַח וְאָמַר, (שם כד) בְּנִפְל אוֹיְבֶךָ
אַל תִּשְׁמַח וּבְכַשְׁלוֹ אַל יִגַּל לְבָבְךָ. בֹּא רֹאֵה,
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עָשָׂה אֶת הָאָדָם שְׂיִזְכֶּה לְכָבוֹדוֹ
וּלְשִׁמְשׁ לְפָנָיו תָּמִיד וּלְהַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה יָמִים
וְלַיְלוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְרַצֶּה בָּהּ
בַּתּוֹרָה תָּמִיד.

וְכִיּוֹן שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת הָאָדָם, נָתַן
לְפָנָיו תּוֹרָה, וְלִמַּד אוֹתוֹ בָּהּ לְדַעַת אֶת

דְּרָכֶיהָ. מִנֵּין לָנוּ? שְׁכָתוֹב (איוב כח) אֲזִי רָאָה וַיִּסְפְּרָה
הַכִּינָה וְגַם חִקְרָה. וְאַחַר כֵּן, וַיֹּאמֶר לָאָדָם הֵן
יֵרָאֵת ה' הִיא חֲכָמָה וְסוֹר מִרַע בִּינָה. כִּיּוֹן
שֶׁהִסְתַּכַּל בָּהּ וְלֹא שָׁמַר אוֹתָהּ, עָבַר עַל מִצְוֹת
רַבּוֹנוֹ וְנִתְפָּס בַּחֲטָאוֹ.

וְכָל אוֹתָם שֶׁעָבְרוּ עַל דְּבַר אֶחָד שֶׁל הַתּוֹרָה
נִתְפָּסוּ בָּהּ. שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ שֶׁהִתְחַכֵּם עַל כָּל
בְּנֵי הָעוֹלָם, עָבַר עַל דְּבַר אֶחָד שֶׁל הַתּוֹרָה, וְגָרַם
לוֹ לְהַעֲבִיר מִמֶּנּוּ אֶת מַלְכוּתוֹ וּלְפַלֵּג אֶת הַמַּלְכוּת
מִבְּנֵי. מִי שֶׁעוֹבֵר עַל הַתּוֹרָה עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

וַיּוֹסֶף שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ תּוֹרָה, וְאַחֲיוֹ נָפְלוּ בִידּוֹ,
לָמָּה גִלְגַּל עֲלֵיהֶם כָּל הַגִּלְגּוּל הַזֶּה,
וְהָרִי הוּא יָדַע אֶת הַתּוֹרָה שֶׁלֵּמַד אוֹתוֹ אָבִיו?
אֲלֹא חֵס וְשָׁלוֹם שְׁיֹסֵף גִּלְגַּל עֲלֵיהֶם גִּלְגּוּלִים
לְנֶקֶם מֵהֶם, אֲלֹא כָּל זֶה לֹא עָשָׂה אֲלֹא לְהַבִּיא
אֶת אַחֲיוֹ בְּנֵימִין אֶצְלוֹ, שֶׁתִּשְׁוֹקְתוּ הִיתָּה אֵלָיו,
וְהוּא לֹא הִשְׁאִיר אֶת אַחֲיוֹ לִפְלִי, שֶׁהָרִי כָתוּב
וַיֵּצֵא יוֹסֵף וַיִּמְלֹאוּ אֶת כְּלֵיהֶם בָּר וְגו', וְכָל זֶה
כִּדִּי שֶׁלֹּא יִפְלוּ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּשֶׁבָרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
הַלְבָּנָה, הָיָה תָמִיד מִסְתַּכֵּל בָּהּ, כְּכַתוּב (דברים

(יא) תמיד עיני ה' אֵלֶיךָ בָּה. הַשְׁגָּחְתוּ בָּה תמיד.
 וְכָתוּב אַז רָאָה, שֶׁהָרִי הַשָּׁמַשׁ בְּהַשְׁגָּחְתוּ בָּה
 מְאִירָה. וַיִּסְפָּרָה, מַה זֶה וַיִּסְפָּרָה? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 מְקוֹם סִפִּיר אֲבָנֶיהָ. (איוב כח)

הַכִּינָה, שֶׁהִיא יוֹשֶׁבֶת בְּתִקּוֹן בְּשָׁנִים עָשָׂר
 תְּחוּמִּים מְחַלֶּקֶת לְשִׁבְעִים שָׁרִים,
 הַתִּקֵּן אוֹתָהּ בְּשִׁבְעָה עֲמוּדִים עֲלִיוֹנִים לְהֹאֵר
 וְלִשְׁבֹּת עַל שְׁלֵמוֹת. וְגַם חֲקָרָה, לְהַשְׁגִּיחַ עָלֶיהָ
 תָּמִיד, פַּעַם אַחֵר פַּעַם, שָׁאִין פּוֹסֵק לְעוֹלָמִים.

וְאַחֵר כֵּךְ הִזְהִיר אֶת הָאָדָם וְאָמַר, וַיֹּאמֶר
 לָאָדָם הֵן יֵרָאֵת ה' הִיא חֲכָמָה וְסוּר
 מֶרֶע בִּינָה, שֶׁהָרִי הִיא מִתְעַטָּרֶת עַל הַתַּחְתּוֹנִים
 לִירָא וְלִדְעַת אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּגִלְלָה.
 וְסוּר מֶרֶע בִּינָה, בְּרוּר מִהַפְסֻלָּת שֶׁלֹּא לִקְרֹב
 עִמּוֹ, וְאַז הַשְׁגָּחַת [הַמְצָאוֹת] הַבִּינָה לְדַעַת
 וְלִהְיוֹת בְּכָבוֹד הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיוֹן.

רַבִּי יוֹסִי קָם לִלְלָה אֶחָד לְהַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, וְהָיָה
 שֶׁם עִמּוֹ יְהוּדִי אֶחָד שֶׁפָּגַשׁ בּוֹ בְּאוֹתוֹ
 הַבֵּית. פָּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (משלי י) לֹא יוֹעִילוּ
 אוֹצְרוֹת רָשָׁע וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמּוֹת. לֹא יוֹעִילוּ
 אוֹצְרוֹת רָשָׁע – אֵלּוּ הֵם שֶׁלֹּא מִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה,

וְהוֹלְכִים אַחֵר דְּבָרֵי הָעוֹלָם וְלִכְנֵס אוֹצְרוֹת רָשָׁע.
 מֶה כָּתוּב? (קהלת ה) וְאֶבֶד הָעֶשֶׂר הֵהוּא בְּעִנְיָן רָע,
 מִשּׁוּם שֶׁהֵם אוֹצְרוֹת רָשָׁע.

וְצִדְקָה תַּצִּיל מַמּוֹת – אֵלֹה שְׁמִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה
 וְיוֹדְעִים דְּרָכֶיהָ לְהִשְׁתַּדֵּל בָּהּ, שֶׁהָרִי
 הַתּוֹרָה נִקְרָאת עֵץ חַיִּים, וְנִקְרָאת צִדְקָה, שְׁכַתּוֹב
 (דברים ו) וְצִדְקָה תִּהְיֶה לָנוּ.

דְּבָר אַחֵר וְצִדְקָה תַּצִּיל מַמּוֹת – זֶה צִדְקָה מִמָּשׁ,
 וְהִיא בְּשָׁנֵי גִּוְנִים וּבְשָׁנֵי צָדִידִים. קוֹרָא לוֹ
 תּוֹרָה וְקוֹרָא לוֹ צִדְקָה, וְהִכָּל אֶחָד.

אָמַר אוֹתוֹ הַיְּהוּדִי, וְקוֹרָא לוֹ שְׁלוֹם. אָמַר רַבִּי
 יוֹסִי, כֹּךְ זֶה וְדָאֵי שְׁנִקְרָאת שְׁלוֹם. קָם
 אוֹתוֹ הַיְּהוּדִי וְהִשְׁתַּתַּף עִמּוֹ. פָּתַח אוֹתוֹ הַיְּהוּדִי
 וְאָמַר, (משלי כח) עֲבֹד אֲדָמְתוֹ יִשְׁבַּע לָחֶם וּמִרְדֶּף
 רִיקִים יִשְׁבַּע רִישׁ. הַפְּסוּק הַזֶּה קָשָׁה, וְכִי שְׁלָמָה
 הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא חָכֵם מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, אֵיךְ אָמַר
 שְׁתֵּאֱמָץ אָדָם לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה וּלְהִשְׁתַּדֵּל
 אַחֲרֶיהָ וַיַּעֲזֹב חַיֵּי עוֹלָם?

אָמַר סוּד הוּא. פָּתַח וְאָמַר, (בראשית ב) וַיִּקַּח ה'
 אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיַּנְחֵהוּ בִּגְן עֵדֶן לַעֲבֹדָה
 וּלְשִׁמְרָה, וּבִאֲרוֹהוּ שֶׁהוּא בְּסוּד הַקֶּרְבָּנוֹת. בֹּא

רָאָה, לְעֵבְדָּהּ – זֶה הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן. וּלְשִׁמְרָהּ – זֶה
הַמֶּלֶךְ הַתַּחְתּוֹן. הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן וְהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן.
לְעֵבְדָּהּ – [לְזָכְרָהּ] בְּסוּד שֶׁל זְכוֹר. וּלְשִׁמְרָהּ –
בְּסוּד שֶׁל שְׁמוֹר.

וּמִשּׁוּם כֵּךְ עֲבַד אֲדָמְתוֹ זֶה גֵּן עֵדֶן, שְׁצָרִיף
לַעֲשׂוֹת וּלְעַבֵּד וּלְמַשֵּׁךְ לָהּ בְּרָכוֹת
מִלְמַעְלָה, וּכְשֶׁמִּתְבָּרַכֶת וְנִמְשָׁכוֹת לָהּ בְּרָכוֹת
מִלְמַעְלָה, גַּם הוּא מִתְבָּרֵךְ עִמָּהּ. בֵּא רָאָה
שֶׁהִכֵּהֵן שְׁמִבְרֵךְ מִתְבָּרֵךְ, כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר ו)
וְאֲנִי אֲבָרְכֶם. וּמִשּׁוּם כֵּךְ עֲבַד אֲדָמְתוֹ יִשְׁבַּע לָחֶם
– זֶהוּ הַמְּזוֹן שֶׁלְמַעְלָה. וּמִרְדֵּף רִיקִים – מִי
שִׁיתִּדְבֵּק בְּצַד הָאֲחֵר שֶׁהוּא מְרִדֵּף רִיקִים –
יִשְׁבַּע רִישׁ וְדָאִי. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֲשֶׁרִיף שְׁזָכִיתִּי
לְדַבֵּר הַזֶּה.

עוֹד פָּתַח וְאָמַר פְּסוּק אַחֲרָיו, (משלי כח) אִישׁ
אֱמוּנוֹת רַב בְּרָכוֹת. זֶהוּ אָדָם שֶׁבּוֹ אֱמוּנוֹת
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כָּמוֹ רַבִּי יִיסָא הַזִּקֵּן, שֶׁאָף עַל
גַּב שֶׁהָיָה לוֹ מֵאֲכָל שֶׁל אוֹתוֹ הַיּוֹם לֶאֱכֹל, לֹא הָיָה
מִתְקִין אוֹתוֹ עַד שֶׁהָיָה מִבְּקֵשׁ מְזוֹנוֹ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ
הַקָּדוֹשׁ. אַחֵר שֶׁהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ וּבִקְשׁ מְזוֹנוֹ
מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ, אָז הָיָה מִתְקִין, וְהָיָה תָמִיד אוֹמֵר:
לֹא נִתְקִין עַד שִׁינָתְנוּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ.

וְאֵין לְהַעֲשִׂיר לֹא יִנָּקָה, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא רָצָה
 לְהַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, שֶׁהִיא הַחַיִּים שֶׁל
 הָעוֹלָם הַזֶּה וְהַחַיִּים שֶׁל הָעוֹלָם הַבֶּא. עֲכָשׁוּ
 שֶׁהִיא הַשְּׁעָה לְהַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה – נִשְׁתַּדֵּל.

פֶּתַח אוֹתוֹ הָאִישׁ בְּסוּד הַחֲלוּם וְאָמַר, וַיִּזְכֹּר
 יוֹסֵף אֶת הַחֲלָמוֹת אֲשֶׁר חָלַם לָהֶם וְגו'.
 וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֶת הַחֲלָמוֹת, וְכִי לָמָּה יוֹסֵף [אָמַר
 אֲו] זָכַר לָהֶם אוֹתָם הַחֲלוּמוֹת שֶׁחָלַם לָהֶם, וּמָה
 הוֹעִיל לוֹ אִלּוּ לֹא הִזְכִּיר לָהֶם, שֶׁהָרִי יוֹסֵף הָיָה
 חָכָם, וְכָתוּב כָּל עָרוֹם יַעֲשֶׂה בְדַעַת וְכִסִּיל
 יִפְרֹשׁ אוֹלֶת?

אַבְלִי כִּיּוֹן שָׁרָאָה שֶׁהֵם בָּאוּ וּמִשְׁתַּחֲוִים לוֹ אֲפִים
 עַל הָאָרֶץ, אָז נִזְכֹּר מִמָּה שֶׁחָלַם לָהֶם
 כְּשֶׁהָיָה עִמָּהֶם, שֶׁכָּתוּב וְהִנֵּה קָמָה אֶלְמָתִי וְגַם
 נִצָּבָה וְהִנֵּה תִסָּבִינָה אֶלְמַתֶּיכֶם וּתִשְׁתַּחֲוֶינָה
 לְאֶלְמָתִי. אָמַר יוֹסֵף בְּשַׁעָה שָׁרָאָה שֶׁכוֹרְעִים
 אַחֲיוּ לְפָנָיו, שֶׁכָּתוּב וַיָּבֹאוּ אֲחֵי יוֹסֵף וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ
 אֲפִים אֶרְצָה, אָז וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֶת הַחֲלָמוֹת אֲשֶׁר
 חָלַם, שֶׁהָרִי רָאָה שֶׁהֵם קִיָּמִים.

עוֹד, וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֶת הַחֲלָמוֹת אֲשֶׁר חָלַם – זָכַר
 אוֹתָם, מִשּׁוּם שֶׁאֵין שִׁכְחָה לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ

בְּרוּךְ הוּא. שְׁהֵרִי חֲלוּם שֶׁהוּא טוֹב, צָרִיךְ אָדָם
לְהִזְכִּירוֹ, שֶׁלֹא יִשְׁכַּח, וְאִזּוּ מִתְקִים, שְׁהֵרִי כְּמוֹ
שֶׁנִּשְׁכַּח לִפְנֵי הָאָדָם, כִּף נִשְׁכַּח עָלָיו.

בא רֵאָה, חֲלוּם שֶׁלֹא נִפְתָּר, כְּאִגֶּרֶת שֶׁלֹא
נִקְרָאָה. וּבֵא רֵאָה, מִשּׁוּם שֶׁלֹא נִזְכָּר, כְּמִי
שֶׁלֹא הִכִּיר אוֹתוֹ. וְעַל זֶה, מִי שֶׁנִּשְׁכַּח מִמְּנוֹ חֲלוּם
וְלֹא יָדַע אוֹתוֹ, לֹא עוֹמֵד עָלָיו לְהִתְקִים. וּמִשּׁוּם
זֶה יוֹסֵף הֵיךְ זוֹכֵר אֶת חֲלוּמוֹ, כְּדִי לְהִתְקִים,
מִשּׁוּם שֶׁלֹא יִשְׁכַּח הַחֲלוּם מִמְּנוֹ לְעוֹלָם, וְהֵיךְ
תָּמִיד מְצַפֶּה לוֹ. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים מִרְגְּלִים אֲתָם. הוּא
זָכַר אֶת הַחֲלוּם, אֲבָל לֹא אָמַר לָהֶם דְּבַר, אֲלֹא
מִרְגְּלִים אֲתָם.

פֶּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (קֵהֶלֶת ה) כִּי בֵּא הַחֲלוּם
בְּרַב עֲנִיָּן וְקוֹל כְּסִיל בְּרַב דְּבָרִים. כִּי
בֵּא הַחֲלוּם בְּרַב עֲנִיָּן, הֵנָּה פִּרְשׁוּהָ שְׁכֻמָּה הֵם
הַעוֹזְרִים בְּחֲלוּם, וּמִמֶּנִּים דְּרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת,
עַד שֶׁהַחֲלוּמוֹת מֵהֶם כָּלֶם אֱמֶת, וּמֵהֶם שֵׁישׁ
בָּהֶם אֱמֶת וְכֻזָּב. אֲבָל לְאוֹתָם צְדִיקֵי הָאֱמֶת,
אֵין מִתְגַּלִּים לָהֶם דְּבָרִים כּוֹזְבִים כְּלוּם, אֲלֹא
כָּלֶם אֱמֶת.

בא רֵאָה דְּנִיָּאל מֶה כְּתוּב בּוֹ, (דְּנִיָּאל ב) אִזּוּ לְדְנִיָּאל
בְּחִזְיוֹן הַלִּילָה סוּד גָּלָה, וְכְתוּב (שם ז) דְּנִיָּאל

רָאָה חֲלוֹם בְּהִיּוֹתוֹ יִשְׁן עַל מִשְׁכְּבוֹ, אֲזַי כָּתַב אֶת
הַחֲלוֹם. וְאִם יֵשׁ בּוֹ דְּבָרִים כּוֹזְבִים, לָמָּה נִכְתַּב
בֵּין הַכְּתוּבִים? אֲלֹא אוֹתָם צִדִּיקֵי אֱמֶת, בְּשַׁעַת
שְׁנֵשְׁמוֹתֵיהֶם עוֹלוֹת, לֹא מִתְחַבְּרִים בָּהֶם אֲלֹא
דְּבָרִים קְדוּשִׁים, שְׁמוּדִיעִים לוֹ דְּבָרֵי אֱמֶת, דְּבָרִים
קִיָּמִים, שֶׁלֹּא מִשְׁקָרִים לְעוֹלָמִים.

וְאִם תֹּאמַר, הִנֵּה שְׁנִינוּ שְׁדוּד הַמֶּלֶךְ לֹא רָאָה
חֲלוֹם טוֹב, הִנֵּה נִשְׁמַע שֶׁהָיָה רוּאָה דָּוִד
דְּבָרִים שֶׁלֹּא אֱמֶת? אֲלֹא וְדָאִי, כָּל יָמָיו הָיָה
מִשְׁתַּדֵּל לְשַׁפֵּךְ דְּמִים וְנִלְחַם קְרִבּוֹת, וְכָל חֲלוֹמוֹת
לֹא הָיוּ אֲלֹא חֲלוֹמוֹת רָעִים, חֲרִכָּן וּשְׁמָמָה וְדָם
וּשְׁפִיכוֹת דְּמִים, וְלֹא חֲלוֹם שֶׁל שְׁלוֹם.

וְאִם תֹּאמַר, לְאָדָם טוֹב מֵרְאִים חֲלוֹם רָע? כֵּךְ זֶה
וְדָאִי. כָּל אוֹתָם רָעוֹת שְׁעֵתִידִים לְהַשִּׁיג –
עַל אוֹתָם שְׁעוֹבְרִים עַל דְּבָרֵי תוֹרָה, וְאוֹתָם
עֲנָשִׁים שְׁעֵתִידִים לְהַעֲנֹשׁ בְּעוֹלָם הַהוּא כָּלֵם
רוּאָה, כְּדִי שֶׁכָּל שַׁעַת תִּהְיֶה יִרְאֵת אֲדוֹנוֹ עָלָיו.
וְהִנֵּה הֵעִירוּ שְׁכֵתוֹב (קִהֲלַת ג) וְהֶאֱלִהִים עֲשֵׂה
שְׁיִירָאוּ מִלְּפָנָיו – זֶה חֲלוֹם רָע. וְעַל זֶה לְאוֹתוֹ
צִדִּיק מֵרְאִים לוֹ חֲלוֹם רָע, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

בֵּא רָאָה, שֶׁהִנֵּה שְׁנִינוּ, שְׁאוֹתוֹ אָדָם שְׁרוּאָה
חֲלוֹם, צָרִיךְ לוֹ לִפְתַּח אֶת פִּיו בּוֹ לִפְנֵי

אֲנָשִׁים שְׂאוּהֶבִים אוֹתוֹ, כְּדִי שִׁיעֲלָה רְצוֹנָם אֵלָיו
 לְטוֹב וְיִפְתָּחוּ פִּיהֶם לְטוֹב, וְיִמָּצֵא הָרָצוֹן וְהַדְּבָר
 הַכֹּל לְטוֹב. הָרָצוֹן שֶׁהוּא הַמַּחְשָׁבָה רֵאשִׁית הַכֹּל,
 וְהַמְלָה שֶׁהִיא סִיּוֹם הַכֹּל. וְעַל כֵּן נִמָּצֵא שֶׁהֵנָּה
 הוּא שְׁלֵמוֹת בְּסוֹד עֲלִיּוֹן.

וּמִשּׁוֹם כֵּךְ הַכֹּל מִתְקַיֵּם, וְצָרִיכִים אוֹהֲבֵי הָאִישׁ
 לְהִתְקַיֵּם בְּאוֹתוֹ פְּתוּרֵן טוֹב, וְהַכֹּל הוּא
 כְּרֵאוֹי. וּמִשּׁוֹם כֵּךְ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹדִיעַ
 לְאָדָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּאוֹתָהּ הַדְּרָגָה שְׁלוֹ כְּמוֹ
 שֶׁהוּא, וּבְאוֹתוֹ גִּוֵּן שְׁכָל אֶחָד וְאֶחָד אוֹמֵר שִׁיְהִיָּה
 חָלוּם. אָמַר אוֹתוֹ יְהוּדִי, וַדַּאי שֶׁהַחֲלוּם אֵינוֹ אֶלָּא
 לְאָדָם צָדִיק, שֶׁהוּא רֹאֶה חָלוּם כְּרֵאוֹי.

וּבֵּא וְרֹאֶה, שֶׁכַּאֲשֶׁר אָדָם יֵשֵׁן עַל מִטָּתוֹ, נִשְׁמָתוֹ
 יוֹצֵאת וּמִשׁוּטְטֶת בְּעוֹלָם לְמַעְלָה וְנִכְנָסֶת
 לְמָקוֹם שְׁנִכְנָסֶת, וְכַמָּה קְבוּצוֹת מְזִיקִים עוֹמְדִים
 וְהוֹלְכִים בְּעוֹלָם וּפּוֹגְשִׁים אֶת אוֹתָהּ הַנִּשְׁמָה. אִם
 הִיא צָדִיקָה, עוֹלָה לְמַעְלָה וְרוֹאֶה מֶה שְׁרוּאָה.
 וְאִם לֹא, נֶאֱחָזֶת בְּצַד הַהוּא, וּמוֹדִיעִים לָהּ דְּבָרִים
 כּוֹזְבִים אוֹ דְּבָרִים שֶׁעֲתִידִים לָבֹא לְזִמְן הַקָּרוֹב.
 וְכִשְׁמַתְעוֹרֶרֶת אוֹתָהּ הַנִּשְׁמָה שָׁבוּ, הִיא מוֹדִיעָה
 לוֹ מֶה שֶׁרֹאָתָה.

וַעֲלֵ כֵּן לְאָדָם שְׁאִינוּ צָדִיק מוֹדִיעִים לוֹ חֵלּוֹם
טוֹב שְׁאִינוּ אִמָּת, הַכֹּל כְּדֵי לְהַסְטוֹתוֹ
מֵאוֹתָהּ דֶּרֶךְ הָאִמָּת. כִּיּוֹן שֶׁהוּא הָסִיט אֶת דֶּרְכּוֹ
מִדֶּרֶךְ הָאִמָּת, מְטַמְּאִים אוֹתוֹ. שְׁכָל מִי שֶׁבֹא
לְהַטְהֵר – מְטַהְרִים אוֹתוֹ, וּמִי שֶׁבֹא לְהַטְמֵא –
מְטַמְּאִים אוֹתוֹ. הִנֵּה וְדַאי כֵּךְ נִתְבָּאֵר.

יִשְׁבּוּ עַד שֶׁעָלָה הַבִּקְרָה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְדַאי לֹא
זָכַר שְׁמוֹ שֶׁל יוֹסֵף בְּאוֹתָם דְּגָלִים, שֶׁכָּתוּב
(במדבר ב) דְּגָל מַחֲנֶה אֶפְרַיִם, וְלֹא כָּתוּב דְּגָל מַחֲנֶה
יוֹסֵף, מִשּׁוּם שֶׁהִתְגָּאָה עַל אָחִיו, וְהִנֵּה נִתְבָּאֵר.
אָמַר אוֹתוֹ הִיְהוּדִי, וְדַאי שֶׁמֵּעַתִּי, שְׂיוֹסֵף הוּא
בְּעוֹלָם הַזָּכֶר, וְכָל הַשְּׂבָטִים הֵם בְּעוֹלָם
הַנְּקֵבָה, וְעַל כֵּן לֹא נִכְלָל יוֹסֵף עִמָּהֶם, מִשּׁוּם
שֶׁהוּא בְּעוֹלָם הַזָּכֶר עִמָּהֶם.

מָה כָּתוּב? כָּלֵנוּ בְּנֵי אִישׁ אֶחָד נִחְנוּ. נִחְנוּ? אַחֲנוּ
הָיָה צָרִיךְ לְכַתֵּב! לָמָּה חָסַר א' ? אֵלֹא מִשּׁוּם
שֶׁסּוּד הַבְּרִית לֹא נִמְצָא עִמָּם. הַסְתַּלַּק מִשֵּׁם א',
שֶׁהָיָה א' הוּא זָכָר. וְעַל כֵּן ב' הִיא נְקֵבָה, א' זָכָר.
וּמִשּׁוּם כֵּךְ א' הַסְתַּלַּק מִשֵּׁם, וְנִשְׁאַרְוּ אוֹתָן נְקֵבוֹת
אֲצֵל הַשְּׂכִינָה.

אַחֵר כֵּךְ אָמְרוּ כְּנִים אֲנַחְנוּ. נוֹסְפָה א'. אָמְרוּ
וְלֹא יָדְעוּ מָה אָמְרוּ, מִשּׁוּם שְׂיוֹסֵף נִמְצָא

שם, וְהַשְׁלִימוּ הַדָּבָר וְאָמְרוּ אֲנַחְנוּ. מִנֵּין לָנוּ?
שְׁכָתוֹב וַיֹּאמְרוּ שְׁנֵיהֶם עָשָׂר עֶבְדֶּיךָ אַחִים אֲנַחְנוּ.
וְיוֹסֵף הוּא בַּחֲשׁבוֹן. כְּשֶׁנִּכְנַס בַּחֲשׁבוֹן, אָמְרוּ
אֲנַחְנוּ. וּכְשֶׁלֹּא נִכְנַס בַּחֲשׁבוֹן, אָמְרוּ נַחְנוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּל הַדְּבָרִים הֵלְלוּ שְׁאֻמְרָנוּ כָּאן,
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַתְּרַצָּה בָּהֶם, שֶׁהָיָה
הַשְׁכִּינָה לֹא זָזָה מִכָּאן, כְּכָתוּב (מלאכי ג) אֲזַנְדְּבֵרוּ
יִרְאֵי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיִּקְשֹׁב ה' וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתֹּב
סֵפֶר זִכְרוֹן לִפְנֵי לִירְאֵי ה' וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ.

וַיֹּאמְרוּ אַתֶּם אֶל מִשְׁמֵר שְׁלֹשֶׁת יָמִים. אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר, שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים הֵלְלוּ לָמָּה? אֶלֹא
שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים הֵלְלוּ כִּנְגֵד שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים שֶׁל
שָׁכֶם, שְׁכָתוֹב (בראשית לד) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
בְּהִיּוֹתָם כְּאָבִים.

בֹּא רְאֵה מָה כָּתוּב בּוֹ, וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף בַּיּוֹם
הַשְּׁלִישִׁי זֹאת עָשׂוּ וַחֲיוֹ. לְהִרְאוֹת שֶׁהוּא לֹא
עָשָׂה כְּמוֹ שֶׁהֵם עָשׂוּ בְּשָׁכֶם, שֶׁגָּרְמוּ לְאַנְשֵׁי שָׁכֶם
לְקַבֵּל עֲלֵיהֶם אֶת זֹאת, סוּד הַבְּרִית, וְאַחֵר שֶׁעָשׂוּ
הַבְּרִית הַזֶּה, הִרְגוּ אוֹתָם, וְלֹא נִשְׁאַר מֵהֶם אֶחָד.
וְהוּא מָה כָּתוּב? זֹאת עָשׂוּ וַחֲיוֹ. מָה הִטְעַם?
מִשּׁוֹם שֶׁאֵת הָאֱלֹהִים אָנִי יֹרָא, שֶׁמֶר הַבְּרִית. וְכָל
הַגְּלָגוּל הַזֶּה לֹא הָיָה אֶלֹא בְּשִׁבִיל בְּנִימִין.

וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו אָבֵל אֲשָׁמִים אֲנַחְנוּ עַל

אָחִינוּ וְגו'. **וַיֹּאמְרוּ** אִישׁ אֶל אָחִיו – זֶה

שְׁמֵעוֹן וְלוֹי, כְּמוֹ שֶׁהָיָה בְּרֵאשׁוֹנָה שְׁכָתוֹב (שם לו')

וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו הִנֵּה בַעַל הַחֲלָמוֹת הֵלֵךְ זֶה
בָּא. מַה לְהֵלֵךְ שְׁמֵעוֹן וְלוֹי – אֵף כָּאֵן שְׁמֵעוֹן וְלוֹי.

בֹּא רְאֵה, מִי אִישׁ וּמִי אָחִיו? אֵלֶּא אִישׁ זֶה

שְׁמֵעוֹן. כְּתוֹב כָּאֵן אִישׁ, וְכָתוֹב שָׁם (במדבר כה)

וְהִנֵּה אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּא. מַה לְהֵלֵךְ מִשְׁמֵעוֹן –

אֵף כָּאֵן גַּם שְׁמֵעוֹן. וּמִשּׁוֹם שֶׁחֲזַר בְּתִשְׁבּוּבָה, בְּכָה

וְהִתְנַחֵם עַל זֶה, וְאָמַר לְלוֹי אָבֵל אֲשָׁמִים אֲנַחְנוּ.

עַל כֵּן נִבְנָה מִזְלוֹ שׁוֹר, כְּמוֹ שֶׁמִּזְלוֹ שֶׁל יוֹסֵף

שׁוֹר, שְׁכָתוֹב (דברים לג) בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ. וּמִזְלוֹ

שֶׁל שְׁמֵעוֹן הוּא שׁוֹר.

וַעַל כֵּן וַיִּקַּח מֵאֵתָם אֶת שְׁמֵעוֹן, כְּדִי שֶׁלֹּא יִקְטֹרֵג

עִם לוֹי, מִשּׁוֹם שֶׁשְׁמֵעוֹן וְלוֹי, כְּשִׁשְׁנֵיהֶם

מִתְחַבְּרִים, יְכוּלִים לְקַטֵּרֵג. וַיֹּאסֶר אוֹתוֹ לְעִינֵיהֶם.

הִנֵּה פִּרְשׁוּהָ, לְעִינֵיהֶם אָסְרוּ, וְאַחֵר שֶׁיֵּצְאוּ הָיָה

מֵאֲכִיל אוֹתוֹ וּמִשְׁקָה אוֹתוֹ.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁהוּא רְצוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף, מִשּׁוֹם

שְׁכָתוֹב (משלי כה) אִם רָעַב שִׁנְאָךְ הֶאֱכִילָהוּ

לֶחֶם וְאִם צָמָא הִשְׁקָהוּ מַיִם. אִם כֵּן, יוֹסֵף שֶׁהוּא

צָדִיק אֵין עֲשֶׂה כֶּף, שְׁהָרִי כְּתוּב (שם) כִּי גִחְלִים
אֶתָּה חֲתָה עַל רֹאשׁוֹ וְה' יִשְׁלַם לָךְ?

אָלָא חס וְחֲלִילָה שְׂיוֹסֵף לְכֶךְ הוּא חָשַׁשׁ, אֶלָּא
כְּאָדָם לְאַחִיו כֶּף גַּם הָיָה עוֹשֶׂה, הִתְנַהֵּג
עִמּוֹ בְּאַחֲוָה וְלֹא בְּצוּרָה אַחֲרֵת, וְלֹא עִמּוֹ בְּלִבְדּוֹ,
אֶלָּא עִם כָּל אַחֲיוֹ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב וַיֵּצֵא יוֹסֵף וַיְמַלְאוּ
אֶת כְּלִיָּהֶם בָּר וּלְהָשִׁיב כִּסְפֵיהֶם אִישׁ אֶל שִׁקּוֹ
וּלְתַת לָהֶם צֹדָה לְדֶרֶךְ וַיַּעַשׂ לָהֶם כֵּן, כְּדִי
לְהִתְנַהֵּג עִמָּם בְּאַחֲוָה.

רַבִּי יוֹסִי פֶתַח וְאָמַר, (נחום א) אִם שְׁלָמִים וְכֵן
רַבִּים וְכֵן נִגְזָזוּ וְעָבְרוּ וְעָנְתוּ לֹא אֲעֲנֶנּוּ עוֹד.
הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאַרְוָהוּ, שֶׁכָּאֲשֶׁר הָעָם בְּכָלֶם יֵשׁ
שְׁלוֹם וְאֵין בָּהֶם בְּעָלִי שְׁנֵאָה, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
חָס עָלֵיהֶם, וְהִדִּין לֹא שׁוֹלֵט בָּהֶם. וְאֵף עַל גִּב
שְׁכָלֶם עוֹבְדִים לְכוֹכָבִים וּמַזְלוֹת וְהֵם בְּשְׁלוֹם –
הִדִּין לֹא שׁוֹלֵט עָלֵיהֶם, וּבְאַרְוָה שֶׁכְּתוּב (הושע ד)
חִבּוֹר עֲצָבִים אָפְרִים הִנָּח לוֹ.

וְכֵן נִגְזָזוּ וְעָבְרוּ, מַה זֶּה וְכֵן נִגְזָזוּ? הָיָה צָרִיף
לְהִיּוֹת וְנִגְזָזוּ! אֶלָּא זֶהוּ רֹאשׁ הַפְּסוּק שֶׁהוּא
שְׁלוֹם, אֵף כָּאֵן שְׁלוֹם, וּמִי הוּא? זֶהוּ צִדְקָה.
מִשּׁוֹם שֶׁצִּדְקָה זֶהוּ שְׁלוֹם, וּמִי שֶׁמְרַבֶּה בְּצִדְקָה,

מִרְבֵּה שָׁלוֹם לְמַעַלָּה וּמִרְבֵּה שָׁלוֹם לְמַטָּה,
וּמִשּׁוֹם כֶּךָ וְכֵן נִגּוּזוֹ וְעֵבֶר, שְׁגוּזִים מְמוֹנִם
בְּצִדְקָה. וְעֵבֶר? הֲיֵה צָרִיךְ לְהִיּוֹת וְעֵבֶרוּ. מַה זֶּה
וְעֵבֶר? אֵלֹא זֶה הַדִּין שֶׁל הָרָגוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה
כו) עַד יַעֲבֹר זַעַם. עֵבֶר הַדִּין מֵעַלֵּיהֶם.

דְּבַר אַחֵר כִּי אָמַר ה' אִם שְׁלָמִים – אֵלֹו יִשְׂרָאֵל
שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לָהֶם בְּרִית הַקֹּדֶשׁ
לְשֹׁמֵר אוֹתוֹ תָּמִיד, וְשֶׁהָאָדָם יִהְיֶה בּוֹ שָׁלֵם בְּכָל
הַצְדָּדִים, לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה. וְאִם אֵין הָאָדָם שׁוֹמֵר
אוֹתוֹ תָּמִיד, הָרִי הוּא פָּגוּם, פָּגוּם בְּכָל. מִנִּין
לָנוּ? שְׁכַתּוֹב (בראשית יז) הַתְּהַלֵּךְ לִפְנֵי וְהִיָּה תָּמִים.
מַה זֶּה תָּמִים? שָׁלֵם. שְׁעַד שְׁלֵא הַתְּקִימָה בּוֹ
בְּרִית, הוּא פָּגוּם.

וּמִשּׁוֹם כֶּךָ, אִם שְׁלָמִים וְכֵן רַבִּים – אִם שְׁלָמִים
שְׁשׁוֹמְרִים הַמְצֹוה הַזֶּה לְהִיּוֹת שְׁלָמִים,
שְׁלֵא יִהְיוּ פָּגוּמִים. וְכֵן רַבִּים – יִרְבוּ וַיִּגְדְּלוּ בּוֹ,
מִשּׁוֹם שְׁאֵין הַנְּשָׁמוֹת יוֹצְאוֹת לְעוֹלָם אֵלֹא עִם
הַבְּרִית הַזֹּאת. וְכֵן נִגּוּזוֹ – זֶה אִם שְׁלָמִים שְׁשׁוֹמְרִים
אוֹתוֹ תָּמִיד, נִגּוּזוֹ מִי שֶׁנִּמּוֹל וְקִבֵּל עָלָיו אֶת
הַבְּרִית הַזֹּאת. וְעֵבֶר – מַה זֶּה וְעֵבֶר? אוֹתָהּ זֶה־מַּת
הַעֲרָלָה שֶׁהִיָּתָה בּוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה.

דְּבַר אַחַר כֹּה אָמַר ה' אִם שְׁלָמִים וְכֵן רַבִּים – אֵלֹה בְּנֵי יַעֲקֹב. שְׁהֲרִי כָּל זְמַן שְׁהִיֹּ
 אֶצֶל יוֹסֵף, הֵם שְׁלָמִים, שְׁעוֹמְדִים עִם הַבְּרִית.
 וְכֵן נִגְזַזוּ – שְׁהֲלָכוּ וְהִשְׁאִירוּ אֶת יוֹסֵף וְאֵת
 שְׁמֵעוֹן. וְעָבַר – אִזּוּ הַדִּין שׁוֹרָה בְּגִלְלָם
 [הַשְׂכִּינָה שְׁרָתָה בִּינִיהֶם], כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת י"ב)
 וְעָבַר ה' לִנְגֹף אֶת מִצְרַיִם.

בֹּא רֵאֵה, יֵשׁ דִּין קָשָׁה וְיֵשׁ דִּין רַפָּה. הַדִּין הַקָּשָׁה
 חֲזָק, הַדִּין הַרַפָּה חֲלָשׁ. וְכַאֲשֶׁר יוֹנֵק הַדִּין
 הַרַפָּה הַזֶּה מֵהַדִּין הַקָּשָׁה, אִזּוּ מִתְגַּבֵּר, וְהוּא חֲזָק.
בְּשַׁעַה שְׁנַעֲשֶׂה דִין עַל יִשְׂרָאֵל, נַעֲשֶׂה בְּדִין
 הַרַפָּה הַזֶּה, וְאֵינּוּ מִתְגַּבֵּר בְּאוֹתוֹ הַדִּין
 הַקָּשָׁה. וְכִשְׁהַדִּין נַעֲשֶׂה עַל הָעַמִּים עוֹבְדֵי
 עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, מִתְגַּבֵּר הַדִּין הַרַפָּה הַזֶּה
 בְּדִין הַקָּשָׁה שְׁלִמְעָלָה כְּדִי לְהִתְגַּבֵּר. זֶהוּ שְׁכַתוֹב
 וְעָבַר ה' לִנְגֹף אֶת מִצְרַיִם. וְעָבַר – שְׁהִתְמַלֵּא
 עֲבָרָה וְזַעַם וְהִתְגַּבֵּר בְּדִין הַקָּשָׁה. אִף כָּאֵן וְעָבַר.
 וּבֹא וּרְאֵה, בְּשַׁעַה שְׁמַתְכִנְסִים עֲשָׂרָה בְּבֵית
 הַכְּנֶסֶת וְאַחַד מֵהֶם נִשְׁמָט, אִזּוּ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 רוֹגֵז עָלָיו.

דְּבַר אַחַר וְכֵן נִגְזַזוּ – כְּשֶׁמִּתְבַּטְּלִים מֵהֶם אוֹתָם
 הַמַּעֲשִׂים הָרָעִים, אִזּוּ וְעָבַר. מֶה זֶה וְעָבַר?

רבי שמעון אמר, בזמן שהנשמה יוצאת מן העולם הזה, היא נדונית בכמה דינים בטרם תכנס למקומה. אחר כך כל אותן הנשמות יש להן לעבר בזה הנהר דינור ששופע ויוצא ולרחץ שם. ומי הוא שיעמד שם ויעבר בלי פחד? כמו שנאמר (תהלים כד) מי יעלה בהר ה' וגו', ונשמת הצדיק עוברת בלי פחד, ויקום במקום קדשו.

ומי שמשתדל בצדקה בעולם הזה ויתן מממונו לצדקה, אזי ועבר באותו המקום ולא פוחד, והפרוז קורא לנשמה ההיא, (נחום א) וענתך לא אענך עוד. מי שזכה לעבר בזה, אין לו יותר דין כלל.

בא ראה, כל זה של יוסף עם אחיו וכל הדברים הללו למא צריך? אלא תורת אמת היא התורה, וכל דרכיה דרכים קדושות, ואין לה דבר בתורה שאין בו סודות עליונים וקדושים ודרכים לבני אדם להתחזק בהם.

פתח ואמר, (משלי כ) אל תאמר אשלמה רע וגו'. בא ראה, הקדוש ברוך הוא עושה לאדם שיתגבר בתורה, וללכת בדרך אמת, ולצד הימין, ולא ילך לצד השמאל. ומשום שצריך

לָהֶם לָלֶכֶת לְצַד הַיָּמִין, יֵשׁ לָהֶם לְהִרְבוֹת אֶהְבָּה
זֶה עִם זֶה, וְלֹא תִהְיֶה שְׁנֵאָה זֶה עִם זֶה, כְּדִי
שֶׁלֹּא לְהִכְחִישׁ אֶת הַיָּמִין, שֶׁהוּא הַמָּקוֹם
שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִדְבָקִים בּוֹ.

וּבֵא וְרָאֵה, מִשּׁוּם כֶּךָ הוּא יֵצֵר טוֹב וְיֵצֵר רָע,
וְיִשְׂרָאֵל צְרִיכִים לְחַזֵּק אֶת יֵצֵר טוֹב עַל יֵצֵר
רָע בְּאוֹתָם הַמַּעֲשִׂים הַכְּשֵׁרִים, וְאִם אָדָם סוּטָה
לְשִׁמְאֹל, אָז מִתְגַּבֵּר יֵצֵר רָע עַל יֵצֵר טוֹב. וּמִי
שֶׁהִי פָגוּם, מִשְׁלִים לוֹ בַּחֲטָאוֹ, שֶׁהָרִי אֵין
הַמְּגוּל הַזֶּה נִתְקַן אֲלֹא בַּחֲטָאִים שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם.

וּמִשּׁוּם כֶּךָ צְרִיךְ הָאָדָם לְהַזְהִיר שֶׁלֹּא יִתְקַן אוֹתוֹ
יֵצֵר רָע בַּחֲטָאוֹ, וְתָמִיד יִשְׁמֹר, שֶׁהָרִי
יֵצֵר טוֹב רוֹצֵה לְהַשְׁלִימוֹ תָּמִיד בְּשִׁלְמוֹת, וְלֹא
יֵצֵר הָרָע. וּמִשּׁוּם כֶּךָ, אֵל תֹּאמַר אֲשַׁלְמָה רָע קִנְיָה
אֵל ה' וַיַּשֶּׁע לָּךְ.

דְּבַר אַחֵר אֵל תֹּאמַר אֲשַׁלְמָה רָע – כִּכְתוּב (תהלים
לח) וּמִשְׁלָמִי רָעָה תַּחַת טוֹבָה. לְמִי שֶׁשְׁלָם
לוֹ טוֹבָה – שֶׁלֹּא יִשְׁלַם לוֹ רָע, מִשּׁוּם [יִרְאֵת
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר זֹאת עָשׂוֹ וְחִינוּ.
וְגַם הוּא תָּמִיד עוֹשֶׂה] שִׁכְתוּב (משלי יז) מִשְׁיֵב רָעָה
תַּחַת טוֹבָה לֹא תִּמּוֹשׁ רָעָה מִבֵּיתוֹ. אֲפִלוּ לְמִי

שְׁהִשְׁלִימוּ לוֹ רְעוּת, אֵין לוֹ לְהִשְׁלִים רְעַ תְּמוּרַת
 אוֹתוֹ הָרַע שִׁשְׁלָמוֹ לוֹ, אֶלֶּא קִנְיָה אֶל ה' וַיֵּשַׁע לָךְ.
 וְהַפְסוּק הַזֶּה בְּאֵרוֹהוּ בְיוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁלֹּא רָצָה
 לְשַׁלֵּם רְעַ לְאַחִיו בְּשַׁעֲהַ שֶׁנִּפְלֹו בִידוֹ.
 קִנְיָה אֶל ה' וַיֵּשַׁע לָךְ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הָיָה יָרֵא מִן
 הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב זֹאת עָשׂוּ וַחֲזִיו וְגו' .
 [וְגַם] וְהוּא הָיָה תָמִיד מְצַפֶּה לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.
 [כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, קִנְיָה לַה' וַיֵּשַׁע לָךְ.]

סדר הלימוד ליום ה' כסלו [יום 64 בשנה]

רַבִּי אָבָא פָּתַח וְאָמַר, (משלי כ) מִים עֲמָקִים עֲצָה
 בְּלֵב אִישׁ וְאִישׁ תְּבוּנָה יִדְלָנָה. מִים עֲמָקִים
 עֲצָה בְּלֵב אִישׁ – זֶה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִשּׁוּם
 שֶׁהוּא עוֹשֶׂה עֲצוֹת, שֶׁמִּבִּיא טַעֲמִים לְגִלְגָּל
 גִּלְגּוּלִים עַל הָעוֹלָם עַל יְדֵי יוֹסֵף לְקַיֵּם אֶת אוֹתָהּ
 הַגְּזֵרָה שֶׁגָּזַר רָעַב עַל הָאָרֶץ [הָעוֹלָם]. וְאִישׁ
 תְּבוּנָה יִדְלָנָה – זֶה יוֹסֵף שֶׁגָּלָה אוֹתָם עֲמָקִים
 שֶׁגָּזַר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הָעוֹלָם.

בֶּא רֵאָה, לֹא דִי לְיוֹסֵף שֶׁהוּא לֹא שָׁלֵם רְעַ
 לְאַחִיו, אֶלֶּא שֶׁעָשָׂה עִמָּהֶם חֶסֶד וְאַמֶּת, וְכֵךְ
 דִּרְכֵי הַצַּדִּיקִים תָּמִיד. מִשּׁוּם זֶה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא חָס עֲלֵיהֶם תָּמִיד, בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

מים עֲמָקִים עֲצָה בָּלָב אִישׁ – זֶה יְהוּדָה, וְהִנֵּה
פָּרְשׁוּהָ, בִּשְׁעָה שֶׁהִתְקַרַּב לְיוֹסֵף עַל הָעֶסֶק
שֶׁל בְּנֵימִין. וְאִישׁ תְּבוּנָה יִדְלָגָה – זֶה יוֹסֵף.

רַבִּי אָבָא הָיָה יוֹשֵׁב עַל שַׁעַר הַכְּנִיסָה שֶׁל לוֹד.
רָאָה אִישׁ אֶחָד שֶׁהָיָה בָּא, וַיֵּשֶׁב עַל בְּלִיטָה
בְּצַד הָהָר, וְהָיָה עֵינָי מִן הַדֶּרֶךְ, וַיֵּשֶׁב וַיִּשֶׁן שָׁם.
בִּינְתוּם רָאָה נָחֵשׁ אֶחָד שֶׁהָיָה בָּא אֵלָיו. יָצָא
קוֹסְטָפָא דְגוֹרְדָנָא (מִין שָׂרִי) וְהָרַג אֶת הַנָּחָשׁ.
כְּשֶׁהִתְעוֹרָר אוֹתוֹ הָאִישׁ, רָאָה אֶת אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ
כִּנְגְדּוֹ שֶׁהָיָה מֵת. הִזְדַּקֵּף אוֹתוֹ הָאִישׁ, וַנִּפְלָה
אוֹתָהּ הַבְּלִיטָה לְעֶמֶק שֶׁתַּחְתֶּיהָ וַנִּצּוֹל.

בָּא אֵלָיו רַבִּי אָבָא, אָמַר לוֹ, אָמַר לִי מָה
מַעֲשֶׂיךָ, שֶׁהָרִי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִרְחִישׁ
לְךָ שְׁנֵי הַנְּסִים הַלָּלוּ שְׂאִינָם לְחַנּוּם? אָמַר לוֹ
אוֹתוֹ הָאִישׁ, כָּל יָמֵי לֹא שָׁלַם לִי אִישׁ רַע בְּעוֹלָם
שְׁלֹא הִתְפַּיֵּסְתִּי עִמּוֹ וּמָחֳלָתִי לוֹ. וְעוֹד, אִם לֹא
יִכְלָתִי לְהִתְפַּיֵּס עִמּוֹ, לֹא עָלִיתִי עַל מִטָּתִי עַד
שֶׁמָּחֳלָתִי לוֹ וּלְכָל אוֹתָם שֶׁצָּעְרוּ אוֹתִי, וְלֹא
חָשַׁשְׁתִּי כָּל הַיּוֹם לְאוֹתוֹ הָרַע שֶׁשָּׁלַם לִי, וְלֹא דִי
לִי זֶה, אֲלֹא שֶׁמֵּאוֹתוֹ הַיּוֹם וְהִלָּאָה הַשְׁתַּדְּלָתִי
לַעֲשׂוֹת עִמָּהֶם טוֹב.

בְּכָה רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, מַעֲשֵׂיו שֶׁל זֶה הֵם יוֹתֵר מִיּוֹסֵף, שְׂיֹסֵף הָיוּ אָחִיו וְדָאִי, וְהָיָה לוֹ לִרְחֵם עֲלֵיהֶם, אֲבָל מָה שְׁזָה עָשָׂה – יוֹתֵר מִיּוֹסֵף, נֶאֱדָה הוּא שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִרְחִישׁ לוֹ גַּם עַל גַּם.

פִּתְחָה וְאָמַר, (שם י') הוֹלֵךְ בִּתְּם יֵלֶךְ בְּטַח וּמַעֲקֵשׁ דִּרְכָּיו יוֹדֵעַ. הוֹלֵךְ בִּתְּם יֵלֶךְ בְּטַח – זֶה הָאָדָם הַהוּא שֶׁהוֹלֵךְ בְּדִרְכֵי הַתּוֹרָה, יֵלֶךְ בְּטַח – שְׁלֹא יְכוּלִים נִזְקִי הָעוֹלָם לְהָרַע לוֹ. וּמַעֲקֵשׁ דִּרְכָּיו יוֹדֵעַ – מִי יוֹדֵעַ? זֶה הוּא מִי שֶׁסּוֹטָה מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת וְרוֹצֵה לְגִבּוֹת מִחֲבֵרוֹ, יוֹדֵעַ. מָה זֶה יוֹדֵעַ? הוּא יִכָּר בְּעֵינֵי כָּל בְּעָלֵי הַדִּין שֶׁלֹּא יֵאבֹד מֵהֶם הַדְּמוּת שֶׁל אוֹתוֹ הָאָדָם, כְּדֵי לְהַבִּיא אוֹתוֹ לְמָקוֹם שֶׁיִּנָּקְמוּ מִמֶּנּוּ, וּמִשּׁוֹם כֵּךְ יוֹדֵעַ.

וּבֵא וְרָאָה, אוֹתוֹ שֶׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְכַסֶּה עָלָיו כְּדֵי שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ וְלֹא יִכָּר לְבַעֲלֵי הַדִּין, אֲבָל מַעֲקֵשׁ דִּרְכָּיו יוֹדֵעַ וְיִכָּר לָהֶם. אֲשֶׁרִי אוֹתָם בְּנֵי הָאָדָם שֶׁהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ אֱמֶת וְהוֹלְכִים לְבָטָח עַל הָעוֹלָם, שֶׁהֵם אֵינָם פּוֹחֲדִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בְּעוֹלָם הַבָּא.

וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים כִּי הוּבָאוּ בֵּית יוֹסֵף. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, אוֹי לָהֶם לְבְנֵי הָאָדָם שְׂאִין

יודעים ואין מסתכלים בדרך התורה. אוי להם
בשעה שיבא הקדוש ברוך הוא לתבוע אותם על
דין מעשיהם, ויקום הגוף והנפש לתת חשבון
על כל מעשיהם בטרם יפרדו הנפש מן הגוף.

ואותו היום הוא יום הדין, היום שספרים
פתוחים ובעלי הדין עומדים, משום
שבאותו הזמן עומד הנחש בקיומו לנשך אותו,
וכל האיברים מתרגשים אצלו, והנשמה נפרדת
מן הגוף והולכת ומשוטטת, ואין יודעת לאיזו
דרך תלך ולאיזה מקום מעלים אותה.

אוי לאותו היום! היום של רגז ונאצה אותו
היום. משום כך צריך לאדם להרגיז את
יצרו כל יום, להזכיר לפניו אותו יום שיעמד
בדין המלך, שמכניסים אותו תחת הארץ
להרקב, והנשמה נפרדת ממנו.

ושנינו, לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע
וישתדל אחריו. אם הולך ממנו – יפה,
ואם לאו – ישתדל בתורה, שהנה אין לה דבר
לשבר את היצר הרע אלא התורה. אם הולך –
מוטב, ואם לא – יזכיר לו את יום המות, כדי
לשבר אותו.

כֵּאֵן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, שְׁהֲרִי זֶה הוּא יֵצֵר הָרַע, וְזֶה הוּא מִלְאָךְ הַמּוֹת, וְכִי מִלְאָךְ הַמּוֹת נִשְׁבֵּר לִפְנֵי יוֹם הַמּוֹת, וְהֲרִי הוּא הַהֲרָג שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם, וְנִשְׁמָע שֶׁזֶּה שְׂמִיחָה שְׁלֹו, וּמִשּׁוּם כֵּךְ מִסְטָה אֶת בְּנֵי הָאָדָם תָּמִיד כְּדִי לְהַמְשִׁיכֵם לְזֶה?

אֵלֵא וְדֹאֵי מַה שֶּׁנִּתְבָּאָר שֶׁיִּזְכֹּר לוֹ אָדָם אוֹתוֹ יוֹם הַמּוֹת – וְדֹאֵי כֵן זֶה, כְּדִי לְשַׁבֵּר אֶת לֵב הָאָדָם, שְׁהֲרִי אֵין יֵצֵר הָרַע שׁוֹרֶה אֲלֵא בְּמָקוֹם שֶׁנִּמְצָאָת שְׂמִיחָת הַיֵּין וְגִסּוֹת הָרוּחַ, וְכִשְׁנִמְצָאָת רוּחַ שְׁבוּרָה, אֲזִי נִפְרָד מִמֶּנּוּ וְאֵין שׁוֹרֶה עִמּוֹ, וּמִשּׁוּם כֵּךְ צָרִיף לְהַזְכִּירוֹ אֶת יוֹם הַמּוֹת, וְיִשְׁבֵּר גּוּפוֹ, וְהוּא הוֹלֵךְ לוֹ.

בֵּא רֵאָה, יֵצֵר טוֹב צָרִיף שְׂמִיחָה שֶׁל תּוֹרָה, וְיֵצֵר הָרַע שְׂמִיחָה שֶׁל יֵין וְנֹאופִים וְגִסּוֹת רוּחַ, וּמִשּׁוּם כֵּךְ צָרִיף אָדָם לְרַגֵּז תָּמִיד מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם הַגָּדוֹל, יוֹם הַדִּין, יוֹם הַחֲשֻׁבוֹן, שְׁאֵין לוֹ לְאָדָם לְהִגֵּן עָלָיו אֲלֵא מַעֲשָׂיו הַכְּשָׁרִים שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּעוֹלָם הַזֶּה כְּדִי שֶׁיִּגְנוּ עָלָיו בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה.

בֵּא רֵאָה, וְיִירָאוּ הָאֲנָשִׁים כִּי הוּבָאוּ בֵּית יוֹסֵף. וּמַה כָּלָם הָיוּ גְבוּרִים, כָּלָם חֲזָקִים, וְעָלָם אֶחָד שֶׁהֵבִיא אוֹתָם לְבֵית יוֹסֵף פָּחָדוֹ – כְּשִׁיבָא

הקדוש ברוך הוא לתבַע אותו לדין את האדם על אחת כמה וכמה.

משום כך צריך לאדם להזהר בעולם הזה להתחזק בקדוש ברוך הוא, וישים בו את בטחונו. שאף על גב שהוא חוטא, אם יחזר ממנו בתשובה שלמה, הרי הוא תקיף חזק, ויתחזק בו בקדוש ברוך הוא כאלו לא חטא.

שהרי השבטים, משום שחטאו על גנבת יוסף היו פוחדים, שאלמלא לא חטאו לא היו פוחדים כלל, משום שחטאי האדם משברים את לבו, ואין לו כלל כח. מה הטעם? שהרי אותו יצר הטוב נשבר עמו, ואין לו כח להתחזק על אותו יצר הרע, ועל זה כתוב (דברים כ) מי האיש הירא ורך הלבב, הירא [שיראה זו] מן החטאים שבידו, שהם שבר הלב של האדם.

ובא ראה לכמה דורות נפרע הקדוש ברוך הוא מאותם חטאי השבטים, שהרי אין נאבד מלפני הקדוש ברוך הוא כלום, ונפרע מדור לדור, והדין תמיד עומד לפניו עד שנפרע, ושורה הדין במקום שצריך.

מנין לנו? מחזקיהו. חזקיהו חטא את אותו החטא, שגלה את נסתרות הקדוש ברוך

הוא לשאר העמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות, שלא היה צריך לגלות, והקדוש ברוך הוא שלח את ישעיהו ואמר לו, (ישעיה לט) הנה ימים באים ונשא כל אשר בביתך ואשר אצרו אבתיך עד היום הזה וגו'

בא ראה כמה גרם אותו החטא משום שגלה מה שהיה נסתר, שפיון שהתגלה, נתן המקום למקום אחר שלא צריך לשלט עליו. משום כך אין ברכה שורה אלא במקום נסתר. ובארונה, מה שהוא [היה] נסתר, הברכה [שהיתה] שורה עליו. כיון שנתגלה, נתן מקום למקום אחר לשלט עליו.

כתוב (איכה א) כל מכבדיה הזילה כי ראו ערותה, ובארונה. אבל כל מכבדיה הזילה – זו מלכות בבל, שהרי משם נשלח דורון לירושלים, שכתוב (ישעיה לט) בעת ההיא שלח מראדך בלאדן בן בלאדן מלך בבל ספרים ומנחה אל חזקיהו.

ומה כתוב בהם? שלום לחזקיהו מלך יהודה ושלום לאלהים הגדול ושלום לירושלים. כיון שיצא הפתק שלו ממנו, החזיר על לבו ואמר: לא נאה שעשיתי שהקדמתי את שלום

הַעֲבֹד לְשָׁלוֹם רַבּוֹ. קָם מִכִּסְאוֹ וּפָסַע שְׁלֹשׁ
פְּסִיעוֹת, וְהַחֲזִיר אֶת הַפֶּתַח שְׁלוֹ, וְכָתַב אַחֲרֵים
תַּחֲתֵיהֶם. וְכֵן כָּתַב: שְׁלוֹם לְאַלּוּהַ הַגָּדוֹל, שְׁלוֹם
לִירוּשָׁלַיִם, וְשְׁלוֹם לְחִזְקִיָּה. וְזֶהוּ מִכַּבְּדִיָּהּ.

וְאַחֵר כֵּן הִזְלִינָהּ. מָה הֵטַעַם הִזְלִינָהּ? מִשּׁוֹם כִּי
רָאוּ עֲרוּתָהּ, שֶׁהָרָאָה לָהֶם חִזְקִיָּה,
שֶׁאֵלְמֵלֶא כֵּן לֹא הִזְלִינָה אַחֵר כֵּן. מִתּוֹךְ
שֶׁחִזְקִיָּהוּ הָיָה יוֹתֵר צָדִיק, הִתְעַכֵּב הַדְּבָר מִלָּבֵא,
וְלֹא בָּא בִימִיו, שֶׁכָּתוּב (ישעיה לט) כִּי יִהְיֶה שְׁלוֹם
וְאַמֶּת בִּימִי. וְאַחֵר כֵּן פָּקַד אֶת אוֹתוֹ הַחֲטָא עַל
בָּנָיו אַחֲרָיו.

כְּמוֹ כֵּן אוֹתוֹ הַחֲטָא שֶׁל הַשִּׁבְטִים עָמַד עַד
לְאַחֵר מִכֵּן, מִשּׁוֹם שֶׁהָדִין שֶׁלְמַעְלָה לֹא
יָכַל לְשַׁלֵּט עֲלֵיהֶם, עַד שֶׁנִּמְצְאָה הַשָּׁעָה לְהַפְרֵעַ
וּנִפְרַע מֵהֶם. וּמִשּׁוֹם כֵּן, כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בִּידּוֹ
חֲטָאִים, תָּמִיד פּוֹחֵד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כח)
וּפָחַדְתָּ לַיְלָה וַיּוֹמֶם וְגו'. וְעַל כֵּן וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים
כִּי הוּבָאוּ וְגו'.

וַיֵּשֶׂא עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת בְּנֵימִין אַחֲיוֹ בֶּן אָמוֹ וְגו'.
רַבִּי חֲזִיָּא פִּתַּח וְאָמַר, (משלי יג) תּוֹחֶלֶת
מִמֶּשְׁכָּה מַחֲלָה לֵב וְעֵץ חַיִּים תִּאָּוֶה בָּאָה. זֶה הוּא

שְׁשִׁינּוּ, שְׁאִין לְאָדָם לְהִתְבּוֹנֵן בְּבִקְשָׁתוֹ אֶל
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אִם בָּאָה וְאִם לֹא בָאָה. מָה
הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאִם הוּא מִתְבּוֹנֵן בָּהּ, כִּמָּה בַּעֲלֵי
הַדִּין בָּאִים לְהִתְבּוֹנֵן בְּמַעֲשָׂיו.

וְסוּד הוּא, שֶׁהָרִי אוֹתָהּ הִתְבּוֹנְנוֹת שֶׁהוּא
מִתְבּוֹנֵן בְּאוֹתָהּ הַבִּקְשָׁה, גּוֹרֶמֶת לוֹ
לְמַחֲלַת לֵב. מָה זֶה מַחֲלַת לֵב? זֶהוּ מִי שֶׁעוֹמֵד
תָּמִיד עַל הָאָדָם לְהַסְטִין לְמַעֲלָה וּלְמַטָּה.

וְעֵץ חַיִּים תָּאוֹה בָּאָה. שְׁשִׁינּוּ, מִי שֶׁרוֹצֶה
שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִקְבַּל אֶת תְּפִלָּתוֹ,
יִשְׁתַּדֵּל בְּתוֹרָה, שֶׁהִיא עֵץ חַיִּים, וְאִז תָּאוֹה בָּאָה.
מִי הַתָּאוֹה? זֶה הַדְּרָגָה שֶׁכָּל תְּפִלוֹת הָעוֹלָם
בִּידֵיהָ, וּמִכְנִיסָה אוֹתָם לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן. כְּתוּב
כָּאֵן בָּאָה, וְכְתוּב שֵׁם (אֶסְתֵּר ב) בְּעֶרְבִי הִיא בָּאָה. וְזוֹ
הִיא תָּאוֹה בָּאָה, בָּאָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן
לְהַשְׁלִים אֶת רְצוֹן אוֹתוֹ הָאִישׁ.

דְּבַר אַחֵר תּוֹחֶלֶת מְשַׁכָּה מַחֲלָה לֵב – זֶהוּ
הַמָּקוֹם שֶׁנֶּתַן אוֹתוֹ הַדְּבַר בְּמָקוֹם אַחֵר
שֶׁאִינוֹ צָרִיךְ, וְנִמְשָׁךְ עַד שֶׁנֶּתַן מִיד לְיָד, וּלְפַעֲמִים
שֶׁלֹא יָבֹא. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט וְנִמְשָׁךְ
עִם כָּל אוֹתָם הַמִּמְנִים לְהוֹרִיד אוֹתוֹ לְעוֹלָם.

וַעֲיִן חַיִּים תַּאֲוָה בָּאָה – זוֹ הִיא הַתּוֹחֶלֶת שֶׁלֹּא נִמְשַׁכֶּת, מְשׁוּם אוֹתָם מִמְּנֵי הַמְרַכְּבוֹת, אֲלָא שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן [לָהֶם] לוֹ מִיד, מְשׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר נִמְשַׁכֶּת בֵּין אוֹתָם מִמְּנֵי הַמְרַכְּבוֹת, כִּמָּה הֵם בַּעֲלֵי הַדִּין שֶׁנִּתְּנָת לָהֶם רְשׁוּת לַעֲיִן וּלְהַסְתַּכֵּל בְּדִינוֹ טָרָם יִתְּנוּ לוֹ, וְיָמָּה שִׁיזָּא מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וְנִתֵּן לוֹ לְאָדָם, בֵּין שֶׁזוֹכָה בֵּין שֶׁלֹּא זוֹכָה – נִתֵּן מִיד, וְזֶהוּ עֵץ חַיִּים תַּאֲוָה בָּאָה. **דְּבַר** אַחֵר תּוֹחֶלֶת מִמְשָׁכָה – זֶה יַעֲקֹב, שֶׁנִּמְשָׁכָה לוֹ הַתּוֹחֶלֶת שֶׁל יוֹסֵף עַד לְזִמְן אָרֶךְ. וַעֲיִן חַיִּים תַּאֲוָה בָּאָה – זֶה הוּא בְּנִימִין, שֶׁהָרִי מִזִּמְן שֶׁבִקֵּשׁ אוֹתוֹ יוֹסֵף עַד אוֹתוֹ זִמְן שֶׁהוּא בָּא אֵלָיו לֹא הָיָה אֲלָא זִמְן מוֹעֵט, שְׁאוֹתוֹ הַזִּמְן לֹא נִמְשָׁךְ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וַיֵּשֶׂא עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת בְּנִימִין אָחִיו בֶּן אָמוֹ. מָה זֶה בֶּן אָמוֹ? שֶׁדְּמוּת אָמוֹ הָיְתָה בּוֹ, וְהָיְתָה דוֹמָה דְּמוּתוֹ לְדְמוּת רַחֵל, מְשׁוּם כִּךְ כְּתוּב וַיֵּשֶׂא עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת בְּנִימִין אָחִיו בֶּן אָמוֹ.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, וַהֲרִי כָתֵב בְּרֵאשׁוֹנָה וַיֵּרָא יוֹסֵף אֶתָּם אֶת בְּנִימִין, וְכֵאן כְּתוּב וַיֵּשֶׂא עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת בְּנִימִין אָחִיו, אִיזוֹ רֵאִיָּה רָאָה? אֲלָא רָאָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אֶת בְּנִימִין שֶׁחִלְקוֹ הָיָה עִמָּהֶם בְּאָרֶץ, וּבְחִלְקָם שֶׁל בְּנִימִין וַיהוָה תִּשְׁרָה

השכינה, שהרי ראה את יהודה ואת בנימין
שבחלקם יהיה המקדש. וזהו וירא יוסף אתם את
בנימין, ראה אותו עמם, ואת יוסף שהיה אחיו
לא ראה עמם באותו החלק.

אף כֵּאֵן, וישא עיניו וירא את בנימין אחיו בן
אמו. מה כתוב אחריו? וימהר יוסף כי
נכמרו רחמיו אל אחיו ויבקש לבכות ויבא
החדרה ויבך שמה.

רבי חזקיה פתח ואמר, (ישעיה כב) משא גיא חזיון
מה לך אפוא כי עלית כלך לגגות. בא ראה,
הרי פרשוה, בזמן שנחרב בית המקדש והיו
שורפים אותו באש, עלו כל אותם הכהנים על
כתלי [גגות] המקדש, וכל המפתחות בידיהם,
ואמרו: עד כאן היינו גזברים שלך. מכאן ואילך
טל את שלך.

אבל בא ראה, גיא חזיון – זו השכינה שהיתה
במקדש, וכל בני העולם ממנה היו
יונקים יניקת הנבואה. שאף על גב שכל
הנביאים היו מתנבאים ממקום אחר – מתוכה
היו יונקים את נבואתם, ועל כן היא נקראת גיא
חזיון. חזיון, הנה פרשוה שהוא המראה של כל
הגונים העליונים.

מה לך אפוא כי עלית כלך לגגות, שהרי
 כשנחרב המקדש, השכינה באה ועלתה
 לכל אותם המקומות שהיה בהם מדורה
 בראשונה, והיתה בוכה על בית מדורה, ועל
 ישראל שהלכו לגלות, ועל כל אותם החסידים
 והצדיקים שהיו שם ונאבדו. ומנין לנו? שכתוב
 (ירמיה לא) כה אמר ה' קול ברמה נשמע נהי בכי
 תמרורים רחל מבכה על בניה, והרי נתבאר. ואז
 הקדוש ברוך הוא שואל את השכינה ואומר לה:
 מה לך אפוא כי עלית כלך לגגות.

מה זה כלך, שהרי כי עלית זה מספיק. מה זה
 כלך? להכליל עמה כל העבאות
 והמרפכות האחרים שכלם בכו עמה על חרבן
 בית המקדש.

ומישום כך מה לך אפוא. אמרה לפניו: וכי
 בני בגלות, והמקדש נשרף, ואני מה
 לי כאן? התחילה ואמרת, (ישעיה כב) תשאות
 מלאה עיר הומיה קריה עליזה חלליך לא חללי
 חרב ולא מתי מלחמה. על כן אמרתי שעו מני
 אמרר בבכי וגו'. והנה בארנו, שהקדוש ברוך
 הוא אמר לה (ירמיה שם) כה אמר ה' מנעי קולך
 מבכי וגו'.

וְבֹא וּרְאֵה, מִיּוֹם שֶׁנִּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, לֹא הָיָה יוֹם שֶׁלֹּא נִמְצְאוּ בוֹ קְלָלוֹת, מִשּׁוּם שֶׁכָּאֲשֶׁר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קָיָם, הָיוּ יִשְׂרָאֵל עוֹבְדִים עֲבוֹדוֹת וּמִקְרִיבִים עוֹלוֹת וְקִרְבָּנוֹת, וְהַשְׂכִּינָה שׁוֹרָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ עֲלֵיהֶם כְּמוֹ אִם שְׁרֹבֶצֶת עַל בְּנִיָּהּ, וְהָיוּ כָּל הַפָּנִים מְאִירוֹת, עַד שֶׁנִּמְצְאוּ בִּרְכוֹת לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, וְלֹא הָיָה יוֹם שֶׁלֹּא נִמְצְאוּ בוֹ בִּרְכוֹת וּשְׂמֻחוֹת, וְהָיוּ יִשְׂרָאֵל שְׂרוּיִים לְבִטָּח בְּאַרְץ, וְכָל הָעוֹלָם הָיָה נִזּוֹן בְּגִלְלָם.

עֲבָשׁוּ שֶׁנִּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְהַשְׂכִּינָה עִמָּהֶם בְּגִלְלוֹת, אֵין לָךְ יוֹם שֶׁלֹּא נִמְצְאִים בוֹ קְלָלוֹת, וְהָעוֹלָם מְקַלֵּל, וְאֵין נִמְצְאוֹת שְׂמֻחוֹת לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה.

וְעַתִּיד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַקִּים אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִן הָעֶפֶר כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר,

וּלְשַׂמַּח אֶת הָעוֹלָם בְּכָל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נז) וְהִבִּיאֹתִים אֶל הָר קִדְשִׁי וְשִׂמְחָתִים בְּבֵית תְּפִלָּתִי וְגו', וְכָתוּב (ירמיה לא) בְּכִי יָבֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילִם. כְּמוֹ שֶׁבִּהְתַּחֲלָה, שִׁכְתוּב (איכה א) בְּכוֹ תִבְכֶּה בְּלִילָה וְדִמְעָתָה עַל לַחֲיָהּ, כֵּךְ גַּם כֵּן לְאַחַר כֵּךְ בְּכִי יַחֲזִרוּ, שִׁכְתוּב בְּכִי יָבֹאוּ וְגו'.

הַבְּקָר אור וְהָאֲנָשִׁים שֶׁלְּחוּ הֵמָּה וְחִמְרֵיהֶם. רַבִּי
אֶלְעָזָר אָמַר, כָּאֵן יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן, אִם הֵם
הָיוּ הוֹלְכִים וְנִשְׁלָחִים, לָמָּה לָנוּ לְכַתֵּב בַּתּוֹרָה
הֵמָּה וְחִמְרֵיהֶם? אֶלָּא מִשּׁוּם שְׁכָתוֹב וּלְקַחַת
אֶתְנוּ לַעֲבָדִים וְאֶת חִמְרֵינוּ, מִשּׁוּם כֶּךָ וְהָאֲנָשִׁים
שֶׁלְּחוּ הֵמָּה וְחִמְרֵיהֶם, כְּדִי שֶׁלֹּא יִשְׁאָרוּ הֵם
וְחִמְרֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ.

פֶּתַח וְאָמַר, (בראשית כב) וַיִּשְׁכֶּם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר
וַיַּחֲבֹשׁ אֶת חֲמורוֹ וְגו'. אוֹתוֹ הַבֶּקֶר שֶׁל
אַבְרָהָם הָיָה מְאִיר לַעֲמֹד עֲלֵיהֶם בְּזִכּוֹתוֹ, אֲזַי
זִכּוֹתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם עֲמָדָה עֲלֵיהֶם וְהָלְכוּ בְּשָׁלוֹם
וְנִצְלוּ מִן הַדִּין, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָהּ הַשְּׁעָה עָמַד
עֲלֵיהֶם הַדִּין לְהַפְרֹעַ מֵהֶם, רַק שֶׁזִּכּוֹת אוֹתוֹ הַבֶּקֶר
שֶׁל אַבְרָהָם הִגְנָה עֲלֵיהֶם וְנִשְׁלָחוּ מִן הַדִּין, שֶׁלֹּא
שָׁלַט עֲלֵיהֶם בְּאוֹתוֹ זְמַן.

רַבִּי יְהוּדָה פֶּתַח וְאָמַר, (שמואל-ב כג) וַיִּכְאוֹר בֶּקֶר
יִזְרַח שֶׁשֶׁשׁ – זֶהוּ הָאוֹר שֶׁל אוֹתוֹ בֶּקֶר שֶׁל
אַבְרָהָם. יִזְרַח שֶׁשֶׁשׁ – זֶה הוּא הַשֶּׁשֶׁשׁ שֶׁל יַעֲקֹב,
שְׁכָתוֹב (בראשית לב) וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁשֶׁשׁ. בֶּקֶר לֹא עָבוֹת
– שֶׁאוֹתוֹ בֶּקֶר הוּא לֹא כָּל כֶּךָ עָבוֹת, אֶלָּא מִנְּגִיזָה
מִמָּטָר. נְגִיזָה מִמָּטָר – הוּא הַמָּטָר שֶׁבֹא מִצֵּד
יִצְחָק, שֶׁאוֹתוֹ מָטָר מוֹצִיא דָּשָׁא מִן הָאָרֶץ.

דְּבַר אַחַר וְכֹאזֶר בְּקָר – בְּאוֹתוֹ אוֹר הַבְּקָר שֶׁל
אֲבִרְהָם יִזְרַח שְׁמֶשׁ, זֶה הוּא יַעֲקֹב, שְׁאוֹרוֹ
כְּאוֹתוֹ אוֹר שֶׁל הַבְּקָר. בְּקָר לֹא עֲבוֹת – מְשׁוּם
שְׁאוֹתוֹ בְּקָר אֵינוֹ חָשׁוֹךְ, אֲלֵא מֵאִיר, שֶׁהָרִי בִּשְׁעָה
שָׁבָא הַבְּקָר, הָדִין לֹא שׁוֹלֵט כָּלֵל, אֲלֵא הַכֹּל
מֵאִיר בִּצְד שֶׁל אֲבִרְהָם. מִנְּגָה מִמָּטָר – זֶהוּ הַצֵּד
שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא מִמָּטִיר עַל הָאָרֶץ
לְהוֹצִיא דָּשָׁא וְכֹל טוֹב הָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בֹּא רֵאָה, בִּשְׁעָה שְׁנִכְנֶס
הַלֵּילָה וּפּוֹרֵשׁ כְּנַפָּיו עַל הָעוֹלָם, כִּמְה
שׁוֹמְרִים מִזִּיקִים מְזַמְּנִים לְצֹאת וּלְשֹׁלֵט בְּעוֹלָם,
וְכִמְה בְּעָלֵי הַדִּינִים מִתְּעוֹרְרִים בְּכִמְה צָדִידִים
לְמִינָם, וְשׁוֹלְטִים עַל הָעוֹלָם. כִּיּוֹן שְׁמַגִּיעַ הַבְּקָר
וּמֵאִיר, כָּלֵם מִסְתַּלְקִים וְלֹא שׁוֹלְטִים, וְכֹל אֶחָד
וְאֶחָד נִכְנֵס לְמָקוֹמוֹ וְשָׁב לְמָקוֹמוֹ.

כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הַבְּקָר אוֹר – זֶה בְּקָר שֶׁל אֲבִרְהָם.
וְהָאֲנָשִׁים שֶׁלְּחוּ – אֵלּוּ בְּעָלֵי הָדִין, שֶׁהֵיוּ
שׁוֹלְטִים בַּלֵּילָה. הֵמָּה וְחִמְרֵיהֶם – [הֵמָּה –
אוֹתָם בְּעָלֵי הַדִּינִים שְׁאֻמְרָנוּ. וְחִמְרֵיהֶם –] הֵם
שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים שְׁבָאִים מִצַּד הַטְּמְאָה, שְׁאִינָם
קְדוּשִׁים וְלֹא שׁוֹלְטִים וְלֹא נִרְאִים מִכְּשָׁבָא

הבקר. והם מצדם של אותם החמורים, שומרי החקים שאמרו.

שְׁהָרִי אין לך דרגות עליונות שאין [יש] בהם ימין ושמאל, רחמים ודין, דרגות על דרגות קדושות מצד הקדשה, וטמאות מצד הטמאה, וכלם דרגות על דרגות, אלו על אלו. ובכל מקום שמתעורר הבקר של אברהם בעולם, כלם עוברים ולא שולטים, משום שאין להם [קיום] לעמד בצד ימין, אלא בצד שמאל. והקדוש ברוך הוא עשה יומם וליל להנהיג כל אחד ואחד לצד שלו כראוי לו. אשרי חלקם של ישראל בעולם הזה ובעולם הבא.

רבי חייא פתח ואמר, (מלאכי ג) וזרחת לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה. בא ראה, עתיד הקדוש ברוך הוא להאיר לישראל אותו השמש שגנז הקדוש ברוך הוא מיום שנברא העולם [שגנז הקדוש ברוך הוא] מלפני הרשעים של העולם, כמו שכתוב (איוב לח) וימנע מרשעים אורם.

ואת אותו האור גנז אותו הקדוש ברוך הוא. שכאשר יצא בראשונה, היה מאיר מסוף

הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם. כִּיּוֹן שֶׁהִסְתַּכַּל בְּדוֹר
אָנוּשׁ וּבְדוֹר הַמַּבּוּל וּבְדוֹר הַפְּלָגָה וּבְכָל אוֹתָם
הָרָשָׁעִים, גָּנְזוּ אֶת אוֹתוֹ הָאוֹר.

כִּיּוֹן שָׁבָא יַעֲקֹב וְנִדְבַק בְּאוֹתוֹ הַמַּמְנָה הַגְּדוֹל
שֶׁל יֵשׁוּ וְהַכִּישׁ אוֹתוֹ בִּירְכוֹ, וְהָיָה נָכָה, אֲזַ
מָה כָּתוּב? וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ. אֵיזָה שֶׁמֶשׁ? אוֹתוֹ
הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁגָּנַז, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רְפוּאָה לְרַפָּא אוֹתוֹ
מֵאֲרָכְכָתוֹ, וְאַחֵר כֵּךְ נִרְפָּא בַּשֶּׁמֶשׁ הַהוּא, שֶׁכָּתוּב
(בְּרֵאשִׁית ל"ג) וַיָּבֵא יַעֲקֹב שָׁלֹם, שָׁלֹם בְּגוּפוֹ, שֶׁנִּרְפָּא.

וַעֲלֵ כֵּן עֲתִיד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְגַלוֹת אֶת
הַשֶּׁמֶשׁ הַהוּא וּלְהָאִיר אוֹתוֹ לְיִשְׂרָאֵל,
שֶׁכָּתוּב וַיִּזְרַח לָכֶם יְרֵאִי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צִדְקָה. מָה
זֶה שֶׁמֶשׁ צִדְקָה? זֶה הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁנִּרְפָּא בּוֹ.
וּמִרְפָּא בְּכִנְפֶיהָ – שֶׁל אוֹתָהּ שֶׁמֶשׁ כָּלֵם יִתְרַפְּאוּ.
מִשּׁוּם שֶׁהִנֵּה בְּזִמְנֵי יִשְׂרָאֵל יָקוּמוּ מִן הָעֶפֶר,
כַּמָּה חֲגָרִים וְכַמָּה סוּמִים יִהְיוּ בָהֶם, וְאֲזַ הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא יֵאִיר לָהֶם אוֹתָהּ הַשֶּׁמֶשׁ לְהִרְפָּא בָּהּ,
שֶׁכָּתוּב וּמִרְפָּא בְּכִנְפֶיהָ.

וְאֲזַ יוֹאֵר אוֹתוֹ הַשֶּׁמֶשׁ מִסוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹף
הָעוֹלָם, וּלְיִשְׂרָאֵל תִּהְיֶה רְפוּאָה, וְהָעַמִּים
עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת יִשְׁרְפוּ בּוֹ. אֲבָל

לְיִשְׂרָאֵל מָה כָּתוּב? (ישעיה נח) אִזּוּ יִבְקַע כְּשֶׁחָר
אוֹרָךְ וְאַרְכָּתְךָ מִהֲרָה תִצְמַח וְהָלַךְ לִפְנֵיךָ צִדְקָךְ
כְּבוֹד ה' יִאֲסָפֶךָ.

אֲנִי חוֹזְרִים לְדְבָרִים הָרָאוּשׁוֹנִים. וְלִיוֹסֵף יֶלֶד שְׁנֵי
בָנִים בְּטָרֵם תָּבֹא שְׁנַת הָרָעָב וְגו'. רַבִּי יִצְחָק
פָּתַח, (מִיכָה ה) וְהָיָה שְׂאֲרִית יַעֲקֹב בְּגוֹיִם בְּקָרֵב
עַמִּים רַבִּים כָּטֹל מֵאֵת ה' כְּרַבִּיכִים עָלַי עֹשֵׁב
אֲשֶׁר לֹא יִקְנֶה לְאִישׁ וְלֹא יִיחַל לְבָנֵי אָדָם. בֹּא
רְאֵה, בְּכָל יוֹם וַיּוֹם כְּשֶׁהָאוֹר עוֹלָה, מִתְעוֹרֶרֶת
צִפּוֹר אַחַת בַּעֲץ שֶׁל גֵּן הָעֵדֶן, וְקוֹרֵאת שְׁלֹשׁ
פְּעָמִים, וְהַשְׂרִיט מִזִּדְקָךְ, וְהִכְרוֹז קוֹרֵא בְּחִיל:
לָכֶם אוֹמְרִים שְׂרֵי הַמַּמְשָׁלָה, מִי מִכֶּם שְׂרוּאָה
וְלֹא רוּאָה, שְׁעוֹמֵד בְּעוֹלָם וְלֹא יוֹדְעִים עַל מָה
קִיָּמִים, וְלֹא מַשְׁגִּיחִים בְּכְבוֹד רַבּוֹנָם, הַתּוֹרָה
עוֹמֶדֶת לִפְנֵיהֶם וְלֹא מַשְׁתַּדָּלִים בָּהּ – טוֹב לָהֶם
שֶׁלֹּא נִבְרָאוּ, עַל מָה יִקּוּמוּ בְּלִי שָׁכָל. אוֹי לָהֶם
כְּשֶׁיִּתְעוֹרְרוּ יְמֵי רָע וַיִּטְרְדוּ אוֹתָם מִן הָעוֹלָם.

מִי הֵם הַיָּמִים שֶׁל רָע? אִם תַּעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁהֵם
יְמֵי הַזְקָנָה – לֹא כֵךְ, שֶׁהָרִי יְמֵי הַזְקָנָה, אִם
זָכָה בְּבָנִים וּבָנֵי בָנִים – הֵם יְמֵי טוֹב. מִי הֵם יְמֵי
רָע? אֵלֶּא הֵם כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר, שְׁכָתוּב (קהלת יב) וְזָכַר
אֶת בּוֹרְאֵיךְ בְּיָמֵי בַּחֲוֹרְתֶיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא יָבֹאוּ יְמֵי

הָרָעָה. אֵינָם יָמֵי הַזְקָנָה. אֲלֹא סוּד הַדְּבָר –
כְּשֶׁבָרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, בָּרָא אוֹתוֹ
בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, וְכָל אוֹת וְאוֹת נִכְנָסָה לְפָנָיו, עַד
שֶׁהִתְקִימוּ כָּל אוֹתִיּוֹת בְּאוֹת בִּי"ת. וְכָל אוֹתָן
אֲלֹפָא בִּיתוֹת שֶׁהִתְגַּלְגְּלוּ הָאוֹתִיּוֹת, כָּלָן עוֹמְדוֹת
[כָּלָן] לְבָרָא הָעוֹלָם.

פִּיּוּן שֶׁהִתְגַּלְגְּלוּ וְהִתְחַבְּרוּ שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ
ט"ר יַחַד, עָלְתָה טִי"ת, וְלֹא הִתְיַשְּׁבָה, עַד
שֶׁגָּעַר בָּהּ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאָמַר לָהּ: טִי"ת
טִי"ת, עַל מָה אַתְּ עוֹלָה וְאֵינְךָ מְתִישְׁבֶּת
בְּמְקוֹמְךָ? אָמְרָה לְפָנָיו: וְכִי עָשִׂיתִי אוֹתִי לְהִיּוֹת
אוֹת בְּרֹאשׁ שֶׁל טוֹב, שֶׁהָרִי הַתּוֹרָה פְּתָחָה בִּי כִּי
טוֹב, אֵיךְ אֲנִי מִתְחַבֶּרֶת לְהִתְיַשֵּׁב עִם אוֹת רָע?

אָמַר לָהּ: שׁוּבִי לְמְקוֹמְךָ, שֶׁהָרִי אֶת צְרִיכָה
אוֹתָהּ, שֶׁהָרִי הָאָדָם שֶׁאֲנִי רוֹצֶה לְבָרָא
בָּכֶם, שְׁתִּיכֶן נִכְלָלִים יַחַד וַיִּבְרָא, אֲבָל אַתְּ לִימִין,
וְהוּא לְשְׂמָאל. וְאִזְ שָׁבוּ וְהִתְיַשְּׁבוּ זֶה עִם זֶה יַחַד.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה הִפְרִיד אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וּבָרָא אוֹתָן אֶת כָּל אַחַת וְאַחַת יָמִים
וְשָׁנִים יְדוּעוֹת, אֱלוֹ לִימִין וְאֱלוֹ לְשְׂמָאל. אֱלוֹ שֶׁל
הַיָּמִין נִקְרָאִים יָמֵי הַטוֹב, וְאֱלוֹ שֶׁל הַשְּׂמָאל

נִקְרָאִים יְמֵי הָרָעָה. וְעַל כֵּן אָמַר שְׁלֵמָה, עַד אֲשֶׁר
 לֹא יָבֹאוּ יְמֵי הָרָעָה, שְׁאֵלוּ סוֹבְבִים אֶת הָאָדָם
 בַּחֲטָאֵיו שֶׁהוּא עֹשֶׂה. כִּיּוֹן שֶׁנִּבְרְאוּ יְמִים שֶׁל טוֹב
 וַיְמִים שֶׁל רָע, אָזִי שָׁבוּ וְהִתְיַשְׁבוּ לְהַכְלִיל בָּאָדָם.
 וּמִשּׁוֹם כֵּךְ אָמַר דָּוִד, (תהלים מט) לָמָּה אֵירָא בִּימֵי
 רָע עֶזְרָן עֲקָבִי יְסוֹבְבִנִי. יְמֵי רָע וַדָּאִי, וְזֶה
 הַסּוּד. אֵלּוּ נִקְרָאִים יְמֵי רָעָב, שְׁנוֹת הָרָעָב, וְאֵלּוּ
 נִקְרָאִים יְמֵי הַשָּׁבַע, שְׁנוֹת הַשָּׁבַע.

וְסוּד הַדְּבָר – שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא אֶת מַעֲיֵן הַבְּרִית
 הַקְּדוֹשׁ בִּימֵי הָרָעָב, בַּשְּׁנֹת הָרָעָב. וּמִשּׁוֹם
 כֵּךְ יוֹסֵף, שֶׁהוּא סוּד הַבְּרִית, סָתַם אֶת מַעֲיָנוּ
 בַּשְּׁנֹת הָרָעָב וְלֹא נָתַן לוֹ מָקוֹם לְרַבּוֹת בַּעֲוֹלָם.
 וְזֶה צָרִיךְ לָאָדָם, שֶׁכַּאֲשֶׁר שׁוֹלֵטֶת שְׁנַת הָרָעָב,
 שִׁסְתָּם אֶת מַעֲיֵן הַבְּרִית קֹדֶשׁ שֶׁלוֹ כִּדִּי שֶׁלֹּא יִתֵּן
 לוֹ מָקוֹם לְרַבּוֹת בַּעֲוֹלָם.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, סוּד זֶה הוּא סוּד עֲלִיוֹן. בַּשְּׁנֹת
 הָרָעָב הֵהִיא, כִּיּוֹן שֶׁהִיא שׁוֹלֵטֶת, צָרִיךְ
 לְסַתֵּם אֶת מַעֲיָנוּ, מִשּׁוֹם שֶׁאִם אֵינוּ סוֹתֵם אוֹתוֹ,
 גּוֹרֵם לְמִשְׁךְ רוּחַ לְאוֹתוֹ הַיּוֹלֵד מֵהַצַּד הַהוּא, וְנוֹתֵן
 מָקוֹם לְצַד הַהוּא לְגַדֵּל בַּעֲוֹלָם, צַד הַטְּמָאָה בְּצַד
 הַקְּדוּשָׁה. וְעוֹד סוּד, שֶׁכָּתוּב (משלי ל) תַּחַת שְׁלוֹשׁ
 רְגָזָה אֶרֶץ וְגו'.

ומשום כִּף יוֹסֵף הַצַּדִּיק, סוּד הַבְּרִית, סֶלֶק וְסִתָּם
 אֶת מַעֲיָנוּ בְּשִׁנַּת הָרָעָב, שְׁלֵא לְהִתְעַרֵּב
 עִמָּה כָּלֵל וּלְתַת לָהּ מָקוֹם, וּמִי שְׁפּוֹתַח מַעֲיָנוּ
 בְּזִמָּן הַהוּא, עָלָיו כָּתוּב (הושע ה) בַּה' בָּגְדוּ כִּי בָנִים
 זָרִים יִלְדוּ עִתָּה יֹאכְלִים וְגו'. שֶׁהָרִי אֵלּוּ נִקְרָאִים
 בָּנִים זָרִים וְדָאִי. בַּה' בָּגְדוּ וְדָאִי. וּמִשּׁוֹם כִּף
 אֲשֶׁרִי חֵלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַקְדוּשִׁים שְׁלֵא הִחְלִיפוּ
 מָקוֹם קְדוֹשׁ בְּמָקוֹם טָמֵא.

וַעֲלֵ זֶה כָּתוּב וּלְיוֹסֵף יֵלֵד שְׁנֵי בָנִים בְּטָרֵם תְּבֹא
 שְׁנַת הָרָעָב, שֶׁהָרִי מִהַזְמָן הַהוּא שְׁשָׁלְטָה
 שְׁנַת הָרָעָב, סִתָּם אֶת מַעֲיָנוּ וְסֶלֶק אֶת מְקוֹרוֹ שְׁלֵא
 לְתַת בָּנִים לְצַד הַטְּמָאָה וְלֹא לְהִחְלִיף מָקוֹם שֶׁל
 קְדֻשָּׁה בְּמָקוֹם שֶׁל טְמָאָה. וְצָרִיךְ אָדָם לְצַפּוֹת
 לְרַבּוֹנוֹ כְּשֶׁיֵּבֵא וַיִּשְׁלַט, כְּכָתוּב (ישעיה ח) וְחִכִּיתִי
 לָהּ הַמַּסְתִּיר פָּנָיו מִבֵּית יַעֲקֹב וְקִנִּיתִי לוֹ.

סדר הלימוד ליום ו' כסלו [יום 65 בשנה]

אֲשֶׁרִיָּהֶם הַצַּדִּיקִים שִׁיּוּדָעִים אֶת דְּרָכֵי הַקְדוּשָׁה
 בְּרוּךְ הוּא וְשׁוֹמְרִים אֶת מִצְוֹת
 הַתּוֹרָה לְלַכֵּת בָּהֶם, שְׁכָתוּב (הושע יד) כִּי יִשְׂרָאֵל
 דָּרְכֵי ה' וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָּם וּפְשָׁעִים יִכְשְׁלוּ בָּם.
 וְכָתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדִּבְקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים

כְּלַכֶּם הַיּוֹם. [ר"א ל"ג וְכָתוּב (ויקרא כ) וְהִתְקַדְּשִׁיתֶם
וְהִיִּיתֶם קְדָשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי [ה']. שֶׁהָרִי הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא רָצָה לְקַדֵּשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכָל, וְלֹא
יִהְיֶה לָהֶם כָּלוּם בְּצַד הַטְּמְאָה] [בא רֵאָה,
כְּשֶׁהֲצַד הַזֶּה שׁוֹלֵט בְּעוֹלָם, לֹא צָרִיךְ לְאָדָם
לְהִרְאוֹת לְפָנָיו בַּשּׁוּק, מִשּׁוּם שֶׁיִּכּוֹל לְהִזִּיק
וּנְתָנָה לוֹ רְשׁוּת לְהַשְׁחִית. וּבֹא וּרְאֵה מָה כָּתוּב
בְּיַעֲקֹב, וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לָמָּה תִּתְּרָאוּ, שְׁלֹא
רָצָה לְהִרְאוֹת לְפָנָיו].

וּמִשּׁוּם זֶה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִזְהִיר אֶת יִשְׂרָאֵל
לְהִתְקַדֵּשׁ, שֶׁכָּתוּב וְהִיִּיתֶם קְדָשִׁים כִּי
קָדוֹשׁ אֲנִי. מִי זֶה אֲנִי? זֶה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם הַקָּדוֹשָׁה. הַמַּלְכוּת הָאֲחֵרֶת שֶׁל
עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה נִקְרָאת אַחֵר, שֶׁכָּתוּב (שמות לד)
כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר כִּי ה' קִנָּא שְׁמוֹ.

וּבֹא רֵאָה, אֲנִי – שֶׁלְטוֹן הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם
הַבָּא, וְהַכֹּל תָּלוּי בּוֹ. אַחֵר – צִד הַטְּמְאָה,
אַחֵר, צִד הָאֲחֵר בְּצַד הַטְּמְאָה, וְשֶׁלְטוֹנוֹ בְּעוֹלָם
הַזֶּה, וְאֵין לוֹ כָּלוּם בְּעוֹלָם הַבָּא, וּמִשּׁוּם זֶה מִי
שֶׁנִּדְבֵּק בְּאֲנִי הַזֶּה, יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּעוֹלָם הַזֶּה
וּבְעוֹלָם הַבָּא.

וּמִי שֶׁנִּדְבֵּק בְּאַחַר הַזֶּה, נֶאֱכָד מִן הָעוֹלָם הַהוּא
וְאֵין לוֹ חֵלֶק בְּעוֹלָם הַבָּא. וַיֵּשׁ לוֹ חֵלֶק
בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּטִמְאָה, מִשּׁוּם שְׁאוּתָהּ הַמַּלְכוּת
הָאַחֶרֶת, עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, כְּמָה הֵם
מְגַנְּנִים שׁוֹמְרִים מִמֶּנִּים בָּהּ לְשֵׁלֹט בְּעוֹלָם הַזֶּה.

וּמִשּׁוּם כֵּךְ אֱלִישֶׁע אַחֵר שְׁיִירַד וְנִדְבֵּק בַּדְּרָגָה
הַזֹּאת, נִטְרַד מִן הָעוֹלָם הַבָּא הַהוּא, וְלֹא
נִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לַחֲזוֹר בְּתִשׁוּבָה וְנִטְרַד מִן הָעוֹלָם
הַהוּא, וְעַל כֵּן נִקְרָא אַחֵר.

וּמִשּׁוּם כֵּךְ צָרִיךְ אָדָם לְהַפְרִיד מִכָּל הַצְדָּדִים
שֶׁלֹא לְהִטְמֵא בְּצַד הַהוּא, לְזִכּוֹת
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. וְעַל כֵּן זֶה בְּרָכָה וְזֶה
קְלָלָה, זֶה שָׁבַע וְזֶה רָעָב. הַכֹּל בְּהַפּוֹךְ זֶה מִזֶּה,
וְהִנֵּה בְּאַרְנוֹ.

וּמִשּׁוּם כֵּךְ, בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁל שְׁנַת הָרָעָב, אֵין
לָאָדָם לְהִרְאוֹת בְּשׁוֹק, וְלֹא לַפְתּוֹחַ
מַעֲיָנו לְהוֹלִיד בָּנִים לְאֵל אַחֵר, וְהִנֵּה נִתְּבָאֵר.

אֲשֶׁרִי הָאִישׁ שֶׁנִּשְׁמַר לְלַכֵּת בְּדֶרֶךְ אֱמֶת וּלְהִדְבֵּק
תָּמִיד בְּרַבּוֹנוֹ, שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים י') וְבוֹ תִּדְבֹּק
[וְכְתוּב אֵת יְיָ אֱלֹהֶיךָ תִּירָא אֹתוֹ תַעֲבֹד וְבוֹ תִּדְבֹּק]
וּבְשִׁמוֹ תִּשָּׁבַע. וְבוֹ תִּשָּׁבַע לֹא כְּתוּב, אֶלֶּא

ובשמו. מה זה תשבע? כמו שבארנו, להיות דבק
בסוד האמונה.

שבע דרגות למעלה עליונות על הכל, הסוד של
שלמות האמונה והסוד של שבע דרגות
שלמטה מהם, שהם חבור אחד וקשר אחד, אלו
עם אלו, שכלם יהיו אחד. ומשום כך כתוב
(מלכים-א ח) שבעת ימים ושבעת ימים ארבעה עשר
יום, והכל אחד וקשר אחד. ועל כן כתוב ובשמו
תשבע, מלמעלה ומלמטה. אשריו [מי שזוכה
להתדבק בקדוש ברוך הוא כראוי, צדיק הוא
בעולם הזה ובעולם הבא. שהקדוש ברוך הוא
פותח לו אוצרות טובים קדושים בשעה שיצטרך
לקבלת התפלה, כמו שנאמר]

[ומי שמיחד אלו עם אלו, עליו כתוב] (דברים כח)
יפתח ה' לך את אוצרו הטוב את השמים.
אלו האוצרות שלמעלה ולמטה. שבעת ימים
ושבעת ימים כלם אחד, שכתוב את אוצרו הטוב
את השמים. אוצרו אחד, והוא את השמים. (זכריה
ד) שבעה ושבעה מוצקות, והם אחד.

רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך. בינתיים
ראו איש אחד שהיה בא מעטף בעטוף

שֶׁל מִצְוָה וְכָלִי זֵין קְשׁוּרִים תַּחֲתֵיו. אָמַר רַבִּי חֲזִיָא, הָאִישׁ הַזֶּה, אֶחָד מִן הַשְּׁנַיִם יֵשׁ בּוֹ – אוֹ שֶׁהוּא צָדִיק שָׁלֵם, אוֹ שֶׁהוּא בְּשָׁבִיל לְרֵמוֹת אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, הָרִי הַחֲסִידִים הָעֲלִיּוֹנִים אָמְרוּ, הָיִי דָן כָּל אָדָם לְכַף זְכוּת. הִנֵּה שְׁנֵינוּ, אָדָם שְׂיוּצָא לְדֶרֶךְ, יִתְכַּוֵּן לְשִׁלְשָׁה דְּבָרִים – לְדוּרוֹן, לְקָרֵב, וּלְתַפְלָה. מִנֵּין לָנוּ? מֵיעֶקֶב. שֶׁהָרִי הוּא הַתְּכַוֵּן לְשִׁלְשֵׁת אֱלֹהִים, וְזֵרֵז עֲצָמוֹ לְדוּרוֹן, לְקָרֵב וּלְתַפְלָה. וְהָאִישׁ הַזֶּה הוּא הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ, הִנֵּה יֵשׁ בּוֹ עֲטוּף שֶׁל מִצְוָה לְתַפְלָה, וְהִנֵּה בּוֹ כָּלִי זֵין לְקָרֵב. כִּיּוֹן שְׂיֵשׁ בּוֹ שְׁנֵי אֱלֹהִים, הַשְּׁלִישִׁי אֵין לְרֵדֶף אַחֲרֶיהָ.

בְּשִׁקְרָב אֲלֵיהֶם, נִתְּנָה לוֹ שְׁלוֹם וְלֹא הִשִּׁיב לָהֶם. אָמַר רַבִּי חֲזִיָא, הִנֵּה אֶחָד מֵאוֹתָם הַשְּׁנַיִם שְׂרָאוּנִים לְהִיּוֹת בּוֹ – אֵין בּוֹ, שֶׁהָרִי לֹא תִקֵּן עֲצָמוֹ לְדוּרוֹן, וּבְדוּרוֹן כָּלּוֹל הַשְּׁלוֹם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אוּלַי הָיָה מְשִׁתְּדֵל בְּתַפְלָתוֹ, אוֹ שֶׁמֶרְחִישׁ תַּלְמוּדוֹ כְּדִי שֶׁלֹא יִשְׁכַּח אוֹתוֹ.

הִלְכוּ יַחַד, וְלֹא דִבֶּר אוֹתוֹ הָאִישׁ עִמָּהֶם. אַחֵר כֵּךְ נִשְׁמְטוּ רַבִּי חֲזִיָא וְרַבִּי יוֹסִי וְהִשְׁתַּדְּלוּ

בַּתּוֹרָה. כִּיּוֹן שָׂרָאָה אוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים הָיוּ
בַּתּוֹרָה, קָרַב אֲלֵיהֶם וְנָתַן לָהֶם שָׁלוֹם.

אָמַר לָהֶם, רַבּוֹתֵי, בְּמָה חֲשַׁדְתֶּם אוֹתִי
כְּשֶׁנִּתַּתֶּם לִי שָׁלוֹם וְלֹא הִשְׁבַּתִּי לָכֶם?
אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, אוֹלֵי הָיִיתָ אוֹמֵר תְּפִלָּה אוֹ
מִרְחִישׁ בְּתַלְמוּדֶךָ. אָמַר לָהֶם, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוא יְדוּן אֶתְכֶם לְכַף זְכוּת.

אָבִי אָמַר לָכֶם, יוֹם אֶחָד הָיִיתִי הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ,
מִצָּאתִי אִישׁ אֶחָד וְהִקְדַּמְתִּי לוֹ שָׁלוֹם,
וְאוֹתוֹ אִישׁ הָיָה שׁוֹדֵד, וְקָם עָלַי וְצִיעַר אוֹתִי,
וְאַלְמָלָא שֶׁהִתְגַּבַּרְתִּי עָלָיו הִצַּטַּעַרְתִּי. מֵאוֹתוֹ יוֹם
נִדְרַתִּי שְׁלֹא לְהִקְדִּים שָׁלוֹם, רַק לְאָדָם צָדִיק,
אֲלֹא אִם הַכֶּרְתִּיו בְּרָאשׁוֹנָה, מִשּׁוּם שֶׁיְכוּל לְצִיעַר
אוֹתִי וְיִתְגַּבֵּר עָלַי בְּכַח, מִשּׁוּם שֶׁאֶסוּר לְהִקְדִּים
שָׁלוֹם לְאִישׁ רָשָׁע, שֶׁכָּתוּב (ישעיה מ"ט) אֵין שָׁלוֹם
אָמַר ה' לְרָשָׁעִים.

וְאוֹתָהּ הַשָּׁעָה שָׁרְאִיתִי אֶתְכֶם וְנִתַּתֶּם לִי שָׁלוֹם
וְלֹא הִשְׁבַּתִּי לָכֶם, חֲשַׁדְתִּי אֶתְכֶם, מִשּׁוּם
שְׁלֹא רָאִיתִי בָכֶם מִצּוּה שֶׁנִּרְאִית בַּחוּץ, וְכִמּוֹ כֵּן
הָיִיתִי חוֹזֵר עַל תַּלְמוּדִי, אֲבָל עֲכָשׁוּ שָׁרְאִיתִי
אֶתְכֶם שֶׁאַתֶּם צָדִיקִים, הִנֵּה הַדֶּרֶךְ מִתְקַנֶּת לִפְנֵי.

פִּתַּח וְאָמַר, (תהלים עג) מְזִמּוֹר לְאַסֵּף אֶךְ טוֹב
 לְיִשְׂרָאֵל אֱלֹהִים לְבָרִי לִבִּי. בֹּא רְאֵה,
 הַקְדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עָשָׂה אֶת הַיָּמִין וְעָשָׂה שְׂמָאל
 לְהַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם. אֶחָד נִקְרָא טוֹב, וְאֶחָד נִקְרָא
 רָע. וּבִשְׁנֵי אֵלֶּה נִכְלָל הָאָדָם, וְהִתְקַרֵּב בְּכָל.

וּבָאוּתוֹ הָרָע, שֶׁהוּא הַשְּׂמָאל, נִכְלָלוּ עַמִּים
 עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת וְנִתְּן בַּצַּד
 שְׁלָהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהֵם עָרְלֵי לֵב וְעָרְלֵי בָשָׂר
 וְלֹהֲטִמָּא בּוֹ. אֲבָל בְּיִשְׂרָאֵל מָה כָּתוּב? אֶךְ
 טוֹב לְיִשְׂרָאֵל.

וְאִם תֹּאמַר, לְכֻלָּם? לֹא, אֲלֹא לְאוֹתָם שְׁלֹא
 נִטְמָאִים עִם אוֹתוֹ הָרָע, שֶׁכָּתוּב לְבָרִי
 לִבִּי, מִשּׁוּם שֶׁזֶּה טוֹב וְזֶה רָע. טוֹב לְיִשְׂרָאֵל
 לְבָדֵם, וְרָע לְעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת. אֶךְ
 טוֹב לְיִשְׂרָאֵל כִּדִּי לְהַדְבִּק בּוֹ, וּבְזֶה נִדְבְּקוּ יִשְׂרָאֵל
 בְּסוּד עֲלִיּוֹן, בְּסוּד הָאֱמוּנָה, שֶׁהַכֹּל יִהְיֶה אֶחָד.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֲשֶׁרִינוּ שְׁלֹא טְעִינוּ בָּהּ, וְהָרִי
 הַקְדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שָׁלַח אוֹתָךְ אֵלֵינוּ. אָמַר
 רַבִּי יוֹסִי, מִשּׁוּם שֶׁטוֹב הוּא לְיִשְׂרָאֵל, יֵשׁ
 לְיִשְׂרָאֵל חֵלֶק לְעוֹלָם הַזֶּה, וּבְעוֹלָם הַבָּא לְרֹאוֹת
 עֵין בְּעֵין אֶת מְרֹאֶה הַכְּבוֹד, כְּפָתוּב (ישעיה נב) כִּי

עֵין בְּעֵין יֵרְאוּ בְּשׁוּב ה' צִיּוֹן. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם
אָמֵן וְאָמֵן.

פֶּרֶשֶׁת וִיגֵשׁ (דף רה' ע"א - דף ריא' ע"ב)

וִיגֵשׁ אֵלָיו יְהוּדָה וְגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח, (ישעיה
סג) כִּי אֶתָּה אָבִינוּ כִּי אֲבָרְהָם לֹא יִדְעָנוּ
וְיִשְׂרָאֵל לֹא יִכְיָרְנוּ אֶתָּה ה' אָבִינוּ גָּאֻלָּנוּ מֵעוֹלָם
שְׁמֶךָ. הַפְּסוּק הַזֶּה פֶּרֶשׁוּהוּ. אָבֵל בֹּא רֵאָה,
כְּשֶׁבְרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, כָּל יוֹם
וְיוֹם עָשָׂה מַעֲשָׂהוּ כְּרָאוּי בְּכָל יוֹם וְיוֹם כְּמוֹ
שְׁצָרִיךְ. כִּיּוֹן שֶׁבֹא הַיּוֹם הַשְּׁשִׁי וְהַצֵּטָרֶךְ לִבְרָא
אָדָם, בָּאָה לִפְנֵי הַתּוֹרָה. אָמְרָה [לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא]: הָאָדָם הַזֶּה שְׂאֵתָה רוּצָה לִבְרָא,
עֲתִיד הוּא לְהִרְגִּיז לִפְנֵיךָ. אֲלֵמְלֵא לֹא תֵאָרִיךְ
רְגִזְךָ, טוֹב לוֹ שְׁלֵא יִבְרָא. אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא: וְכִי לְחֹנָם נִקְרָאתִי אָרֶךְ אַפִּים?

אֵלָּא הַכֹּל נִבְרָא בַּתּוֹרָה וְהַכֹּל נִתְקַן בַּתּוֹרָה,
מִשּׁוּם שֶׁבְּטָרָם בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
אֶת הָעוֹלָם, בָּאוּ לִפְנֵי כָּל הָאוֹתִיּוֹת, וְנִכְנְסוּ כָּל
אַחַת לְמַפְרָע.

נִכְנְסָה תִּי"ו, אָמְרָה לִפְנֵי: רְצוֹנְךָ לִבְרָא בִּי אֶת
הָעוֹלָם? אָמַר לָהּ: לֹא, שְׁכַךְ עֲתִידִים

כְּמָה צְדִיקִים לָמוֹת, שְׁכָתוֹב וְהַתּוֹיַת תּוֹ עַל
מַצָּחוֹת הָאֲנָשִׁים וְגו'. וְשִׁנִּינוּ, שְׁכָתוֹב וּמִמְקַדְשֵׁי
תַּחֲלוֹ, אֵל תִּקְרִי מִמְקַדְשֵׁי אֶלָּא מִמְקַדְשֵׁי. וּמִשּׁוֹם
כֶּךָ הָעוֹלָם לֹא יִבְרָא בְּךָ.

וּנְכַנְסוּ שְׁלֹשׁ הָאוֹתִיּוֹת שִׁי"ן קו"ף רי"ש, כָּל
אַחַת וְאַחַת לְבִדְהָ. אָמַר לָהֶן הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא: אֵינֶכֶן כְּדֹאִיּוֹת לִבְרָא בְּכֵן אֶת הָעוֹלָם,
שֶׁהֲרִי אֲתָן הָאוֹתִיּוֹת שְׁנִקְרָא בְּכֵן שְׁקֹר, וְהַשְׁקֹר
אֵינוֹ כְּדֹאִי לַעֲמֹד לְפָנַי, וְהִנֵּה פֶרְשׁוּהָ.

וּנְכַנְסוּ פ"א צ"י, וְכֵן כָּלָן, עַד שֶׁהִגִּיעוּ
הָאוֹתִיּוֹת לְאוֹת כ"ף. כִּיּוֹן שִׁירְדָה כ"ף
מֵעַל הַכֶּתֶר, הִזְדַּעְזְעוּ עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים וְכו', עַד
שֶׁהַכָּל הַתִּקְיָם בָּאוֹת בִּי"ת, שֶׁהִיא סִימָן בְּרָכָה,
וּבָהּ הַשְׁתַּכְלִיל הָעוֹלָם וְנִבְרָא.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁאֵל"ף הִיא הָרֹאשׁ שֶׁל כָּל [אוֹתָן]
הָאוֹתִיּוֹת – [לֹא] נָאָה הוּא. אֶלָּא מִשּׁוֹם
שְׁנִקְרָא בּוֹ אָרוּר [מִשּׁוֹם שְׁנִקְרָא בָּהּ אָרוּר],
וּמִשּׁוֹם זֶה לֹא נִבְרָא בּוֹ הָעוֹלָם, אֵף עַל גִּב
שֶׁאֵל"ף הִיא אוֹת שֶׁל סוּד עֲלִיוֹן. כִּדִּי לֹא לִתַּת
מָקוֹם לַצַּד הָאֲחֵר שְׁנִקְרָא אָרוּר, לֹא נִבְרָא בּוֹ
הָעוֹלָם, וְנִתְקַן הָעוֹלָם בְּבִי"ת, וּבּוֹ הוּא נִבְרָא.

בא ראה, כי אתה אבינו, משום שהעולם הזה נתקן ונברא בדרך הזה, והאדם נברא בה ויצא לעולם. כי אברהם לא ידענו, שהרי אף על גב שבו קיום העולם, לא השתדל עלינו כמו שהשתדל על ישמעאל, שאמר לו ישמעאל יחיה לפניך. וישראל לא יכירנו, משום שכל הפרכות שהצטרף לברך את בנו, השאיר לדרך הזה לברך את כלם.

אתה ה' אבינו, שהרי אתה תמיד עומד עלינו לברך ולהשגיח עלינו, כמו אב שמשגיח על הבנים בכל מה שצריך להם. גאלנו מעולם שםך, שהרי אתה הוא גואל, שכן נקרא המלאך הגואל, וזה גאלנו מעולם שםך, שםך ודאי. שנינו, אין מפסיקים בין גאלה לתפלה, כמו שלא מפסיקים בין תפלה של יד לתפלה של ראש, שצריך להראות שהכל אחד, והנה פרשוה.

רבי יצחק ורבי יהודה היו יושבים לילה אחד ועוסקים בתורה. אמר רבי יצחק לרבי יהודה, הנה שנינו, שכאשר ברא הקדוש ברוך הוא את העולם, עשה את העולם התחתון כמו שהעולם העליון, והכל זה כנגד זה, [כדי להיות זה כנגד זה] והוא כבודו למעלה ולמטה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כִּןּ זֶה וּדְאִי, וּבְרָא אָדָם עַל הַכֹּל. זֶהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה מה) אֲנֹכִי עָשִׂיתִי אָרֶץ וָאָדָם עָלֶיהָ בְּרֵאתִי. אֲנֹכִי עָשִׂיתִי אָרֶץ, וּדְאִי. מָה הַטַּעַם עָשִׂיתִי אָרֶץ? מִשּׁוּם שֶׁאָדָם עָלֶיהָ בְּרֵאתִי, שֶׁהוּא קִיּוּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם, שִׁיְהִיָּה הַכֹּל בְּשִׁלְמוֹת אַחַת.

פֶּתַח וְאָמַר, (שם מב) כֹּה אָמַר הָאֵל ה' בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטִיָּהֶם רַקַּע הָאָרֶץ וְצִאֲצָאֶיהָ נָתַן נִשְׁמָה לָעָם עָלֶיהָ וְרוּחַ לַהֲלָכִים בָּהּ. הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאִרוּהוּ, אֲבָל כֹּה אָמַר הָאֵל ה' בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטִיָּהֶם – זֶה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה, שֶׁהוּא בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם, וְהַתְּקִינָם תָּמִיד, בְּכָל זְמַן. רַקַּע הָאָרֶץ וְצִאֲצָאֶיהָ – זֶה הָאָרֶץ הַקָּדוֹשָׁה, צָרוּר הַחַיִּים. נָתַן נִשְׁמָה לָעָם עָלֶיהָ. [הָאָרֶץ] זֶה הִיא שְׁנוּתָנִת נִשְׁמָה וְגו'.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַכֹּל הוּא לְמַעַלָּה, שֶׁהָרִי מִשָּׁם יוֹצֵאת נִשְׁמַת חַיִּים לָאָרֶץ הַזֹּה, וְהָאָרֶץ הַזֹּה לּוֹקַחַת הַנִּשְׁמָה לָתֵת לְכָל, מִשּׁוּם שֶׁהִנָּהָר הַהוּא שְׂשׂוּפֶעַ וְיוֹצֵא, הוּא נוֹתֵן וּמַכְנִיס נִשְׁמוֹת לָאָרֶץ הַזֹּה, וְהִיא לּוֹקַחַת אוֹתָן וְנוֹתֶנֶת לְכָל.

בֵּא רֵאָה, כְּשֶׁבְּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, כִּנֵּס אֶת עַפְרוֹ מֵאֲרֻבָּעָה הַצַּדִּידִים שֶׁל הָעֶלֶם,

וַעֲשֵׂה אֶת עֲצָמוֹ בַּמָּקוֹם הַמְּקֻדָּשׁ לְמִטָּה, וְהַמְּשִׁיךְ
עָלָיו נִשְׁמַת חַיִּים מִבֵּית הַמְּקֻדָּשׁ לְמַעְלָה.

וְהַנִּשְׁמָה הִיא כְּלוּלָה בְּשֵׁלשׁ דְּרָגוֹת, וְעַל כֵּן
שְׁלֹשָׁה שְׁמוֹת הֵם לְנִשְׁמָה, כְּמוֹ
שֶׁהַסּוּד הָעֲלִיּוֹן: נַפְ"שׁ, רוּחַ, נִשְׁמָ"ה. נַפְ"שׁ, הֵנָּה
פְּרִשּׁוּהָ, שֶׁהִיא תַּחְתּוֹנָה מֵהַכֹּל. רוּחַ, הִיא הַקִּיּוּם
שֶׁשׁוּלֵט עַל הַנֶּפֶשׁ, וְהִיא דְּרָגָה עֲלִיּוֹנָה עָלֶיהָ
לַעֲמֹד עָלֶיהָ בְּכֹל כְּרָאוּי. הַנִּשְׁמָה הִיא הַקִּיּוּם
הָעֲלִיּוֹן עַל הַכֹּל, וְשׁוּלֵט עַל הַכֹּל, דְּרָגָה קְדוּשָׁה,
עֲלִיּוֹנָה עַל כָּלֵם.

אֵלּוּ שְׁלֹשׁ הַדְּרָגוֹת כְּלוּלוֹת בְּבִנְיַי הָאָדָם,
לְאוֹתָם שְׁזוּכִים לַעֲבוֹדַת רַבּוֹנָם. שֶׁהָרִי
בַּהֲתַחֲלָה יֵשׁ בּוֹ נַפְ"שׁ, וְהוּא הַתְּקוּן הַקְּדוּשׁ
לְתֵקֵן בּוֹ אֶת הָאָדָם. כִּיּוֹן שֶׁבָּא הָאָדָם לְהַטָּהֵר
בְּדְרָגָה הַזֹּאת, נִתְקֵן לְהַתְעַטֵּר בְּרוּחַ, שֶׁהִיא דְּרָגָה
קְדוּשָׁה שֶׁשׁוּרָה עַל הַנֶּפֶשׁ לְהַתְעַטֵּר בְּאָדָם
הַהוּא שְׁזוּכָה.

כִּיּוֹן שֶׁהַתְעַלָּה בָּהֶם, בְּנֶפֶשׁ וְרוּחַ, וְנִכְנָס וְנִתְקַן
בַּעֲבוֹדַת רַבּוֹנוֹ כְּרָאוּי, אֲזַי שׁוּרָה עָלָיו
נִשְׁמָה, דְּרָגָה עֲלִיּוֹנָה קְדוּשָׁה, שֶׁשׁוּלֵט עַל הַכֹּל,
כְּדִי לְהַתְעַטֵּר בְּדְרָגָה עֲלִיּוֹנָה קְדוּשָׁה. וְאֵז הוּא

הַשָּׁלֵם שֶׁל הַכֹּל, שָׁלֵם בְּכָל הַצְדָּדִים, לְזִכּוֹת
בַּעוֹלָם הַבָּא, וְהוּא אוֹהֵבוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לְהִנָּחִיל אֹהֲבֵי יֵשׁ. מִי הֵם אוֹהֲבֵי?
אֵלּוּ הֵם שִׁבְהֵם נִשְׁמָה קְדוֹשָׁה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם כֵּן, הֲרִי כָּתוּב כָּל אֲשֶׁר
נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאַפִּיו וְגו'. אָמַר לוֹ, כֵּן
הוּא וְדַאי, שֶׁהֲרִי לֹא נִשְׁאָר בָּהֶם.

השלמה מההשמטות (סימן כ)

כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאַפִּיו מִכָּל אֲשֶׁר
בְּחֶרֶבָה מֵתוֹ (בראשית ז). שָׁאֵל רַבִּי חֲזִיָּא אֵת
רַבִּי אַבָּא, אֲמַרְתֶּם שֶׁנִּשְׁמָה לֹא נִכְנָסֶת לְבֶן
אָדָם עַד שֶׁמִּסְתַּכֵּל בַּעֲבוּדַת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וְאִז תִּהְיֶה לוֹ אוֹתָהּ נִשְׁמָה, וְאֲמַרְתֶּם שֶׁהִנִּשְׁמָה
הִיא קְדוֹשָׁה מְעֻלָּה עַל הַכֹּל. אִם כֵּן, מַה זֶּה
שֶׁאָמַר הַכָּתוּב כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים וְגו'?
הוֹאִיל וְהִיָּתָה לָהֶם נִשְׁמָה, הִיָּה לָהֶם לְהִנָּצֵל!
לֹא הִיָּה בִידּוֹ.

בָּאוּ וְשָׁאֲלוּ אֵת רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר
לָהֶם, כֵּן הוּא, וּפְסוּק זֶה מְסִיעֵ לּוֹ, שֶׁכָּךְ
אָמַר אָבִיו [אָבִי], שֶׁכַּאֲשֶׁר בָּא הַמְּבוּל, לֹא רָאָה
[הִיָּה] אָדָם שֶׁיַּעֲשֶׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשִׁבְלֵוֹ

אֵלָא נַח, וְזָכוּתוֹ לֹא הִיְתָה אֵלָא לְהִגָּן עֲלֵיהֶם
וְעַל בְּתִיָּהֶם, שֶׁלֹּא הִיְתָה זָכוּתוֹ כָּל כָּךְ לְהִגָּן
עַל כָּל הַדּוֹר, וְאוֹתָם שֶׁהָיוּ צְדִיקִים בְּתַחֲלָה,
כְּמוֹ חֲנוּךְ וְיָרֵד, שֶׁהִיְתָה לָהֶם נִשְׁמָה קְדוּשָׁה
וְרֵאוּיִים שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יַעֲשֶׂה בְּשִׁבְלָם –
בְּחֶרֶבָה מֵתוֹ. וְהֵינּוּ שְׁאֵמֵר כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ
חַיִּים בְּאַפָּיו, אוֹתָם שֶׁנִּשְׁמָה קְדוּשָׁה הִיְתָה
בָּהֶם. וְאֵל תֹּאמַר שֶׁעַל אֱלוֹ שֶׁהָיוּ בִּמְבוּל הוּא
אָמַר, אֵלָא בָּא הַכְּתוּב וְאָמַר מְכַל אֲשֶׁר בְּחֶרֶבָה
מֵתוֹ: (ע"כ מהשמטות)

מִכָּל אוֹתָם שֶׁהִיְתָה בָּהֶם נִשְׁמָה קְדוּשָׁה כְּמוֹ
חֲנוּךְ, יָרֵד, וְכָל הַצְדִיקִים, כְּדִי לְהִגָּן עַל
הָאָרֶץ שֶׁלֹּא תִשְׁמַד בְּגִלְגָּלָם. זֶהוּ שְׁכָתוּב כָּל אֲשֶׁר
נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאַפָּיו מְכַל אֲשֶׁר בְּחֶרֶבָה מֵתוֹ,
כִּבְר מֵתוֹ וְהִסְתַּלְקוּ מִן הָעוֹלָם, וְלֹא נִשְׁאָר מֵהֶם
מִי שֶׁיִּגָּן עַל הָעוֹלָם בְּזִמְנֵי הַהוּא.

בֹּא רֵאָה, הַכֹּל הֵם דְּרָגוֹת אֱלוֹ עַל אֱלוֹ, נֶפֶשׁ,
רוּחַ, נִשְׁמָה, דְּרָגָה עַל דְּרָגָה. הַנֶּפֶשׁ
בְּרֵאשׁוֹנָה, וְהִיא הַדְּרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה, כְּפִי שְׁאֵמֵרנוּ.
אַחֵר כָּךְ רוּחַ, שְׁשׂוּרָה עַל הַנֶּפֶשׁ וְעוֹמֶדֶת עָלֶיהָ.
הַנִּשְׁמָה הַדְּרָגָה שְׁעוֹלָה עַל הַכֹּל, וּבְאֵרוּהָ.

נִפְּשׁ – זו נִפְּשׁ דָּוִד, וְהִיא שְׁעוּמַדַּת לְקַבֵּל
הַנִּפְּשׁ מֵאוֹתוֹ נָהָר שְׁשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא. רוּחַ –
זו הָרוּחַ שְׁעוּמַדַּת עַל הַנִּפְּשׁ, וְאֵין קִיּוֹם לַנִּפְּשׁ
אַלָּא בְּרוּחַ, וְזו הָרוּחַ שְׁשׁוּרָה בֵּין הָאֵשׁ וְהַמַּיִם,
וּמִכָּאן נְזוּנִית הַנִּפְּשׁ הַזֶּה.

הָרוּחַ עוֹמַדַת בְּקִיּוֹם שֶׁל דִּרְגָה אַחֲרַת עֲלִיּוֹנָה
שְׁנַקְרָאת נִשְׁמָה, שְׁהָרִי מִשָּׁם יוֹצְאוֹת
נִפְּשׁ וְרוּחַ, מִשָּׁם נְזוּנִית הָרוּחַ. וּכְשֶׁנוֹסַעַת הָרוּחַ,
אֵז נוֹסַעַת הַנִּפְּשׁ, וְהַכֹּל אֶחָד. וּמִתְקַרְבִּים זֶה לָזֶה.
הַנִּפְּשׁ נִקְרַבַת לָרוּחַ, וְהָרוּחַ נִקְרַבַת לַנִּשְׁמָה,
וְהַכֹּל אֶחָד.

בֵּא רֵאָה, וַיִּגַּשׁ אֵלָיו, הִתְקַרְבוֹת שֶׁל עוֹלָם עִם
עוֹלָם, לְהֶאָחֹז זֶה עִם זֶה, שֶׁהַכֹּל יִהְיֶה אֶחָד.
מִשׁוּם שִׁיְהוּדָה הוּא מֶלֶךְ וַיּוֹסֶף מֶלֶךְ, הִתְקַרְבוּ זֶה
לָזֶה וּנְאָחֲזוּ זֶה עִם זֶה.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים מח) כִּי הִנֵּה
הַמְּלָכִים נוֹעְדוּ – זֶה יְהוּדָה וַיּוֹסֶף, מִשׁוּם
שְׁשִׁנִּיָּהֶם מְלָכִים, וְהִתְקַרְבוּ זֶה לָזֶה לְהִתּוֹכַח
שְׁנִיָּהֶם יַחַד, מִשׁוּם שִׁיְהוּדָה עָרַב לְבִנְיָמִין, וְהָיָה
עָרַב לְאָבִיו בּוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, וְעַל
כֵּן הִתְקַרַב לַפָּנִי יוֹסֵף לְהִתּוֹכַח עִמּוֹ עַל עֶסְקוֹ

שֶׁל בְּנֵי־מִין, שֶׁלֹּא לִהְיוֹת בְּנִדּוּי בְּעוֹלָם הַזֶּה
וּבְעוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מג) אֲנֹכִי
אֶעְרֹבֶנּוּ מִיָּדֵי תִבְקָשְׁנוּ אִם לֹא הִבִּיאֲתִיו אֵלֶיךָ
וְהִצַּגְתִּיו לְפָנֶיךָ וְחָטֵאתִי לָךְ כָּל הַיָּמִים, בְּעוֹלָם
הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

וַעַל כֵּן, כִּי הֵנָּה הַמְּלָכִים נּוֹעֲדוּ עֲבָרוּ יַחְדּוּ,
הַתְּרַגְּזוּ יַחַד וְהַתְּרַגְּזוּ זֶה עִם זֶה בְּשִׁבְלִי
בְּנֵי־מִין. מַה כָּתוּב? הִמָּה רָאוּ כֵּן תִּמָּהוּ נִבְהָלוּ
נִחְפְּזוּ רָעְדָה אֲחֻזָּתָם שָׁם, לְכָל אוֹתָם שֶׁהָיוּ שָׁם.
[לְכָל שְׂאֵר הַשִּׁבְטִים שֶׁהָיוּ שָׁם.]

חֵי"ל כִּיּוֹלָדָה, מִשּׁוֹם שֶׁהָיוּ פּוֹחֲדִים לַהֲרֹג
וּלְהַהָרֵג, וְהַכֹּל בְּשִׁבְלִי בְּנֵי־מִין. [מַה
כָּתוּב? כֵּן תִּמָּהוּ נִבְהָלוּ נִחְפְּזוּ, וְהַכֹּל בִּגְלָלוֹ]
שֶׁהָרִי יוֹסֵף נִמְכָּר בְּגִלָּל יְהוּדָה וְאָבִד לְאָבִיו,
וְכַעַת עָרַב לוֹ לְבְנֵי־מִין, וּפָחַד שֶׁלֹּא יֵאבֵד, וּמִשּׁוֹם
כֵּן וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה.

דְּבַר אַחֵר כִּי הֵנָּה הַמְּלָכִים נּוֹעֲדוּ – זֶה יְהוּדָה
וְיוֹסֵף שֶׁהִזְדַּמְּנוּ לְהִתּוֹכַח זֶה עִם זֶה,
לְהִתּוֹכַח שְׁנֵיהֶם יַחַד, מִשּׁוֹם שֶׁיְהוּדָה הָיָה מֶלֶךְ
וְיוֹסֵף הָיָה מֶלֶךְ, וּשְׁנֵיהֶם בָּאוּ יַחַד לְהִתּוֹכַח זֶה
עִם זֶה, זֶה עַל בְּנֵי־מִין – וְזֶה עַל בְּנֵי־מִין.

כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, סוּד הָאֱמוּנָה
כָּאן, שֶׁהָרִי כְּשֶׁנִּמְצָא הָרָצוֹן, וְהַקָּשֶׁר מִתְעַטֵּר
יַחַד, אֲזִי שְׁנֵי עוֹלָמוֹת נִקְשָׁרִים יַחַד וּמִזְדַּמְּנִים
יַחַד, זֶה לִפְתָּח אֶת הָאוּצָר – וְזֶה לְלִקֵּט וּלְכַנֵּס
לְתוֹכוֹ. וְאִזּוֹ, כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעְדוּ, שְׁנֵי עוֹלָמוֹת
קְדוּשִׁים, הָעוֹלָם הָעֲלִיוֹן וְהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן.

עֲבְרוּ יַחְדוֹ, סוּד הַדָּבָר – שֶׁכָּאֲשֶׁר מִתְחַבְּרִים
יַחַד, אֲזִי עֲבְרוּ יַחְדוֹ, מִשּׁוּם שֶׁכָּל
הַחֲטָאִים שֶׁל הָעוֹלָם לֹא מִתְבַּטְּלִים לְהִכְנַע עַד
שֶׁמִּתְחַבְּרִים יַחַד, כְּכַתוּב וְעִבֵּר עַל פֶּשַׁע, וְעַל כֵּן
עֲבְרוּ יַחְדוֹ. עֲבְרוּ – אוֹתָם הַחֲטָאִים הַתְּכַפְּרוּ,
מִשּׁוּם שֶׁהִנֵּה אִזּוֹ כָּל הַפָּנִים מְאִירוֹת וְכָל
הַחֲטָאִים הַתְּבַטְּלוּ.

רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, הַסוּד הַזֶּה הוּא בְּתִקּוֹן הַקֶּרְבֵּן,
שֶׁהָרִי כָּאֲשֶׁר נִקְרַב הַקֶּרְבֵּן, וְכֻלָּם מְקַבְּלִים
הַסְּפָקָתָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּרָאוּי לוֹ, אִזּוֹ הֵכֵל נִקְשָׁר
יַחַד וְכָל הַפָּנִים מְאִירוֹת, וְנִמְצָא קָשֶׁר אֶחָד, וְאִזּוֹ
הַמְּלָכִים נוֹעְדוּ וּמִזְדַּמְּנִים יַחַד לְכַפֵּר עַל
הַחֲטָאִים, לְהַעֲבִיר אוֹתָם. וְאִזּוֹ הַמְּלָכִים נוֹעְדוּ
וְנִקְשָׁרִים יַחַד. עֲבְרוּ יַחְדוֹ, לְהָאִיר כָּל הַפָּנִים,
וְשִׁיחִיָּה הֵכֵל רָצוֹן אֶחָד.

הָמָּה רְאוּ כֵּן תִּמְהוּ, הִתְעַלָּה עַל דַּעְתָּךְ שֶׁהִם מְלָכִים? אֲלָא אֵלֹה בְּעָלֵי הַדִּינִים, שְׁמַחְתֶּם לַעֲשׂוֹת אֶת הַדִּין הַהוּא שֶׁהֶצְטוּוּ עָלָיו. וְאִזּוּ, כְּשֶׁהַמְּלָכִים מְזַדְּמָנִים שְׁנִיָּהֶם בְּרָצוֹן אֶחָד, אִזּוּ הָמָּה רְאוּ אוֹתוֹ הַרְצוֹן שֶׁל שְׁנֵי עוֹלָמוֹת. כֵּן תִּמְהוּ נִבְהָלוּ נִחְפָּזוּ, מִשּׁוּם שֶׁכָּל בְּעָלֵי הַדִּין נִכְנָעִים וְעוֹבְרִים מִן הָעוֹלָם וְלֹא יְכוּלִים לְשָׁלֵט, וְאִזּוּ קִיּוּמָם עוֹבֵר, וּמַעֲבִירִים אֶת שְׁלִטוֹנָם.

רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה. מָה הַטַּעַם יְהוּדָה? מִשּׁוּם שֶׁכָּךְ צָרִיךְ, שֶׁהוּא עָרֵב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי עֲבָדְךָ עָרֵב אֶת הַנֶּעֱר. וְסוּד הַדָּבָר – יְהוּדָה וַיּוֹסֶף כֶּף הַצֵּטָרְכוֹ לְהִתְקָרֵב יַחַד, מִשּׁוּם שְׁיוֹסֶף הוּא צָדִיק, יְהוּדָה הוּא מֶלֶךְ, וְעַל כֵּן וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה, מִשּׁוּם שֶׁהִתְקָרְבָה שְׁלָהֶם, שֶׁהִתְקָרְבוּ יַחַד, גְּרָמָה לְכַמָּה טוֹבוֹת בְּעוֹלָם, גְּרָמָה שְׁלוֹם לְכָל הַשְּׂבָטִים, גְּרָמָה לְשְׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, גְּרָמָה לִיעֲקֹב שֶׁהִתְקִימָה רוּחוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מה) וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אָבִיהֶם. וְעַל כֵּן הִתְקָרְבוּת שֶׁל זֶה עִם זֶה הִצְרָכָה בְּכָל הַצְדָּדִים, לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה.

רַבִּי אַבָּא פָתַח וְאָמַר, (תהלים מח) יִפָּה נוֹף מְשׁוֹשׁ כָּל הָאָרֶץ הִר צִיּוֹן יִרְכָּתִי צִפּוֹן קִרְיַת מֶלֶךְ רַב. הַפָּסוּק הַזֶּה הוּא סוּד הָאֱמוּנָה. יִפָּה נוֹף –

זֶהוּ יוֹסֵף הַצַּדִּיק, שְׁכָתוֹב בּוֹ וַיְהִי יוֹסֵף יִפָּה
תָּאֵר וַיִּפָּה מֵרָאָה. מְשׁוֹשׁ כָּל הָאָרֶץ – הוּא
חֲדוּדָה וְשִׁמְחָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. הֵר צִיּוֹן יִרְכָּתִי
צָפוֹן – מְשׁוֹם שֶׁבְּחָלְקוֹ עוֹמֵד מִשְׁכַּן שִׁילָה. הֵר
צִיּוֹן – זֶה יְרוּשָׁלַיִם. יִרְכָּתִי צָפוֹן, כֵּךְ זֶה וְדָאֵי
לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

קִרְיַת מֶלֶךְ רַב – מְקוֹם מִתְקַן הוּא כְּנֶגֶד מֶלֶךְ רַב,
זֶה הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַכֹּל, קֹדֶשׁ
הַקְּדוּשִׁים, שֶׁהֵרִי מִשָּׁם בָּא כָּל הָאוֹר וְכָל הַבְּרָכוֹת
וְכָל הַשִּׁמְחָה שֶׁל הַכֹּל, שֶׁהֵרִי מִשָּׁם כָּל הַפְּנִיָּם
מְאִירוֹת, וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ מִתְבָּרֵךְ מִשָּׁם, וְכִשְׁהִיא
מִתְבָּרֶכֶת, מִשָּׁם יוֹצְאוֹת בְּרָכוֹת לְכָל הָעוֹלָם,
שֶׁהֵרִי מִשָּׁם כָּל הָעוֹלָם מִתְבָּרֵךְ.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי נִפְגְּשׁוּ לְכַפֵּר חֲנֹן. בְּעוֹדָם
יוֹשְׁבִים בְּבֵית מְלוֹנָם, בָּא אִישׁ אֶחָד, וּמִשָּׂא
שֶׁל חֲמור לְפָנָיו, וְנִכְנַס לְבֵיתוֹ. בֵּין כֵּךְ אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה לְרַבִּי יוֹסִי, הִנֵּה שְׁנֵינוּ שְׂדוּד הַמֶּלֶךְ הִיָּה
מִתְנַמְנֵם כְּמוֹ סוֹס וּשְׁנָתוֹ מוֹעֵטָת, אֵיךְ הִיָּה קָם
בְּחֻצוֹת הַלַּיְלָה, הִשְׁעוֹר הִזָּה הוּא קָטָן, וְלֹא הִיָּה
מִתְעוֹרֵר אֶפְלוּ בְּשִׁלִּישׁ הַלַּיְלָה?

אָמַר לוֹ, בְּשַׁעָה שְׁנִכְנַס הַלַּיְלָה, הִיָּה יוֹשֵׁב עִם
כָּל גְּדוּלֵי בֵיתוֹ וְדָן אֶת הַדִּין וְעוֹסֵק בְּדִבְרֵי

תורה, ואחר כך היה ישן שנתו עד חצות הלילה,
וקם בחצות הלילה ומתעורר, ומשתדל בעבודת
רבונו בשירים ותשבחות.

בינתים אמר האיש ההוא, וכי הדבר הזה
שאתם אומרים הוא כך? סוד הדבר
יש כאן, שהנה דוד המלך חי וקים לעולם
ולעולמי עולמים, ודוד המלך היה שומר כל
ימיו שלא יטעם טעם מיתה, משום שהשנה
אחד מששים במיתה היא, ודוד, משום מקומו
שהוא חי, לא היה ישן אלא ששים נשימות,
שעד ששים נשימות חסר אחת הוא חי, משם
והלך טועם אדם טעם מיתה ושולט בו הצד
של רוח הטמאה.

וזה היה שומר דוד המלך, שלא יטעם טעם של
מיתה, ושולט (שלא ישלט) בו צד של רוח
אחרת, משום שששים נשימות חסר אחת הוא
הסוד של החיים שלמעלה, עד ששים נשימות
שהם ששים [חסר נשימה אחת] נשימות
עליונות, ואלו הסוד שלהן, שהחיים תלויים
בהם, ומכאן ומטה הוא סוד המות.

ועל כן דוד היה משער את שעור הלילה כדי
שיתקיים בחיים, שלא ישלט בו טעם המות,

וּכְשֶׁנַּחֲלַק הַלֵּילָה הָיָה דָּוִד עוֹמֵד בְּמָקוֹמוֹ, מְשׁוֹם
שְׂכָאֲשֶׁר מִתְעוֹרֵר חֲצוֹת הַלֵּילָה וְהַכֶּתֶר הַקָּדוֹשׁ
מִתְעוֹרֵר, צָרִיךְ שְׁלֹא יִמָּצֵא אֶת דָּוִד קָשׁוּר בְּמָקוֹם
אַחֵר, בְּמָקוֹם הַמָּוֶת.

מִשׁוֹם שְׂכָאֲשֶׁר נַחֲלַק הַלֵּילָה וְהַקָּדְשָׁה הָעֲלִיּוֹנָה
מִתְעוֹרֶרֶת, וְאָדָם שֵׁישֵׁן בְּמִטָּתוֹ וְלֹא
מִתְעוֹרֵר לְהִשְׁגִּיחַ בְּכבוֹד רַבּוֹנוֹ, הֵנָּה הוּא נִקְשָׁר
בְּסוּד הַמָּוֶת, וְנִדְבֵק לְמָקוֹם אַחֵר, וְעַל כֵּן דָּוִד
הַמֶּלֶךְ הָיָה עוֹמֵד לְהִשְׁגִּיחַ בְּכבוֹד רַבּוֹנוֹ תָּמִיד,
חַי אֲצֵל חַי, וְלֹא נִרְדָּם בַּשָּׁנָה לְטַעַם טַעַם הַמָּוֶת,
וּמִשׁוֹם כִּךָּ הָיָה מִתְנַמְנֵם כָּמוֹ סוֹס, שְׂשִׁים
נְשִׁימוֹת, וְלֹא בְשָׁלֹמוֹת.

בְּאוֹ רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי וּנְשָׁקוּהוּ. אָמְרוּ לוֹ,
מָה שְׁמֶךָ? אָמַר לָהֶם, חֲזַקְיָה. אָמְרוּ לוֹ,
יֵישֵׁר כַּחַד וְתִתְחַזַּק תּוֹרָתְךָ. יָשְׁבוּ. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, הוֹאִיל וְהִתְחַלַּתָּ, אָמַר לָנוּ מַעֲתָה סוּדוֹת
עֲלִיּוֹנִים שְׂאֵמְרָתָּ.

פִּתְחָ וְאָמַר, (משלי ג) ה' בַּחֲכָמָה יָסַד אֶרֶץ כּוֹנֵן
שָׁמַיִם בְּתַבּוּנָה. בֹּא רֹאֵה, כְּשֶׁבָרָא הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, רֹאֵה שְׁלֹא יָכוֹל לַעֲמֹד, עַד
שְׂבָרָא אֶת הַתּוֹרָה, מְשׁוֹם שֶׁמִּמָּנָה יוֹצְאִים כָּל

הנהגות העליונים והתחתונים, ובה עומדים עליונים ותחתונים. זהו שכתוב ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה, שהרי בחכמה עומדים כל הקיומים של העולם, וכלם יוצאים מתוכה.

דבר אחר ה' בחכמה יסד ארץ – העולם העליון לא נברא אלא מתוך החכמה, והעולם התחתון לא נברא אלא מתוך החכמה התחתונה, וכלם יוצאים מתוך החכמה העליונה ומתוך החכמה התחתונה. כונן שמים בתבונה. כונן, מה זה כונן? אלא כונן כל יום ויום ולא פוסק, ולא נתקן בזמן אחד, אלא בכל יום ויום מתקין אותו.

והיננו סוד הכתוב (איו"ב טו) ושמים לא זכו בעיניו. וכי תעלה על דעתך שהחסרון הוא משמים? אלא חשיבות השמים היא משום החביבות ורצון רב שהקדוש ברוך הוא רוצה בהם וחביבותם אצלו, שהרי אף על גב שהוא מתקין אותם בכל יום ויום, אין דומה בעיניו שהם מתקנים כראוי, משום שאהבתם אצלו, ורצונו להאיר להם תמיד בלי הפסק, שהרי העולם הבא מוציא אורות זוהרים כל יום ויום תמיד בלי הפסק, כדי להאיר להם תמיד, ועל כן לא זכו

בְּעֵינָיו. לֹא זָכוּ לְבָדוֹ לֹא כָּתוּב, אֲלֵא לֹא זָכוּ
בְּעֵינָיו, וּמִשּׁוּם כֵּךְ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בְּתַבּוּנָה.

מִי הַשָּׁמַיִם? זֶה הַסּוּד שֶׁל הָאָבוֹת, וְהַסּוּד שֶׁל
הָאָבוֹת זֶהוּ יַעֲקֹב, שֶׁהוּא הַכִּלְלוֹת שְׁלֵהֶם,
מִשּׁוּם שֶׁיַּעֲקֹב הוּא הַבְּחִיר שֶׁבָּאָבוֹת, וְהוּא עוֹמֵד
לְהָאִיר עַל הָעוֹלָם.

וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא הַסִּתְלָק לְתוֹךְ הָעוֹלָם הַבָּא, יֵצֵא
מִמֶּנּוּ עֲנָף אֶחָד יָפֵה לְמַרְאֵה, וְכָל
הָאוֹרוֹת יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ וְכָל הַשְּׁבָע וְשִׁמְן הַמִּשְׁחָה
לְהָאִיר לְאָרֶץ, וּמִי הוּא? זֶה יוֹסֵף הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא
נוֹתֵן שְׁבָע לְכָל הָעוֹלָם, וְהָעוֹלָם נִזּוֹן מִמֶּנּוּ.
וּמִשּׁוּם כֵּךְ, כָּל מֶה שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּעוֹלָם, הַכֹּל הוּא בְּסוּד עֲלִיוֹן, וְהַכֹּל כְּרָאוּי.

בִּינְתִּים בָּא רַבִּי אֶלְעָזָר. כִּיּוֹן שָׂרָאָה אוֹתָם,
אָמַר, וּדְאִי שֶׁהִשְׁכִּינָה כָּאן. אָמַר לָהֶם,
בְּמָה עֲסַקְתֶּם? אָמְרוּ לוֹ אֵת כָּל הַמַּעֲשֵׂה. אָמַר,
וּדְאִי שִׁיפָּה אָמַר, אֲבָל אוֹתָם שְׂשִׁים הַנְּשִׁימוֹת,
וּדְאִי שֶׁשְׂשִׁים נְשִׁימוֹת הֵן שֶׁל חַיִּים, בֵּין לְמַעְלָה
בֵּין לְמַטָּה. מִכָּאן וְהִלָּאָה יֵשׁ שְׂשִׁים נְשִׁימוֹת
אַחֲרוֹת שֶׁהֵן כָּלֵן מִצַּד הַמּוֹת, וְדִרְגַּת הַמּוֹת
עֲלִיָּהֶן, וְנִקְרְאוֹת תְּרִדְמָה, וְכָלֵן טַעַם הַמּוֹת.

וּמִשּׁוּם כִּךָ דְּוֹד הַמֶּלֶךְ הוּא הָיָה נִדְבֵק לְאוֹתָם
 שְׂשִׁים הַנְּשִׁימוֹת שֶׁל חַיִּים, וּמִשּׁוּם
 וְהִלָּאָה לֹא יִשָּׁן כָּלֵל. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (תהלים קלב) אִם
 אֶתֶן שְׁנָת לְעֵינַי לְעַפְעַפִּי תִּנּוּמָהּ. וְעַל כֵּן יָפָה
 אָמַר, כִּדִּי שְׂיָקוּם דְּוֹד חֵי, בְּצַד שֶׁל חֵי, וְלֹא
 בְּצַד הַמּוֹת. כָּלֵם יֵשְׁבוּ וְהִשְׁתַּדְּלוּ בַּתּוֹרָה
 וְהִתְחַבְּרוּ יַחַד.

פֶּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (שם פח) ה' אֱלֹהֵי יִשׁוּעָתִי
 יוֹם צָעֲקָתִי בִּלְיִלָה נִגְדָּךְ. בֹּא רָאֵה, דְּוֹד
 הַמֶּלֶךְ הָיָה קָם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה וּמִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה
 בְּשִׁירִים וְתַשְׁבְּחוֹת לְשִׁמְחַת הַמֶּלֶךְ וְהַגְבִּירָה, וְזוֹ
 הִיְתָה שְׂמִיחַת הָאֱמוּנָה בְּאָרֶץ, מִשּׁוּם שֶׁזֶהוּ הַשִּׁבְחָה
 שֶׁל הָאֱמוּנָה שֶׁנִּרְאָה בְּאָרֶץ.

שְׁהִירֵי לְמַעַלָּה פּוֹתְחִים בְּשִׁמְחָה שִׁירָה, כִּמְהָ
 מְלָאכִים עֲלִיוֹנִים בְּכִמְהָ מִינִים
 שְׂמִשְׁבָּחִים בִּלְיִלָה בְּכָל הַצְּדִידִים. כִּמוֹ כֵּן לְמַטָּה
 בְּאָרֶץ, מִי שְׂמִשְׁבַּח אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאָרֶץ
 בִּלְיִלָה, בּוֹ חִפְץ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכָל אוֹתָם
 הַמְּלָאכִים הַקְּדוֹשִׁים שְׂמִשְׁבָּחִים אֶת הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, כָּלֵם מְקַשְׁיבִים לְאוֹתוֹ שְׂמִשְׁבַּח אוֹתוֹ
 בִּלְיִלָה בְּאָרֶץ, שֶׁהַשִּׁבְחָה הַזֶּה הוּא בְּשִׁלְמוֹת,

לְהַעֲלוֹת אֶת כְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִלְמָטָה
וּלְזַמֵּר בְּשִׂמְחָה שֶׁל הַיְּחִוּד.

בא רֵאָה, דְּוֹד הַמֶּלֶךְ כְּתֹב, ה' אֱלֹהֵי יִשְׁוּעָתִי וְגו'.
ה' אֱלֹהֵי יִשְׁוּעָתִי, מָתִי הוּא יִשְׁוּעָתִי? בְּאוֹתוֹ
יוֹם שֶׁהִקְדַּמְתִּי שִׁבְח בְּלִילָה אֲצִלָּה, אִזּוֹ הוּא
יִשְׁוּעָתִי בַּיּוֹם.

ובא רֵאָה, שְׁהֲרִי בְּלִילָה, מִי שֶׁמִּשְׁבַּח אֶת רַבּוֹנוֹ
בְּשִׁבְח שֶׁל הַתּוֹרָה, אִזּוֹ מִתְחַזֵּק בְּחֻזֶּק בַּיּוֹם
בְּצַד הַיָּמִין, שֶׁהֵנָּה חוּט אֶחָד יוֹצֵא מֵצַד הַיָּמִין,
וְאִזּוֹ נִמְשָׁךְ עָלָיו וּמִתְגַּבֵּר בּוֹ, וְעַל כֵּן אָמַר ה' אֱלֹהֵי
יִשְׁוּעָתִי יוֹם צִעֲקָתִי וְגו'.

ומי שום כֵּךְ אָמַר לֹא הַמֵּתִים יִהְיוּ לָהּ. לֹא
הַמֵּתִים, מִשּׁוּם שֶׁצָּרִיךְ לְשִׁבַּח חַי לְחַי.
וּמֵת לְחַי לֹא כֵן, שֶׁכְּתוּב לֹא הַמֵּתִים יִהְיוּ לָהּ,
וְאַנְחָנוּ נִבְרָךְ יְהִי, שְׁהֲרִי אָנוּ חַיִּים, וְאִין לָנוּ חֵלֶק
בְּצַד הַמּוֹת כָּלָל. חֻזְקִיהוּ אָמַר, (ישעיה לח) חַי חַי
הוּא יוֹדֵךְ כְּמוֹנִי, מִשּׁוּם שֶׁחַי מִתְקָרֵב לְחַי. דְּוֹד
הַמֶּלֶךְ הוּא חַי, וְהִתְקַרְבָּה שְׁלוֹ לְחַי הָעוֹלָמִים, וּמִי
שֶׁנִּתְקָרֵב אֵלָיו הוּא חַי, שֶׁכְּתוּב וְאַתֶּם הַדִּבְקִים בִּה' **אֱלֹהֵיכֶם** חַיִּים כָּלְכֶם הַיּוֹם, וְכְתוּב וּבִנְיָהוּ בֶן
יְהוֹיָדָע בֶּן אִישׁ חַי רַב פְּעָלִים מְקַבְּצָאֵל.

פֶּתַח אוֹתוֹ הַיהוּדִי אַחֲרָיו וְאָמַר, (דברים ח) וְאָכַלְתָּ
 וּשְׂבַעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ. וְכִי לֹא
 מְבָרְכִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא טָרֵם נֹאכֵל, וְהָרִי
 יֵשׁ לָנוּ לְהַקְדִּים בִּבְקָר, וּלְסַדֵּר אֶת הַשִּׁבְחָה שֶׁלּוֹ
 [שֶׁל רַבּוֹנוֹ] כְּרָאוּי, וּלְבָרֵךְ אֶת שְׁמוֹ טָרֵם שְׂיִבְרֵךְ
 מִיִּשְׁהוּ אַחֵר בְּעוֹלָם, וְכָתוּב (ויקרא יט) לֹא תֹאכְלוּ עַל
 הַדָּם, אֲסוּר לוֹ לֶאֱכֹל טָרֵם שְׂיִבְרֵךְ אֶת רַבּוֹנוֹ,
 וְעַכְשָׁיו כָּתוּב וְאָכַלְתָּ וּשְׂבַעְתָּ וּבֵרַכְתָּ?

אָלֵא, זֶה הַבְּרָכָה שֶׁל תְּפִלַּת הַיְּחִיד, וְזֶה בְּרַכַּת
 הַמְּזוֹן, לְהִרְאוֹת כָּלפִּי דְרָגַת הָאֱמוּנָה
 שְׂבַע כְּרָאוּי. וְאִזְ צָרִיךְ לְבָרֵךְ אוֹתוֹ כְּרָאוּי,
 שְׁאוּתָהּ הַדְּרָגָה שֶׁל הָאֱמוּנָה תִּתְּרוּהָ וְתִתְּבָרֵךְ,
 וְיִתְמַלֵּא שְׂמִיחָה מֵהַחַיִּים שֶׁלֹּמַעְלָה כְּמוֹ שְׂצָרִיךְ,
 כְּדֵי לְתַת לָנוּ מְזוֹנוֹת.

שְׁהָרִי קָשִׁים מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא כְּמוֹ קְרִיעַת יָם סוּף, מָה
 הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁהַמְּזוֹן שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁלֹּמַעְלָה
 הוּא, שְׂשֻׁנִּינוּ בָּנִים חַיִּים וּמְזוֹנוֹת וְכוּ'. וּמִשּׁוֹם כֵּךְ
 קָשִׁים לִפְנֵינוּ מְזוֹנוֹת הָעוֹלָם. שְׁהָרִי בְּמִזְל תְּלוּי
 הַדְּבָר שְׂיוֹצָאִים מִמֶּנּוּ מְזוֹנוֹת וְחַיִּים וּבָנִים.
 וּמִשּׁוֹם כֵּךְ קָשִׁים לִפְנֵינוּ הַמְּזוֹנוֹת שֶׁל הָעוֹלָם,
 שְׁהָרִי זֶה לֹא עוֹמֵד בְּרִשְׁוֹתוֹ עַד שֶׁהוּא יִתְבָּרֵךְ.

כְּמוֹ כֵּן הַזּוּגִים שֶׁל הָעוֹלָם קָשִׁים לִפְנֵינוּ, וְהַכֹּל מְשׁוּם שֶׁרָקִיעַ וּילֹון אֵינוֹ מְשַׁמֵּשׁ כָּלוּם, וְכָל שָׁכֵן הַדְּבָרִים הִלְלוּ שְׁעוֹמְדִים לְמַעַלָּה בְּמָקוֹם אַחֵר, וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהִתְבָּרֵךְ.

בֹּא רְאֵה, כָּל הַזּוּגִים שֶׁל הָעוֹלָם קָשִׁים לִפְנֵי הַדִּרְגָּה הַזֹּאת, מְשׁוּם שֶׁכָּאֲשֶׁר הַזּוּג הַקָּדוֹשׁ נִמְצָא, יוֹצְאוֹת כָּל הַנִּשְׁמוֹת מִתּוֹךְ הַמָּזֶל הַזֶּה לְמַעַלָּה, שֶׁהוּא אוֹתוֹ נָהַר שְׁשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא. וְכֹאֲשֶׁר הֵהֱשִׁיב תּוֹקֵקוֹת נִמְצָאת מִלְמַטָּה לְמַעַלָּה, וְאִזּוֹ פּוֹרְחוֹת הַנִּשְׁמוֹת, וְנִתְּנוֹת כֵּלָן זָכָר וְנִקְבָּה יַחַד בַּדִּרְגָּה הַזֹּאת, וְאַחֵר כֵּךְ הוּא מִפְּרִיד אוֹתָן, כָּל אַחַת וְאַחַת לְמָקוֹמָהּ כְּרָאוּיָהּ לָהּ. וְאַחֵר כֵּךְ קָשִׁים לִפְנֵי הַדִּרְגָּה הַזֹּאת לְחַבֵּר אוֹתָם כְּכֹרֵא שׁוֹנָה, מְשׁוּם שֶׁאֵין מִתְחַבְּרִים, רַק בְּאוֹתָם דְּרָכֵי הָאָדָם, וְהַכֹּל תְּלוּיִים לְמַעַלָּה.

וְעַל כֵּן קָשִׁים לִפְנֵינוּ כְּקָרִיעַת יָם סוּף. שֶׁהָרִי קָרִיעַת הַיָּם שֶׁיִּפְתָּחוּ בּוֹ שְׁבִילִים הִיא לְמַעַלָּה, וְכֵמוֹ שֶׁנִּפְתָּחוּ בּוֹ שְׁבִילִים וְדִרְכִּים, כֵּךְ נִבְקַע וְנִפְתָּח. וּמְשׁוּם כֵּךְ הַכֹּל תְּלוּי לְמַעַלָּה, וְצָרִיכִים לְבָרֵךְ אוֹתוֹ וּלְתַת לוֹ חֶזֶק מִלְמַטָּה כְּדִי שִׁיתְּבָרֵךְ מִלְמַעַלָּה וְיִתְחַזֵּק כְּרָאוּי, וְעַל כֵּן כָּתוּב וּבִרְכָתְךָ אֶת ה', דּוֹקֵא אֶת.

וּכְלָפִי הַמָּקוֹם הַזֶּה צָרִיךְ לְהִרְאוֹת לְפָנָיו שְׁבַע
וְהָאֶרֶת פָּנִים, וּכְלָפִי הַצַּד הָאֲחֵר, בְּזִמְן
שְׁשׁוּלֵט בְּעוֹלָם, צָרִיךְ לְהִרְאוֹת לְפָנָיו רָעַב,
שְׁאוֹתָהּ הַדְּרָגָה הִיא שֶׁל רָעַב, וְרְאוּי לְהִרְאוֹת
לְפָנֶיהָ רָעַב וְלֹא שָׁבַע, הוֹאִיל וְהַשְׁבָּע לֹא שׁוּלֵט
בְּעוֹלָם, וְעַל כֵּן וְאֶכְלֶתָּ וְשָׁבַעְתָּ וּבִרְכָתָּ אֶת ה'
אֱלֹהֶיךָ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כֵּךְ זֶה וְדַאי וְכֵךְ צָרִיךְ!

סדר הלימוד ליום ז כסלו [יום 66 בשנה]

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲשַׁרְיָהֶם הַצַּדִּיקִים שֶׁקִּרְבָתָם
הִיא שָׁלוֹם בְּעוֹלָם, מִשּׁוּם שְׂיֻדָּעִים לִיחַד
אֶת הַיַּחְוּד וּמִקְרָבִים קִרְבָּה לְהִרְבּוֹת שָׁלוֹם
בְּעוֹלָם, שֶׁהָרִי יוֹסֵף וְיִהוּדָה בְּטָרָם הִתְקַרְבוּ זֶה
עִם זֶה, לֹא הָיָה שָׁלוֹם. כִּיּוֹן שֶׁהִתְקַרְבוּ יוֹסֵף
וְיִהוּדָה יַחַד, אָז הִרְבּוּ שָׁלוֹם בְּעוֹלָם, וְהַשְׁמִיחָה
נוֹסְפָה לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, כִּמּוֹ שֶׁהִקְרָבָה שֶׁל יְהוּדָה
וְיוֹסֵף, וְכָל הַשְׁבָּטִים נִמְצְאוּ יַחַד עִם יוֹסֵף, וְאוֹתָהּ
הַקִּרְבָּה הִרְבָתָה שָׁלוֹם בְּעוֹלָם, כִּמּוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ
שֶׁכָּתוּב וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה.

וְלֹא יָכַל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק לְכָל הַנִּצָּבִים עָלָיו וְגו'.

רַבִּי חֲזִיָּא פִּתַּח וְאָמַר, (תהלים קיב) פִּזּוּר נָתַן
לְאֲבִיוֹנִים צִדְקָתוֹ עֲמֶדֶת לְעַד קִרְנוֹ תְרוּם בְּכָבוֹד.

בֹּא רְאֵה, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת הָעוֹלָם
וְהַשְׁלִיט עָלָיו אֶת הָאָדָם שִׁיְהִיָּה מֶלֶךְ עַל הַכֹּל.

וְהָאָדָם הֵזֶה נִפְרָדִים מִמֶּנּוּ בְּעוֹלָם כָּמָה מִיָּנִים,
מֵהֶם צְדִיקִים וּמֵהֶם רָשָׁעִים, מֵהֶם
טַפְּשִׁים וּמֵהֶם חֲכָמִים, וְכֻלָּם מִתְקַיָּמִים בְּעוֹלָם,
עֲשִׂירִים וְעֵנִיִּים, וְכֻלָּם כָּדִי לְזִכּוֹת אֱלֹהִים בְּאֵלֹהֵינוּ,
לְזִכּוֹת צְדִיקִים עִם רָשָׁעִים, לְזִכּוֹת חֲכָמִים עִם
טַפְּשִׁים, לְזִכּוֹת עֲשִׂירִים עִם עֵנִיִּים, שֶׁהָרִי מְשׁוּם
כִּי זֹכֶה הָאָדָם לַחַיֵּי הָעוֹלָם וְנִקְשָׁר בְּעֵץ הַחַיִּים.
וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שֶׁהִנֵּה הַצְדָּקָה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה
עוֹמֶדֶת לְעוֹלָמִים, שְׁכָתוֹב וְצִדְקָתוֹ עוֹמֶדֶת לְעַד.

פֶּזֶר נָתַן לְאַבְיּוֹנִים. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כְּשֶׁבָרָא
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, הֶעֱמִיד אוֹתוֹ
עַל עֲמּוּד אֶחָד וַשְּׁמוֹ צְדִיק, וְהַצְדִּיק הֵזֶה הוּא
הַקִּיּוֹם שֶׁל הָעוֹלָם, וְזֶה הוּא שְׁמִשְׁקָה וְזֶן לְכֹל,
שְׁכָתוֹב (בְּרֹאשִׁית ב') וְנִהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן
וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהִיָּה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים.

וּמִשָּׁם יִפְרֹד, מֵה זֶה יִפְרֹד? אֲלֵא הַמְזוֹן הַהוּא
וְהַמִּשְׁקָה שֶׁל הַנֶּהָר הַהוּא נוֹטֵל הַגֶּן
הַכֹּל, וְאַחֵר כִּי מִתְפָּזֵר הַמִּשְׁקָה הַהוּא לְאַרְבָּעָה
צְדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם, וְכָמָה הֵם שְׁמִצְפִּים לַהֲיוֹת

מִשְׁקִים וּלְהִזּוֹן מִשָּׁם, כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קמה)
 עֵינַי כָּל אֵלֶיךָ יִשְׁבְּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אֲכָלָם
 בְּעֵתוֹ. וּמִשּׁוֹם כֶּךָ פִּזֹּר נָתַן לְאַבְיוֹנִים – זֶה
 צְדִיק. צְדִיקְתּוֹ עֹמֶדֶת לָעַד – זֶה כְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל,
 שֶׁמִּשּׁוֹם כֶּךָ הִיא עֹמֶדֶת בְּסוּד שֶׁל שְׁלוֹם בְּקִיּוֹם
 שָׁלֵם. רָשָׁע יִרְאֶה וְכַעַס – זֶה מַלְכוּת עוֹבְדֵי
 כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת.

בא רֵאָה, מַלְכוּת שָׁמַיִם הִיא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ,
 לָקִים כָּל הָעֲנִיִּים בְּתוֹךְ הַצֵּל שֶׁל רֵאשִׁית
 הַשְּׂכִינָה, וְהַצְדִּיק הַזֶּה הוּא נִקְרָא גִבְאֵי צְדָקָה,
 לַחֵן וּלְזוֹן אֶת הַכֹּל, שֶׁכְּתוּב פִּזֹּר נָתַן לְאַבְיוֹנִים,
 מִשּׁוֹם כֶּךָ גִּבְאֵי צְדָקָה נוֹטְלִים שָׂכָר כְּנִגֻּד כָּל
 הַנוֹתְנִים צְדָקָה.

בא רֵאָה, וְלֹא יָכֹל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק לְכָל הַנֶּאֱצָבִים
 – אֵלּוּ הֵם כָּל הָעוֹמְדִים לְהִזּוֹן וּלְהִשָּׁקוֹת
 מִמֶּנּוּ. וְלֹא עָמַד אִישׁ אִתּוֹ בְּהִתּוֹדֵעַ יוֹסֵף אֶל
 אָחִיו. אִתּוֹ – זֶה כְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל. אָחִיו – אֵלּוּ שְׂאֵר
 הַמִּרְכָּבוֹת הַחִילּוֹת, שֶׁכְּתוּב בָּהֶם לְמַעַן אַחֵי וְרַעֲי.

דְּבַר אַחֵר וְלֹא עָמַד אִישׁ אִתּוֹ – בְּזִמְן שֶׁהִקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא בָּא לְהִתְחַבֵּר עִם כְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל.
 בְּהִתּוֹדֵעַ יוֹסֵף אֶל אָחִיו, בְּזִמְן שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ

הוא הָיָה מִתְחַבֵּר בָּהֶם בְּיִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שֶׁהֵם
נוֹטְלִים לְבָדָם, וְלֹא חֲבוּר שֶׁל עַמִּים עוֹבְדֵי
עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת עַמִּים. מִשּׁוּם כֵּן, (במדבר כט)
בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תְּהִיָּה לָכֶם, שֶׁהָרִי בְּזִמְנָה הַזֶּה
הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָדּוֹ בְּחִבּוּר אֶחָד עִם יִשְׂרָאֵל,
שֶׁכָּתוּב בָּהֶם לְמַעַן אֲחִי וְרַעִי, כִּמוֹ שֶׁבְּאַרְוֵה.

רַבִּי יִיסָא פִּתַּח הַפְּסוּק, בְּזִמְנָה שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא יָקִים אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִן הָעֶפֶר
וְיִרְצֶה לְהַנָּקֵם נִקְמָה מֵעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים
וּמִזְלוֹת, אֲזִי כָּתוּב (ישעיה סג) וּמַעַמִּים אֵין אִישׁ אֶתִּי,
וְכָתוּב כָּאֵן וְלֹא עָמַד אִישׁ אֶתּוֹ בְּהַתְּוֹדֵעַ יוֹסֵף אֶל
אָחִיו, כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּנְטְלֵם וַיִּנְשְׂאֵם כָּל יְמֵי עוֹלָם.

וְלֹא יָכַל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק. רַבִּי חֲזַקְיָה פִּתַּח וְאָמַר,
(תהלים קכג) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֵלֶיךָ נִשְׂאֵתִי אֶת
עֵינַי הַיֹּשְׁבִי בַשָּׁמַיִם. הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאַרְוֵהוּ
וְנִתְבָּאֵר, אָבֵל בָּא רָאָה, אֵלֶיךָ נִשְׂאֵתִי אֶת עֵינַי,
וְכָתוּב (תהלים קכא) אֲשָׂא עֵינַי אֶל הַהָרִים. אֵלָּא, זֶה
לְמַעַלָּה וְזֶה לְמַטָּה. אֲשָׂא עֵינַי אֶל הַהָרִים – זֶה
לְמַעַלָּה, כְּדִי לְהַמְשִׁיךְ בְּרָכוֹת מִמַּעַלָּה לְמַטָּה,
מִהָּרִים הַלָּלוּ הָעֲלִיוֹנִים לְמַשָּׁךְ מֵהֶם בְּרָכוֹת
לְכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּתְבָּרְכֶת מֵהֶם. אֵלֶיךָ נִשְׂאֵתִי

אֶת עֵינַי, לְצַפּוֹת וּלְחַכּוֹת לְאוֹתָן בְּרָכוֹת שְׁיִוְרְדוֹת
מִשָּׁם לְמַטָּה.

הַיֵּשְׁבִי בַשָּׁמַיִם, שְׁכֹל תִּקְפָּה וְקִיּוּמָה וְחִילָה הוּא
בַּשָּׁמַיִם. מִשּׁוּם שְׁכַאֲשֵׁר הַיּוֹבֵל פּוֹתַח
הַמַּעֲיָנוֹת שֶׁל כָּל אוֹתָם הַשְּׁעָרִים, כָּלָם עוֹמְדִים
בַּשָּׁמַיִם. וְכִיּוֹן שְׁשָׁמַיִם נוֹטְלִים כָּל אוֹתָם אוֹרוֹת
שְׁיוּצָאִים מֵהַיּוֹבֵל, אִז הוּא זֶן וּמִשְׁקָה אֶת כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי צַדִּיק אֶחָד.

וְכִיּוֹן שֶׁזֶה מִתְעוֹרֵר אֵלֶיהָ, כִּמָּה הֵם שְׁעוֹמְדִים
בְּכָל הַצָּדָדִים לְהִיּוֹת מְשָׁקִים וּלְהִתְבָּרֵךְ
מִשָּׁם, כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הַכִּפִּירִים שְׂאֲגִים לְטָרֶף
וּלְבִקֵּשׁ מֵאֵל אֲכָלָם. וְאִז הִיא עוֹלָה בְּסוֹד
הַסּוּדוֹת כְּרֵאוֹי [לוֹ], וּמִקְבֵּלַת עֲדוּנִים מִבְּעֵלָה
כְּרֵאוֹי, וְכָל הָעוֹמְדִים בְּכָל הַצָּדָדִים עוֹמְדִים
לְבָדָם, כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְלֹא עָמַד אִישׁ אֶתוֹ, שְׁכֶתוֹב
וַיִּקְרָא הוֹצִיאוּ כָל אִישׁ מֵעֲלִי. וְאַחֵר שֶׁהִיא
מִקְבֵּלַת עֲדוּנִים מִבְּעֵלָה, כָּלָם נִשְׁקִים לְאַחֵר מִכֵּן
וְנִזְדוּנִים, כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר יִשְׁקוּ כָל חֵיתוֹ שְׂדֵי יִשְׁבְּרוּ
פְּרָאִים צִמָּאִים.

רַבִּי יוֹסִי פֶתַח הַפֶּסוּק בְּאַלְיָהּוּ, שְׁכֶתוֹב (מלכים-א
יז) וַיִּקְרָא אֶל ה' וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהֵי הַגִּם עַל

הָאֱלֹמָנָה אֲשֶׁר אָנִי מִתְגוֹרֵר עִמָּה הִרְעוֹתָ לְהִמִּית
 אֶת בְּנָהּ. בֹּא רְאֵה, שְׁנַיִם הָיוּ שֶׁאָמְרוּ דְּבָרִים
 כְּנֶגֶד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִשֶּׁה וְאֵלֶיהוּ. מִשֶּׁה
 אָמַר (שמות ה') לָמָּה הִרְעַתָּה לָעַם הַזֶּה. וְאֵלֶיהוּ
 אָמַר, הִרְעוֹתָ לְהִמִּית אֶת בְּנָהּ. וּשְׁנֵיהֶם אָמְרוּ
 דְּבַר אֶחָד.

מָה הַטַּעַם? אֲלָא סוּד הוּא. מִשֶּׁה אָמַר לָמָּה
 הִרְעַתָּה, מָה הַטַּעַם? אֲלָא מִשּׁוּם שְׁנִיתָנָה
 רְשׁוֹת לִצַּד הָאֲחֵר לְשִׁלֹּט עַל יִשְׂרָאֵל. הִרְעַתָּה –
 נִתְּתָ רְשׁוֹת לִצַּד הָאֲחֵר שֶׁל רַע לְשִׁלֹּט עֲלֵיהֶם.
 אֵלֶיהוּ אָמַר הִרְעוֹתָ – נִתְּנָ רְשׁוֹת לִצַּד הָרַע לְטַל
 נַשְׁמָתוֹ שֶׁל זֶה, וְזֶהוּ הוּא הִרְעוֹתָ, וְהִכַּל סוּד אֶחָד.
בֹּא רְאֵה, אֵלֶיהוּ אָמַר, הֵגֶם עַל הָאֱלֹמָנָה אֲשֶׁר
 אָנִי מִתְגוֹרֵר עִמָּהּ. מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא אָמַר לוֹ לְאֵלֶיהוּ, הִנֵּה צוֹיְתִי שֵׁם אִשָּׁה
 אֱלֹמָנָה לְכַלְכֵּלָךְ, וְכָל מִי שֶׁזָּן וּמִפְרִנֵּס לְמִי שֶׁצָּרִיךְ
 לוֹ, וְכָל שֹׁכֵן בִּימֵי רָעַב, הָרִי נֶאֱחָז בְּעֵץ הַחַיִּים,
 וְגוֹרֵם לוֹ וּלְבָנָיו חַיִּים, וְהִנֵּה בְּאֲרָנּוֹ. וְעַכְשָׁו
 אֵלֶיהוּ אָמַר, כָּל מִי שֶׁמְקִיִּים נַפֶּשׁ בְּעוֹלָם, זוֹכֶה לוֹ
 חַיִּים, וְזוֹכֶה לְהֶאֱחָז בְּעֵץ הַחַיִּים, וְעַכְשָׁו שׁוֹלֵט
 עַץ הַמָּוֶת, הַצַּד שֶׁל רַע, עַל הָאֱלֹמָנָה שֶׁאֵתָה צוֹיֶת
 לְזוֹן אוֹתִי, מִשּׁוּם כִּךְ הִרְעוֹתָ [לָמָּה הִרְעַתָּה].

וְאֵם תֹּאמַר שְׂרַע לֹא נַעֲשֶׂה לְאִישׁ מֵעַם הַקְדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא – בֹּא רְאֵה, בְּזִמְן שְׂאָדָם הוֹלֵךְ
 לְיָמִין, שְׁמִירְתּוֹ שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא תָּמִיד
 אֲצִלוֹ, וְלֹא יָכוֹל הֵצֵד הָאֲחֵר לְשִׁלֹּט עָלָיו, וְהָרַע
 הַזֶּה נִכְנָע לְפָנָיו וְלֹא יָכוֹל לְשִׁלֹּט. וְכִיּוֹן שְׁשִׁמִּירַת
 הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹבְרַת מִמֶּנּוּ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא
 נִדְבֵּק בְּרַע, אֲזִי אוֹתוֹ הָרַע, כִּיּוֹן שְׁרוּאָה שְׂאִין עִמּוֹ
 שְׁמִירָה, אֲזִי שׁוֹלֵט עָלָיו וְבֹא לְהַשְׁמִיד אוֹתוֹ, וְאֲזִי
 נִתְּנָת לּוֹ רְשׁוּת וְנוֹטֵל אֶת נִשְׁמָתוֹ.

מֹשֶׁה אָמַר לָמָּה הִרְעַתָּהּ, שְׁנִתְּנָה רְשׁוּת לְצַד
 הָרַע לְשִׁלֹּט עַל יִשְׂרָאֵל, לְהִיּוֹת בִּשְׁעָבוֹד
 שְׁלוֹ. דְּבָר אַחֵר לָמָּה הִרְעַתָּהּ – שְׂרָאָה כְּמָה מֵהֶם
 שֶׁהָיוּ מֵתִים וְנִמְסְרוּ לְצַד הָרַע.

בֹּא רְאֵה, בִּשְׁעָה שֶׁהָטוֹב מִתְעוֹרֵר, שֶׁהוּא הַיָּמִין,
 כָּל הַשְׁמָחָה וְכָל הַטּוֹב וְכָל הַבְּרָכוֹת
 נִמְצְאוֹת, וְהַכֹּל הוּא בַּחֲשָׁאִי, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְוֶה
 שְׂאוּמָרִים בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד
 בַּחֲשָׁאִי, וְזֶה הַסּוּד, מִשּׁוּם [שְׁזָהוּ יַחְדוֹד] שֶׁאֲזִי הוּא
 הַיַּחְדוֹד כְּרֵאוּי.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, וְכִי אֵלֵיָּהּ, כִּיּוֹן שֶׁהוּא גּוֹזֵר
 וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַיֵּם, וְהוּא גֹזֵר עַל

הַשָּׁמַיִם שֶׁלֹּא לְהוֹרִיד טַל וּמָטָר, אֵיךְ הוּא פָּחַד
מֵאִיזָבֵל שֶׁשָּׁלַחָה לוֹ, שֶׁכָּתוּב (מלכים-א יט) כִּי כָעַת
מָחָר אָשִׁים אֶת נַפְשְׁךָ כְּנַפֶּשׁ אֶחָד מֵהֶם, וּמִיד
פָּחַד וּבִרְחַ עַל נַפְשׁוֹ?

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, הִנֵּה פִּרְשׁוּהָ שֶׁהַצְּדִיקִים לֹא
רוֹצִים לְהִטְרִיחַ אֶת רַבּוֹנָם בְּמָקוֹם שֶׁנִּזְק
נִמְצָא [לוֹ] לָעֵין, כְּמוֹ שֶׁשְּׁמוּאֵל, שֶׁכָּתוּב (שמואל-א
טז) אֵיךְ אֵלָיו וְשָׁמַע שְׁאוּל וַהֲרִגְנִי. אָמַר לוֹ, עָגַלְתָּ
בְּקָר תִּקַּח בְּיָדְךָ, מִשּׁוֹם שֶׁהַצְּדִיקִים לֹא רוֹצִים
לְהִטְרִיחַ אֶת רַבּוֹנָם בְּמָקוֹם שֶׁנִּמְצָא נִזְק. אַךְ כִּךְ
אֵלֵיהֶוּ, כִּיּוֹן שֶׁרָאָה שֶׁנִּזְק נִמְצָא, לֹא רָצָה
לְהִטְרִיחַ אֶת רַבּוֹנוֹ.

אָמַר לוֹ, אֲנִי שָׁמַעְתִּי דְּבַר, שֶׁהִנֵּה בְּאֵלֵיהֶוּ לֹא
כָּתוּב בּוֹ וַיִּירָא וַיִּלָּךְ אֶל נַפְשׁוֹ, אֶלָּא וַיִּירָא,
רְאִיָּה רָאָה. וּמָה רָאָה? אֶלָּא רָאָה שֶׁהִנֵּה מִכְמָה
שָׁנִים הוֹלִיךְ אַחֲרָיו מִלְּאֶף הַמּוֹת, וְלֹא נִמְסָר
בְּיָדוֹ, וְעַכְשָׁיו וַיִּלָּךְ אֶל נַפְשׁוֹ. מָה זֶה וַיִּלָּךְ אֶל
נַפְשׁוֹ? הֲלֵךְ לְקִיּוֹם הַנַּפֶּשׁ, וּמִי הוּא? עַץ הַחַיִּים
לְהִדְבֵּק שָׁם.

בֵּא רָאָה, כָּלֵם כָּתוּב אֶת נַפְשׁוֹ, וְכֵאן כָּתוּב אֶל
נַפְשׁוֹ, וְסוּד זֶה שֶׁמַּעְתִּי, שֶׁאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,

כל הנשמות של העולם, כלם יוצאים מאותו נהר ששופע ויוצא, ואת כלם הוא לוקח אותו צרור החיים, וכשהנקבה מתעברת מן הזכר, כלם בתשוקת שני הצדדים, בתשוקת הנקבה לזכר, וכשתשוקת הזכר יוצאת ברצון, אז אותן הנשמות בקיום יותר, משום שהכל בתשוקה ורצון של עץ החיים. ואלהו, משום שהיה מאותו רצון יותר מאדם אחר, התקיים.

ומשום כך כתוב אל נפשו, ולא כתוב את נפשו, שהרי את נפשו – זו הנקבה. ואם תאמר ואל האשה אמר – הכללות של זכר ונקבה כשהיא בתוך הזכר, אז ואל האשה אמר. את האשה – הנקבה לבדה, ולא של הזכר. כמו זה אל נפשו – הזכר לבדו. את נפשו – הנקבה לבדה ולא התכללות של זכר. ומשום שהוא מצד הזכר יותר מכל בני העולם, התקיים בקיומו יותר, ולא מת כשאר בני העולם, משום שהכל הוא מעץ החיים, ולא מתוך העפר. ומשום כך הסתלק למעלה ולא מת בדרך כל בני העולם, שכתוב (מלכים-ב ב) ויעל אליהו בסערה השמים.

בא ראה מה כתוב, והנה רכב אש וסוסי אש וגו', שהרי אז התפשט הגוף מן הרוח

וְהִסְתַּלַּק שְׁלֹא כַּשָּׂאָר דֶּרֶךְ בְּנֵי הָעוֹלָם, וְנִשְׁאַר
מֵלֶאךָ קָדוֹשׁ כַּשָּׂאָר קְדוּשִׁים עֲלִיוֹנִים, וְעוֹשֶׂה
שְׁלִיחוֹת בְּעוֹלָם, וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ, שֶׁהַנָּסִים שֶׁעוֹשֶׂה
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם, נַעֲשִׂים עַל יָדוֹ.

וְבֹא וְרֹאה מַה כָּתוּב, וַיִּשְׁאַל אֶת נַפְשׁוֹ.
בְּרֹאשׁוֹנָה וַיֵּלֶךְ אֶל נַפְשׁוֹ, כִּמּוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר
בְּקִיּוּם, וְכֵאן אֶת נַפְשׁוֹ לָמוּת, הָעֵץ שָׁבוּ שׁוּרָה
הַמּוֹת, וְשֵׁם נִגְלָה עָלָיו הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
כְּכָתוּב צֵא וְעַמְדָתָ בְּהָר. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו?
וְאַחַר הָרַעַשׁ אֵשׁ לֹא בָאֵשׁ ה' וְאַחַר הָאֵשׁ קוֹל
דְּמָמָה דְּקָה. זֶהוּ הַמָּקוֹם הַפְּנִימִי שֶׁל הַכֹּל,
שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצְאִים כָּל הָאוֹרוֹת.

מַה כָּתוּב? וַיְהִי כַּשֶּׁמַּעַ אֵלָיָהוּ וַיֵּלֶט פָּנָיו
בְּאַדְרֹתָיו וְגו' וְהָיָה אֵלָיו קוֹל וַיֹּאמֶר מַה לָּךְ
פֹּה אֵלָיָהוּ. וַיֹּאמֶר קִנְאָה קִנְאָתִי. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, עַד מָתִי אַתָּה מְקַנֵּא לִי? סִגְרַתְּ אֶת
הַדֵּלֶת שְׁלֹא יְכוּל לְשַׁלֵּט בָּךְ הַמּוֹת לְעוֹלָם,
וְהָעוֹלָם לֹא יְכוּל לְסַבֵּל אוֹתְךָ עִם בְּנֵי [אָדָם].
אָמַר לוֹ, כִּי עֲזָבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. אָמַר
לוֹ, חַיִּיךָ שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁבְּנֵי [אָדָם] יִקְיְמוּ אֶת
בְּרִית הַקֹּדֶשׁ, אַתָּה תִּהְיֶה מְזֻמָּן לְשֵׁם. [וְהָרִי

נִתְבָּאָר שְׁמֵשׁוּם כִּךְ מִתְקַנִּים כִּסָּא לְאַלְיָהוּ, שְׁהוּא
מְזֻמֵּן לְשֵׁם.]

בא רָאָה מַה גָּרַם אוֹתוֹ הַדְּבוּר שֶׁל אֱלִיָּהוּ,
שֶׁכָּתוּב וְהִשְׁאֲרֵתִי בְיִשְׂרָאֵל שְׁבַעַת אֲלָפִים
כָּל הַבְּרָכִים אֲשֶׁר לֹא כָרְעוּ לִבְעַל וְכָל הַפֶּה אֲשֶׁר
לֹא נָשַׁק לוֹ. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִכָּאֵן
וְהִלָּאָה, שְׂאִין הָעוֹלָם לִסְבֹּל אוֹתָךְ עִם בְּנֵי [אָדָם].
וְאַתָּה אֱלִישָׁע בֶּן שִׁפְט מֵאֲבֵל מְחוּלָה תִּמְשַׁח
לְנָבִיא תַחְתִּיךָ, יִהְיֶה נָבִיא אַחֵר אַצֵּל בְּנֵי [אָדָם],
וְאַתָּה תִּסְתַּלַּק לְמָקוֹמְךָ.

ובא רָאָה, כָּל אוֹתוֹ אָדָם שֶׁמִּקְנָא לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, לֹא יָכוֹל מִלְּאֵךְ הַמָּוֶת לִשְׁלֹט בּוֹ
כְּשֶׁאָר בְּנֵי אָדָם, וַיִּתְקַיֵּם בּוֹ שְׁלוֹם, וְהִנֵּה פִּרְשׁוּהָ
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּפִנְחָס, (במדבר כה) לָכֵן אָמַר הַנְּנִי נִתֵּן
לוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם. וַיִּפֹּל עַל צִוְּאָרֵי בְנֵימָן אָחִיו
וַיִּבֶךְ וּבְנֵימָן בָּכָה עַל צִוְּאָרָיו. רַבִּי יִצְחָק אָמַר,
הִנֵּה פִּרְשׁוּהָ שֶׁבָכָה עַל מִקְדָּשׁ רִאשׁוֹן וְעַל
מִקְדָּשׁ שֵׁנִי.

פֶּתַח וְאָמַר, כְּמַגִּדֵּל דָּוִיד צִוְּאָרָךְ בְּנוֹי לְתַלְפִּיּוֹת
אֶלֶף הַמִּגֵּן תָּלוּי עָלָיו כָּל שְׁלֵטֵי הַגִּבּוֹרִים.
כְּמַגִּדֵּל דָּוִיד, מִי מַגִּדֵּל דָּוִיד? זֶה וְדָאֵי מַגִּדֵּל דָּוִיד

שְׁכָנָה אוֹתוֹ דָּוִד וְהֶעֱלָה אוֹתוֹ לְתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם.
אֵלָּא כְּמַגְדֵּל דָּוִיד – זוֹ יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעֲלָה,
שְׁכָתוֹב בָּהּ (משלי יא) מַגְדֵּל עֹז שֶׁמֶה' בּוֹ יְרוּץ צַדִּיק
וְנִשְׁגָּב. מִי הַנִּשְׁגָּב? אֵלָּא אוֹתוֹ מַגְדֵּל נִשְׁגָּב,
מִשּׁוּם שֶׁבּוֹ יְרוּץ צַדִּיק.

צִוְאָרָךְ – זֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שְׁלֵמֻטָּה, שְׁעוֹמֵד
בְּתַקוּן שֶׁל יָפִי כְּצִוָּאר לַגּוֹף. מָה הַצִּוָּאר
הוּא הַיָּפִי שֶׁל כָּל הַגּוֹף – כֵּךְ גַּם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הוּא
הַיָּפִי שֶׁל כָּל הָעוֹלָם.

בְּנוֹי לְתַלְפִּיּוֹת – תֵּל שֶׁכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם הֵיוּ
מִסְתַּכְלִים בּוֹ. וְכֵךְ בְּאַרוּהוֹ, תַּלְפִּיּוֹת –
תֵּל שֶׁכָּל הַפִּיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם מִשְׁבָּחִים
וּמִתְפַּלְלִים אֵלָיו.

אַלְף הַמִּגֵּן תְּלוּי עָלָיו – אֵלּוֹ אֶלֶף הַתְּקוּנִים
שֶׁמִּתְקַנִּים בּוֹ כְּרָאוּי. כֹּל שְׁלִטֵי הַגְּבֻרִים –
שְׁכֻלָם בָּאִים מִצַּד הַדִּין הַקָּשֶׁה.

מָה הַצִּוָּאר כָּל תְּקוּנֵי הָאִשָּׁה תְּלוּיִים בּוֹ – כֵּךְ
בְּמִקְדָּשׁ כָּל תְּקוּנֵי הָעוֹלָם תְּלוּיִים וּשְׂרוּיִים
בּוֹ. וְהָרִי פֶּרֶשׁוּהָ, שְׁכָתוֹב (איכה ה) עַל צִוְאָרָנוּ
נִרְדָּפְנוּ, עַל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא הַצִּוָּאר וְהַיָּפִי
שֶׁל כָּל הָעוֹלָם. נִרְדָּפְנוּ יַגְעָנוּ, לְבָנוֹת אוֹתוֹ

פְּעָמִים. וְלֹא הוֹנַח לָנוּ, שֶׁהָרִי לֹא הִשְׁאִירוּהוּ לָנוּ,
וְנִחָרַב וְלֹא נִבְנָה לְאַחַר מִכָּן.

מִזֶּה הִצְוָאָר, כִּיּוֹן שֶׁהַשְּׂמֵד, כָּל הַגּוֹף מִשְׂמֵד עִמּוֹ
– כֵּךְ גַּם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּיּוֹן שֶׁהַשְּׂמֵד וְנִחָשׁוּ,
כָּל הָעוֹלָם כֵּךְ גַּם נִחָשׁוּ, וְלֹא מֵאִיר הַשְּׂמֵשׁ, וְלֹא
שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכוּכָבִים.

מִשּׁוּם כֵּךְ בָּכָה עַל זֶה יוֹסֵף, וְאַחֵר שֶׁבָּכָה עַל זֶה,
בָּכָה עַל הַשְּׂבָטִים שִׁיגְלוּ. כְּשֶׁנִּחָרַב בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ, כָּל הַשְּׂבָטִים גָּלוּ מִיָּד וְהִתְפָּזְרוּ בֵּין
הָעַמִּים. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וַיִּנָּשֶׁק לְכָל אֶחָיו וַיִּבְכֶּה
עֲלֵהֶם. עֲלֵהֶם וְדָאִי.

עַל כָּלֵם בָּכָה, עַל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּחָרַב פְּעָמִים,
וְעַל אֶחָיו עֲשֵׂרֶת הַשְּׂבָטִים שֶׁהִגְלוּ לַגְּלוּת
וְהִתְפָּזְרוּ בֵּין הָעַמִּים. וְאַחֲרֵי כֵן דִּבְרוּ אֶחָיו אִתּוֹ,
וְלֹא כְּתוּב וַיִּבְכּוּ, שֶׁהָרִי הוּא בָכָה, שֶׁנִּצְנָצָה בּוֹ
רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְהֵם לֹא בָכוּ, שֶׁלֹּא שָׂרְתָה עֲלֵיהֶם
רוּחַ הַקֹּדֶשׁ.

וְהִקָּל נִשְׁמַע בֵּית פָּרְעָה. רַבִּי [אַלְעָזָר] אָבָא
פָּתַח וְאָמַר, (תהלים פד) נִכְסְפָה וְגַם כָּלְתָה
נַפְשִׁי לְחִצְרוֹת ה' לְבִי וּבִשְׂרֵי יִרְנָנוּ אֵל אֵל חַי.
בֹּא רֵאֵה, כָּל אָדָם שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ [וְקָם] לְפָנַי

רבּונו, צָרִיךְ לוֹ לְהַקְדִּים לוֹ בְּרָכוֹת בְּכָל יוֹם וְיוֹם וּלְהַתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ לִפְנֵי רַבּוֹנוֹ בְּזִמְן שְׁצָרִיךְ.
בַּבֶּקֶר לְאַחַז בִּימִין שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּמִנְחָה לְאַחַז בְּשִׁמְאַל. וּתְפִלָּה וּבִקְשָׁה צָרִיךְ לְאָדָם בְּכָל יוֹם וְיוֹם כְּדִי לְהֶאָחֵז בּוֹ. וּבְאַרְנוֹ, מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ [וְעוֹמֵד] לִפְנֵי רַבּוֹנוֹ, צָרִיךְ לוֹ שְׁלֹא לְשַׁמֵּעַ קוֹלוֹ בְּתְפִלָּתוֹ, וּמִי שֶׁשׁוֹמֵעַ קוֹלוֹ בְּתְפִלָּתוֹ, תְּפִלָּתוֹ לֹא נִשְׁמָעַת.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁהַתְפִּלָּה אֵינָה אוֹתוֹ הַקּוֹל שֶׁנִּשְׁמָע, שְׁאוֹתוֹ קוֹל שֶׁנִּשְׁמָע אֵינּוּ תְּפִלָּה. וּמָה הִיא תְּפִלָּה? זֶהוּ קוֹל אַחֵר שֶׁתְּלוֹי בְּקוֹל שֶׁנִּשְׁמָע. וּמִי הוּא הַקּוֹל שֶׁנִּשְׁמָע? זֶה אוֹתוֹ הַקּוֹל שֶׁהוּא בּוֹא"ו, הַקּוֹל שֶׁתְּלוֹי בּוֹ, זֶהוּ קל בְּלִי וָא"ו.

וּמִשּׁוֹם כֵּךְ לֹא צָרִיךְ לְאָדָם לְשַׁמֵּעַ קוֹלוֹ בְּתְפִלָּתוֹ, אֲלֹא לְהַתְפַּלֵּל בְּלֶחֶשׁ בְּאוֹתוֹ הַקּוֹל שֶׁלֹּא נִשְׁמָע, וְזוֹ הַתְּפִלָּה שֶׁמִּתְקַבֵּלַת תָּמִיד, וְסִימָן לְדָבָר – וְהַקֵּל נִשְׁמָע. קל בְּלִי וָא"ו, נִשְׁמָע. זוֹ הִיא הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחֵשׁאִי, שֶׁכָּתוּב בְּחִנּוּה וְקוֹלָהּ לֹא יִשְׁמָע. זוֹ הִיא הַתְּפִלָּה שֶׁמְקַבֵּל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּשֶׁנַּעֲשִׂית בְּתוֹךְ רְצוֹן וְכוֹנֵנָה וְתִקּוּן כְּרָאוֹי, וְלִיַּחַד אֶת הַיַּחֲוָד שֶׁל רַבּוֹנוֹ כְּרָאוֹי בְּכָל

יום. [וְהַקֵּל נִשְׁמַע בֵּית פְּרָעָה. וְהַקֵּל נִשְׁמַע, חָסֵד
וְא"ו, מָה הַטַּעַם? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, זֶה הֵיא
הַשְׂכִּינָה שְׂבֻכָה עַל חֶרְבֵּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְעַל
גְּלוּתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. כָּתוּב כָּאן וְהַקֵּל נִשְׁמַע,
וְכָתוּב שֵׁם, (יִרְמְיָה ל"א) קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמַע. מָה לְפָנֵינוּ
שְׂכִינָה, אֵף כָּאן גַּם כֵּן שְׂכִינָה].

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הַקּוֹל בְּחֵשָׁאֵי זְהוּ קוֹל עֲלִיּוֹן
שֶׁכָּל הַקּוֹלוֹת יּוֹצְאִים מִשָּׁם. אָבֵל קַל בְּלִי
וְא"ו, זֹהִי הַתְּפִלָּה שֶׁל מָטָה, שֶׁהִיא הוֹלֶכֶת
לְהַתְּעִלוֹת בּוֹא"ו וּלְהַתְּחַבֵּר בּוֹ.

בא רֵאָה, וְהַקֵּל נִשְׁמַע, זֶה הוּא הַקֵּל בְּלִי וְא"ו,
זְהוּ הַקּוֹל שְׂבֻכָה עַל מִקְדָּשׁ רָאוּשׁוֹן וְעַל
מִקְדָּשׁ שְׁנִי. נִשְׁמַע, כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר קוֹל בְּרָמָה
נִשְׁמַע. בְּרָמָה, מָה זֶה בְּרָמָה? זֶה הוּא הָעוֹלָם
הָעֲלִיּוֹן, הָעוֹלָם הַבָּא, וְסִימָן לְדַבֵּר – מִן הָרָמָה
וְעַד בֵּית אֵל, (תְּהִלִּים ק"ו) מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. כָּאן
בְּרָמָה – זֶה הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, שֶׁהָרִי בִּשְׁעָה הֵהִיא
שֶׁבְּרָמָה נִשְׁמַע, אִזּוֹ מָה כָּתוּב? (יִשְׁעִיָּה כ"ב) וַיִּקְרָא ה'
אֱלֹהִים צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא לְבָכִי וּלְמִסְפָּד וְגו'.

וְהַקֵּל נִשְׁמַע, לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה. מָה הַטַּעַם?
מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר הַתְּרַחֵק וְהַסְתַּלַּק מִמָּנָה,

וְאִזְ רַחֵל מִבְּכָה עַל בְּנִיָּה מֵאַנָּה לְהַנָּחֵם עַל בְּנִיָּה
 כִּי אֵינָנו. כִּי אֵינָנו? כִּי אֵינָם צָרִיךְ הָיָה לְהִיּוֹת!
 אֲלָא כִּי אֵינָנו, וְהִנֵּה בְּאַרְנוּ כִּי אֵינָנו, שְׂבַעֲלָה לֹא
 נִמְצָא עֲמָה, שְׂאֵלְמָלָא הָיָה בַּעֲלָה נִמְצָא עֲמָה,
 תַּתְנַחֵם עֲלֵיהֶם, שְׁהֲרִי אִזְ בְּנִיָּה לֹא יִהְיוּ בְּגָלוֹת,
 וּמִשּׁוּם שְׂאֵינָנו, אֵינָה מִתְנַחֶמֶת עַל בְּנִיָּה, מִשּׁוּם
 שְׂבַנִּיָּה הִתְרַחֲקוּ מִמֶּנָּה עַל שְׂאֵינָנו עֲמָה.

בא רֵאָה, בֵּית פְּרַעָה – זֶה הוּא סִימָן לְדַבֵּר
 לְמַעַלָּה, הַבֵּית שֶׁנִּפְרָעִים וּמִתְגַּלִּים מִמֶּנּוּ כָּל
 הָאוֹרוֹת וְכָל הַמְּאוֹרוֹת, כָּל מֶה שֶׁהָיָה סְתוּם מִשֵּׁם
 הַתְּגַלָּה, וּמִשּׁוּם כֵּךְ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹצִיא אֶת
 כָּל הָאוֹרוֹת וְכָל הַמְּאוֹרוֹת, כְּדֵי לְהַאִיר לְאוֹתוֹ
 הַקּוֹל שֶׁנִּקְרָא קַל בְּלִי וָא"ו.

בא רֵאָה, כַּאֲשֶׁר יָקִים הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְזֶה
 הַקּוֹל מִהֶעֱפָר וַיִּתְחַבֵּר בָּאוֹת וָא"ו, אִזְ כָּל
 מֶה שֶׁנֶּאֱבָד מֵהֶם בְּזִמְנֵי הַגָּלוֹת יַחְזוֹר, וַיִּתְעַדְנוּ
 בָּאוֹרוֹת עֲלִיּוֹנִים שְׁנוּסִפִּים מִתּוֹךְ הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן,
 כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל
 וּבָאוּ הָאֲבָדִים בָּאָרֶץ אֲשׁוּר וְהִנָּדְחִים בָּאָרֶץ
 מִצְרַיִם וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לֵה' בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַם.

וְאַתָּה צְוִיתָה זֹאת עָשׂוּ קָחוּ לָכֶם מֵאָרֶץ
 מִצְרַיִם וְגו'. רַבִּי חֲיִיָּא פִתַּח, שְׂמַחוּ

אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילּוֹ בָּהּ כָּל אֲהַבֶּיהָ שִׁישׁוּ אֶתָּה
מְשׁוֹשׁ וְגו'. בֹּא רֵאֵה, כְּשֶׁנִּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
וְגִרְמוּ הַחֲטָאִים וְגִלּוֹ יִשְׂרָאֵל מִן הָאָרֶץ, הִסְתַּלַּק
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה, וְלֹא הִשְׁגִּיחַ
עַל חֲרָבֵן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְעַל עַמּוֹ שֶׁגִּלּוּ, וְאִז
הִשְׁכִּינָה גְלוּתָהּ עִמָּהֶם.

כְּשִׁירָד, הִשְׁגִּיחַ עַל בֵּיתוֹ שֶׁנִּשְׂרַף, הִסְתַּכַּל עַל
עַמּוֹ – וְהֵנָּה הַגְּלוּת. שָׁאֵל עַל הַגְּבִירָה
– וְהִיא גִּרְשָׁה. אִזּוֹ וַיִּקְרָא ה' אֱלֹהִים צָבָאוֹת בְּיוֹם
הַהוּא לְבָכִי וּלְמִסְפָּד וּלְקִרְחָה וּלְחִגְרָה שָׁק. וְהִיא
גַּם הִיא מֶה כָּתוּב בָּהּ? (יִרְמְיָהוּ א') אֲלֵי כְּבֹתוּלָה חֲגֵרַת
שָׁק עַל בַּעַל נְעוּרֶיהָ, כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי אֵינֶנּוּ, מְשׁוֹם
שֶׁהִסְתַּלַּק מִמָּנָה וְנִמְצָא פְרוּד.

וְאַבְרָהָם שָׁמַיִם וָאָרֶץ כָּלֵם הִתְאַבְּלוּ עָלָיו, שְׁכָתוֹב
(ישעיה כ') אֲלֵבִישׁ שָׁמַיִם קִדְרוֹת וְשָׁק אֲשִׁים
כְּסוּתָם. מִלְּאָכִים עֲלִיוֹנִים כָּלֵם הִתְאַבְּלוּ עָלֶיהָ,
שֶׁנֶּאֱמַר הֵן אֲרָאֲלָם צָעֲקוּ חֲצָה מִלְּאָכִי שְׁלוֹם מִר
יְבִכְיוֹן. הַשֶּׁמֶשׁ וְהַלְבָּנָה הִתְאַבְּלוּ וְהַחֲשִׁיכּוֹ אֶת
אוֹרָם, שְׁכָתוֹב חֲשֵׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ בְּצִאתוֹ וְגו', וְכָל
הָעֲלִיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים בָּכוּ עָלֶיהָ וְהִתְאַבְּלוּ. מָה
הַטַּעַם? מְשׁוֹם שֶׁשׁוּלֵט עָלֶיהָ הַצַּד הָאֲחֵר
שֶׁשׁוּלֵט עַל הָאָרֶץ הַקָּדוּשָׁה.

פֶּתַח וְאָמַר, (יחזקאל ז') **וְאָתָה בֶּן אָדָם כֹּה אָמַר ה'**
אֱלֹהִים לְאֲדָמַת יִשְׂרָאֵל קֵץ בָּא הַקֵּץ עַל
אַרְבַּע כְּנָפֹת הָאָרֶץ. הַפָּסוּק הַזֶּה הוּא עֲלִיּוֹן. מַה
זֶה לְאֲדָמַת יִשְׂרָאֵל קֵץ, וְכִי אֲדָמַת יִשְׂרָאֵל הִיא
קֵץ? אֵלָּא כֹךָ זֶה וְדָא, וְנִתְבָּאָר. הַקֵּץ הוּא לְיָמִין,
וְהַקֵּץ הוּא לְשִׁמְאֵל. קֵץ לְיָמִין – שְׁכָתוּב (דְּנִיָּאל יב)
לְקֵץ הַיָּמִין. קֵץ לְשִׁמְאֵל – שְׁכָתוּב (בְּרֵאשִׁית ו') **קֵץ**
שֵׁם לַחֲשָׁךְ וּלְכָל תְּכֵלִית הוּא חֶקֶר, וְזֶהוּ קֵץ כָּל
בָּשָׂר, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר.

קֵץ שֶׁל הַיָּמִין – הֵינוּ שְׁכָתוּב לְאֲדָמַת יִשְׂרָאֵל קֵץ.
בָּא הַקֵּץ – זֶה קֵץ הַשְּׁמָאֵל. הַקֵּץ שֶׁל הַיָּמִין
זֶה הַקֵּץ שֶׁל יֵצֵר הַטּוֹב. הַקֵּץ שֶׁל הַשְּׁמָאֵל זֶה הַקֵּץ
שֶׁל יֵצֵר הָרָע. וְזֶה הוּא שְׁכָאָשֶׁר הַחֲטָאִים גָּרְמוּ
וְהַתְּגַבְּרוּ, נִגְזֹר וְנִתֵּן הַשְּׁלֵטוֹן לְמַלְכוּת הָרָשָׁעָה
לְשֵׁלֵט וּלְהַחְרִיב בֵּיתוֹ וּמִקְדָּשׁוֹ, וְזֶהוּ שְׁכָתוּב
(יחזקאל ז') כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים רָעָה אַחַת רָעָה הִנֵּה
בָּאָה, וְהֵכֵל אֶחָד.

וּמִשּׁוּם כֹךָ הִתְאַבְּלוּ עַלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, עַל
שִׁנְתוֹן הַשְּׁלֵטוֹן לְקֵץ הַזֶּה שֶׁל הַשְּׁמָאֵל.
וּמִשּׁוּם כֹךָ, כִּיּוֹן שֶׁמַּלְכוּת הַקְּדוּשָׁה, מַלְכוּת
הַשָּׁמַיִם נִכְנָעָה, וּמַלְכוּת הָרָשָׁעָה [הָאֲחֵרָה]
הַתְּגַבְּרָה, [אָז] יֵשׁ לְכָל אָדָם לְהִתְאַבֵּל עִמָּה

וּלְהַכְנִיעַ עֲמָהּ, וּמִשּׁוּם שְׂכַאֲשֶׁר הִיא תִּזְדַּקֵּף
וְהָעוֹלָם יִתְחַדֵּשׁ הוּא יִתְחַדֵּשׁ עֲמָהּ, שְׂכָתוֹב (ישעיה
סו) שִׁישׁוּ אֶתָּה מְשׁוֹשׁ כָּל הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיהָ.

בא רֵאָה, כָּתוּב בְּמִצְרַיִם (ירמיה מו) עֲגָלָה יִפֶּה פִּיהָ
מִצְרַיִם, וְהַסּוֹד שֶׁל הָעֲגָלָה הַזֹּאת הִיוּ יִשְׂרָאֵל
תַּחַת שְׁלִטוֹנָה כַּמָּה פְּעָמִים וְכַמָּה שָׁנִים. וּמִשּׁוּם
שִׁישְׂרָאֵל עֲתִידִים אַחֵר כֶּף לְשִׁלֹּט עָלֶיהָ, נִרְמַז
לָהֶם כָּאֵן עֲגָלוֹת.

רבי אֶלְעָזָר אָמַר, רִמְזוּ רִמְזוּ יוֹסֵף לִיעֲקֹב עַל עֲגָלָה
עְרוּפָה, שֶׁהָרִי בָּאוֹתוֹ פָּרָק נִפְרַד מִמֶּנּוּ.
וּבְאֵרוֹנָה, עֲגָלָה עְרוּפָה, שֶׁהִיא בָּאָה עַל שְׁנִמְצָא
הָרוּג וְלֹא נֹדַע מִי הָרַג אוֹתוֹ, וְכֵדִי שֶׁלֹּא יִשְׁלֹטוּ
עַל הָאָרֶץ רוּחוֹת רָעוֹת שְׂאִינָן צְרִיכוֹת, נוֹתְנִים אֶת
הָעֲגָלָה הַזֹּאת לְתַקּוֹן, כֵּדִי שֶׁלֹּא יִתְּוֹדְעוּ אֵלָיו וְלֹא
יִשְׁלֹטוּ עָלֶיהֶם.

בא רֵאָה, כָּל בְּנֵי הָאָדָם, כָּלָם עוֹבְרִים עַל יְדֵי
מִלְּאָךְ הַמּוֹת, פָּרִט לָזֶה, שֶׁהַקְּדִימוֹ אוֹתוֹ בְּנֵי
אָדָם טָרָם הִגִּיעַ זְמַנּוֹ לְשִׁלֹּט בּוֹ וְלִטֹּל רְשׁוֹת,
שֶׁהָרִי אֵין שׁוֹלֵט בָּאָדָם עַד שְׁנוּטִל רְשׁוֹת.

וּמִשּׁוּם כֶּף לֹא יֵשׁ לוֹ דִּין לְשִׁלֹּט עַל אוֹתוֹ מְקוֹם,
כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר לֹא נֹדַע מִי הִכָּהוּ. גַּם כֶּף

יש לו דין שלא נודע כְּדִי לְקַטְרֵג עַל אוֹתוֹ מְקוֹם,
וְעַל כֵּן (דברים כא) וְלִקְחוּ זִקְנֵי הָעִיר הַהִיא עֲגֻלַת
בָּקָר וְגו', כְּדִי לְהַעֲבִיר דִּינוֹ שֶׁל הַמְּקוֹם הַהוּא,
וּלְהַתְקֵן שְׁלֹא יִשְׁלַט בּוֹ הַמְּקַטְרֵג וּלְהַנְצִיל מִמֶּנּוּ.

בא רֵאֵה, כְּשֶׁנִּפְרַד יוֹסֵף מֵאָבִיו, בְּלִי לְוִיָּה וּבְלִי
אֲכִילָה נִשְׁלַח, וְהָיָה מֶה שֶׁהָיָה, וּכְשֶׁאָמַר
יַעֲקֹב (בראשית לז) טָרֵף טָרֵף יוֹסֵף, אָמַר כִּי אֵרָא אֶל
בְּנֵי אָבִל שְׂאֵלָה, שְׂאֵנִי גִרְמָתִי לוֹ, וְעוֹד – שֶׁהֵייתִי
יודֵעַ שְׂאֲחִיו שׁוֹנְאִים אוֹתוֹ וְשִׁלַּחְתִּי אוֹתוֹ, וְרָמַז
הוּא רָמַז לוֹ.

אמר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, אֵת אוֹתָם הָעֲגָלוֹת שִׁלַּח
אוֹתָם עַל פִּי פִרְעָה, שֶׁכָּתוּב וַיִּתֵּן לָהֶם
יוֹסֵף עֲגָלוֹת עַל פִּי פִרְעָה. אָמַר לוֹ, דִּיּוּקוֹ שֶׁל
דָּבָר, שֶׁכָּתוּב וְאֵתָה צִוִּיתָה זֹאת עֲשׂוּ. וְאֵתָה
צִוִּיתָה דּוּקָא, וּמִשּׁוֹם כֶּף כָּתוּב בְּה"א, מִשְׁמַע
שְׂיִוִּסֵּף בִּקְשׁ אוֹתָם, וּמִשּׁוֹם כֶּף וַיִּתֵּן לָהֶם יוֹסֵף
עֲגָלוֹת עַל פִּי פִרְעָה, וַיַּעֲקֹב לֹא עָמַד בְּדָבָר עַד
שֶׁרָאָה אוֹתָם, שֶׁכָּתוּב וַיֵּרָא אֶת הָעֲגָלוֹת אֲשֶׁר
שִׁלַּח יוֹסֵף לָשֵׂאת אוֹתוֹ וַתַּחֲי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם.

אמר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּרֹאשׁוֹנָה וַתַּחֲי רוּחַ יַעֲקֹב,
וְאַחֵר כֶּף וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל רַב עוֹד יוֹסֵף בְּנִי

חי. אֵלָא בְּרֵאשׁוֹנָה קִרְאָה לֹו הַתּוֹרָה יַעֲקֹב, מְשׁוּם
הַשְׁתַּפּוּת, שֶׁשִּׁתְּפוּ אֶת הַשְּׂכִינָה בְּאוֹתוֹ חֶרֶם
כְּשֶׁנִּמְכַּר יוֹסֵף, וְעַכְשָׁיו שֶׁשְּׂכִינָה עָלְתָה, אִזּוּ הִיא
וּתְחֵי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם, וְזֶה הוּא סוּד הַשְּׂכִינָה.
וְאַחַר שֶׁהִיא עֹמֶדָה בְּקִיּוּם, [מְשׁוּם] אִזּוּ הַדְּרָגָה
שְׁלֹמֶעֱלָה עֲבָרָה אֵלֶיהָ, הַדְּרָגָה שֶׁהִיא יִשְׂרָאֵל. [אִזּוּ
הַדְּרָגָה שְׁלֹמֶעֱלָה הַתְּעוֹרָרָה אֵלֶיהָ, וְזוֹהִי דְרָגָה
שֶׁל יִשְׂרָאֵל] מִכָּאן שֶׁהַדְּרָגָה שְׁלֹמֶעֱלָה לֹא
מִתְּעוֹרָרֶת לְמַעַלָּה עַד שֶׁמִּתְּעוֹרָרֶת בְּרֵאשׁוֹנָה
לְמַטָּה, שֶׁהָיִי כָּאן וּתְחֵי רוּחַ יַעֲקֹב בְּרֵאשׁוֹנָה,
וְאַחַר כֵּךְ וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל בְּמִרְאֵת הַלֵּילָה. בְּמִרְאֵת
כְּתוּב. בֹּא רֵאָה, וַיִּזְבַּח זִבְחִים לֵאלֹהֵי
אֲבִיו יִצְחָק, בְּרֵאשׁוֹנָה, כְּדִי לְהַעִיר אֶת הַשְּׁמַאל
בְּסוּד שֶׁל הָאֱהָבָה. וְאִזּוּ – וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל
בְּמִרְאֵת הַלֵּילָה, בַּדְּרָגָה הַזֹּאת שֶׁאֲמַרְנוּ, שֶׁהִיא
מִרְאֵת הַלֵּילָה.

וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי הָאֵל אֱלֹהֵי אֲבִיךָ. מָה הַטַּעַם?
מְשׁוּם שֶׁצֶד הַקִּדְשָׁה שְׁלֹמֶעֱלָה כֵּךְ הוּא,
שֶׁהָיִי צֶד הַטְּמְאָה לֹא מִזְכִּיר אֶת שֵׁם הַקִּדּוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וְכָל צֶד הַקִּדְשָׁה נִזְכָּר בְּשֵׁמוֹ. אֲנֹכִי
אֵירֵד עִמָּךְ מִצְרִימָה וְגו'.

עֲמוּ בַּגְלוֹת, וּבְכָל מְקוֹם שִׁישְׁרָאֵל גָּלוּ – שְׂכִינָה
גָּלְתָה עִמָּהֶם, וְהִנֵּה פִּרְשָׁהּ.

בא רֵאָה, כִּמָּה עֲגָלוֹת הָיוּ? שֵׁשׁ, כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(במדבר ז') שֵׁשׁ עֲגָלוֹת צָב. דָּבָר אַחֵר, שְׂשִׁים
הָיוּ, וְהַכֹּל סוּד אֶחָד. בְּרֹאשׁוֹנָה כָּתוּב בְּעֲגָלוֹת
אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף, וּלְבִסּוֹף – אֲשֶׁר שָׁלַח פֶּרְעָה.
אֵלָּא כָּלֵם שֶׁשָּׁלַח יוֹסֵף הָיוּ בַּחֲשֹׁבוֹן כְּרֹאוֹי,
וְאוֹתָם שֶׁשָּׁלַח פֶּרְעָה יוֹתֵר מֵהֶם, לֹא הָיוּ בְּסוּד זֶה
וְלֹא הָיוּ בַּחֲשֹׁבוֹן.

וַאֲלֵהּ וְאֵלֶּה בָּאוּ, מִשּׁוֹם כֶּף אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף,
אֲשֶׁר שָׁלַח פֶּרְעָה. וּכְשִׁיצְאוֹ יִשְׂרָאֵל מִן
הַגְּלוֹת מַה כָּתוּב? (ישעיה ס') וְהִבִּיאוּ אֶת כָּל אֲחֵיהֶם
מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְחָה לֵּה' וְגו'.

וַיֵּאמֶר יוֹסֵף מְרַכְבְּתוֹ. רַבִּי יִצְחָק פֶּתַח וְאָמַר,
(יחזקאל א') וּדְמוֹת עַל רֹאשֵׁי הַחֲזִיהַ רָקִיעַ
כְּעֵין הַקֶּרֶחַ הַנּוֹרָא נְטוּי עַל רֹאשֵׁיהֶם מְלֻמְעָה.
הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֶרְוָהּ, אֲבָל בֹּא רֵאָה, יֵשׁ חֲזִיהַ
לְמַעַלָּה מִן הַחֲזִיהַ, וַיֵּשׁ חֲזִיהַ קְדוּשָׁה שְׁעוֹמֶדֶת עַל
רֹאשׁ הַחֲזִיּוֹת.

וַיֵּשׁ חֲזִיהַ עֲלִיוֹנָה לְמַעַלָּה עַל כָּל שְׁאֵר הַחֲזִיּוֹת, וְזוֹ
[וַיֵּשׁ] הַחֲזִיהַ שׁוֹלֶטֶת עַל כָּלֵם, מִשּׁוֹם

שְׂכַאֲשֶׁר הַחַיָּה הַזֹּה נִוְתְּנָת וּמְאִירָה לְכֻלָּם, אֲזַ כְּלָן
נוֹסְעוֹת לְמַסְעוֹתֶיהֶן וְנוֹתְנוֹת זֶה לָזֶה וְשׁוֹלְטוֹת זֶה
עַל זֶה.

וַיֵּשׁ חַיָּה לְמַעְלָה עַל הַתַּחְתּוֹנִים עַל שְׂאָר
הַחַיּוֹת שְׁלִמְטָה, וְכֻלָּם נִזְוָנִים מִמֶּנָּה,
וְאַרְבַּעַת צַדִּי הָעוֹלָם רְשׁוּמִים בָּהּ, פָּנִים
מְאִירוֹת יְדוּעוֹת [דִּינִים] לְכָל צַד, וְהִיא
שׁוֹלְטַת עַל אַרְבַּעַת צַדִּים, וְהִנֵּה פְּרֻשָּׁה,
שֶׁהֵם שָׁלֹשׁ לְצַד זֶה וְשָׁלֹשׁ לְצַד זֶה, וְכֵן
לְאַרְבַּעַת צַדִּי הָעוֹלָם.

וַיֵּשׁ רִקְיעַ לְמַעְלָה מִן הָרְקִיעַ, וְהָרְקִיעַ הַזֶּה
שְׁשׁוּלֵט עֲלֵיהֶם, כֻּלָּם מְסַתְּכָלִים כָּלפִּיּו. מַה
כָּתוּב? (יחזקאל א) וְתַחַת הָרְקִיעַ כְּנִפְיָהֶם יִשְׁרוֹת
אֲשֶׁה אֶל אַחוּתָהּ וְגו', מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם שׁוֹלְטִים עַל
מַה שֶּׁנִּפְקְדוּ, וְשְׁלִיחוֹת שֶׁל מִדַּת הַחֶבֶל בָּהֶם.

וְהֵם תִּשְׁעָה לְכָל צַד, לְאַרְבַּעַת צַדִּי הָעוֹלָם,
וְהֵם ל"ו בְּחֻשְׁבוֹן. וְכִשְׁכֻּלָּם מִתַּחֲבָרִים,
נִעֲשִׂים רְשׁוּם אֶחָד, בְּסוּד שֶׁל שֵׁם אֶחָד, בְּיַחְוֹד
שָׁלֵם כְּרֹאוֹי.

וּכְשֶׁנִּתְקַנְיִים כָּלפִּי הַכֶּסֶּא, מַה כָּתוּב? וּמִמַּעַל
לָרְקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשׁוֹ כְּמֵרָאה

אֲבָן סִפִּיר דְּמוּת כֶּסֶא וְעַל דְּמוּת הַכֶּסֶא דְּמוּת
כְּמַרְאָה אָדָם עָלִיו מְלַמְעָלָה. וְהָרִי בְּאַרְנו, [דְּמוּת]
שְׁהָאֲבָן הַטּוֹבָה הַזֶּה בְּכֶסֶא, שְׁעוּמַד עַל אַרְבָּעָה
עֲמוּדִים, וְעַל אוֹתוֹ הַכֶּסֶא דְּמוּת שֶׁל אָדָם,
לְהַתְחַבֵּר בּוֹ יַחַד וּלְהַתְבַּרֵּךְ כְּרָאוּי.

וּבְשֵׁהִיא נִתְקַנְתָּ כָּלִפִּי אָדָם, שֶׁהַכֹּל יִהְיֶה
מְרַכָּבָה [נ"א קְדוּשָׁה, וְאִז כָּל
הַמְרַכָּבָה] אַחַת לְאָדָם הַזֶּה, אִז כְּתוּב: וַיֵּאסֹר
יוֹסֵף מְרַכָּבָתוֹ – זֶה הַצַּדִּיק. וַיַּעַל לְקִרְאֵת יִשְׂרָאֵל
אָבִיו גִּשְׁנָה. לְקִרְאֵת יִשְׂרָאֵל – זֶה הַסּוֹד שֶׁל אָדָם.
גִּשְׁנָה – הַתְקַרְבוּת אַחַת, לְהַתְקַרֵּב יַחַד בְּקִרְבָּן
אֶחָד וְיַחַד אֶחָד.

סדר הלימוד ליום ח כסלו [יום 67 בשנה]

וַיֵּרָא אֵלָיו – שְׁכַשְׁנָרְאָה הַשֶּׁמֶשׁ עִם הַלְבָנָה, אִז
מְאִירָה הַלְבָנָה, וּמְאִירָה לְכֻלָּם שְׁלֵמָטָה.
וְכֵן כְּמוֹ זֶה, כָּל זְמַן שֶׁהַקֹּדֶשׁ שְׁלֵמָעָלָה שׁוֹרָה
עַל הַמְקֻדָּשׁ שְׁלֵמָטָה, מְאִיר בֵּית הַמְקֻדָּשׁ וְעוֹמֵד
בְּשִׁלְמוֹתוֹ. וּכְשֶׁמִּסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ וְנִחְרַב בֵּית
הַמְקֻדָּשׁ, אִז וַיִּבֶךְ עַל צִנְאָרָיו עוֹד, שְׁכֻלָּם בָּכוּ
עַל הַמְקֻדָּשׁ שֶׁנִּחְרַב. עוֹד, מָה זֶה עוֹד? זֶה
הַגְּלוּת הָאַחֲרוֹנָה.

אז כיון שראה יעקב והסתכל שהנה התקון שלמטה נתקן כמו שלמעלה, אז אמר אמותה הפעם וגו'. כי עודף חי, שהתקיימת בסוד של הברית הקדוש שנקרא חי העולמים, ומשום כך כי עודף חי. ועל כן בראשונה אמר, רב עוד יוסף בני חי, שצריך לעמד בסוד של חי, והנה נתבאר.

בא ראה מה כתוב, ויברך יעקב את פרעה. אמר רבי יוסי, פרעה, אף על גב שבארוהו בסוד אחר, סמך שסומכים בעולם.

אבל בא ראה, (שיר א) לססתי ברכבי פרעה דמיתין רעיתי. בא ראה, יש מרכבות לשמאל בסוד של הצד האחר, ויש מרכבות לימין בסוד של למעלה של קדשה, ואלה כנגד אלה. אלה של רחמים, ואלה של דין.

ובש הקדוש ברוך הוא עשה דין במצרים, כל הדין שעשה, באותה צורה, שהם המרכבות ממש, וכמו של אותו הצד ממש. מה אותו הצד [ממש] הורג ומוציא נשמות, כך הקדוש ברוך הוא עושה באותה צורה ממש, שכתוב (שמות יג) ויהרג ה' כל בכור, וכן בכל

מִצָּרִים בְּאוֹתָהּ צוּרָה מִמֶּשׁ. וּמִשּׁוּם כֵּךְ דְּמִיתִיךְ
רַעֲיָתִי, כְּמוֹ שֶׁלֹּה מִמֶּשׁ לַהֲרֹג, שֶׁכָּתוּב כִּי אֲנִי ה'
אֲנִי הוּא וְלֹא אֲחֵר. וְלַעֲתִיד לָבֹא מֶה כָּתוּב? (ישעיה
סג) מִי זֶה בָּא מֵאֲדוֹם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבְּצָרָה וְגו'.

בֹּא רֹאה מֶה כָּתוּב. וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
בְּאֶרֶץ גִּשְׁן וַיֵּאֱחָזוּ בָּהּ וַיִּפְרוּ וַיִּרְבוּ מְאֹד.
וַיֵּאֱחָזוּ בָּהּ - יִרְשֶׁת עוֹלָמִים. וַיֵּאֱחָזוּ בָּהּ - שֶׁהָרִי
לָהֶם רְאוּיָה, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוֹה. [אָמַר רַבִּי יוֹסִי] וַיִּפְרוּ
וַיִּרְבוּ מְאֹד, וְדָא, שֶׁהָרִי הֶצְעַר לֹא שָׂרָה בָּהֶם
וְעָמְדוּ בְּתַפְנוּקֵי הָעוֹלָם, וּמִשּׁוּם כֵּךְ וַיִּפְרוּ וַיִּרְבוּ
מְאֹד. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פְּרִשְׁת וִיחִי (דף ריא' ע"ב - דף רנא' ע"ב)

וַיִּחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְגו'.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הֵלֵב רוּאָה בְּנִבּוּאָה,
בְּמִצְרַיִם, שֶׁיִּהְיוּ בָּנָיו בְּכֻמָּה גְּלִיּוֹת, עַד כָּאן, וְעַד
עֵדֶן שֶׁל קֶץ הַמָּשִׁיחַ. וְלֹא הִגִּיעָה לְנִבּוּאָה שֶׁל
וִיחִי אֲלֹא בְּמִצְרַיִם, וְהִיא הַנִּבּוּאָה הַמְּעֻלָּה
מִשֶּׁהַתְּנַבְּאוֹ [שֶׁלֹּא הַתְּנַבְּאוֹ] כְּמוֹתָהּ וְלֹא הִגִּיעָה
לְשׁוֹם אִישׁ מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים, אֲלֹא הוּא וּמֹשֶׁה.
בְּמֹשֶׁה כָּתוּב (שמות לג) כִּי לֹא יֵרָאֵי הָאָדָם וְחִי.

בַּיַּעֲקֹב כְּתוּב וַיַּחֲיוּ יַעֲקֹב. וַיַּחֲיוּ, נְבוֹאָה שִׁירָדָה
מֵהָאֶסְפֶּקְלָרְיָה [מְאִירָה] הַמְּאִירָה.

רָצָה לוֹמַר, [חֲפֶץ הַהוּא הָיָה בְּעִינָיו] נְבוֹאָת
הַגָּלוּת שֶׁתִּקְרָה לְבָנָיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וּבְכָל
אֶרֶץ הַתִּי־שָׁב בָּהּ, מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם הָיָה שָׁבוֹר לְבוֹ,
שֶׁכְּתוּב כִּי יֵשׁ שָׁבֵר בְּמִצְרַיִם.

וַעֲלֵי כֵן הִגִּיעַ וַיַּחֲיוּ יַעֲקֹב בְּמִצְרַיִם, וְלֹא הָיָה
שְׂמֵחַ, כִּי בְּאֶרֶץ הַהִיא קִשְׁרָם שֶׁל הָעַמִּים,
סְפִירִים שֶׁל כֶּסֶּא הַכְּבוֹד, וְלֹא הִגִּיעַ לָהֶם שׁוֹם
אִישׁ, לֹא מֵהַעֲלִיּוֹנִים וְלֹא מִן הַתַּחֲתוֹנִים, אֶלָּא
ח"י, וְסוּד זֶה – כִּי לֹא יֵרָאֵנִי הָאָדָם וְחִי. כִּמָּה
הוּא סוּד עֲלִיּוֹן בְּפֶסוּק הַזֶּה, וְאָנוּ הַחֲבֵרִים
תַּמָּהִים עֲלֵיהֶם, עַל וַיַּחֲיוּ שְׂמֻזְכִּיר עִמּוֹ יַעֲקֹב, הָיָה
לוֹ לוֹמַר לְפָנָיו יִשְׂרָאֵל. יִשְׂרָאֵל מִנֵּין? שֶׁכְּתוּב
(יִרְמְיָה ב) קִדְּשׁ יִשְׂרָאֵל לֵה' רִאשִׁית וְגו'. (שְׁמוֹת ד) בְּנֵי
בְּכָרֵי יִשְׂרָאֵל. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּנוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן
אָמַר, וְכִי לֹא אָמַר הַכְּתוּב (בְּרֵאשִׁית כה) וַיִּמָּכֶר אֶת
בְּכֹרְתוֹ לִיעֲקֹב?

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן אָבִיו, בְּזִמָּן שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל
אֲמִתִּיִּם וְצַדִּיקִים וְעוֹשִׂים זְכוֹת וְלֹא הָיוּ
פוֹחָדִים יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא יַעֲקֹב לְבָדוֹ. מִשּׁוֹם

הטובות שעשו הִיָּה לעשות להם טובות רבות
זֶה בְּזֶה.

מִשְׁחָטָאוֹ וְהִגְלוֹ עַל חֲטָאֵיהֶם וְעַל מַעֲשֵׂיהֶם
הָרָעִים, לֹא הָיוּ סוֹבְלִים אוֹתוֹ שְׁלֹא
יִשְׁאַרוּ בְּעוֹלָם בְּאֶמֶת עַל חֲטָאֵיהֶם, וְעַל זֶה בָּאָה
מִדַּת הַרְחָמִים וְהַדִּין לְחוּד, יִשְׂרָאֵל, וְנִתְּנָה אוֹתָם
בְּאֶרֶץ גָּלוּתָם. יָפָה שְׂאֵלָתָּ, בְּנִי, אֲבָל אִישׁ
הַמִּסְתַּכֵּל וְיוֹדֵעַ אוֹתוֹ, יַעֲקֹב הַמִּחְבֵּר עִם וַיְחִי הוּא
קָדֵשׁ, וְעַל סוּד זֶה אוֹמְרִים, יַעֲקֹב בָּחַר אוֹתוֹ
לִהְיוֹת סֹפִיר בְּכֶסֶף הַכְּבוֹד.

רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה נז) וְאֵת דָּכָא וּשְׁפַל
רוּחַ לְהַחֲיוֹת רוּחַ שְׁפָלִים וּלְהַחֲיוֹת לֵב
נִדְכָּאִים. לֵב נִדְכָּאִים – זֶה יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר,
תַּחַת מַהֲדַרְגָּה יֵרְדֶּה עָלָיו נְבוֹאוֹת וּבִרְכוֹת
בְּמִצְרַיִם. שְׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי אֲבָא, הֵלֵב רוּאָה,
שְׁהִיָּה יַעֲקֹב בְּמִצְרַיִם אֵין נְבוֹאָתוֹ מְעֵלָה.
[שְׁהָאֶרֶץ שְׁנוּאָה]. אֶרֶץ גְּדוּלָּה.

בֵּא רְאֵה, לֹא זָכָה לְבָרֶךְ אֶת אֶחָד מִבְּנָיו וְלֹא
הִיָּתָה בִּידוֹ רוּחַ לְבָרֶךְ אֶלָּא בְּמִצְרַיִם,
כְּשֶׁבָרַךְ אוֹתָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּסוּד, וְסוּד – (בראשית
מב) וַיֵּרָא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שָׂבֵר בְּמִצְרַיִם וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב

לְבָנָיו לָמָּה תִּתְּרָאוּ בֹא רֹאֵה שְׁלֹא נִתְּנָה הַנְּבוּאָה
אֶלָּא לְשִׁבּוּרֵי הַלֵּב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר רְדּוּ שְׁמָה וְשִׁבְרוּ
לָנוּ מִשָּׁם וְנִחְיָה וְלֹא נָמוּת.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, תַּחַת כֶּסֶּא הַכְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ, יַעֲקֹב
סִפִּיר, שֶׁהִיא מִדַּת הַדִּין לְצִדּוֹ. בָּא וְאָמַר,
(שם לב) לֹא יַעֲקֹב יֹאמַר עוֹד שְׁמֶךָ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל כִּי
שָׁרִיתָ עִם אֱלֹהִים וְעִם אַנְשִׁים וְתוֹכֵל. אֵתָּה מוֹצֵא
שֶׁיַּעֲקֹב רֹאֵה לְצִדּוֹ מִדַּת הַדִּין. וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ
כְּאֶשֶׁר עָבַר אֶת פְּנוּאֵל וְגו', וְסוּד הַדְּבָר – (ירמיה ו)
אוֹי לָנוּ כִּי פָנָה הַיּוֹם כִּי יִנָּטוּ צִלְּי עָרֵב.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כְּשֶׁהִגְלוּ מִירוּשָׁלַיִם וְהוֹסֵר
הַתְּמִיד, וְטַמֵּא הַשּׁוֹנֵא אֶת הַהִיכָל, בְּזִמָּן
הַהוּא לֹא סָבְלָה הַמַּלְכוּת אֶת יִשְׂרָאֵל מִשּׁוּם
חֲטָאֵיהֶם, אֶלָּא יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שֶׁהִיא מְשַׁנִּי
צְדָדִים – רַחֲמִים וְדִין.

וְהַפְּלָה שֶׁל לֹא יַעֲקֹב יֹאמַר עוֹד שְׁמֶךָ כִּי אִם
יִשְׂרָאֵל, כְּאֶשֶׁר מִתְבָּאֵר בְּסִבְרָא.
יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲקֹב – זֶה עֲלִיוֹן מְזֵה, וּבִגְלָלָם הִיָּה
מִטָּה מִשֶּׁה חֲקוּק מְשַׁנִּי צְדָדָיו מִשְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ,
אַחַד רַחֲמִים בְּדִין, וְאַחַד דִּין בְּדִין.

וְסוּד (במדבר כג) לֹא הִבִּיט אֶוֹן בִּיעֲקֹב וְלֹא רֹאֵה
עָמַל בְּיִשְׂרָאֵל – מִשְׁאֲנוּ בְּגִלּוֹת דְּחוּקִים

בין שונאים, והסתלקה המלכה מן המלך
והתרחקה ממנו, הוא ישרה שכנתו בינינו
ויגאלנו, והסוד של (ישעיה מד) כה אמר ה' מלך
ישראל וגאלו ה' צבאות. ויחי חי, כה אמר ה'
השמים כסאי והארץ הדום רגלי.

בבנין העליון שת"י רגלים חי, ל"י גדולה י' לח'
קטנה, ח' לת"י, ו' לו', ו' לד', זה מה
שיוצא מהעליון. תחת כסא הכבוד מאבן טובה
בארץ מצרים, הינו מה שכתוב ונגף ה' את
מצרים וגו', שתי חלקות. כי טל אורות טלף –
משום חלקה אחת.

ולבן מתחלפים כאחד. ב' הפרוש על הגלות, א'
הפרוש הראשון. בא ראה מה שכתוב, בית
יעקב לכו ונלכה באור ה', בגלות, האותיות
שנגזר עליהן על חטאיהם, באמת בדין היו.
בתורה יש תקנה, ותצאו מחמר הטיט, שהיא
גלות, ותלכו לאור ה'.

א', רצונו לומר בארץ, נראית באה בגזרת ספר
התורה, והם מתחלקים בארץ בארץ אתה
מוצא בגזרת ספר התורה, ר"ן מתחברים כאחד
גלות. מהי גלות מצרים? ארבע מאות שנה היה

אוֹמֵר לְאַבְרָהָם שְׁתַּהֲיָה גְלוֹת לְבָנָיו בְּמִצְרַיִם,
וּכְשֶׁהֵייתָ מוֹנֶה אוֹתָם, מֵאֲתִים וְתִשְׁעִים שָׁנִים הָיוּ.

בא רֵאָה, וַיָּמָת יוֹסֵף בֶּן מֶאָה וְעֶשֶׂר שָׁנִים. רַבִּי
שְׁמַעוֹן פֶּתַח וְאָמַר, (ישעיה ז) הִנֵּה הָעֲלָמָה הָרָה
וַיֵּלֶדֶת בֶּן וְקִרְאֵת שְׁמוֹ עֲמֻנוּאֵל. הָרִיוֹן וְלִדָּה,
שְׁנַת־מְלָאוֹ לְגָלְיוֹת וּלְצִרוֹת רַבּוֹת וְעֵדָנִים רָעִים.
וְאִף עַל גֵּב שְׁיָהִי עֲמֻנִי, הַמְּלָכָה מְזִדְעָזַעַת
וּמִתְרַחֶקֶת מִבְּעָלָהּ, תַּהֲיָה עֲמֻנִי בְּגָלוֹת, בֶּן מֶאָה
וְעֶשֶׂר הֵיטָה הַחֲקִיקָה שְׁנַת־סִפָּה. יִרְצֶה לוֹמַר
שְׁהִיָּה עוֹבֵר מִן הַגְּלוֹת מֶאָה וְעֶשֶׂר שָׁנִים וּמֵאֲתִים
וְתִשְׁעִים, וַיְהִי אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה. וְלֹא נִמְנִית
גְלוֹתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אֲלֹא מִשְׁמַת יוֹסֵף.

וַיְהִי יָמֵי יַעֲקֹב שְׁנֵי חֲיָיו שִׁבְעֵי שָׁנִים וְאַרְבָּעִים
וּמֵאֵת שָׁנָה. כָּאֵן סוּד בְּגָלוֹת בְּמִנְיָן, תְּקוּנֵי
הַגְּלִיּוֹת שְׁיָהִיו הַבָּנִים בְּמִדַּת הַדִּין שֶׁלֹּשׁ גְּלִיּוֹת.
רֵאשׁוֹנָה שֶׁל מִצְרַיִם, שְׁנִמְשָׁל בְּשִׁבְעֵי שָׁנִים. רַבִּי
חֲזִיָּא פֶתַח וְאָמַר, (שיר ב) הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת
יְרוּשָׁלַם בְּצִבְאוֹת אוֹ בְּאֵילוֹת וְגו'.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, מִכָּאֵן (ירמיה לא) מִרְחוֹק ה' נִרְאָה
לִי וְאַהֲבַת עוֹלָם אֶהְבֶּתִּיךָ וְגו'. כָּאֵן סוּד
הַגְּלוֹת, הַתְּקַנָּה שְׁיָהִיו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְשַׁחֲרָרִים

מגליות, ויתרצה לוֹמַר שִׁיהִיו הַבָּנִים הַקְדוּשִׁים, שֶׁהִגְלוּ עַל חֲטָאֵיהֶם בְּדִין, שָׁנִים רַבּוֹת יִהְיֶה, (ויקרא כו) שְׁבַע כַּחֲטָאֵתִיכֶם, (בראשית ד) כִּי שְׁבַע־תִּים יִקָּם קִין, בַּגְלוֹת הָרָאוּשׁוֹנָה שֶׁל מִצְרַיִם שֶׁהָיָה קֶטְנָה.

שֵׁנִית – גָּלוּת הַשׁוֹפְטִים שֶׁנִּמְשְׁלָה לְאַרְבָּעִים שָׁנִים, בְּשֶׁבַע שָׁהִם רַבִּים מִמֶּנּוּ. שְׁלִישִׁית – הַגְלוֹת שֶׁאַנּוּ בָּהֶן, אֲרָכָה, שֶׁנִּמְשְׁלָה לְמֵאָה שָׁנִים, לְאַרְבָּעִים. וְהֵינּוּ שֶׁגָּלָה הָעֲלִיּוֹן שְׁאָמַר (דניאל יב) וַיַּעַת הוֹסֵר הַתָּמִיד וְלָתֵת שְׁקוּץ שָׁמַיִם וְגו'.

וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לָמוּת. רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, רָאָה צָרָה זֹאת שֶׁל הַגְלוֹת שֶׁהִיָּתָה קוֹרֵאת לְבָנָיו קָרְבָּה עַל נַפְשׁוֹ וְדַחְקָה לָמוּת, לֹא נִשְׁאַר חַי. כְּשֶׁהָיָה יוֹרֵד מִדְּרָגוֹת מְשׁוּם חֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל, לֹא יָרַד עִמָּם בַּגְלוֹת. אֲשֶׁרִי חֲלָקָם. שְׁאֵם לֹא יָרַד עִמָּם בַּגְלוֹת, יִשְׁאַרוּ בֵּין הָעַמִּים, וְאַתָּה אִמְרָתָּ (ישעיה נ) מִדּוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ קָרָאתִי וְאֵין עוֹנָה. וְאֵין עוֹנָה – זֶה יִשְׂרָאֵל. בָּאתִי וְאֵין אִישׁ – זֶה שְׂכִינָה. הִקְצוֹר קִצְרָה יְדֵי מַפְדּוֹת וְאֵם אֵין בִּי כַח לְהַצִּיל הֵן בַּגְּעָרָתִי אַחֲרִיב יָם אֲשִׁים נְהָרוֹת מְדַבֵּר. הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן חֶלֶק לְיִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יִשְׁלַט גָּדוֹל אַחֵר עֲלֵיהֶם. יָרְדוּ לַגְלוֹת – שְׂכִינָה עִמָּהֶם, וְהוּא רַחוּק מִן הַמַּלְכָּה.

וַיִּקְרָא לְבָנָו לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ אִם נָא מִצָּאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ. חָקֵר אֶת בָּנָיו כָּלָם וְאָמַר לָהֶם: צְרוּת רַבּוּת, רַעוּת גְּדוּלוּת, אָנִי רוֹאֶה לָבֵא עַל דּוֹרוֹתֵיכֶם נִמְצְאוּ רַחֲמִים עָלֵינוּ.

וְאִם אַתֶּם רוֹצִים לָצֵאת מִכָּל צָרָה, הִשָּׁבְעוּ לִי וְתִנּוּ בֵּינֵינוּ רַבּוֹן הָעוֹלָם, וְתַעֲשׂוּ אֶמֶת וְדִין, וְתִהְיוּ כְּאֲבוֹתֵיכֶם, וְצִוּוּ בְּכָל דּוֹר וְדוֹר שְׂיִלְכוּ אַחֲרֵיהֶם. וְאִם אַתֶּם רוֹצִים לַעֲשׂוֹת כֵּךְ, תִּצְאוּ מִכָּל צָרָה שֶׁתִּבָּא עֲלֵיכֶם.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, (עמוס ה) וְהִצִּיגוּ בִשְׂעָר מִשְׁפָּט אוֹלִי יַחֲנֹן ה' אֱלֹהֵי צְבָאוֹת שְׁאֲרִית יוֹסֵף. וְאִם תַּעֲשׂוּ כֵךְ, לֹא תִקְבְּרוּ אֶחָד מִן בָּנֵי, אֶלָּא אֶתִּי תִשׁוּבוּ לְאַרְצְכֶם בְּשָׁלוֹם.

זְהוּ שִׁכְתוּב (בראשית כד) שִׁים נָא יִדְךָ תַּחַת יְרֵכִי. מֵהוּ יִדְךָ? פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים מה) חֲגוֹר חֲרָבְךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר הוֹדְךָ וְהִדְרְךָ. חָרַב שִׁישׁ בָּהּ חֶסֶד וְאֶמֶת, שְׁתֵּי סְפִירוֹת, וְלֹא עוֹזְבִים זֶה אֶת זֶה. וְלָכֵן אָמַר חֶסֶד וְאֶמֶת יִקְדְּמוּ פָנֶיךָ, (איכה ד) פָּנֵי ה' חָלְקָם. וְאִם יִהְיוּ בָנָיו טוֹבִים וְעוֹשִׂים מַה שֶּׁנִּשְׁבָּעוּ, לֹא מֵת אֶחָד מִבְּנֵיהֶם בְּמִצְרַיִם, שֶׁכָּל טוֹב וְטוֹב שֶׁגָּזַר שֵׁם הָאֱלֹהִים עַל אֲנָשִׁים, אֵינוֹ אֶלָּא

עַל שִׁיְהִיו טוֹבִים, וְאִם לֹא – לֹא, כִּמּוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד
 (מלכים-א ב) לְמַעַן יָקִים ה' אֶת דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דָּבַר עָלַי
 לֵאמֹר אִם יִשְׁמְרוּ בְּנֵיךָ אֶת דִּרְכָּם לָלֶכֶת לִפְנֵי
 בָּאֵמֶת. וְאִם לֹא – לֹא.

בא רֵאָה כִּמָּה הוּא עֲדִיף רוּחַ הָאֵב מְרוּחַ הַבֵּן,
 שְׁרוּחַ הָאֵב הוּא רוּחַ הַבֵּן, רוּחַ מְרוּחַ עוֹלָה.
 וְאִם סִיעָה אֲוִיר אַחֲרֵת בְּרוּחַ, לֹא יוֹצֵא שָׁלֵם,
 שֶׁהָרִי הוּא חֹסֵר בְּאֲוִיר הַזֶּה, וְהֵינּוּ (ירמיה ב) פָּרָא
 לְמַד מִדְּבַר בְּאוֹת נִפְשָׁה שֶׁאַפָּה רוּחַ.

לְמַדְנוּ, רַב הַמְּנוּנָא הִזְקֵן הֵלֶךְ לְקַפּוּטְקִיָּא. נִכְנַס
 לִפְנֵיהֶם רַב יִיסָא הִזְקֵן. אָמַר לוֹ, בְּמָה
 עֲסַקְתָּם? אֲוִי לוֹ אֲוִי לְנִפְשׁוֹ אִם נִשְׁלָפָה רוּחַ
 טַמְאָה שֶׁנִּמְצְאָת עִמּוֹ וְהוֹרִישׁ אוֹתָהּ לְבָנוֹ. וְזֶהוּ
 שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵין לוֹ חֵלֶק, מִשְׁאִיר לוֹ חֵלֶק
 וּמִשְׁאִיר אוֹתוֹ לְהַשְׁמֵד מִן הָעוֹלָם הַבֶּא. אָמַר לוֹ,
 מִנֵּין לָךְ זֶה? אָמַר לוֹ, כֵּךְ לְמַדְתִּי, שֶׁהִירָשָׁה הָרַעָה
 הַזֶּה יוֹרְשִׁים כָּל בְּנָיו אִם לֹא יִשׁוּבוּ, שֶׁהָרִי אֵין
 דְּבַר הָעוֹמֵד בִּפְנֵי הַתְּשׁוּבָה.

וְאֵנִי כֵּךְ לְמַדְתִּי, שֶׁהָרִי רְפוּאָה זֶה נִתְּנוּ לִי פַעַם
 אַחַת שֶׁהִיִּיתִי רָשׁוּם בְּפָנָי, וַיּוֹם אֶחָד הִיִּיתִי
 הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ וּפְגַשְׁתִּי צַדִּיק אֶחָד, וְעַל יָדוֹ עָבַר

מִמֶּנִּי אוֹתוֹ הָרָשָׁם. אָמַר לוֹ, מַה שְּׁמֶךָ? אָמַר לוֹ,
אֶלְעָזָר, וְקִרְאֵתִי לוֹ אֶלְעָזָר אַחֵר. אָמַר לוֹ, בְּרוּךְ
הַרְחֵמֶן שְׂרָאִיתִי אוֹתְךָ, אֲשֶׁרִי חִלַּקְךָ בְּעוֹלָם הַזֶּה
וּבְעוֹלָם הַבָּא.

וַיֹּאמֶר הַשֶּׁבַע לִי וְגו'. רַבִּי חֲזַקְיָה פָּתַח וַאֲמַר,
(ישעיה סב) נִשְׁבַּע ה' בְּיָמֵינוּ וּבְזִרְעֵנוּ.
נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂיוּצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל
מִהַגְלוֹת שְׁלָהֶם, וְזֶה נִשְׁבַּע לָהֶם שְׁבוּעָה שְׁלֹא
יַעֲזֹב אוֹתָם בְּאֶרֶץ שׁוֹנְאֵיהֶם. וַיֹּאמֶר שְׁלַחֲנִי כִּי
עָלָה הַשָּׁחַר וַיֹּאמֶר לֹא אֶשְׁלַחְךָ כִּי אִם בִּרְכָתָנִי
(בראשית לב). מַה זֶּה בִּרְכָתָנִי? נָתַן לָהֶם גָּלוּת, וְנִשְׁבַּע
לָהֶם שְׂיִצְאוּ מִמֶּנָּה.

שְׁנֵינֵנוּ, עֲתִיד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבַנֵּי יִשְׂרָאֵל
שְׂיִהְיוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד תַּחַת כִּסְאוֹ וַיְהִיו
מַעֲלִים מִכָּל הָעֲלִיּוֹנִים. בְּשִׁבְלֵי זֶה תִּמְצָא וְא"ו
אַרְכָּה. נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשִׁלְמוֹת שֶׁל
שְׂשֵׁה דוּרוֹת, וּבְשִׁבְלֵי שֵׁשׁ וַיִּשְׁתַּחֲוּ יִשְׂרָאֵל עַל
רֹאשׁ הַמָּטָה. הִשְׁתַּחֲוּהוּ יִשְׂרָאֵל שְׂיִבֹּא הַמָּשִׁיחַ
בְּסוֹף הַמִּנְיָן הַזֶּה וְתִשְׁרָה שְׂכִינָה עִמָּם.

וַיְהִי אַחֵר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה
אֲבִיךָ חוֹלָה וְגו'. מִשָּׁנָה, אָמַר רַבִּי

חֲזָקֶיהָ, לֹא בָּא הַכָּתוּב לְהַשְׁמִיעֵנוּ מֶה שֶׁעָשָׂה,
 אֲלֹא בָּא הַכָּתוּב לְהַבִּיא מֶה שֶׁיְהִיָּה בְּסוּף
 הַגָּלוּת כָּל אֵלֶּה לְסוּף הַמִּנִּין שְׁנִמְנָה. רוּצָה
 לומר שֶׁיֵּבֶא הַמְּשִׁיחַ, וְיֹאמַר לוֹ, אָבִיךָ שֶׁבַּשְּׁמַיִם
 מְמַהֵר לְקַבֵּל פָּנֶיךָ הַצּוֹפוֹת לְקֶץ הַמְּשִׁיחַ. יְהִי
 רְצוֹן מֵאֱלֹהֵי הַשְּׁמַיִם שֶׁיֵּשָׂא בָּנָיו שֶׁהִרְבוּ בַּגָּלוּת
 וּמִשְׁנִשְׁכָּחוּ בָּהֶם, שֶׁשָּׁכַח אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ
 הוּא בַּחֲטָאֵיהֶם בְּאַמֶּת.

בְּשִׁבְעָא רַבִּי אָבָא, אָמַר, לֹא לְדָרְשָׁה בְּאִתִּי, חֲשַׁב
 סוּד הַדְּבָר (שם ל) יִסֵּף ה' לִי בֶן אַחֵר, כְּפִי
 שֶׁפִּרְשְׁנוּ לְעִיל. הָרִי שְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּיוֹסֵף, יְהוֹ
 יֹאמַר, הָרִי אָבִיךָ רַבּוֹן הָעוֹלָם שֶׁבָּא לַעֲשׂוֹת טוֹב
 לְבָנָיו שֶׁיֵּצְאוּ מִהַגָּלוּת שְׁלָהֶם, וְאִם אֵינֶךָ רוּצָה
 בְּאַמְתָּךְ, הִרְבוּעַ יְדוּ"ד אֶחָד יַעֲשֶׂה אוֹתָךְ,
 וְיודָעִים שֶׁתָּשׁוּב הַמֶּלֶכָה לְמִקּוּמָהּ.

שְׂאֵבוֹתֵינוּ הֵם מְרַכְּבוֹת שְׁלִמְעָלָה, וַיַּעַל אֱלֹהִים
 מֵעַל אֲבָרָהֶם, הָאֲבוֹת שׁוֹקֵי הָעוֹלָם,
 (מִיכָה ז) תִּתֵּן אֶמֶת לִיעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם. שְׁנֵינוּ
 שֶׁיֵּבֶא הַמְּשִׁיחַ.

רַבִּי יוֹסִי פֶּתַח וְאָמַר, (זְכַרְיָה יד) וְהָיָה יוֹם אֶחָד
 הוּא יִדְעֶה לֵּה' לֹא יוֹם וְלֹא לֵילָה וְהָיָה

לַעֲת עָרַב יִהְיֶה אֹר. רוֹצֶה לוֹמַר, שְׁנֵי מְקָרִים
רָעִים שָׁבָאוּ לְבָנָיו לִהְיוֹת בְּגָלוֹת בְּאֶרֶץ
שׁוֹנְאֵיהֶם, וְלֹא יִסְתַּכֵּל בָּהֶם כָּמָה שָׁנִים רַבּוֹת עַל
חֲטֵאֵיהֶם בְּאֶמֶת, כֵּן יִזְנַח אוֹתָם בְּאֶרֶץ שׁוֹנְאֵיהֶם,
וַיֵּשֶׂא בָנָיו שְׁאֲרֵעוּ לָהֶם הָרָעוֹת הַלָּלוּ, וַיִּנְהִיגֵם
לְאֶרֶץ טוֹבָה כְּפָרוֹשׁ הַכָּתוּב.

וְהָיָה שְׁנֵי גְדוֹלִים רַבִּים מְעֲלִים הָיוּ דוֹפְקִים
תַּחַת כֶּסֶּא הַכְּבוֹד, שְׁאִפּוֹטְרוּפוֹס שֶׁל
יִשְׂרָאֵל מְדָה חֲמִישִׁית, מְשׁוּם הָיוּתָם בְּגָלוֹת כָּל
הַזְּמַן הַזֶּה, וְקָרָה שִׁישְׁכַּח אוֹתָם בְּאֶרֶץ שׁוֹנְאֵיהֶם.

וְהוּא שְׁתֵּי מִדּוֹת בְּשְׁתֵּי חִלְקוֹת. יֵצֵאָה אַחַת
וְדַבְּרָה כְּנֶגֶד רַבּוֹן הָעוֹלָם, וְנָתַן לָהּ רִשׁוּת
לְדַבֵּר כָּל מָה שֶׁתִּרְצֶה, וְרֹאֲתָה בְּיִשְׂרָאֵל מִצַּד אֶחָד
לִגְזֹר עַל יִשְׂרָאֵל שִׁישְׁכַּח מִהַגְלוֹת בְּזָכוֹת
אַבוֹתֵיהֶם, וּמִצַּד אַחֵר רִצָּתָהּ לִגְזֹר עֲלֵיהֶם בְּשִׁבְלִי
חֲטֵאֵיהֶם כְּשֶׁאָמְרוּ עֲלֵיהֶם רָעָה גְדוֹלָה, הָרִי אֶרְבַּע
מִדּוֹת, וְלֹא הָיְתָה בָּהֶם מְדָה חֲמִישִׁית אִפּוֹטְרוּפוֹס
שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְדַבְּרוּ כָל מָה שֶׁרָצוּ.

עַד שֶׁהִגִּיעָה לָהֶם הַמְּדָה הַחֲמִישִׁית, וְהָיָה בְּכֶסֶּא
הַכְּבוֹד מִן הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְאָמְרָה עַל בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל טוֹב, וְלֹא הָיוּ פּוֹחַדוֹת שְׁתֵּי מִדּוֹת

הִרְאִישׁוֹנוֹת לְדַבֵּר לְפָנָיו, בְּזִכּוֹת הַמִּדָּה הַחֲמִישִׁית
שְׁנַמְשָׁלָה לַלֵּילָה, וַיִּצְאָה לְהָאִיר לָהֶם. וְלִכְּן פָּתַח,
וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יוֹדֵעַ לָהּ לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה
וְהָיָה לַעֲת עָרֵב יִהְיֶה אוֹר.

שְׁנִינִי, (בראשית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ
קָרָא לַיְלָה. וְשֵׁם אָמַר וַחֲשָׁךְ עַל פָּנָיו
תְּהוֹם. וְקָשָׁה שְׁלוֹ עַל שְׁלוֹ. בָּא רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי
שְׁמַעוֹן אָבִיו וְאָמַר לוֹ, אָבִי מוֹרִי, מַה זֶה? אָמַר
לוֹ, מִבְּרָאשִׁית עַד ו' דּוֹרוֹת בָּרָא יְדו"ד אֶחָד,
רוֹצֶה לְוֹמַר, ו' שָׁל שְׁמוֹ נָתַן בּוֹ רוּחַ חֲכָמָה. עַד
כָּאן לֹא הָיָה יוֹדֵעַ מַהוּ חֲשָׁךְ. קָם רַבִּי אֶלְעָזָר
וַנִּשָּׁק יְדוֹ שֶׁל אָבִיו.

קָם רַבִּי אָבָא וְשָׂאֵל, מַה זֶה חֲשָׁךְ? סָבְבוּ
הַחֲבֵרִים וְלֹא הִגִּיעוּ לָמָּה שִׁשָּׂאֵל. עָשׂוּ
מַעֲשֶׂה, וְהִגִּיעַ קוֹל מִלְּפָנָיו רַבּוֹן הָעוֹלָם בְּפָסוּק
זֶה, (איוב י') אֶרֶץ עֲפָתָהּ וְגו', צִלְמוֹת וְלֹא סְדָרִים
וְתַפַּע כָּמוֹ אֶפֶל. גִּיהֵנָם מִלְּפָנָיו שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם
הָיָה גָנוּז לְרָשָׁעִים. אוֹי לְרָשָׁעִים שִׁיְהִיו כְּשִׁיעֲשֻׁה
הָאֱלוֹהִים אֶת אֱלֹהֵי, (ישעיה ס) כִּי הִנֵּה הַחֲשָׁךְ יִכְסֶּה
אֶרֶץ וְעֶרְפֹּל לְאֲמִים וְעַלִּיךָ יִזְרַח ה' וּכְבוֹדוֹ עָלֶיךָ
יִרְאֶה. אֲשֶׁרִי חֵלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ

הוא לא ברא להם זה. (תהלים קמד) אֲשֶׁרִי הָעַם
שָׁכְכָה לוֹ אֲשֶׁרִי הָעַם שֶׁה' אֱלֹהָיו.

וַיִּגַּד לִיעֲקֹב וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְנִי יוֹסֵף בָּא אֵלַיךְ. רַבִּי
יוֹסִי אָמַר, מִלֶּאךָ הוּא שֶׁהִיא עֲתִיד לִוְמַר
טוֹב עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּשִׁישׁוּבוֹ לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּכָל צָרָתָם, כְּשִׁיבָא קֶץ הַמְּשִׁיחַ. בְּכָל צָרָה שֶׁתִּבְא
עֲלֵיהֶם יֹאמְרוּ לַמָּדָה: בְּנִיךָ בָּאִים אֵלַיךְ. וַיִּגָּאֻלוּ
הַטּוֹבִים. אֲשֶׁרִי חָלָקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאוּ בְּנֵי
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהֵם כְּמוֹ מִלֶּאכִים. (איוֹב לח)
וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. הוֹי"ה מָה?

בֹּא רֵאָה, מַנִּין שֶׁקָּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לִיעֲקֹב
אַל? אֵתָה בְּעָלְיוֹנִים, וְאֲנִי אֶהְיָ בַּתְּחַתּוֹנִים,
[אֵתָה תִּהְיָ בַּתְּחַתּוֹנִים, וְאֲנִי אֶהְיָ אֱלֹהִים
בְּעָלְיוֹנִים]. מָה זֶה אוֹמֵר? (בראשית יז) וַיַּעַל אֱלֹהִים
מֵעַל אֲבִרְהָם. הָאֲבוֹת הֵם מְרַכְּבוֹת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא. שְׁנִינִי (מִיכָה יז) תִּתֵּן אֱמֶת לִיעֲקֹב חֶסֶד
לְאַבְרָהָם. הֲרִי שְׁתֵּי סְפִירוֹת בְּשְׁתֵּי מְרַכְּבוֹת
גְּדוּלוֹת עָלְיוֹנוֹת.

שְׁלִישִׁי יִצְחָק. מָה זֶה (בראשית לא) וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב
בְּפֶחַד אָבִיו יִצְחָק. וּמִשּׁוֹם פֶּחַד
יִצְחָק שֶׁהִיא סְפִירָה, וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא

כָּסָא כְּבוֹד, מְרַכְכָּה עֲלִיּוֹנָה, וְסִפִּירָה שֶׁל יִצְחָק
היא מַעֲלִיּוֹנִים, מְפַרֶשֶׁת יוֹתֵר מִכָּל הַסִּפִּירוֹת
שֶׁל הָאָבוֹת. זֶהוּ שִׁפְתּוֹב וַיִּשָּׁבַע יַעֲקֹב בְּפֶחַד
אָבִיו יִצְחָק.

רַבִּי אָבָא פָּתַח וְאָמַר, אֱלֹהֵי אַבְרָהָם וְאֱלֹהֵי
נָחוֹר יִשְׁפְּטוּ בֵּינֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְיָהֶם וַיִּשָּׁבַע
יַעֲקֹב בְּפֶחַד אָבִיו יִצְחָק. מִפְּסוֹק זֶה אֵתָּה יָכוֹל
לְדַעַת זֶה.

וַיִּתְחַזֵּק יִשְׂרָאֵל וַיֵּשֶׁב עַל הַמָּטָה. וְסוּד הַפְּתוּב
(דניאל יב) וּבָעֵת הַהִיא יַעֲמֵד מִיכָאֵל הַשָּׁר
הַגָּדוֹל הָעֹמֵד עַל בְּנֵי עַמּוּךְ וְהִיתָה עֵת צָרָה. רַבִּי
שְׁמַעוֹן אָמַר, זֶה גְבוּרַת יָד מִיכָאֵל הַגָּדוֹל, כָּמוֹ
שֶׁהָיָה מִשְׁתַּחֲוֶה לָּהּ מִקֵּדָם לָכֵן. לְמִי הָיָה
מִשְׁתַּחֲוֶה? מִשְׁתַּחֲוֶה לַמָּטָה. הִיתָה הַמָּטָה
פְּתוּחָה פְּנִיָּה. לְמִילָה הָיָה מִשְׁתַּחֲוֶה, שֶׁהָרִי הִיתָה
חֲבִיבָה עָלָיו.

כִּי חָלַל יְהוּדָה קֹדֶשׁ ה' אֲשֶׁר אָהֵב וּבָעַל בַּת אֵל
נָכָר (מלאכי ב). כְּשֶׁהִסְתַּלַּק זִיווּ מִמֶּנּוּ עַל
חֲטָאֵיהֶם, וְלֹא הָיָה לָּהּ לַעֲמֵד לְפָנָיו, וְגִרְשָׁה
הַמִּלְכָּה מִן הַמֶּלֶךְ מִשּׁוּם שֶׁלֹּא יִכָּלֶה לְהִשְׁאִיר
אֶת בְּנֵיהָ בֵּין הָעַמִּים לְהַרְג אוֹתָם, וְהוּא הָיָה

בְּאֶרֶץ הַקְדוּשָׁה, בְּזֶה שִׁיחֵיו עַמִּים נִכְרִים מִן
עַמּוֹ. רוֹצֶה לוֹמַר, הַכְּנִיס שְׂכִינָה בִּינִיָּהם בְּגָלוֹת
וּבְזִמְנָן שְׁלֹא הָיְתָה בְּאֶרֶץ, וְהִיא בְּאֶרֶץ הָעַמִּים
בְּזִיו שֶׁל יִשְׂרָאֵל נִשְׁמְרוּ הָעַמִּים שְׁסָבִיבוּתֵיהֶם.

לְמַדְנֵנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, שְׁנֵי גְדוּלִים הָיוּ תַּחַת
כֶּסֶס הַכְּבוֹד הַקְדוּשׁ, וְהָרִי שְׁמוֹ אֶחָד
מֵהֶם הוּא מָטָה, שֶׁהָיָה שׁוֹרָה בְּאוֹצָר שֶׁל הַהִיכָל.
וְהָרִי אָנוּ בְּגָלוֹת, לֹא נִשְׁאָר בִּינֵינוּ אֲלָא זֶה שֶׁהוּא
מְטַבֵּעַ שָׁלוֹ, וְהוּא חֲתוּם מִשְׁמוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא.

זֶהוּ שְׁכָתוֹב (שְׁמוֹת כג) הִנֵּה אֲנִכִּי שֹׁלַח מִלֶּאךָ לְפָנֶיךָ
לְשִׁמְרֶךָ וְגו'. לֹא לְדַבֵּר כָּךְ, אֲלָא בְּעוֹלָם
הַבָּא, כָּמוֹ שֶׁפִּרְשְׁנוּ בְּמִקְוָמוֹ וְהִיא הַשְּׁמִירָה
בְּדֶרֶךְ, אֲנִי הַשְּׁרִיתִי שְׂכִינָה בִּינֵיכֶם לְשֹׁמֵר אֶתְכֶם
בְּגָלוֹת, וְהִיא שְׁמִירָה אֶתְכֶם עַד שֶׁתָּבִיא אֶתְכֶם
לְאַרְצְכֶם כָּמוֹ שֶׁהֵייתֶם מִקֵּדָם לָזֶה. אֲשֶׁר הִכְנַתִּי –
מוֹשְׁבוֹת מִקֵּדָם לָזֶה.

זוֹ שְׂכִינָה מִן מִטְרֹו"ן, וְגִרְשָׁה הַמֶּלֶכָה מֵהַמֶּלֶךְ
עַד שֶׁתָּשׁוּב לְמִקְוָמָה, וְסוּד – כִּי רַק עוֹג מֶלֶךְ
הַבֶּשֶׁן נִשְׁאָר מִיֵּתֵר הָרַפָּאִים הִנֵּה עֲרָשׁוֹ עֲרָשׁ
בְּרָזֵל הֵלֵךְ הוּא בְּרַבֵּת בְּנֵי עַמּוֹן, כָּמוֹ שֶׁפִּרְשְׁנוּ

בְּמִקּוֹמוֹ. וְהִדְרָךְ, שְׁנַמְשָׁלָה לְגָלוּת, שְׁמַר אוֹתָם
בְּגָלוּת עַל צָרָה שֶׁתֵּבֵא עֲלֵיכֶם, עַד שִׁיבֵא וַיְכַנִּיס
אֶתְכֶם לָאָרֶץ שְׁנִשְׁבַּע לְאַבוֹתֵיכֶם שְׁנִשְׁמְרָה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח וְאָמַר, (רות ג) לִינִי הַלֵּילָה וְהִיא
בְּבִקָּר אִם יִגְאָלְךָ טוֹב יִגְאָל. אָמַר רַבִּי יוֹסִי,
הַשְּׁלִיט רַחֲמִים עַל הַדִּין. (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים
אֶת הָאָדָם כִּי טוֹב. אִדּוּר וְטוֹב שְׁוִים, שֶׁהוּא מְבוֹעֵי
הַנְּחָלִים שִׁיּוּצָא מֵהֶם הֵם וְהַנְּחָל שֶׁבְּעוֹלָם.

שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, פַּעַם אַחַת עָלִיתִי
וַיִּרְדֹּתִי לְהָאִיר בְּמְבוֹעֵי הַנְּחָלִים, וְעָלָה
אַחֲרֵי רַבִּי אַבָּא. אָמַר לִי, בְּמָה עֲסַקְתָּם? אָמַרְתִּי
לוֹ, בַּפִּסּוּק הַזֶּה (קהלת א) שְׁכָל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל
הַיָּם וְהַיָּם אֵינָנו מָלֵא. מִזִּיּוֹ נִבְרָאוּ כָּל הַגְּדוֹלִים
שְׁמֵן הָעוֹלָם, וּמִזִּיּוֹ נּוֹבְעִים כָּל הַנְּחָלִים, הַנְּחָלִים
שֶׁהֵם בַּפִּסּוּק הַזֶּה נִמּוּכִים בְּגָלוּת הַזֹּאת, שֶׁהָרִי
חָשָׁךְ וְאַפְלָה, חֲבַת הָאֵם עָשָׂה לָהֶם, וְאִם לֹא,
הַנְּחָל עוֹשֶׂה לְבָתּוֹ. גְּדָלָה שְׁנִינָה הוּא, הוּא תַּחַת
הַקְּדוּשׁ שֶׁשׁוֹכֵב עַל גְּנֵי הַהִיכָל, שֶׁהָרִי הַשֵּׁר שֶׁל
יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא מְמַנָּה עֲלֵיהֶם, בְּכָל זְמַן שֶׁהִיתָה
הַגְּבִירָה עִם הַמֶּלֶךְ, הִיא יוֹצֵא וּבֹא לַפְּנִיָּהם
מִטַּטְרוּ"ן, וְהוּא מְקַרֵּב עֲבוֹדָתָם לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא כָּאֵשׁ. כָּאֵשׁ הַתְּבַטְלָה הָאֵשׁ וְגָלוּ, הַסֵּתֵלֶק

זיוה, וְהִסְתַּלְקָה הַגְּבִירָה מִן הַמֶּלֶךְ. זֶה לֹא הָיָה
שָׁלֵם עַד שְׂיָבֵא צַד אַחֵר שֶׁלֹּא הָיָה נִמְנָה בַּגְּלוּת.
וְהַשְׁמוּת שֶׁנִּקְרְאִים יָד, הִיא מְבוּעַ לְכָל, וְתִמְצָא
יָד הוֹי"ה, (ישעיה נט) הֵן לֹא קִצְרָה יָד
יְהוָה, שֶׁלֹּא נִזְכָּר יָד אֶלָּא בִשְׁם אֶחָד.

בא רַבִּי אֶלְעָזָר וְשֶׁאֵל לְרַבִּי שִׁמְעוֹן אָבִיו, וּבִכְה
וְאָמַר לוֹ, גִּלָּה לִי זֶה הַסּוּד אָבִי מוֹרִי. אָמַר
לוֹ, בְּזֶה הַפֶּסוּק יִתְגַּלֶּה לָךְ, (שמות יז) כִּי יָד עַל כֶּסֶם
יְהוָה מִלְחָמָה לָהּ. כֶּסֶם מְשׁוּם הוֹי"ה, שׁוֹלֵטִים
רַחֲמִים עַל דִּין. רוּצָה לוֹמַר, יְהִי רָצוֹן שְׁיִהְיֶה
לְעוֹלָם בַּמָּקוֹם הַגְּבוּרָה יָד ה' הַגְּדוּלָּה מִלְחָמָה
שֶׁהִיָּתָה בַּמִּצְרִים, וְאִם לֹא, הָיוּ בְּדִינִים.

וּבְשִׁיבָא הַמְּשִׁיחַ, יָבֵא בְּהִתְחַדְּשׁוֹת בְּיַד גְּדוּלָּה
וְיַעֲרֹךְ קָרֵב בַּעֲמָלֵק. בְּחֻזֵּק יָד הוֹצִיאָהּ
ה' מַמְצְרִים. וּבְשִׁיבָא שֵׁם שֶׁל יָד בְּחֻזֵּק יָד לְבָדוּ,
הוּא בְּזִמְן שִׁיעָרֵךְ קָרֵב בַּעֲמָלֵק, יָבֵא הַמְּשִׁיחַ. רַבִּי
אֶלְעָזָר מְסִיעַ, (זכריה יד) וַיֵּצֵא ה' וְנִלְחַם בַּגּוֹיִם הָהֵם
כְּיוֹם הַלָּחֶמּוֹ כְּיוֹם קָרֵב. כ"ס בְּשָׁבִיל יְהו"ה.

בא רֵאָה, כַּמָּה הִיא יָד הַגְּדוּלָּה שֶׁלֹּא מְגִיעָה לְיָד
הַזֹּה הָעֲלִיוֹנָה, לְאָבוֹת הַגְּדוּלָּה לֹא אֲגָנִים.
וּבְזֹו הַיָּד יֵצֵאוּ מַמְצְרִים מְשׁוּם שְׁמִנְיָנִם שְׁוָה,

מוֹנֶה י' לִי, ד' לְד', שְׁוִים זֶה לָזֶה, שֵׁם שֶׁל הַיָּד
הַגְּדוֹלָה שֶׁיֵּצֵא מֵהֶם שְׁוִים בְּאוֹתִיּוֹתֵיהֶם, שְׁמַנִּינִם
כְּמַנִּינִם, שֶׁקִּבְּלָה שְׁתֵּי יָדִים, שְׁתֵּים.

כִּיצַד לֹא נִמְנְעוּ זֶה מִזֶּה, וְלֹא שְׁוִים? נִתְבָּאָר
שְׁנֵי אֵלֶּה שְׁבֹאוֹתִיּוֹתֵיהֶם יָד הֵם שְׁוִים
בְּעֵינַיִן, שְׁנַיִם לֹא בְּעֵינֵיהֶם מִתְבָּאָר. מֵאלוֹ נִבְרָאוּ
שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְשַׁעֲמָהֶם. וְאלוֹ סְפִירָה רִאשׁוֹנָה,
שֶׁהִיא כֶּתֶר עֲלִיּוֹן. (משלי טו) בְּכָל מָקוֹם עֵינֵי ה'
צְפוּת רָעִים וְטוֹבִים. הֵן מְסִיעוֹת לְשֵׁם אֶחָד
אוֹת ו' שֶׁעָשָׂה כְּמָה אוֹתוֹת בָּאָרֶץ מִצְרַיִם. (ראה

ציור למעלה)

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל יוֹסֵף אֵל שְׁדֵי נִרְאָה אֵלַי בְּלוֹז
בָּאָרֶץ כְּנָעַן. רַבִּי אֲבָא אָמַר, לֹז זֶה
יְרוּשָׁלַיִם הָעֲלִיּוֹנָה, שֶׁשׁוּרָה שְׂכִינָה בְּתוֹכָהּ. אָמַר
יַעֲקֹב הָעֲלִיּוֹן לְמִטָּה, תֵּן לִי בִרְכָה שֶׁהוּא רוֹצֵה,
לְהִרְבּוֹת אֶתְכֶם אֲנִי, וְלָתֵת אֶת הָאָרֶץ לְבְנֵיכֶם. לֹז
זֶה יְרוּשָׁלַיִם הָעֲלִיּוֹנָה, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, נָתַן
הַשֵּׁר שֶׁהָיוּ בִרְכָה זֶה עַל יָדוֹ בָּאָרֶץ הַקָּדֵשׁ, אֲבָל
מִחוּץ לָאָרֶץ אַחֲרֵת לֹא תִהְיֶה בִרְכָה.

רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (משלי כז) מְבָרֵךְ רֵעֵהוּ
בְּקוֹל גָּדוֹל בִּבְקָר הַשָּׂכִים קָלָלָה תַחֲשֹׁב לוֹ.

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרָא לְיִשְׂרָאֵל אֲחִים וְרַעִים.
אֵיזוֹ בְּרָכָה נָתַן לָהֶם? שִׁיְהִיו עִם זֶה טָהוֹר תַּחַת
יָדוֹ, וְלִהְיוֹת עֲלֵיהֶם שׁוֹמֵר.

אַשְׁרֵי חָלְקוֹ שֶׁל הָעַם הַטָּהוֹר הַזֶּה שֶׁהוּא
עֲלֵיהֶם, שֶׁנִּקְרָאִים בְּעֲלִיוֹנִים בָּנִים
חֲבִיבִים יוֹתֵר מִהָעֲלִיוֹנִים. כָּתוּב (דברים יד)
אַתֶּם לֵה', מֵהוּ הַכֹּל בְּשָׁבִיל זֶה. מֶה הוּא? בְּשָׁבִיל
שֶׁהַשֵּׁתֵּלֶם הַשֵּׁם בַּחוּתָם שְׁלָהֶם, שֶׁהֵם מְהוּלִים.
בָּא רֵאָה, בְּפָנֵי הָאָדָם שְׁמוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וְחָסֵר יו"ד מִמֶּנּוּ וְלֹא נִתְקַן. **בָּא**
אַבְרָהָם וְחָבַב אֶת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאָמַר לוֹ,
בֶּן יִתְקַן הַשֵּׁם, וְנִמּוּל, וְנִתְקַן הַשֵּׁם בִּיּו"ד שֶׁל
הַמִּלָּה. בְּפָנֵי הָאָדָם שִׁי"ן שֶׁל שְׁד"י וְד', חָסֵר
יו"ד, נִתְקַן בִּיּו"ד שֶׁל הַמִּלָּה, וְאִזּוֹ נִקְרָאוּ בָּנִים
לֵה', בָּנִים קְדוּשִׁים.

וּבְשִׁמְטָמָאִים אֶת אוֹת הַבְּרִית הַקְדוּשָׁה
וּמִכְנִיסוֹ לְרִשׁוֹת אַחֲרָת, עוֹלָה
מִמֶּנּוּ קִדְשַׁת הַחוּתָם, וְהוּא כְּמוֹ שֶׁהַחֲרִיב עוֹלָם,
וְטֵמֵא אֶת הַחוּתָם שֶׁנִּתְקַן בּוֹ שְׁמוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וְהָרִי הוּא הַחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם.

רַבִּי אָבָא הָיָה הוֹלֵךְ מִקְפּוֹטְקִיָּא, וְהָיָה עִמּוֹ רַבִּי
יוֹסִי. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, רָאוּ אִישׁ אֶחָד

שְׁהִיָּה בָּא וְרָשָׁם אֶחָד בְּפָנָיו. אָבֵל אוֹי לָהֶם
לְרָשָׁעִים שְׁיִמּוֹתוֹ בְּלִי תְּשׁוּבָה, שְׁלֹא יִזְוֶה מִמֶּנּוּ
הָרָשָׁם לֹא בַּעֲוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בַּעֲוֹלָם הַבָּא.

וַיֹּאמֶר אֵלֵי הַנָּנִי מִפְּרֹךְ וְהִרְבִּיתִּךְ. רַבִּי אַבָּא פָּתַח
וַאֲמַר, פָּסוּק זֶה (ישעיה כט) לֹא עָתִידָה יְבוּשׁ
יַעֲקֹב וְלֹא עָתִידָה פָּנָיו יִחְוָרוּ, וְכִי אִישׁ שְׂאוֹמֵר טוֹב
לְבֶן אָדָם כְּמוֹתוֹ, אִם לֹא יִשְׁלִים מֶה שְׂאֹמֵר, פָּנָיו
מִתְבַּיְשׁוֹת, עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה מִהָעֲלִיּוֹנִים לְבָנֵי
אָדָם, שְׂאֵם לֹא מִבִּיא כָּל טוֹב שְׂאֹמֵר עַל בָּנָיו,
פָּנָיו מִתְבַּיְשׁוֹת.

אָמַר לוֹ הַקְדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲנִי יִשְׂרָאֵל הָעֲלִיּוֹן
שְׂאֲנִי מִרְבֶּךְ וּמִגְדֻלָּה, הַבְּרָכָה הַזֹּאת שֶׁנִּתֵּן
לִי, וְאַתָּן אֶרֶץ זֹאת לְבָנֵיכֶם לֹא הִיְתָה בְּאֶרֶץ, לֹא
הָיָה עַמָּם כְּשִׁיבָא קֶץ הַמָּשִׁיחַ וַיִּתֵּקֶן. אָמַר הַקְדּוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, לֹא עָתִידָה יְבוּשׁ יַעֲקֹב – כָּעֵת (לא) פָּנֵי
יַעֲקֹב שְׁלֹמֶעֱלָה לֹא מִתְבַּיְשִׁים מִשְׂאֹמֵר לָהֶם אֶתֶּן,
הָרִי עַד עַכְשָׁיו לֹא הָיוּ בִידּוֹ, וְהָיוּ פָנִים מִתְבַּיְשׁוֹת.
כָּעֵת שְׁלוֹ מִסְתַּיֵּעַ מִלְּפָנֵי רַבּוֹן הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ.

כְּמוֹ שְׂאֹמְרֵנוּ, נִלְחָמִים בַּעֲמָלֵק כְּשִׁישְׁתַּלֵּם הַקֶּץ,
וְלֹא יִהְיֶה אֵלָּא בְּחֻזַּק יָד, כְּמוֹ שֶׁהִיְתָה בְּיוֹם
קָרֵב, וַיֵּצֵא ה' וְנִלְחַם בַּגּוֹיִם הָהֵם, שְׁלוֹ וְלֹא אַחֵר.

וַעֲתָה שְׁנֵי בְנֵי הַנּוֹלָדִים לָךְ – זֶה יִשְׂרָאֵל
שְׁלֹמֹמָה שְׁמֻקֹּמָם בְּגָלוֹת, בְּנֵי שֶׁל
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁנוּלְדוּ בֵּין הָעַמִּים. לְמַדְנוּ,
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, יִשְׂרָאֵל, כְּשִׁיחֵיו בְּאַרְץ הַקְדוּשָׁה
שֶׁל יִשְׂרָאֵל דְּרִים בְּאַרְץ, כְּשִׁיבֵא הַמְּשִׁיחַ יֵהִיו עִם
אַחֵיהֶם שִׁילּוּ אַחֲרֵיהֶם, שֶׁלֹּא נִקְרָא גָלוּת אֲלֹא
לְמִי שֶׁהוּא דָר בְּאַרְץ נִכְרִיָּה, הֵם נִקְרָאִים גּוֹלִים.
וְזִכְרָתִי אֶת בְּרִית יַעֲקֹב (ויקרא כו), וְאִ"ו יִתְּרָה.
תָּבֹא וְאִ"ו שֶׁהִסְתַּלַּקָּה כְּשֶׁחָרַב הַבַּיִת,
וְתִהְיֶה סִיוַע לַיעֲקֹב כְּשֶׁזֶה יֵהִי, וְיִהְיֶה לְבֵן קְדוֹשׁ
אַרְץ יִרְשֶׁת עוֹלָם, וְיִהְיוּ בְנֵי בְּאַרְצָם, שֶׁגָּרוּ בָּהּ
מִקֵּדָם לָזֶה בְּאַרְצָם. אֲשֶׁרִי חֻלְקָם.

כַּעַת בָּנִים, שֶׁקָּרָה לָהֶם [תִּהְיוּ הוֹלְכִים גְּדוֹלִים]
שֶׁהִגְלוּ לַחוּץ לְאַרְץ וְנִשְׁכָּחוּ, וְהִתְרַבּוּ,
וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב הָעֲלִיזוּן לַתַּחְתּוֹן: בָּנִים שֶׁלָּךְ שֶׁהֵם
בְּחוּץ לְאַרְץ שְׁנוּלְדוּ בְּגָלוּת בְּכָל אֶרֶץ וְאַרְץ, עַד
שֶׁאֲנִי אֶכְנֵס לְמִצְרַיִם וְאֶעֱשֶׂה בָּהֶם דִּין עַל
חֲטֵאֵיהֶם, אֵינִי מַעֲלָה אֶת בְּנֵיךְ שֶׁנִּבְרְאוּ בְּגָלוּת
בְּחוּץ לְאַרְץ בְּאַרְץ רְחוֹקָה, וְאַף עַל גַּב שֶׁהֵם
רַבִּים וְנִשְׁכָּחוּ הֵם שְׁלִי, כְּשֶׁרָאִיתִי גָלוּת זֶה שֶׁלָּהֶם
וְרִפָּאתִי אֶת כָּאֲבִיכֶם וְשִׁמְעַתִּי אֶת קוֹלָם. רְאוּבֵן –
(בראשית כט) כִּי רָאָה ה' אֶת עֲנָנִי. שִׁמְעוֹן – כִּי שָׁמַע

ה' כִּי שְׁנוּאָה אָנֹכִי. וְחֻשְׁבֶּת בְּלִבְךָ כְּאֵלוֹ יִהְיוּ
לְפָנַי הֵם, וּמִשְׁנָשׁוּב מִמְצָרִים מְלַעֲשׂוֹת דִּין, נַעֲלָה
אוֹתָם מֵאָרֶץ גְּלוּתָם.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, מִכָּאן (ישעיה סו) וַהֲבִיאוּ אֶת כָּל
אֲחֵיכֶם מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְחָה לָּהּ. רוּצָה
לוֹמַר, כְּשִׁיחֶיָּה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּדִין בְּמִצְרִים,
בְּאוֹתוֹ זְמַן יָבִיאוּ כָּל הָעַמִּים מִנְחָה כְּשִׁישְׁמְעוּ
שְׁמוּעָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הֵינּוּ (שם ב) וְנִגְהָרוּ
אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם.

סדר הלימוד ליום ט כסלו [יום 68 בשנה]

שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, עֲתִיד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לַעֲשׂוֹת לְכָל צַדִּיק וְצַדִּיק חֲפָה
בִּירוּשָׁלַיִם, (ירמיה טז) קוֹל שָׁשׂוֹן וְקוֹל שִׁמְחָה קוֹל
חֲתָן וְקוֹל כְּלָה, כְּשֶׁתָּשׁוּב הַמֶּלֶכָה לַמֶּלֶךְ וַיַּעֲשֶׂה
לָּהּ אֲרוֹסִין. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (שיר ג) צִאֲיָנָה וּרְאִינָה וְגו' –
בְּיוֹם חֲתָנָתוֹ וּבְיוֹם שִׁמְחַת לְבוֹ. בְּיוֹם חֲתָנָתוֹ – זֶה
מִתֵּן תּוֹרָה. וּבְיוֹם שִׁמְחַת לְבוֹ – זֶה בְּנִין בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ, שְׂיִבְנָה בְּמִהְרָה בְּיָמֵינוּ.

וּמוֹלָדֶתָּךְ אֲשֶׁר הוֹלֵדְתָּ אַחֲרֵיהֶם לָךְ יִהְיוּ, זֶה
יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, לְאַבּוֹת שֶׁהֵם

מִרְכָּבוֹת יִהְיוּ שְׁמוֹתֵיהֶם בְּסוּד שְׁנוּלָדוֹ לְאַחַר מִכָּן,
עַל שֵׁם שְׁאַחִיָּהֶם יִהְיוּ מְקַרִּיבִים בִּירְשָׁה שְׁלָהֶם.
לְמִדְּנֹו, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וּמִלְדָּתָךְ – זֶה
יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מָטָה, (ויקרא יח) מוֹלֶדֶת
בֵּית, בְּפִרְשַׁת עֲרִיּוֹת. יְרוּשָׁלַיִם לְמָטָה. גְּבָרִים
שְׁנוּלָדוֹ זֶה יְרוּשָׁלַיִם. אַחֵר זֶה שִׁישׁוּבּוֹ הָעוֹלָם
לְרַבּוֹן הַשָּׁמַיִם בִּירוּשָׁלַיִם, כְּשֶׁהִתְגַּדְּרוּ לֹא נִקְרְאוּ
אֲלָא עַל שְׁמָם, שֶׁהוּא בֶּן יִשְׂרָאֵל, וְלֹא יִקְרְאוּ כְּמוֹ
שְׁאַבוֹתֵיהֶם, גֵּר מִקְפוּטִּיקָא, אֲלָא בְּזֵה יִשְׂרָאֵל.
לָךְ יִהְיוּ – צָרִיךְ לוֹמַר עַל שֵׁם יִשְׂרָאֵל הֵם
יִקְרְאוּ, עַל שֵׁם אֲחִיָּהֶם יִקְרְאוּ בְּנִחְלָתָם,
וּכְשִׁישׁוּבּוֹ לֹא יִקְבְּלוּ יִרְשָׁה אֱלֹו עִם יִשְׂרָאֵל
בְּאַרְץ, וַיִּטַּל כָּל שִׁבְט וְשִׁבְט אֶת שְׁלוֹ, וְהֶאֱנָשִׁים
מִמֶּנּוּ, כָּל אֶחָד לְפִי מִנְיָנוֹ.

וְאַנִּי בְּבֹאִי מִפֶּדֶן מֵתָה עָלִי רַחֵל בְּדֶרֶךְ וְגו'. רַבִּי
אָבָא פָתַח, (ירמיה לא) כֹּה אָמַר ה' קוֹל בְּרָמָה
נִשְׁמָע וְגו'. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? כֹּה אָמַר ה' מְנַעֲי
קוֹלְךָ מִכְּבִי וְעֵינֶיךָ מִדְּמָעָה כִּי יֵשׁ שָׂכָר לִפְעֻלָּתְךָ
וְגו' וְשָׁבוּ בָנִים לְגְבוּלָם. לֹא אָמַר וַיִּשׁוּבּוּ, אֲלָא
וְשָׁבוּ, כְּכָר שָׁבוּ.

בֹּא רֵאֵה, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּשַׁעָה שִׁיְהִיָּה דִין עַל
הָהָר, תִּתַּעֲטֵר הַגְּבִירָה עַל הָהָר, וְהִיא סְבוּרָה

שְׁבִנְיָהֶם אוֹבְדִים בְּדִין, וְסוֹד – (ישעיה נד) רָנִי עֲקָרָה
 לֹא יִלְדָּה פֶּצְחִי רָנָה וְצִהְלִי וְגו'. לְמַדְנוּ, רַבִּים
 יִהְיוּ בְנֵי הַכֶּסֶּא מְשֻׁלָּה, זֶהוּ שְׁפָתוֹב כִּי רַבִּים בְּנֵי
 שׁוּמְמָה מִבְּנֵי בְּעוּלָה. תָּשׁוּב הַגְּבִירָה לְבַעֲלָה,
 (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשְׁמוֹ אֶחָד.

מִקֶּדֶם לָכֵן תֹּאמַר הַגְּבִירָה לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 אֵיפֹה הַבָּנִים שְׁלִי? הוּא יֹאמַר לָהּ, הֵם
 בְּדִין. הִיא תַחֲשַׁב שֶׁהֵם אוֹבְדִים בְּדִין, וּבּוֹכָה עַל
 הַדִּין שֶׁל בְּנֵיהָ, כִּי הָרִי הִרְבָּה יֵשׁ לָךְ לְקַחַת מִמֶּנִּי
 בְּשֻׁלָּהֶם, שֶׁהִיתָה עִמָּם, וְהָרִי שָׁבוּ מֵאֶרֶץ אוֹיֵב.
 וְכִי לֹא הָיָה יוֹדֵעַ שְׁאִמּוֹ מִתָּה? שֶׁם הָיָה עִמָּה
 כְּשִׁמְתָהּ. אָלֹא יֹאמַר יִשְׂרָאֵל הָעֲלִיוֹן,
 כְּשִׁתְּבֹא גְּאֻלַּת יִשְׂרָאֵל, תִּתְּעוֹרֵר הַגְּבִירָה,
 וְתִתְּעוֹרֵר כִּנְסַת יִשְׂרָאֵל וְתַעֲרֹךְ קָרֵב עִם הָעַמִּים,
 וְיָמוּתוּ מֵהֶם, וְיִתְקַרְבוּ כְּמַעֲט לְבֹא אֶרֶצָה. יֹאמַר
 לָהּ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּשֶׁהִיא בּוֹכָה: אֵל תִּפְחָדִי,
 יֵשׁ שָׂכָר לְבָנִים שְׁמִתּוּ עַל שָׁמַי, הָאֲחֵרִים הָרִי
 שָׁבוּ, אֵלּוּ יִשׁוּבוּ לְתַחֲתֵית הַמַּיִתִּים.

מִתָּה עָלֵי רַחֵל. מִתָּה עַל יַחּוּד שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא. וְלָכֵן נֹאמַר בְּעוֹד כְּבֵרַת אֶרֶץ
 לְבֹא, שְׁמִתּוּ עַל יַחּוּד שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מִחוּץ לָאֶרֶץ, בְּאֶרֶץ זֹו לֹא יָמוּת אֶחָד מֵהֶם.

שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי אַבָּא, עֲתִידִים יִשְׂרָאֵל לַעֲרֹב
 קָרֵב בְּדֶרֶךְ אַפָּרַת וַיָּמוּתוּ מֵהֶם עִם
 רַב, וְאַחֵר כֶּף יִקּוּמוּ בְּתַחֲתֵת הַמַּתִּים. יוֹתֵר
 שְׁלִטוֹן יִהְיֶה לָּהֶם שְׁמִתּוֹ בְּדֶרֶךְ זֶה מִכָּל שְׁהִיָּה
 לַפְּנִיָּהִם בִּירוּשָׁלַיִם.

וְלָמָּה נִקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל מָקוֹם זֶה
 לָחֶם? מִשּׁוּם שֶׁהוּא מִשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא שָׁבוּ, שְׁיָמוּתוֹ שֵׁם עַל שְׁמוֹ י"ד, שְׁיָמוּתוֹ שֵׁם
 עַל שְׁמוֹ י"ה, לָחֶם בְּגָלוּת, בְּשָׁבִיל שֶׁהוּא מִשְׁמוֹ
 שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף וַיֹּאמֶר מִי אַלֶּה. רַבִּי
 אַבָּא פָּתַח, (ישעיה מט) וְאָמַרְתָּ בְּלִבְכֶּךָ מִי יֵלֵד
 לִי אֶת אֱלֹהֵי. מָה רָצָה בָּזֶה? יִשְׂרָאֵל שְׁלֵמֻטָּה רָאָה
 שְׁיָבֹאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לַפָּנִי, כְּשִׁיבָאוּ (שם יא) מֵעִילָם
 וּמִשְׁנַעַר וּמִחֻמַּת וּמֵאֵיִי הַיָּם, וַיִּתְּכַנְסוּ כָּלֶם וַיְהִיו
 רַבִּים, תֹּאמַר הַשְׁכִּינָה: מֵאִיפָּה כָּל אֱלֹהֵי, וְאֵין
 בָּהֶם פְּסוּל מִבְּנֵי נִכְרִים? יֹאמְרוּ לוֹ, אֲנַחְנוּ כָּלֵנוּ
 מִבְּנֵיךְ וְאֵין בָּנוּ נִכְרִי עִמָּנוּ, שְׁיִפְרְדּוּ זֶה מִזֶּה
 וַיִּכְרוּת אוֹתָם כְּאַחַד, וַיִּתְּגַדְּרוּ, וַיֵּשׁוּבוּ גֵרִים עִם
 יִשְׂרָאֵל וַיְהִיו כְּאַחַד.

שְׁנִינּוּ, קָשִׁים גֵּרִים לְיִשְׂרָאֵל כְּסַפְּחַת בְּעוֹר הַחִי,
 לְאַרְצָם. כְּתוּב (שם יד) כִּי יִרְחַם ה' אֶת

יַעֲקֹב וּבָחַר עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל [וְגו'] וְנָלוּהָ הַגֵּר
עֲלֵיהֶם וְנִסְפְּחוּ עַל בֵּית יַעֲקֹב. כְּשִׁישׁוּבוֹ לְאֶרֶץ
הַבָּנִים וְתִהְיֶה בִּינֵיהֶם אֲהָבָה, יִהְיֶה ה' אֶחָד
וְשִׁמוֹ אֶחָד, יִתְלוּ גֵרִים עִם יִשְׂרָאֵל וְיִהְיוּ לָהֶם
כְּסִפְחַת בְּבָשָׂרם.

וְכָל כֶּף לָמָּה? בֹּא שְׁמַע, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, עַל
תְּחוּמֵי הָאָרֶץ שְׁלָכָל אֶחָד יִהְיֶה רָצוֹן לְדוֹר
בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְיִתְּרָאוּ הַדִּירִים כְּתוֹב (שם נד)
וְיִתְּדִתֶּךָ חִזְקִי. רוֹצֶה לוֹמַר, הִיתְּדוֹת שְׁהִיו עִמָּךְ
מִהֶתְחַלָּה, חִזְקִי אוֹתָם, וְעֶזֶר לָהֶם יוֹתֵר מִשָּׂאָר
הָעַמִּים כְּבִיכּוֹל, שְׂאֵתָה הִסְתַּכַּלְתָּ לְחִזֵּק אוֹתָם
בְּכָל הָעַמִּים הָאֲחֵרִים, וְיִהְיוּ רַבִּים.

וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אָבִיו בְּנֵי הֵם אֲשֶׁר נָתַן לִי
אֱלֹהִים בָּזָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן שָׁנָה, מִכָּאֵן
(דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מֹשֶׁה לְפָנַי בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל. יֹאמַר יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, כְּשִׁישְׂרָאֵל עֲלֵיהֶם
מִלְּמַעְלָה, בְּנֵי הֵם, שְׁנַתֵּן לִי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
תּוֹרָה, כִּמָּה שְׁדַתָּם וּמְנַהֲגֵיהֶם אֲמַתִּיִּים בְּהִנָּהגוֹת
הַתּוֹרָה [שְׁנַתִּית לָהֶם].

בֹּא רֵאָה, כְּשִׁיְהִיו יִשְׂרָאֵל תַּחַת כְּנָפֵי הַשְּׂכִינָה,
[הַתּוֹרָה] שְׁלָהֶם נִקְרָאת זֶה, זֶהוּ שְׂכָתוֹב (שמות

טו) זֶה אֵלֵי וְאֲנוּהוּ. וּבְכָל זְמַן שֶׁלֹּא הָיָה דָּוִד
מְדַבֵּר תַּחַת כְּנָפֵי הַשְּׂכִינָה דְּבַר זֶה, אֶלֶּא מִתְנַבֵּא
מֶה שִׁיְהִיָּה, נִקְרָאת זֹאת.

רב נחמן אמר מכאן, (תהלים כז) אִם תַּחֲנֶה עָלַי
מַחֲנֶה לֹא יִירָא לְבִי וְגו' בְּזֹאת אֲנִי בּוֹטָח,
זֹאת – זו תורה תהיה לְכַשֵּׁיבֹא הַמְּשִׁיחַ, וְלִכְן (שיר
ב) וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ. לָמָּה נִמְשְׁלָה
הַתּוֹרָה לְגוֹזֵל? מֶה גּוֹזֵל קוֹלוֹ עָרֵב – אֵף דְּבָרֵי
הַתּוֹרָה קוֹלָם עָרֵב, וְהַקּוֹל הַזֶּה יִהְיֶה כְּשִׁיבֹא
הַמְּשִׁיחַ לְיוֹם הַדִּין.

לְמַדְנֵנוּ, הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בְּאַרְץ עֵת הַזְּמִיר הַגִּיעַ
וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ. הַנִּצָּנִים –
אֵלּוּ הָאֲבוֹת שֶׁל הַמֶּרְכָּבָה שְׁמֵן הָעוֹלָם הֵם יִקְוֶמוּ
וַיִּתְּרָאוּ. עֵת הַזְּמִיר הַגִּיעַ – הַתְּשַׁבְּחוֹת שִׁישְׁבְּחוּ
הַלְוִיִּם כְּשִׁישְׁבוּ לַעֲבוֹדָתָם כְּבַתְחִלָּה. וְקוֹל הַתּוֹר
– אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בְּזֶה, דְּבָרֵי תּוֹרָה שֶׁהֵם
עָרֵבִים כְּקוֹל הַתּוֹר הַזֶּה, ז"ה וְזֹאת תּוֹר שְׁוִיִּם.

מֶה רוּצָה לוֹמַר? וְסוּד הַדְּבָר – בְּזְמַן שֶׁלֹּא תִהְיֶה
תַּחַת כְּנָפֵי הַשְּׂכִינָה, א' שֶׁל זֹאת יוֹרֵד, וְהוּא
מִתַּחַת לְכָל, וְעוֹלָה ה' שֶׁל זֶה אֶל וְאֲנוּהוּ מִשְׁחָרֵב
הַבֵּית, שֶׁה"א לֹא יִכָּלֶה לְדוֹר וְלָהִיּוֹת בֵּין עַמִּים

נְכָרִים, שֶׁהָא קְדוּשָׁה חֲתוּכָה מִן הַשֵּׁם. הָא אֵלֶּיךָ: הָא עֲדִיפָה בְּקִדְשָׁה, א' עֲדִיפָה לְאוֹתִיּוֹת. כְּשִׁישׁוּבוֹ יִשְׂרָאֵל לְאַרְצָם, הָא קְדוּשָׁה שְׁהִיא חֲתוּכָה מִן הַשֵּׁם שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, תָּשׁוּב בָּזָה וַיֵּצֵא מִנִּין מִתְקֵן.

רַבִּי אַבָּא פִּתַּח וְאָמַר, (ישעיה מ) **מִי מֵדַד בְּשַׁעֲלוֹ מִים וְשָׁמַיִם בְּזֶרֶת תִּכְּן.** זֶה תוֹר, שְׁוִין כְּבִיכּוֹל ז' לָר', ר' לְת', ו' לָה', זֶרֶת שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת שְׁבָעִים שָׁנִים. מִכָּאן מִן הַשָּׁמַיִם וְעַד הָאָרֶץ, כִּיצַד? תו"ר, זֶרֶת ו"ה ה"ו תר"ז. הַקְּדָמָה ה' לו' וְהַקְּדָמָה ו' לְת', ת' לָר', ר' לְז', (שמות כח) רְבֹועַ יִהְיֶה כְּפוּל זֶרֶת אָרְכוֹ וְזֶרֶת רַחְבּוֹ כְּפוּל.

וַיֹּאמֶר קָחֶם נָא אֵלַי וְאַבְרָכֶם. יֹאמַר, מִשְׁהִיוּ מִתַּעֲסָקִים בְּדִבְרֵי תוֹרָה וְהִיתָה מִדָּה זוֹ בֵּין חֲכָמִיָּהֶם, אַבְרָךְ אוֹתָם, וְהַסּוֹד – (בראשית לב) וַיֹּאמֶר אֵלָיו מָה שְּׁמֶךָ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב. וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶה תִּשְׁאַל לְשָׁמִי. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב, מִנֵּין זֶה לְמִנֵּין הָרָאשׁוֹן שְׁלִפְנִיּוֹ, כָּמוֹ שֶׁפִּרְשְׁנוּ בְּמִקּוּמוֹ.

וְסוֹד אַחֵר – וַיִּשְׁאַל יַעֲקֹב וַגּו', וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶה תִּשְׁאַל לְשָׁמִי וַיַּבְרָךְ אֹתוֹ שֵׁם. זֶה לֹא עֲתִיד,

אֶלָּא בְּזִכּוּתוֹ שֶׁל זֶה לְבָרַךְ אוֹתָם. וְסוּד גְּדוֹל שְׁנֵי
בְּמָקוֹם שֶׁל הַפְּסוּק הַזֶּה, אֲבָל לֹא בְּאֵתִי לְפָנֶיךָ
אֶלָּא לְהַשְׁמִיעַ פְּסוּק זֶה שְׁאֻמְרֵתִי מִלְּפָנֶי שְׁאֻמְרֵתִי
לְךָ שֶׁהַתּוֹרָה נִקְרְאת זֶה. כְּתוּב (שׁוֹפְטִים ה) זֶה סִינִי
מִפְּנֵי ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁנִּתְּנָה תּוֹרָה עַל יְדֵי
מֹשֶׁה, (שְׁמוֹת לב) כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ, (שְׁמוֹת טו) זֶה אֵלֵי
וְאַנְוֵהוּ. הַתּוֹרָה הִיְתָה יוֹרֶדֶת מִלְּפָנֶי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.

וַעֲיֵנִי יִשְׂרָאֵל כְּבָדוֹ מִזֶּקֶן וְגו'. וְלָכֵן אֵינֶךָ מוֹצֵא
כְּמוֹתוֹ, וְכִשְׁיֵהִיו בְּגִלּוֹת כָּל זְמַן הַחֲרָבָן
הַזֶּה, יִזְדַּקְנוּ, וְלֹא יוּכְלוּ לִרְאוֹת פָּנֶי שְׁכִינָה עַד
שֶׁתָּבֹא בָהֶם רוּחַ אַחֲרֵת.

מִקְדָּם לָכֵן נִטְמָאוּ בְּאַרְץ הָעַמִּים וְלֹא הָיוּ בְּדַרְכֵי
הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁהָיוּ צָרִיכִים לָלֶכֶת, וַיֵּשְׁבוּ
זְמַן רַב בֵּין נִכְרִים דוֹר אַחֲרֵי דוֹר וְלָמְדוּ
מִדְּרָכֵיהֶם. כְּשֶׁיֵּשׁוּבוּ פָּנֵי הַשְּׁכִינָה לְאַרְצָם,
בְּתַחֲלָה לֹא יוּכְלוּ לִרְאוֹת פָּנֵי שְׁכִינָה עַד שֶׁיִּתֵּן
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוּחוֹ לָהֶם.

רַבִּי חֲזִיא פָּתַח, (יחזקאל לו) וְאֵת רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם.
וְאַחֲרַי כֶּךָ, וְעָשִׂיתִי אֵת אֲשֶׁר בְּחָקִי תֵּלְכוּ
וּמִשְׁפָּטֵי תִשְׁמְרוּ וְעָשִׂיתֶם. מֵאַחֲרֵי שֶׁיִּתֵּן רוּחוֹת
בְּכֶם וְגַם קִדְשָׁה, בְּדַרְכֵי תֵּלְכוּ וְתַתְּהַלְכוּ.

לא יוכל לראות. רבי אבא פתח ואמר, (משלי יז)
באור פני מלך חיים ורצונו כעב מלקוש.
כשיקבלו פני שכינתו של הקדוש ברוך הוא,
ויתעסקו באותן מרכבות שמהן חיות העולם.

בא ראה, לא תמצא בפסוקים הללו כלם לשון
אלא לאנשים, (תהלים עא) גם לשוני כל היום
תהגה צדקתך. ולא תמצא בפסוקים הללו
בקדוש ברוך הוא, ומשום כך ישובו לארצם ויתן
בהם הקדוש ברוך הוא רוח חכמה, לשונם תהיה
תמיד. (עד כאן אינו מן הזהר)

ויחי יעקב וגו'. רבי חייא פתח ואמר, (ישעיה ס)
ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ וגו'.
אשריהם ישראל יותר מכל אמות עובדי עבודת
כוכבים ומזלות, שהקדוש ברוך הוא קרא אותם
צדיקים להוריש להם ירשת עולמים בעולם
הבא, להתענג באותו עולם, כמו שכתוב (ישעיה נח)
אז תתענג על ה'. מה הטעם? בגלל שנדבקים
בגוף של המלך, שכתוב (דברים ד) ואתם הדבקים
בה' אלהיכם חיים כלכם היום.

רבי יצחק פתח ואמר, ועמך כלם צדיקים
לעולם יירשו ארץ, פסוק זה הוא סוד

עֲלִיּוֹן בֵּין קוֹצְרֵי הַשָּׂדֶה, שֶׁהָרִי בְּסוּד הָאֲגָדָה שָׁנָה
 רַבִּי שִׁמְעוֹן שִׁירְשֵׁת הִירְשָׁה הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁל אוֹתָהּ
 אֶרֶץ, אֵין מִי שִׁיּוּרֵשׁ אוֹתוֹ פֶּרֶט לְאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא
 צַדִּיק. [שֶׁל הָאֶרֶץ הַזֹּאת, וְאֵין מִי שִׁיּוּרֵשׁ אוֹתָהּ
 פֶּרֶט לְאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק, שֶׁהָרִי הַצַּדִּיק יוֹרֵשׁ אֶת
 הַגְּבִירָה וְדַאי] שֶׁהָרִי הַגְּבִירָה נִדְבָקֶת בּוֹ
 לְהִתְבַּשֵּׁם, וְהַצַּדִּיק יוֹרֵשׁ וְדַאי אֶת הַגְּבִירָה הַזֹּה.
אָה כָּאֵן, בְּחִיבוּתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְיִשְׂרָאֵל אָמַר וְעַמּוֹ כָּלֶם צַדִּיקִים. וְלִכֵּן
 לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ, רְאוּיִים לִירֵשׁ אֶת הַגְּבִירָה.
 מָה הַטַּעַם נִקְרְאוּ צַדִּיקִים, וּמָה הַטַּעַם יוֹרְשִׁים
 אֶת הַגְּבִירָה? מִשּׁוֹם שֶׁנִּמְלֹו, כְּמוֹ שֶׁשְּׁנִינוּ, כָּל מִי
 שֶׁנִּמְלֹו וְנִכְנַס [בְּבִרְיַת הַקֹּדֶשׁ וְנִכְנַס בְּזוֹ] בִּירְשָׁה
 זֹה וְשָׁמַר אֶת הַבְּרִית הַזֹּה, נִכְנַס וְנִדְבָק בְּגוֹף הַמְּלָךְ
 וְנִכְנַס בְּצַדִּיק זֶה, וְלִכֵּן נִקְרְאוּ צַדִּיקִים, וְעַל כֵּךְ
 לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ. אֵיזוֹ אֶרֶץ? זֹה אֶרֶץ הַחַיִּים.
חֲזֹר וְאָמַר, נִצֵּר מַטְעֵי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר.
 נִצֵּר מַטְעֵי – עֲנָף מֵאוֹתָם עֲנָפִים שֶׁנִּטְעַ
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּשֶׁבָרָא אֶת הָעוֹלָם, שֶׁכְּתוּב
 (בְּרֵאשִׁית ב) וַיִּטַּע ה' אֱלֹהִים גֵּן בְּעֵדֶן מִקְדֶּם, וְאֶרֶץ
 זֹה הִיא אֶחָד מֵהֶם, וּמִשּׁוֹם כֵּךְ נִצֵּר מַטְעֵי מַעֲשֵׂה
 יָדַי לְהִתְפָּאֵר.

דְּבַר אַחֵר וְעַמּוּן כָּלֶם צַדִּיקִים – זֶה יַעֲקֹב וּבְנָיו
שִׁירְדוּ מִצָּרִימָה בֵּין עִם קָשִׁי עָרְף, וְנִמְצְאוּ
כָּלֶם צַדִּיקִים, וְלִכֵּן כָּתוּב לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ,
שִׁמְשָׁם עָלוּ לָרֶשֶׁת אֶת הָאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה.

וַיַּחֲיוּ יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. לָמָּה פָּרָשָׁה זוֹ
סְתוּמָּה? רַבִּי יַעֲקֹב אָמַר, בְּשַׁעֲהַ שְׁמַת
יַעֲקֹב, נִסְתָּמוּ עֵינֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. רַבִּי יְהוּדָה
אָמַר, שָׂאז יִרְדּוּ לַגְּלוּת וְהִשְׁתַּעֲבְדוּ בָהֶם.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, מָה כָּתוּב לְמַעְלָה? וַיָּשֶׁב
יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּאֶרֶץ גִּשְׁן וַיֵּאֲחֲזוּ
בָּהּ וַיִּפְּרוּ וַיִּרְבּוּ מְאֹד, וְכָתוּב וַיַּחֲיוּ יַעֲקֹב, שְׁלֹא
רְאוּי לְהַפְרִיד בֵּין זֶה לָזֶה. מָה הֵם עוֹמְדִים
בְּתַפְנוּקִים שֶׁל מְלָכִים וּמִקְבָּלִים לַעֲצָמָם עֲנֹג
וְכִסּוּפִים, אֵף יַעֲקֹב גַּם עוֹמֵד בְּתַפְנוּקֵי מְלָכִים
בְּעֲנֹג וְכִסּוּף לַעֲצָמוֹ, לֹא נִפְרָד זֶה מִזֶּה.

וְכֵאֵן נִקְרָא וַיַּחֲיוּ, שֶׁהָרִי כָּל יָמָיו לֹא נִקְרָא וַיַּחֲיוּ,
מִשּׁוּם שֶׁכָּל יָמָיו הָיוּ בְּצֶעֶר, בְּצֶעֶר נִמְצְאוּ,
כָּתוּב עָלָיו (אִיּוֹב ג) לֹא שָׁלוּתִי וְלֹא שָׁקֵטִי וְלֹא
נִחְתִּי וַיָּבֹא רָגְזוֹ. אַחֵר שִׁירְדוּ לְמִצְרַיִם נִקְרָא וַיַּחֲיוּ.
רָאָה אֶת בְּנוֹ מֶלֶךְ, רָאָה אֶת כָּל בְּנָיו צַדִּיקִים וְכָלֶם
בְּתַפְנוּקֵי וְתַעֲנוּגוֹת הָעוֹלָם, וְהוּא יוֹשֵׁב בֵּינֵיהֶם

כַּיִּין טוֹב שְׁשׁוּקֵט עַל שְׁמָרָיו, וְאִזּוּ נִקְרָא וַיְחִי
יַעֲקֹב, וְלֹא הִפְרִיד בֵּין וַיִּפְרוּ וַיִּרְבוּ מְאֹד לְבֵין וַיְחִי
יַעֲקֹב, וְכָךְ רָאוּי.

שֶׁבַע עֲשָׂרָה שָׁנָה. מָה הֵטַעַם שֶׁבַע עֲשָׂרָה
שָׁנָה? אֵלֶּא אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּל יָמֵי
יַעֲקֹב הָיוּ בְּצַעַר. בְּצַעַר עָבַר אוֹתָם בְּהִתְחַלָּה.
כַּיִּין שָׁרָאָה אֶת יוֹסֵף וְהָיָה עוֹמֵד לִפְנָיו, כְּשִׁיעַקֵב
מִסֻּתָּכָל בְּיוֹסֵף, הָיָה נִשְׁלָם בְּנִפְשׁוֹ כְּאִלּוּ רָאָה אֶת
אִמּוֹ שֶׁל יוֹסֵף, שְׁיַפְּיוֹ שֶׁל יוֹסֵף דּוֹמָה לְיִפְיָהּ שֶׁל
רַחֵל, וְהָיָה מִדְּמָה בַּעֲצָמוֹ כְּמוֹ שֶׁלֹּא עָבַר עָלָיו
צַעַר בְּיָמָיו.

וּבְשִׁיּוֹסֵף נִפְרַד מִמֶּנּוּ, אִזּוּ הִתְקַיָּים בּוֹ, לֹא שָׁלוּתִי
וְלֹא שְׁקֻטִּיתִי וְלֹא נִחְתִּי וַיָּבֵא רִגְזוֹ, שְׁזָה
הָיָה קָשָׁה לְיַעֲקֹב מִכָּל מָה שֶׁעָבַר. וּבְזִמָּן שִׁיּוֹסֵף
נִפְרַד מִמֶּנּוּ מָה כָּתוּב? (בראשית לז) יוֹסֵף בֶּן שֶׁבַע
עֲשָׂרָה שָׁנָה הָיָה רַעְיָה וְגו'. וְכָל יָמֵי יַעֲקֹב לֹא הָיָה
לוֹ צַעַר כְּזֶה, וְהָיָה בּוֹכָה כָּל יוֹם עַל אוֹתָן שֶׁבַע
עֲשָׂרָה שָׁנָה שֶׁל יוֹסֵף.

מָה הִשְׁיבוּ לוֹ? (שם מו) וַיּוֹסֶף יִשִּׁית יָדוֹ עַל עֵינָיו.
הָרִי לָךְ שֶׁבַע עֲשָׂרָה שָׁנִים אַחֲרוֹת בְּעֲנוּגִים
וּתְפִנוּקִים וְהִנָּאוֹת וְכִסּוּפִים. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיְחִי

יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְגו'. שְׁנֵינוּ,
שָׁכַל אוֹתָן שָׁנִים שְׁכִינַת כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוא נִמְצָאָה עִמּוֹ, וְלָכֵן אֵלּוּ נִקְרְאוּ חַיִּים.

בא רֵאָה, כְּתוּב וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם. נִרְאָה
הָיָה שֶׁבִּתְחִלָּה מֵתָה הִיָּתָה אוֹתָהּ הָרוּחַ שְׁלוֹ
וְלֹא הָיָה מִתְכַּוֵּן לְקַבֵּל רוּחַ אַחֲרֶת, שֶׁהָרִי רוּחַ
שְׁלֹמֶעֱלָה לֹא שׁוּרָה בְּרִיקָנוֹת. אָמַר רַבִּי יוֹסִי,
שְׁכִינָה לֹא שׁוּרָה אֶלָּא בְּמָקוֹם שָׁלֵם, וְלֹא בְּמָקוֹם
חֶסֶר, וְלֹא בְּמָקוֹם פְּגוּם, וְלֹא בְּמָקוֹם עָצוּב, אֶלָּא
בְּמָקוֹם שֶׁהִתְכַּוֵּן, בְּמָקוֹם שְׁמֻחָה, וְלָכֵן בְּכָל אוֹתָן
שָׁנִים שְׁיוּסָף נִפְרָד מֵאָבִיו וַיַּעֲקֹב הָיָה עָצוּב, לֹא
שָׁרְתָה בּוֹ שְׁכִינָה.

שְׁנֵינוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי אַבָּא, כְּתוּב
עֲבַדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה בָּאוּ לִפְנֵינוּ (תהלים ק)
בְּרִנָּה. לְהוֹצִיא, שְׁאִין עֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
אֶלָּא מִתּוֹךְ חֲדוּהָ. שְׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֵין שְׁכִינָה
שׁוּרָה מִתּוֹךְ עֲצָבוֹת, שְׁכָתוּב (מלכים ב ג) וַעֲתָה קָחוּ
לִי מִנְּגֵן וְהָיָה כִּנְגֵן הַמִּנְּגֵן. מִנְּגֵן מִנְּגֵן שֶׁלֹּשׁ
פְּעָמִים לְשֵׁם מָה? כְּדֵי לְעוֹרֵר רוּחַ מְשָׁלְמוֹת הַכֹּל,
שֶׁהוּא רוּחַ שָׁלֵם.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, שֵׁם שְׁנֵינוּ, הַכֹּל נִמְצָא
מֵאֲרַבְעָה צְדָדִים, וְכָל הַשָּׂרָשִׁים שֶׁל

הַעֲלִינִים וְהַתְּחַתְּנִים בָּהֶם אֲחוּזִים. וְשָׁנִינוּ, זֶה נִכְנָס וְזֶה יוֹצֵא, זֶה סָתוּם וְזֶה מְפָרֵשׁ, אֲחוּז אֶחָד בְּחֵבְרוֹ, וְהֵם אֲבוֹת הַכָּל.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, (דברים י) רַק בְּאַבְתִּיךָ חָשַׁק ה'. כָּתוּב בְּאַבְתִּיךָ, מִמָּשׁ שְׁלֹשָׁה, וּמִשְׁמַע שְׁכָתוּב רַק – רַק מִמָּשׁ, וּמֵאֵלָה נִפְרָדִים וְנֶאֱחָזִים כָּל שְׂאֵר הָאֲחֵרִים וְעוֹלָם הַשֵּׁם לְהַתְעַטֵּר.

שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מִן הַיּוֹם שֶׁהִתְעַלָּה רַבִּי שִׁמְעוֹן מִהַמַּעֲרָה, הַדְּבָרִים הִלְלוּ לֹא נִתְּכָסוּ מִן הַחֲבָרִים וּבְסוּדוֹת עֲלִיּוֹנִים הָיוּ מִסֵּתְפָלִים וּמִתְגָּלִים מִבִּינֵיהֶם, כְּאִלּוּ שֶׁנִּתְּנוּ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה בְּהַר סִינִי, אַחֲרֵי שְׁמִת כָּתוּב (בראשית ה) וַיִּסְכְּרוּ מַעְיָנוֹת תְּהוֹם וְאַרְבוֹת הַשָּׁמַיִם, וְהָיוּ הַחֲבָרִים מְרַחֲשִׁים דְּבָרִים, וְלֹא מִתְקִימִים בָּהֶם.

שְׁיֹם אֶחָד הָיָה יוֹשֵׁב רַבִּי יְהוּדָה עַל פֶּתַחָה שֶׁל טְבָרְיָה וְרָאָה שְׁנֵי גַמְלִים שֹׁמְעִים בְּגִדֵי צֶמֶר מֵעַל הַכְּתָפִים. נָפַל הַמָּשָׂא שֶׁל בְּגָדֵי הַצֶּמֶר, וּבָאוּ צִפְּרִים, וְעַד שֶׁלֹּא הִגִּיעוּ עֲלֵיהֶם, הִתְבַּקְּעוּ.

אַחֲרֵי כֵן בָּאוּ כַּמָּה צִפְּרִים, וְהָיוּ הוֹלְכִים אַחֲרֵיהֶם, וְשָׁהוּ [וְזָרְקוּ] אוֹתָם בְּסִלְעַ, וְלֹא הִתְבַּקְּעוּ, וְהָיוּ צוֹנְחִים לָהֶם וְלֹא הָיוּ נִפְרָדִים.

שָׁמְעוּ קוֹל אֶחָד עֲטַרְת הָעֲטָרוֹת שׁוֹרָה בַּחֲשָׁכָה
וְהַבְּעָלִים בַּחוּץ.

עַד שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב, עָבַר אִישׁ אֶחָד, הַשְׁגִּיחַ בָּהֶם
וְאָמַר, לֹא קִיָּם זֶה מֶה שֶׁכָּתוּב (בראשית טו)
וַיֵּרֶד הָעֵיט עַל הַפִּגְגִּים וַיֵּשֶׁב אֹתָם אַבְרָם. אָמַר
רַבִּי יְהוּדָה, וְהָרִי עָשִׂינוּ וְלֹא הִתְפָּרְדּוּ. הַחֲזִיר
רָאָשׁוֹ אוֹתוֹ הָאִישׁ וְאָמַר, עֲדִין לֹא מָרַט זֶה
רָאָשׁוֹ שֶׁל אָדוֹנָיו וְעֲדִין לֹא הִקְרִיחַ אֶת הַגְּבִירָה.
רַץ אַחֲרָיו שְׁלֹשָׁה מִלִּין וְלֹא אָמַר לוֹ. חָלְשָׁה
דַּעְתּוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה.

יּוֹם אֶחָד נִרְדָּם תַּחַת עֵץ וְרָאָה בַּחֲלוּמוֹ אַרְבַּע
כְּנָפִים מְתַקְנֹת וְעוֹלָה עָלֶיהֶן רַבִּי שְׁמַעוֹן
וְסִפֵּר תוֹרָה עִמוֹ, וְלֹא הִשְׁאִיר כָּל סִפְרֵי הַסּוּדוֹת
הָעֲלִיּוֹנִים וְאַגָּדָה שֶׁלֹּא הָעֵלָה אוֹתָם עִמוֹ, וְהָעֵלָה
אוֹתָם [וְהָעֵלָה אוֹתוֹ] לְרַקִּיעַ, וְרָאָה שֶׁהוּא מְתַכֶּסֶּה
מֵהָעִינִים וְלֹא הִתְגַּלָּה.

בְּשֶׁהִתְעוֹרָר, אָמַר, וַדָּאִי מְשַׁמֵּת רַבִּי שְׁמַעוֹן,
הַחֲכָמָה הַסִּתְלָקָה מִן הָאָרֶץ. אוֹי
לְדוֹר שֶׁהָאָבֶן הַטּוֹבָה הַזֶּה, שֶׁהָיוּ נִרְאִים
[מֵתֹאחָדִים] מִמֶּנָּה וְסוּמְכִים עָלֶיהָ עֲלִיּוֹנִים
וְתַחֲתוֹנִים, נֶאֱבָדָה מֵהֶם.

בא אל רבי אבא, ספר לו. הרים רבי אבא את ידיו על ראשו ובכה ואמר, רבי שמעון רחמים שטוּחַנֹת מִמֶּנּוּ מִן טוֹב כָּל יוֹם וְלוֹקָטִים אוֹתוֹ, כִּכְתוּב (במדבר יא) הַמִּמְעִיט אֶסֶף עֲשָׂרָה חֲמֵרִים, וְעַכְשָׁו הַרְחִים וְהִמֵּן הַסִּתְּלָקוֹ וְלֹא נִשְׁאַר מִמֶּנּוּ בְּעוֹלָם, פָּרַט לָמָּה שִׁכְתוּב (שמות טז) קַח צִנְצֻנֹת אַחַת וְתֵן שָׁמָּה מְלֵא הָעֵמֶר מִן וְהִנֵּחַ אוֹתוֹ לִפְנֵי ה' לְמִשְׁמֶרֶת. וְאֵלּוֹ בְּהִתְגַּלּוֹת לֹא כָתוּב אֶלָּא לְמִשְׁמֶרֶת, לְהַצְנָעָה. עַכְשָׁו מִי יָכוֹל לְגַלּוֹת סוּדוֹת וּמִי יֵדַע אוֹתָם.

לחש לו לרבי יהודה בלחש, [אמר לו רבי אבא] וְדַאי אוֹתוֹ אִישׁ שֶׁרְאִיתָ הָיָה אֵלֶיָּהּ, וְלֹא רָצָה לְגַלּוֹת סוּדוֹת כִּדִּי שֶׁתִּדַּע אֶת שִׁבְחוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן שֶׁהָיָה בִּימְיוֹ וַיִּכְכּוּ הַדּוֹר עָלָיו. אָמַר לוֹ, מִסְפִּיק לְבִכּוֹת בְּכִיָּה עָלָיו.

רבי יהודה הָיָה בּוֹכָה כָּל יוֹם עָלָיו, שֶׁהָרִי נִפְגַּשׁ עִמּוֹ בְּאֶדְרָא הַקְּדוּשָׁה שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן וּשְׁאַר הַחֲבֵרִים. אָמַר לוֹ, אוֹי שְׁלֹא הַסִּתְּלָקְתִּי אוֹתוֹ יוֹם עִם אוֹתָם שְׁלֹשָׁה שֶׁהַסִּתְּלָקוֹ, וְלֹא לְרֹאוֹת דּוֹר זֶה, שֶׁהָרִי מִתְּהַפֵּךְ.

אמר לוֹ, רַבִּי, אָמַר לִי, כָתוּב (שם כח) וְהֵם יִקְחוּ אֶת הַזָּהָב וְאֶת הַתְּכֵלֶת וְאֶת הָאַרְגָּמָן וְאֶת

תולעת השני ואת השש, ואלו כסף לא כתוב, והרי כתוב זהב וכסף? אמר לו, והרי גם נחשת, שסף ונחשת היו בחשבון, וכאן לא. אלא אם לא שגלה המנורה הקדושה במקומו – לא הצטרפתי לגלות.

פֶּתַח וְאָמַר, (חגי ב) **לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב נָאִם ה'.**
הֵינּוּ שְׁכָתוֹב (תהלים קטו) **הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לָהּ.**
בכמה מקומות הסתכלתי בכלי הקדש הללו, שכתוב (ויקרא טז) **בְּגֵדֵי קֹדֶשׁ הֵם, וְכָתוֹב (שמות כח)**
וַעֲשׂוּ בְּגֵדֵי קֹדֶשׁ. איזו קדשה כאן? אלא כף שנינו, קדשה הם בכל מקום, וכתוב בְּגֵדֵי קֹדֶשׁ הֵם. וַעֲשִׂיתָ בְּגֵדֵי קֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁלְמַעְלָה.

שֶׁלְמִדְּנוּ, כֹּהֵן גָּדוֹל לְמַעְלָה, כֹּהֵן גָּדוֹל לְמַטָּה.
לְבוּשֵׁי כְבוֹד לְמַעְלָה, וּלְבוּשֵׁי כְבוֹד לְמַטָּה. ומה שלא אמר כסף ונחשת, למקום אחר הם התעלו, שכתוב (שם כז) **כָּל עֲמוּדֵי הַחֹצֵר סָבִיב מַחֲשָׁקִים כֶּסֶף וָזָהָב, וְכָתוֹב וְאֲדִנִּיהֶם נַחֲשָׁת, שֶׁהֵם כָּלִים לְשִׁמוּשׁ שֶׁהַמֶּשְׁכָּן יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם.**

אָבֵל כָּאֵן בְּלְבוּשֵׁי כְבוֹד הָאֵלוֹ לֹא צָרִיךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם אָדָם אַחֵר, פָּרִט לְכֹהֵן הַגָּדוֹל שֶׁשָּׁמֵן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ עַל רֹאשׁוֹ, שְׁכָתוֹב (שם

(כח) וְעָשִׂיתָ בְּגִדֵי קָדָשׁ לְאַהֲרֹן אֶחִיךָ לְכָבוֹד
וּלְתַפָּאֶרֶת, שְׂבָאוֹתָם לְבוּשִׁים הוּא דוֹמָה לַגִּזָּן
שְׁלֹמֶעֱלָה.

השלמה מההשמטות (סימן נ"ב)

לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב. מַה זֶה לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב?
מִשָּׁל לְמָה הַדְּבָר דוֹמָה? לְמַלְךְ שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁנֵי
אוֹצְרוֹת, אֶחָד שֶׁל כֶּסֶף וְאֶחָד שֶׁל זָהָב, שֶׁם שֶׁל
כֶּסֶף בִּימִינוֹ, וְשֶׁל זָהָב בְּשְׂמָאלוֹ. אָמַר, זֶה יִהְיֶה
מִזְמָן וְקַל לְהוֹצָאָה. וְעוֹשֶׂה דְּבָרָיו בְּנֶחֱת, וְהוּא
יִהְיֶה דָּבֵק עִם הָעֲנִיִּים וּמִנְהִיגֵם בְּנֶחֱת, כְּאוֹתָהּ
שֶׁאֲמַרְנוּ יְמִינָךְ ה' נֹאדָרִי בַכֶּח.

וְאֵם שְׂמִיחַ אָדָם בְּחֶלְקוֹ – טוֹב, וְאֵם לָאו – יְמִינָךְ
ה' תִּרְעֵץ אוֹיֵב. מַה זֶה יְמִינָךְ ה' תִּרְעֵץ
אוֹיֵב? אָמַר לוֹ, זֶה הַזָּהָב, שֶׁכָּתוּב לִי הַכֶּסֶף וְלִי
הַזָּהָב. וְלְמָה נִקְרָא שְׁמוֹ זָהָב? שֶׁכּוּ כָּלִילוֹת שֶׁלֹּשׁ
מִדּוֹת. הַז' – שֶׁבַע מִדּוֹת, הַה' – חֲמֵשׁ אֲחָדוֹת
אַחֲרוֹנוֹת [אַחֲרוֹנָה], הַב' – חֲכָמָה וּבִינָה. וְנִקְרָאת
נִשְׁמָה זוֹ עַל שֵׁם אֲצִילוֹת, חֲמֵשׁ סְפִירוֹת
אַחֲרוֹנוֹת, וְחֲמֵשׁ שְׁמוֹת לְנִשְׁמָה [נר"ן ח"י הַסִּימָן
– נֶפֶשׁ רוּחַ נִשְׁמָה חַיָּה יְחִידָה] – רוּחַ חַיָּה יְחִידָה
נִשְׁמָה נֶפֶשׁ.

מַה מַעֲשֶׂהוּ? כָּסָא הִיא ה', לִז', שְׁכָתוּב כִּי גְבִיָּה
מַעַל גְּבִיָּה שְׁמֵר וּגְבִיָּהִים עָלֵיהֶם, וּב' הִיא
קִיּוּמָם, כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּבִרְאשִׁית. וְמַה מַעֲשֶׂהוּ
כָּאֵן? מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוּמָה? לְאַחַד שְׁהִיָּה לוֹ
בֵּת טוֹבָה וְנִעְיָמָה וּשְׁלָמָה וְנָאָה, וְהַשִּׁיאָה לְבֵן
מֶלֶךְ, וְהַלְבִּישָׁה וְעִטָּרָה וְקִשְׁטָה, וְנִתְּנָה לוֹ עִם
מָמוֹן רַב. אָמַר, אֶפְשָׁר לְמֶלֶךְ זֶה לְשִׁבֶּת חוּץ
מִבֵּיתוֹ? אָמְרָתָּ לֹא. אֶפְשָׁר לוֹ לְשִׁבֶּת כָּל הַיּוֹם
תָּמִיד עִמָּה? אָמְרָתָּ לֹא. הֲאֵא כִּי־צַד? שֵׁם חֲלוֹן בֵּינוֹ
לְבֵינָהּ, וְכָל שַׁעַה שֶׁצָּרִיכָה הֵבֵת לְאַבִּיָּה אוֹ הָאֵב
לְבֵתוֹ, מִתַּחֲבָרִים יָחַד בַּחֲלוֹן. זֶהוּ שְׁכָתוּב כָּל
כְּבוֹדָה בֵּת מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבָּצוֹת זָהָב לְבוֹשָׁה
(ע"כ). [וְכָתוּב] [וְיִיהֶם כָּסָף] וְאֲדִנִּיָּהֶם נִחְשֶׁת, שֶׁהֵם
כְּלֵי שְׁמוּשׁ שֶׁהַמֶּשְׁכֵּן יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם.

אָבִי כָּאֵן בְּלְבוּשֵׁי הַכְּבוֹד הִלְלוּ לֹא צָרִיף
לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם אִישׁ אַחֵר פָּרַט כְּהֵן
[מִהַכֹּהֵן] הַגָּדוֹל, שֶׁשָּׁמֵן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ עַל רֹאשׁוֹ,
שְׁכָתוּב [וְעִשִּׁיתָ] בְּגָדֵי קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אָחִיף לְכְבוֹד
וּלְתַפְאֶרֶת, בְּאוֹתָם לְבוּשִׁים דּוּמָה לְגֹוֶן עֲלִיּוֹן:

(ע"כ מההשמטות)

לְמַדְנֵנוּ, וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, אוֹי לְעוֹלָם, שֶׁהָרִי בְּנֵי אָדָם לֹא

רואים ולא שומעים ולא יודעים, שהרי כל יום
 ויום קול הכרוז נשמע במאתים חמשים עולמות.
שנינו, עולם אחד נודע למעלה, וכשהכרוז
 יוצא, אותו העולם מזדעזע ומתחלחל
 יוצאות שתי צפפרים שעולות מאותו העולם,
 שמדורם תחת העץ שבו מראה החיים והמות.
יוצאת צפור אחת לצד דרום, וצפור אחת לצד
 צפון, וצפור אחת כשמאיר היום, ואחת
 כשנחשך היום, וכל אחת ואחת קוראת ומכריזה
 מה ששומעים מאותו כרוז.

אחר כך רוצות להתעלות למקומן, ונשמטות
 רגליהן בנקב תהום רבה, ונלכדות בתוכה
 עד שנחלק הלילה. וכשנחלק הלילה, הכרוז
 קורא: (קהלת ט) וכצפפרים האחזות בפח כהם
 יוקשים בני האדם.

אמר רבי יהודה, בשעה שנלכדות רגלי בני
 האדם וימיו מתקרבים, אותו יום נקרא
 יום ה' להשיב רוחו אליו. שנינו, באותה שעה
 פוקד אותו הפקדן הקדוש על רוחו, ומיהו?
 שכתוב (תהלים צ) ימי שנותינו בהם שבעים שנה.
 והיא כתר של שביעי של הכל.

וְאָם מַצֵּד הַגְבוּרָה הוּא בָּא – כְּתוּב וְאָם
בְּגִבּוּרֹת שְׁמָנִים שָׁנָה, שְׁכֶתֶר הַגְבוּרָה
הוּא הָרִי שְׁמִינִי. מִכָּאן וְהִלָּא אֵין מָקוֹם
לְהַמְשֵׁךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְרַהֲבָם עֲמַל וְאֹזֶן. בְּמָקוֹם
שֶׁלֹּא הָיָה יְסוֹד, הַבְּנִין לֹא עוֹמְדִים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲשֶׁרֵיהֶם הַצְּדִיקִים, כְּשֶׁהִקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְהָשִׁיב אֵלָיו אֶת רוּחוֹ
אֵלָיו וְלִשְׁאֹב אוֹתָהּ רוּחַ לְתוֹכוֹ. שֶׁשְּׁנִינוּ, בְּשַׁעֲהַ
שְׁרוּצָה הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהָשִׁיב אֵלָיו אֶת רוּחוֹ,
אִם רוּחַ זֶה הִיא שֶׁל צְדִיק, מֶה כְּתוּב? (קֹהֶלֶת יב)
וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִתְּנָהּ.

וְאָם לֹא נִמְצָא צְדִיק, אוֹי לְאוֹתָהּ רוּחַ שְׁצָרִיכָה
לְרַחֵץ בָּאֵשׁ שְׂדוּלָקֶת וְלְהַתְקֵן כְּדִי לְהִשְׁאֹב
לְגוֹף הַמֶּלֶךְ. וְאִם לֹא נִתְקַנְתָּ, אוֹי לְאוֹתָהּ רוּחַ
שֶׁמִּתְגַּלְגֶּלֶת כְּאֶבֶן בְּכַף הַקָּלַע, שְׁכֶתוּב (שְׁמוּאֵל-א כה)
וְאֵת נֶפֶשׁ אִיבִידָּהּ יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע. שְּׁנִינוּ,
אִם אוֹתָהּ רוּחַ זוֹכָה, כְּמָה טוֹבוֹת גְּנוּזִים לָהּ
בְּאוֹתוֹ עוֹלָם שְׁכֶתוּב (יִשְׁעִיָּה סד) עֵין לֹא רָאִתָּהּ
אֱלֹהִים זוֹלָתָהּ יַעֲשֶׂה לְמַחֲכָהּ לוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּשֶׁמִּתְקַרְבִּים יָמֵי אוֹתוֹ הָאִישׁ,
שְׁלֹשִׁים יוֹם מְכַרִּיזִים עָלָיו בְּעוֹלָם, וְאֶפְלוּ

צַפְרֵי הַשָּׁמַיִם מְכַרְיִזִּים עָלָיו. וְאִם צַדִּיק הוּא,
שְׁלֵשִׁים יוֹם מְכַרְיִזִּים עָלָיו בֵּין הַצַּדִּיקִים בְּגֵן עֵדֶן.

שְׁנֵינּוּ, כָּל אוֹתָם שְׁלֵשִׁים יָמִים נִשְׁמָתוֹ יוֹצֵאת
מִמֶּנּוּ בְּכָל לַיְלָה, וְעוֹלָה וְרוּאָה אֶת
מְקוֹמָהּ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְאוֹתוֹ אָדָם לֹא יוֹדֵעַ וְלֹא
מִשְׁגִּיחַ וְלֹא שׁוֹלֵט בְּנִשְׁמָתוֹ כָּל אוֹתָם שְׁלֵשִׁים
יוֹם כְּמוֹ שֶׁהָיָה בַּתְּחִלָּה, שֶׁכְּתוּב (קהלת ח) אֵין אָדָם
שְׁלִיט בְּרוּחַ לְכֹלֵא אֶת הָרוּחַ וְגו'. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, מִכְּשֶׁמִּתְחִילִים אוֹתָם שְׁלֵשִׁים יוֹם, צָלַם
הָאָדָם נִחְשָׁד, וְהַדְּמוּת שֶׁנִּרְאִית בְּאָרֶץ נִמְנָעֶת.

רַבִּי יִצְחָק הָיָה יוֹשֵׁב יוֹם אֶחָד עַל פֶּתַח שֶׁל רַבִּי
יְהוּדָה וְהָיָה עָצוּב. יָצָא רַבִּי יְהוּדָה וּמָצָא
אוֹתוֹ בִּשְׁעַר שְׁלוֹ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב וְעָצוּב. אָמַר לוֹ,
מָה יוֹם זֶה מִשְׁאָר יָמִים?

אָמַר לוֹ, בָּאתִי אֵלֶיךָ לְבַקֵּשׁ מִמֶּךָ שְׁלֹשָׁה
דְּבָרִים. אֶחָד – שֶׁכָּאֲשֶׁר תֹּאמַר דְּבָרֵי
תוֹרָה וְתִזְכִּיר מֵאוֹתָם דְּבָרִים שְׁאֵנִי אֶמְרָתִי,
שֶׁתֹּאמַר אוֹתָם בְּשָׁמִי, כְּדִי לְהִזְכִּיר אֶת שְׁמִי.
וְאֶחָד – שֶׁתִּזְכֶּה אֶת יוֹסֵף בְּנֵי בִּתּוּרָה. וְאֶחָד –
שֶׁתִּלְוֶה לְקַבְּרֵי כָּל שְׁבַעַת הַיָּמִים וְתִבְקֹשׁ
בְּקִשְׁתְּךָ עָלָי.

תיקון הכללי

קודם אמירת תהלים ביום חול אומרים זה:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנֵהי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ, הַבּוֹחֵר בְּדָוִד עַבְדּוֹ וּבִזְרָעוֹ אַחֲרָיו
וְהַבּוֹחֵר בְּשִׁירֹת וּתְשַׁבְּחוֹת שְׁתַּפֵּן בְּרַחֲמִים אֶל קְרִיאַת
מִזְמוֹרֵי תְהִלִּים שְׁאֶקְרָא בָּאֵלּוּ אֲמָרם דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו
הַשְּׁלוֹם בְּעַצְמוֹ, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ, וַיַּעֲמֵד לָנוּ זְכוּת פְּסוּקֵי
תְהִלִּים וּזְכוּת תְּבוּלֵיהֶם וְאוֹתֵייתֵיהֶם וּנְקֻדּוֹתֵיהֶם
וּמַעֲמֵיהֶם וְהַשְּׁמוֹת הַיּוֹצֵאִים מֵהֶם מְרָאשֵׁי תְבוֹת
וּמִסּוֹפֵי תְבוֹת, לְכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ וְעֲוֹנוֹתֵינוּ וְחַטָּאתֵינוּ
וּלְזַמֵּר עֲרִיצִים וּלְהַכְרִית כָּל הַחוֹחִים וְהַקּוֹצִים הַסּוֹכְבִּים
אֶת הַשּׁוֹשְׁנָה הָעֲלִיוֹנָה וּלְחַבֵּר אִשָּׁת גְּעוּרִים עִם דּוֹדָהּ
בְּאַהֲבָה וְאַחֻזָּה וְרַעוּת וּמִשָּׁם יִמָּשֶׁךְ לָנוּ שְׁפַע לְנַפְשׁ
רוּחַ וּנְשָׁמָה לְמַהֲרָנוּ מֵעֲוֹנוֹתֵינוּ וּלְסִלּוֹחַ חַטָּאתֵינוּ
וּלְכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ כְּמוֹ שֶׁסִּלַּחְתָּ לְדָוִד שְׁאָמַר מִזְמוּרִים אֵלּוּ
לְפָנֶיךָ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר גַּם יְהוָה יֵאָהֲדוּנֵהי הָעֶבֶר חַטָּאתֶךָ
לֹא תָמוּת. וְאֵל תִּקְחֵנוּ מִהָעוֹלָם הַזֶּה קֶדֶם זְמַנּוֹ עַד
מְלֹאֶת שְׁנוֹתֵינוּ בְּאִפֵּן שְׁנוּכַל לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר שִׁחַתְנוּ.
וּזְכוּת דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם יִגַּן עָלֵינוּ וּבְעֲדָנוּ
שְׁתַּאֲרִיךְ אַפָּךְ עַד שׁוּבְנוּ אֵלֶיךָ בְּתִשׁוּבָה שְׁלָמָה לְפָנֶיךָ

וּמֵאוֹצֵר מִתַּנֶּת חֲנָם חֲנָנוּ כְּדִכְתִּיב וְחֲנוּתִי אֶת אֲשֶׁר אֲחֹן
 וְרַחֲמֵי אֶת אֲשֶׁר אֲרַחֵם. וּכְשֶׁם שְׁאֲנוּ אוֹמְרִים לְפָנֶיךָ
 שִׁירָה בְּעוֹלָם הִזָּה כִּךְ נִזְכָּה לֹאמַר לְפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי
 אֱלֹהֵינוּ שִׁיר וּשְׂבַחָה לְעוֹלָם הַבָּא. וְעַל יְדֵי אֲמִירַת
 תְּהִלִּים תִּתְעוֹרֵר חֲבֻצַּלַת הַשְּׁרוּן וְלִשִׁיר בְּקוֹל נְעִים
 בְּגִילַת וְרֵגֶן כְּבוֹד הַלְבָנוֹן נִתֵּן לָהּ הוֹד וְהָדָר בְּבֵית
 אֱלֹהֵינוּ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן סָלָה:

תְּרִינִי מִזְמָן אֶת פִּי לַהֲדוּת וּלְהִלָּל וּלְשַׁבַּח אֶת בּוֹרְאֵי
 לֵשֶׁם יְחֹד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׂכִינְתָּה בְּדַחִילוֹ
 וְרַחֲמֵינוּ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעֲלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

טוב לומר זאת קודם אמירת העשרה מזמורים:

תְּרִינִי מְקַשֵּׁר עֲצָמִי בְּאֲמִירַת הָעֲשָׂרָה מְזֻמָּרִים אֵלָיו
 לְכָל הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים שֶׁבְּדוֹרֵנוּ וּלְכָל
 הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים שׁוֹכְנֵי עֶפְרָה קְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ
 הַמָּה, וּבִפְרֹט לְרַבֵּנוּ הַקְּדוֹשׁ צְדִיק יְסוֹד עוֹלָם נַחַל נוֹבֵעַ
 מְקוֹר חַכְמָה רַבֵּנוּ נַחֲמָן בֶּן פִּיגָא שֶׁגָּלָה תַקּוּן זֶה זְכוּתָם
 יִגַּן עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל אָמֵן.

לְבוֹ בְּרִנְנָה לִיהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי נִרְיָעָה לְצוּר יִשְׁעָנוּ:
 נִקְדָּמָה פָּנֵינוּ בְּתוֹדָה בְּזִמְרוֹת נִרְיָע לֹא: כִּי אֵל
 גָּדוֹל יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי וּמִלְךָ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים:

מִזֹּ « מִכְתָּם לְדוֹד, שְׁמֵרְנִי אֵל כִּי־חֲסִיתִי בְךָ: » אָמְרַת
 לִיהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי, אֲדַנִּי אַתָּה, טוֹבָתִי בַל־עֲלִיד:

ג לקדושים אשר-בארץ המה, ואדירי, כל-חפציהם:
 ד ירבו עצבותם, אחר מהרו, בל-אסוף נספיהם מדם,
 ובל-אשא את-שמותם על-שפתי: ה יהוה יאהדונה
 מנת-חלקי וכוסי, אתה תומיד גורלי: ו חבלים נפלו-לי
 בנעמים, אף-נחלת שפרה עלי: ז אברך את-יהוה
 יאהדונה אשר יעצני, אף-לילות יסרוני כליותי: ח שויתי
 יהוה לנגדי יאהדונה לנגדי תמיד, כי מימיני בל-אמוט: ט לכן
 שמח לבי ויגל כבודי, אף-בשרי ישכן לבטח: י כי
 לא-תעזב נפשי לשאול, לא-תתן חסידך חסידך כ' לראות
 שחת: יא תודיעני ארח חיים, שבע שמחות את-פניך,
 נעמות בימיך נצח:

לב א לדוד משכיל, אשרי נשוי-פשע, בסוי חטאה:
 ב אשרי-אדם לא יחשב יהוה יאהדונה לו עון,
 ואין ברוחו רמיה: ג כי-החרשתי בלו עצמי, בשאגתי
 כל-היום: ד כי יומם ולילה תכבד עלי ידך, נהפך
 לשדי, בחרבני קיץ סלה: ה חטאתי אודיעך, ועוני
 לא-כסיתי, אמרתי אודה עלי פשעי ליהוה יאהדונה,
 ואתה נשאת עון חטאתי סלה: ו על-זאת יתפלל
 כל-חסיד אליך לעת מצא, רק לשטף מים רבים אליו
 לא יגיעו: ז אתה סתר לי, מצר תצרני, רני פלט
 תסובבני סלה: ח אשכילה, ואורך בדרך-זו תלה,

אִיעָצָה עָלַיךְ עֵינַי: ט אֶל־תִּהְיוּ כְּסוּם כְּפָרֵד אֵין הָבִין,
בְּמַתַּג־וֹרְסֵן עֲדִיו לְבָלוֹם, בַּל קָרַב אֵלַיךְ: י רַבִּים
מִכְּאוּבִים לָרָשָׁע, וְהַבּוֹטֵחַ בִּיהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי חֶסֶד
יְסוּבְכֶנּוּ: יא שְׂמַחוּ בִיהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי, וְגִילוּ צַדִּיקִים,
וְהִרְנִינוּ כָּל־יִשְׂרָאֵל־לֵב:

מא * לְמַנְצַח מְזֻמּוֹר לְדוֹד: ב אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֶל־דָּל,
בְּיוֹם רָעָה יִמְלֻטְהוּ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי: ג יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי
יִשְׁמְרֵהוּ וַיַּחֲיֵהוּ, וְאֲשֶׁר יֵאָשֶׁר כ' בְּאֶרֶץ, וְאֶל־
תִּתְּנֵהוּ בְּנֶפֶשׁ אֵיבָיו: ד יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי יִסְעֲדֶנּוּ עַל־עֵרֶשׁ
דָּוִי, כָּל־מִשְׁכָּבוֹ הַפִּכָּת בַּחֲלָיו: ה אֲנִי־אִמְרָתִי יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי
יֵאָהֲדוּנְהִי חֲנֻנִי, רַפָּאָה נַפְשִׁי כִּי־חָטָאתִי לָךְ: ו אוֹיְבֵי יֹאמְרוּ
רַע לִי, מָתִי יָמוּת וְאָבֵד שְׁמוֹ: ז וְאִם־בָּא לְרֹאוֹת, שָׂוֵא
יְדַבֵּר, לָבוֹ יִקְבֹּץ־אָוֶן לוֹ, יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר: ח יַחַד עָלִי
יִתְּלַחֲשׁוּ כָּל־שֹׁנְאֵי, עָלִי יַחֲשְׁבוּ רָעָה לִי: ט דִּבְר־בְּלִיעַל
יִצּוֹק בּוֹ, וְאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא־יוֹסִיף לָקוּם: י גַּם־אִישׁ שְׁלוֹמִי
אֲשֶׁר־בְּטַחְתִּי בּוֹ, אוֹכֵל לַחֲמִי, הַגְדִּיל עָלִי עֶקֶב:
יא וְאַתָּה יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי חֲנֻנִי וְהַקִּימֵנִי, וְאַשְׁלֹמָה לָהֶם:
יב בְּזֹאת יִדְעֵתִי כִי־חַפְצָתָ בִּי, כִּי לֹא־יִרְעֵ אֵיבִי עָלַי:
יג וְאִנִּי בְּתַמִּי תִּמְכָּת בִּי, וְתַצִּיבֵנִי לִפְנֵיךְ לְעוֹלָם: יד בְּרוּךְ
יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם,
אָמֵן וְאָמֵן:

מב » לְמִנְצַח מִשְׁפִּיל, לְבְנֵי-קָרַח: ^ב כָּאֵיל תַּעֲרַג
 עַל-אַפְיקֵי-מַיִם, בֵּן נִפְשֵׁי תַעֲרַג אֱלֹהִים:
^ג צִמְאָה נִפְשֵׁי לְאֱלֹהִים לֹאֵל חוּ, מְתִי אָבּוֹא וְאַרְאָה
 פָּנֵי אֱלֹהִים: ^ד הִיתָה-לִּי דְמַעְתִּי לֶחֶם יוֹמָם וְלַיְלָה,
 בְּאֹמַר אֵלֵי כָל-הַיּוֹם, אֵיזָה אֱלֹהֶיךָ: ^ה אֵלֶּה אֲזַכְּרָה
 וְאֶשְׁכַּח עָלַי נִפְשִׁי, כִּי אֶעֱכַר בְּסֶף, אֲדֹדִים עַד-בֵּית
 אֱלֹהִים בְּקוֹל-רִנָּה וְתוֹדָה, הַמּוֹן חוּגֵג: ^ו מִה-תִּשְׁתַּוְּחָחִי
 נִפְשִׁי וְתִהְיֶה עָלַי, הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים, כִּי-עוֹד אֲדֹנּוּ
 יִשְׁוּעוֹת פָּנָיו: ^ז אֱלֹהִי, עָלַי נִפְשִׁי תִשְׁתַּוְּחָח, עַל-בֵּן
 אֲזַכְּרָה מֵאֶרֶץ יִרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים, מִהַר מִצְעָר: ^ח תִּהְיוּם-
 אֶל-תִּהְיוּם קוֹרָא, לְקוֹל צְנוּרִיךָ, כָּל-מִשְׁבְּרִיךָ וְגִלְיָךָ עָלַי
 עֲבְרוּ: ^ט יוֹמָם יִצְוָה יְהוָה יִאֲהַדּוּנֵהִי חֶסֶדּוֹ, וּבְלַיְלָה
 שִׁירָה עִמִּי, תִּפְלָה לֹאֵל חַיִּי: ^י אֲמַרְהָ לֹאֵל סִלְעִי,
 לָמָּה שְׂכַחְתָּנִי, לָמָּה-קָדַר אֵלֶיךָ בְּלֶחֶץ אֹיִב: ^{יא} בְּרִצַּח
 בְּעִצְמוֹתִי, חֲרַפּוֹנִי צוֹרְרִי, בְּאֹמַרְם אֵלֵי כָל-הַיּוֹם אֵיזָה
 אֱלֹהֶיךָ: ^{יב} מִה-תִּשְׁתַּוְּחָחִי נִפְשִׁי, וּמִה-תִּהְיֶה עָלַי,
 הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים, כִּי-עוֹד אֲדֹנּוּ יִשְׁוּעַת, פָּנֵי וְאֱלֹהֵי:

נב » לְמִנְצַח אֶל-תִּשְׁחַח, לְדוֹד מִכְתָּם, בְּשִׁלַּח שְׂאוּל
 וַיִּשְׁמְרוּ אֶת-הַבַּיִת לַהֲמִיתוֹ: ^ב הִצִּילֵנִי מֵאִיבֵי אֱלֹהִי,
 מִמִּתְקוֹמֵמִי תִשְׁגְּבֵנִי: ^ג הִצִּילֵנִי מִפְּעָלֵי אָוֶן, וּמֵאֲנָשִׁי
 דְּמִים הוֹשִׁיעֵנִי: ^ד כִּי הִנֵּה אָרְבוּ לְנִפְשִׁי, יָגוּרוּ עָלַי עֲזִים,

לֹא-פִשְׁעִי וְלֹא-חַטָּאתִי יְהוָה יִאֱהֹדֶנֶה: ה בְּלִי-עוֹן
 יִרְצוֹן וַיְכַוְּנֵנוּ, עוֹרָה לְקִרְאתִי וּרְאָה: ו וְאַתָּה יְהוָה
 יִאֱהֹדֶנֶה אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הַקִּיצָה לְפָקֶד
 כָּל-הַגּוֹיִם, אֶל-תַּחֲזֹן כָּל-בְּגָדֵי אֶוֹן סֵלָה: ז יֵשׁוּבוּ לְעֶרְב,
 יִהְיוּ בְּכָלֵב, וַיִּסּוּכְבוּ עִיר: ח הִנֵּה יִבְעִיו בְּפִיהֶם, חֲרָבוֹת
 בְּשִׁפְתוֹתֵיהֶם, כִּי-מִי שָׁמַע: ט וְאַתָּה יְהוָה יִאֱהֹדֶנֶה
 תִּשְׁחַק-לָמוֹ, תִּלְעַג לְכָל-גּוֹיִם: י עֲזוּ אֱלֹהֵי אֲשֻׁמְרָה,
 כִּי-אֱלֹהִים מְשֻׁנָּבִי: יא אֱלֹהֵי חֲסָדֵי חֲסֵדוֹ כ', יִקְדָּמֵנִי,
 אֱלֹהִים יִרְאֵנִי בְּשֶׁרְרִי: יב אֶל-תַּהֲרִגֶם פֶּן-יִשְׁכְּחוּ עָמִי,
 הִנֵּיעֵמוּ בְּחִילָךְ וְהוֹרִידֵמוֹ, מִגִּגְנוֹ אֲדָנִי: יג חֲטָאת-פִּימוֹ,
 דַּבַּר-שִׁפְתֵימוֹ, וַיִּלְכְּדוּ בְּגֹאוֹנָם, וַיִּמְאֲלָה וַיִּמְכַּחֵשׁ יִסְפְּרוּ:
 יד כִּלָּה בַּחֲמָה, כִּלָּה וַאֲיַנְמוֹ, וַיִּדְעוּ כִּי-אֱלֹהִים מִשְׁלַל
 בִּיעֶקֶב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֵלָה: טו וַיֵּשְׁבוּ לְעֶרְב יִהְיוּ בְּכָלֵב,
 וַיִּסּוּכְבוּ עִיר: טז הִמָּה יִנִּיעוֹן יִנְעוֹן כ' לְאֹכֵל, אִם-לֹא
 יִשְׁכְּעוּ וַיִּלִּינוּ: יז וְאֲנִי אֲשִׁיר עֲזָךְ, וְאַרְגֵּן לְבַקֵּר חֲסִדָּךְ,
 כִּי-הָיִיתָ מְשֻׁנָּב לִי וּמְנוֹם, בְּיוֹם צָר-לִי: יח עֲזוּ אֱלֹהֵי
 אֲשֻׁמְרָה, כִּי-אֱלֹהִים מְשֻׁנָּבִי אֱלֹהֵי חֲסָדֵי:

עז א לְמַנְצָה עַל-יְדוּתוֹן יִדִּיתוֹן כ' לְאַסְף מְזִמּוֹר: ב קוֹלִי
 אֶל-אֱלֹהִים וְאַצְעָקָה, קוֹלִי אֶל-אֱלֹהִים וְהֶאֱזִין אֵלַי:
 ג בְּיוֹם צָרָתִי אֲדַנִּי דִרְשָׁתִּי, יָדִי לִילָה נִגְרָה וְלֹא תַפּוּג,
 מֵאַנְהָה הִנָּחֵם נַפְשִׁי: ד אֲזַכָּרָה אֱלֹהִים וְאַהֲמִיָּה, אֲשִׁיחָה

וְתַתְּעַטֵּף רוּחִי סֵלָה: ^ה אֲחֻזָּת שְׁמֵרוֹת עֵינַי, נִפְעַמְתִּי וְלֹא
 אֲדַבֵּר: ^ו חֲשַׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם, שָׁנוֹת עוֹלָמִים: ^ז אֲזַכָּרָה
 נִגְיַנְתִּי בַלִּילָה, עִם-לִבִּי אֲשִׁיחָה, וַיַּחֲפֹשׂ רוּחִי:
^ח הִלְעוֹלָמִים יִזְנַח אֲדָנִי, וְלֹא-יִסִּיף לְרֻצוֹת עוֹד: ^ט הָאִפֶּס
 לְנֻצָּח חֲסִדוֹ, גָּמַר אֲמַר לְדֹר וָדֹר: ^י הִשְׁכַּח חֲנוּת אֵל,
 אִם-קִפֵּץ בָּאֵף רַחֲמָיו סֵלָה: ^{יא} וְאֲמַר חֲלוּתִי הִיא, שָׁנוֹת
 יָמַי עָלְיוֹן: ^{יב} אֲזַכּוֹר אֲזִכִּיר ^כ מַעֲלִילִיָּהּ, כִּי-אֲזַכָּרָה מִקֶּדֶם
 פִּלְאָהּ: ^{יג} וְהִגִּיתִי בְּכָל-פְּעֻלָּהּ, וּבַעֲלִילוֹתֶיהָ אֲשִׁיחָה:
^{יד} אֱלֹהִים בִּקְדָשׁ דִּרְכָּהּ, מִי-אֵל גָּדוֹל בְּאֱלֹהִים: ^{טו} אַתָּה
 הָאֵל עֲשֵׂה פֶלֶא, הוֹדַעַת בְּעַמִּים עֶזְךָ: ^{טז} גָּאֻלְתָּ בְּזוֹרַע
 עֲמָהּ, בְּגִי-יַעֲקֹב וַיֹּסֶף סֵלָה: ^{יז} רָאוּךָ מֵיִם אֱלֹהִים, רָאוּךָ
 מֵיִם יַחִילוּ, אֵף יִרְגְּזוּ תַהֲמוֹת: ^{יח} זָרְמוּ מֵיִם עֲבוֹת, קוֹל
 נִתְּנוּ שְׁחָקִים, אֶף-חֲצִצִּיף יִתְהַלְכוּ: ^{יט} קוֹל רַעֲמָךְ בַּגִּלְגָּל,
 הֵאִירוּ בְּרָקִים תִּבֵּל, רָגְזָה וַתִּרְעַשׂ הָאָרֶץ: ^כ בָּיִם דִּרְכָּהּ,
 וַשְׁבִּילָהּ וַשְּׁבִילֶיהָ ^{כא} בְּמֵיִם רַבִּים, וְעַקְבוֹתֶיהָ לֹא נִדְּעוּ:
^{כב} נַחֲתִיתָ כִּצְאוֹן עֲמָהּ, בִּיד-מִשָּׁה וְאַהֲרֹן:

צ ^א תִּפְלָה לְמִשָּׁה אִישׁ-הָאֱלֹהִים, אֲדָנִי מַעֲזֵן אַתָּה
 הָיִיתָ לָנוּ בְּדֹר וָדֹר: ^ב בְּמִרְם הָרִים יִלְדוּ, וַתַּחֲוִילֵל
 אֶרֶץ וַתִּבֵּל, וַיַּמְעוֹלִם עַד-עוֹלָם אַתָּה אֵל: ^ג תֵּשֵׁב אֲנוֹשׁ
 עַד-דָּבָא, וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְּנֵי-אָדָם: ^ד כִּי אֶלֶף שָׁנִים
 בְּעֵינֶיךָ כִּיּוֹם אַתְּמוֹל כִּי יַעֲבֹר, וְאַשְׁמוֹרָה בַּלִּילָה:

ה זרמתם שנה יהיו, בפקר כחציר יחלף: ו בפקר יציין
 וחלף, לערב ימולל ויבש: ז כיכלינו באפך, ובחמתך
 נבהלנו: ח שפה שת כ' עונתינו לנגדך, עלמנו למאור
 פניך: ט כי כל־ימינו פנו בעברתך, כלינו שנינו כמו־
 הקה: י ימי־שנותינו בהם שבעים שנה, ואם בגבורת
 שמונים שנה, ורהבם עמל ואון, כִּי־גו חיש ונעפה:
 יא מי־יודע עז אפך, וכיראתך עברתך: יב למנות ימינו
 בן הודע, ונבא לבב חכמה: יג שובה יהוה־יאהדונחי
 עד־מתי, והנחם על־עבדיך: יד שבענו בפקר חסדך,
 ונרגנה ונשמחה בכל־ימינו: טו שמוחנו כימות עניתנו,
 שנות ראינו רעה: טז יראה אל־עבדיך פעלך, והדרך
 על־בניהם: יז ויהי נעם אדני אלהינו עלינו, ומעשה
 ידינו בוננה עלינו, ומעשה ידינו בוננהו:

קה א הודו ליהוה־יאהדונחי קראו בשמו, הודיעו
 בעמים עלילותיו: ב שירו־לו זמרו־לו, שיחו
 בכל־נפלאותיו: ג התהללו בשם קדשו, ישמח לב
 מבקשי יהוה־יאהדונחי: ד דרשו יהוה־יאהדונחי ועזו,
 בקשו פניו תמיד: ה זכרו נפלאותיו אשר־עשה, מפתיו
 ומשפטי־פיו: ו זרע אברהם עבדו, בני יעקב בחיריו:
 ז הוא יהוה־יאהדונחי אלהינו, בכל־הארץ משפטיו:
 ח זכר לעולם בריתו, דבר צוה לאלף דור: ט אשר ברת

אֶת־אֲבָרָהֶם, וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִשְׁחָק: י וַיַּעֲמִידָהּ לְיַעֲקֹב לְחֹק,
 לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: יא לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶת־אֶרֶץ־כְּנָעַן,
 חֲבֹל נַחֲלָתְכֶם: יב בְּהֵיוֹתָם מְתֵי מִסְפָּר, כְּמַעֲט וְגָרִים
 בָּהֶ: יג וַיִּתֶּהֱלְכוּ מִגּוֹי אֶל־גּוֹי, מִמַּמְלָכָה אֶל־עַם אֲחֵר:
 יד לֹא־הָנִיחַ אָדָם לַעֲשֹׂקָם, וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים:
 טו אֶל־תִּגְזְעוּ בְּמִשְׁחִי, וּלְנִבְיָאֵי אֶל־תִּרְעוּ: טז וַיִּקְרָא רָעַב
 עַל־הָאָרֶץ, כָּל־מִטְהַלֵּחַ לֶחֶם שָׁבַר: יז שָׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ,
 לַעֲבֹד גִּמְכָר יוֹסֵף: יח עָנוּ בְּכָבֵל רִגְלוֹ רַגְלוֹ כ', בְּרוֹזַל בָּאָה
 נַפְשׁוֹ: יט עַד־עַתָּה בֹּא־דְבָרוֹ, אִמְרַת יְהוָה יאהרונחי
 צִרְפָּתָהּ: כ שָׁלַח מֶלֶךְ וַיִּתִּירָהּ, מִשֵּׁל עַמִּים וַיִּפְתַּחְהוּ:
 כא שָׁמוֹ אֲדוֹן לְבֵיתוֹ, וּמִשֵּׁל בְּכָל־קִנְיָנוֹ: כב לְאַסֹּר שָׂרָיו
 בְּנַפְשׁוֹ, וּזְקִנָּיו יַחֲבִם: כג וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם, וַיַּעֲקֹב גָּר
 בְּאֶרֶץ־חָם: כד וַיִּפְּרֹ אֶת־עַמּוֹ מְאֹד, וַיַּעֲצִמְהוּ מִצְרָיו:
 כה הִפְךָ לָבָם לְשָׂנֵא עַמּוֹ, לְהִתְנַכֵּל בַּעֲבָדָיו: כו שָׁלַח
 מֹשֶׁה עֲבָדוֹ, אֶהֱרֹן אֲשֶׁר בָּחַר־בוֹ: כז שָׁמוּ־בָם דְּבָרֵי
 אֱתוֹתָיו, וּמִפְתִּים בְּאֶרֶץ חָם: כח שָׁלַח חֲשֹׁךְ וַיַּחֲשֹׁךְ,
 וּלֹא־מָרוּ אֶת־דְּבָרוֹ דְּבָרָיו כ': כט הִפְךָ אֶת־מִימֵיהֶם לָדָם,
 וַיָּמַת אֶת־דָּגָתָם: ל שָׂרֵץ אֲרָצָם צִפְרָדַיִם, בְּחֻדְרֵי
 מַלְכֵיהֶם: לא אָמַר וַיָּבֹא עֶרֶב, בָּנִים בְּכָל־גְּבוּלָם: לב נָתַן
 גִּשְׁמֵיהֶם בָּרֶד, אִשׁ לְהַבּוֹת בְּאֲרָצָם: לג וַיָּה, גִּפְגָּפָם
 וַתֵּאֱנָתָם, וַיִּשְׁבֵּר עֵץ גְּבוּלָם: לד אָמַר, וַיָּבֹא אֲרָבָה,

וַיֵּלֶק, וַאֲזַן מִסָּפֶר: לֹא וַיֹּאכַל כָּל-עֵשֶׂב בְּאֶרֶץ, וַיֹּאכַל
פְּרֵי אֲדָמָתָם: לוֹ וַיֵּךְ כָּל-בְּכוֹר בְּאֶרֶץ, רֵאשִׁית לְכָל-
אוֹנָם: לוֹ וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב, וַאֲזַן בְּשִׁבְטָיו כּוֹשֵׁל:
לֹא שָׁמַח מְצֻרִים בְּצִאתָם, כִּי-נָפַל פֶּחָדָם עֲלֵיהֶם:
לֹא פָרַשׁ עֵנָן לְמַסָּךְ, וְאֵשׁ, לְהָאִיר לַיְלָה: מ שָׁאֵל וַיָּבֵא
עֲלָיו שְׁלוֹ כ', וְלָחֶם שָׁמַיִם יִשְׁבִּיעֵם: מא פָּתַח צוּר, וַיּוֹצִיאוּ
מִיָּם, הֶלְכוּ בְּצִיּוֹת נָהָר: מב כִּי-זָכַר אֶת-דְּבַר קָדְשׁוֹ,
אֶת-אַבְרָהָם עַבְדּוֹ: מג וַיּוֹצֵא עִמּוֹ בְּשִׁשּׁוֹן, בְּרָגָה
אֶת-בְּחִירָיו: מד וַיִּתֵּן לָהֶם אֲרֻצּוֹת גּוֹיִם, וַעֲמַל לְאֻמִּים
יִירָשׁוּ: מה בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו, וְתוֹרָתוֹ יִנְצְרוּ, הַלְלוּהָ:

קלז א על נְהִירוֹת בָּבֶל שָׁם יִשְׁבְּנוּ, גַּם-בְּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ
אֶת-צִיּוֹן: ב על-עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ, תָּלִינוּ בְּנֻרוֹתֵינוּ:
ג כִּי שָׁם נִשְׁאַלְנוּ שׁוֹבֵינוּ דְּבַר-יְשׁוּעָה, וְתוֹלְלֵנוּ שְׁמֻחָה,
נִשְׁרָו לָנוּ מִנְּשִׁיר צִיּוֹן: ד אִיךְ נִשְׁרָו אֶת-שִׁיר-יְהוָה
יֵאֱהוּדוֹנָהּ, עַל אֲדָמַת גִּבּוֹר: ה אִם-אֶשְׁכַּח יְרוּשָׁלַם,
תִּשְׁכַּח יְמִינִי: ו תִּדְבֹּק-לְשׁוֹנִי לְחִפִּי, אִם-לֹא אֶזְכְּרֶנּוּ,
אִם-לֹא אֶעֱלֶה אֶת-יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֻחָתִי: ז זָכַר
יְהוָה יֵאֱהוּדוֹנָהּ לִבִּנִי אֲדוֹם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם, הָאֻמִּים
עָרוּ עָרוּ עַד הַיָּסוֹד בָּהּ: ח בַּת-בָּבֶל הִשְׁדּוּדָהּ, אֲשֶׁרִי
שִׁישְׁלָם-לָךְ אֶת-גְּמוּלָךְ שְׂגַמְלָתָ לָנוּ: ט אֲשֶׁרִי שִׁיאֲחֹז
וְנִפְץ אֶת-עֲלָלֶיךָ אֶל-הַסָּלַע:

קנ « הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ-אֵל בְּקִדְשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרִקְיעַ עֻזּוֹ:
 ב הַלְלוּהוּ בַּגְּבוּרָתוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרֹב גְּדָלוֹ: ג הַלְלוּהוּ
 בְּתַקַּע שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ בַּנִּבָּל וּבְנוֹר: ד הַלְלוּהוּ בְּתַף
 וּמְחוּל, הַלְלוּהוּ בַּמִּנִּים וְעֹגֵב: ה הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי-שְׁמַע,
 הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: ו כֹּל הַנִּשְׁמָה תְהִלָּל יְהוָה,
 הַלְלוּ-יְהוָה:

אחר שסיים תהלים יאמר זה:

מי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יִשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בָּשׁוּב יְהוָה יֵאָהֲרֹנְהִי
 שְׁבוּת עַמּוֹ. יִגַּל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל: וּתְשׁוּעַת
 צְדִיקִים מִיְהוָה יֵאָהֲרֹנְהִי מָעוֹז מְעוֹז בְּעַת צָרָה: וַיַּעֲזֹרֵם
 יְהוָה יֵאָהֲרֹנְהִי וַיַּפְלִטֵם וַיַּפְלִטֵם מִרְשָׁעִים וַיּוֹשִׁיעֵם כִּי
 חָסוּ בּוֹ:

רבנו שֶׁל עוֹלָם, עֲלֵת הָעֲלֹת וְסִפַּת כָּל הַסְּבוּת, אֲנִתָּ
 לְעֵלָא, לְעֵלָא מִן כָּלָא, וְלִית לְעֵלָא מִנָּה, דְּלִית
 מִחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בְּךָ כָּלָל, וְלָךְ דּוּמְיָה תְּהִלָּה, וּמִרְמָם
 עַל כָּל בְּרָכָה וְתְהִלָּה. אוֹתָךְ אֲדַרְשׁ, אוֹתָךְ אֲבַקֵּשׁ
 שְׁתַּחֲתֹר חֲתִירָה דְּרָךְ כְּבוֹשָׁה מֵאֲתָךְ, דְּרָךְ כָּל
 הָעוֹלָמוֹת, עַד הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת שְׁלִי בְּמָקוֹם שְׁאֲנִי עוֹמֵד,
 כְּפִי אֲשֶׁר נִגְלָה לָךְ, יוֹדַע תַּעֲלוּמוֹת, וּבְדֶרֶךְ וּנְתִיב הַזֶּה
 תֹּאִיר עָלַי אוֹרָךְ, לְהַחְזִירֵנִי בְּתִשׁוּבָה שְׁלָמָה לְפָנֶיךָ
 בְּאַמֶּת, כְּפִי רְצוֹנְךָ בְּאַמֶּת, כְּפִי רְצוֹן מְבַחַר הַבְּרוּאִים,
 לְבָלִי לְחֶשֶׁב בְּמַחֲשַׁבְתִּי שׁוּם מִחֲשַׁבְתִּי חִוֵּץ וְשׁוּם

מחשבה ובלבול שהוא נגד רצונה, רק לדבק במחשבות
 זכות צחות וקדושות בעבודתך באמת בהשגתך
 ובתורתך. הט לבי אל עדותיך, ותן לי לב מהור לעבדך
 באמת. וממצולות ים תוציאני לאור גדול חיש קל
 מהרה. תשועת יהוה יאהדונהי כהרף עין, לאור באור
 החיים כל ימי היותי על פני האדמה. ואזכה לחדש
 נעורי, הימים שעברו בחשך, להחזירם אל הקדשה,
 ותהיה יציאתי מן העולם כביאתי, בלא חטא. ואזכה
 לחזות בנעם יהוה יאהדונהי ולבקר בהיכלו, בלו אומר
 כבוד, אמן נצח סלה ועד:

דיני וסדר תפלת הדרך

לעירו או לעיר שרוצה ללון בה,
 רמשם ואילך יאמר אותה בלא
 חתימה. וטוב להסמיק תפלת הדרך
 לברכה אחרת כרי שתהא ברכה
 הסמוכה לחברתה. לכן כשיוצא
 בדרך בשחרית קודם התפלה כגון
 שהוא נחוץ, יאמר ברכת השחר על
 הדרך ויסמיק תפלת הדרך לברכת
 השחר, וביום יאכל איזה פרי ויסמיק
 תפלת הדרך לברכת הפרי, או
 כשמטיל מים יסמוך אותה לברכת
 אשר יצר.

היוצא לדרך מהלך שיעור פרסה
 (שבעים ושנים דקות) ויותר צריך
 להתפלל תפלת הדרך. אבל אם הוא
 צריך לילך רק פחות ממהלך שיעור
 פרסה, מתפלל בלא שם ומלכות.
 ובמקום סכנה אפילו בפחות ממהלך
 שיעור פרסה צריך להתפלל
 בחתימה בשם ומלכות. תיכף
 כשיוצא מעיבורה של עיר צריך
 להתפלל תפלה זו. ואם שכח מתפלל
 כל זמן שהוא בדרך, ובלבד שלא
 הגיע עדיין תוך פרסה הסמוכה

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנָהי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתּוֹלִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתַצְעִידֵנוּ לְשָׁלוֹם
וְתַדְרִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתַסְמְכֵנוּ לְשָׁלוֹם. (ואם חוזר באותו היום
יאמר וְתַחַזִּירֵנוּ לְשָׁלוֹם) וְתַצִּילֵנוּ מִכָּף כָּל אוֹיֵב וְאוֹרֵב
בְּדֶרֶךְ, וְתַשְׁלַח בְּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ. וְתַתֵּנּוּ לַחַן וּלְחֶסֶד
וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל רוֹאֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה
יֵאָהֲדוּנָהי, שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

ויש מוסיפים פסוקים אלו לשמירה:

וַיַּעֲקֹב הָלַךְ לְדֶרֶכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים: וַיֹּאמֶר
יַעֲקֹב כֹּאֲשֶׁר רָאִים מַחֲנֶה אֱלֹהִים זֶה וַיִּקְרָא שֵׁם
הַמָּקוֹם הַהוּא מַחֲנֵם:

ג' פעמים

וַיִּסָּעוּ וַיְהִי חֶמֶת אֱלֹהִים עַל הָעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם
וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרֵי בְנֵי יַעֲקֹב: לִישׁוּעָתְךָ קוִיֹּתִי
יְהוָה יֵאָהֲדוּנָהי:

ג' פעמים

וַיִּבְרַךְ יְהוָה יֵאָהֲדוּנָהי וַיִּשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְהוָה יֵאָהֲדוּנָהי
פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחֲנֶךָ: יֵשָׂא יְהוָה יֵאָהֲדוּנָהי פָּנָיו
אֵלֶיךָ וַיִּשֶׂם לְךָ שָׁלוֹם:

ג' פעמים

הִנֵּה אֲנִי שֹׁלַח מַלְאָךְ לִפְנֶיךָ לְשֹׁמְרֶךָ בְּדֶרֶךְ וְלִהְבִּיאָךְ
אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִכֵּנִתִּי:

ג' פעמים

חַמְלָאָךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּל רָע, יִבְרַךְ אֶת הַנְּעָרִים,
וַיִּקְרָא בָהֶם שְׁמֵי וְשֵׁם אֲבוֹתֵי, אֲבָרָהִם

וַיַּצְחֶק, וַיִּדְּגוּ לָרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ:

ג' פעמים

להודות ולהלל את ה' יתברך מביאה לכל הישועות.
כל האומר אותה כל יום יזכה לראות נסים גלויים מבורא עולמים,
וכל האומר תחנה זו מהלב הופך מיד מדת דין לרחמים.

תפילת הודיה לבורא עולם

מִלְךָ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲדוֹן עוֹלָם, רְבוּנוּ
שֶׁל עוֹלָם, תּוֹדָה.

תּוֹדָה שְׁאֲנִי עוֹמֵד/ת כֹּאֵן לְפָנֶיךָ וּמוֹדָה לָךְ.
וְכָל מִה שְׁאֲנִי אוֹמֵר יִהְיֶה כֹּאֵן וּבִאֶפֶס לַעֲמֹת כְּמִה שְׁאֲנִי
בִּאֲמַת צְרִיכָה לְהוֹדוֹת לָךְ.

הָרִי עַל הַכֹּל אֲנִי צְרִיכָה לְהוֹדוֹת לָךְ.
כִּי הַכֹּל מִמֶּךָ, הַכֹּל נִתַּת לִי בְּחֵן, בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים.
תּוֹדָה עַל כָּל הַדְּבָרִים בְּעוֹלָם.

תּוֹדָה עַל רוֹב רְבִי רַבּוֹת פְּעָמִים שְׁעוֹרְתָּ לִי, תְּמוֹכָת בִּי,
הוֹשַׁעַת אוֹתִי הַצֵּלָת אוֹתִי, שְׁמֹחֶת אוֹתִי רִיפְאֶת אוֹתִי,
שְׂמֹרֶת עָלִי, עוֹדְדֶת אוֹתִי, תּוֹדָה שְׂאֵתָה אֶתִּי תָמִיד.

תּוֹדָה שְׂאֵתָה נוֹתֵן לִי כּוֹחַ לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת, כּוֹחַ לַעֲשׂוֹת
מַעֲשִׂים טוֹבִים, וְכֹחַ לְהִתְפַּלֵּל.

תּוֹדָה עַל כָּל הַפְּעָמִים שְׁעוֹרְתָּ לִי וְלֹא יָדַעְתִּי לְהַגִּיד לָךְ
תּוֹדָה.

תּוֹדָה עַל כָּל הַחֲסָדִים שְׂאֵתָה עוֹשֶׂה עִמִּי בְּכָל רָגַע וְרָגַע.
תּוֹדָה עַל כָּל נְשִׁימָה וְנְשִׁימָה שְׁאֲנִי נוֹשֵׁם/ת.

תודה לך מלך מלכי המלכים, גם על כל הדברים שאין לי.
תודה שקשה לי לפעמים, כי הכל לטובתי אפילו אם לא
תמיד ראיתי שזה לטובתי, עמוק בלב אני יודע/ת שכל מה
שמוציא ממך הוא הדבר הטוב ביותר עבורי, והוא נעשה
במיוחד בשבילי, בהשגחה פרטית מדקדקת ומשלמות, כמו
שרך מלך מלכי המלכים יכול לעשות.

תודה שלפעמים קשה לי, כי רק כך אני יודע/ת להעריך
את הטוב,

כי רק כשנמצאים בחשך אפשר להעריך את האור.

תודה על החיים הנפלאים שנתת לי.

תודה על הדבר הכי קטן שיש לי, כי את הכל אתה נתת
לי ולא אף אחד אחר.

תודה שאתה שומע את התפלות שלי.

בורא עולם! אני מבקש/ת ממך סליחה מעמקי לבי, אם
היו פעמים שלא הערכתי את מה שנתת לי, ובמקום לומר
לך תודה, רק התלוננתי.

אני עפר ואפר ואתה אדון כל העולם, אנא אל תרחק
ממני לעולם!!!

מבוסס על פ' הסה"ק יסוד ושרש העבודה (צו"ח ס' כ"ו)
מצוה גדולה לפרסם ולהפיץ את התפלה הקדושה הזו

תפילה קצרה לאומרה קודם הלימוד

לְשֵׁם יְחִיד קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתִּיהּ וְכוּ'. עַל
יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעֲלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל
לְאַקְמָא שְׁכִינְתָא מַעְפָּרָא, וְלַעֲלוֹי שְׁכִינַת עוֹזְנוֹ אִם
הַבְּנִים שְׁמַחָה, עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעֲלָם בְּשֵׁם
כָּל יִשְׂרָאֵל.

חֲרִינִי מִקְשֵׁר עֲצָמִי בְּלִימוֹד הַקְדוֹשׁ הַזֶּה בְּנִשְׁמַת כָּל
הַתְּנָאִים וְהַצְדִּיקִים הַכְּתוּבִים בְּזוּהַר הַקְדוֹשׁ
וּבְרֵאשֵׁם הַתְּנָא הָאֱלוֹקִי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי וְרַבִּי
אֶלְעָזָר בֶּנוֹ. וְעַל יְדֵי זֶה תִּתְקַיֵּים תְּפִילַת דָּוִד הַמְּלֶכֶךְ
עָלָיו הַשָּׁלוֹם (תְּהִלִּים ס"א ד' ה') כִּי הָיִיתָ מַחֲסֶה לִּי מִגְדֹּל
עַז מִפְּנֵי אוֹיֵב. אֲגִידָה בְּאַהֲלָךְ עוֹלָמִים אֲחֶסֶה בְּסֶתֶר
בְּנִפְיָךְ סֶלָה. וְאַזְכֶּה שְׁבִלִימוֹדִינוּ זֶה יִהְיוּ שְׁפָתוֹתֶיהֶם
דּוֹכְבוֹת בְּקֶבֶר, לְמַעַן שָׁמוּ בְּאַהֲבָה לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ
לְיוֹצְרֵנוּ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאֵנוּ. וּבַהֲדִין סִפְרָא סִפְרָא
הַזוּהַר, יִפְקֹון יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא בְּרַחֲמֵי, יִרְאֶה אֵל
עֲבָדֶיךָ פִּעְלֶךָ וְהִדְרֶךְ עַל בְּנֵיהֶם. וְיִהִי נָעַם אֲדָנִי
אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ בּוֹנֵנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ
בּוֹנֵנָה, וְיִהִי נָעַם אֲדָנִי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ
בּוֹנֵנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ בּוֹנֵנָה (תְּהִלִּים צ' ט"ז י"ז).

תפילה קודם לימוד קבלה

מהאד"י זלה"ה

רבוּן העוֹלָמִים וְאֲדֹנֵי הָאָדוֹנִים. אָב הַרְחָמִים
וְהַסְּלִיחוֹת. מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יְהוָה
יֵאֱהֹדְנֵהוּ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, בְּקִידָה וּבְהַשְׁתַּחֲוָיָה,
שֶׁקִּרְבָּתָנוּ לְתוֹרָתְךָ וְלַעֲבוּדָתְךָ עֲבוּדַת הַקֹּדֶשׁ, וְנָתַתָּ לָנוּ
חֶלֶק בְּסוּדוֹת תּוֹרָתְךָ הַקְדוּשָׁה. מָה אָנוּ, מָה חַיֵּינוּ,
אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּנוּ חֶסֶד גָּדוֹל כָּזֶה. עַל כֵּן אֲנַחְנוּ מִפִּילִים
תַּחֲנוּגֵינוּ לְפָנֶיךָ שֶׁתִּמְחַל וְתִסָּלַח לְכָל חַטֹּאתֵינוּ
וְעוֹנוֹתֵינוּ. וְאֵל יְהִיו עֲוֹנוֹתֵינוּ מִבְּדִילִים בֵּינֵינוּ לְבִינֶךָ.
וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהֹדְנֵהוּ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּכַוֵּן אֶת לִבֵּנוּ לְיִרְאָתְךָ וְאֶהְבְּתְךָ,
וְתִקְשִׁיב אֹזְנְךָ לְדִבְרֵינוּ אֱלֹהִי, וְתִפְתָּח לִבֵּנוּ הָעֵרֶל
בְּסוּדוֹת תּוֹרָתְךָ. וְיִהְיֶה לְמוֹדְנוּ זֶה נַחַת רוּחַ לְפָנֶי כִּסֵּא
כְּבוֹדְךָ כְּרִיחַ נִיחוּחַ. וְתִאֲצִיל עָלֵינוּ אוֹר מְקוֹר נִשְׁמָתָנוּ
בְּכָל בְּחִינוֹתֵינוּ. וְשִׁיתְנוּצְצוּ נִיצוּצוֹת עֲבָדֶיךָ הַקְדוּשִׁים
אֲשֶׁר עַל יָדָם גָּלִיתָ דְּבָרֶיךָ אֱלֹהִי בְּעוֹלָם. וּזְכוֹתָם וּזְכוֹת
אֲבוֹתָם וּזְכוֹת תּוֹרָתָם וְתַמִּימוֹתָם וְקִדְשָׁתָם יַעֲמִד לָנוּ
לְבַל גִּפְשָׁל בְּדִבְרִים אֵלֹהִי. וּבְזְכוֹתָם תִּתֵּן עֵינֵינוּ בְּמָה
שָׂאֵנוּ לִזְמָדִים. כִּמְאֹמֶר נָעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, גַּל עֵינֵי
וְאִבִּטָּה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ. יְהִיו לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהִגִּיוֹן
לְבִי לְפָנֶיךָ, יְהוָה יֵאֱהֹדְנֵהוּ צוּרֵי וְגֹאֲלֵי. כִּי יְהוָה

יֵאֱהֹדְנֵהוּ יִתֵּן חֲכָמָה, מִפִּיו דַּעַת וְתִבְנוּנָה:

רבוֹן עֲלֵמִין, דְּאַנְתָּ הוּא מְגַלִּי עֲמִיקְתָּא וּמִסְתָּרְתָּא
וְגַלִּי רְזִיא. יְהֵא רַעְוֵא מִן קַדְמָךְ לְאַסְפְּרָא
מַלִּין בְּפּוּמָנָא, לְקִימָא בְּנָא מְקָרָא שְׁכָתוּב, וְאַנְכִי
אַהֲיָה עִם פִּיד וְהוֹרִיתִיךָ אֲשֶׁר תִּדְבֵּר. וְלֹא נִיעוּל
בְּכִסּוּפָא קַדְמָךְ. וְנִזְכִּי לְמִשְׁמַע רְזִין עֲלָאִין דְּאוּרִיתָא
מְפּוּמָא דְּרִישָׁא דְּמַתִּיבְתָּא עֲלָאָה. אֲמֵן וְכֵן יְהִי רְצוֹן,
אֲמֵן, סְלָה:

וְנִתְהַר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת־הַגֶּן, וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהָיָה
לְאַרְבַּעַה רָאשִׁים: וְהַמִּשְׁבָּלִים יִזְהָרוּ כְּזוֹהַר
הַרְקִיעַ, וּמִצְדִּיקֵי הַרְבִּים כְּכּוֹכְבִּים לְעוֹלָם וָעֶד: גַּל־עֵינֵי
וְאַבְיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ:

תפלה לרפואות וישועות

הֲרִינִי מְקַבֵּל עָלִי מַצּוֹת עֲשֵׂה נָשָׁל וְאַהֲבַת לְרַעָךְ
כְּמוֹךְ, וְהֲרִינִי אוֹהֵב כָּל אֶחָד מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל
כְּנַפְשִׁי וּמַאֲדִי, וְהֲרִינִי מְזַמֵּן אֶת פִּי לְלַמֵּד בְּסִפְרֵי הַזֹּהַר
הַקְדוּשׁ לְזִכּוֹת ... פ"ב (וְכַאן יִפְרֹט בְּקִשְׁתּוֹ) [לְרַפּוּאָת...]
[יְשׁוּעָת ...] [לְבָנִים ...] הַשֵּׁם יִשְׁלַח דְּבָרוֹ יַחֲזִקְהוּ
[וְיִרְפְּאֵהוּ בְּרַפּוּאָת הַנֶּפֶשׁ וּרַפּוּאָת הַגּוּף בְּרַמ"ח אֲבָרָיו
וְשֵׁם"ה גִּידָיו בְּתוֹךְ שָׁאֵר חוּלֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאֲרִיךְ יָמָיו
וְשָׁנוּתָיו בְּנְעִימִים] [וַיּוֹשִׁיעָהוּ בְּדַבָּר יְשׁוּעָה
וְרַחֲמִים ...] אֲמֵן סְלָה:

תפילה לאחר קריאת הזוהר

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבֹתֵי
שְׂמִינְתֵּינִים בְּנוֹ עֵתָה מִקְרָא שְׁכָתוֹב "וְאֲשִׁים דְּבָרֵי
בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדֵי בְּסִיתִיךָ לְגִמְעַ שְׁמַיִם וְלִיסַד אָרֶץ",
לְהַעֲלוֹת לְרוּמָם וּלְתַקֵּן הָרִיסוֹת וְחֲרָבוֹת הַשְׂכִּינָה
הַקְדוּשָׁה לְקִשּׁוּט וּפּוֹרְפִירָא עֲלָאָה וּלְאַרְמוֹן שְׁעַל מְכוֹנוֹ
יֵשֵׁב לְהַחְזִיר עֲטָרָה לְיוֹשְׁנָה וְקִים בְּנוֹ מְהֵרָה מִקְרָא
שְׁכָתוֹב "וְהָיָה אֹרֶךְ הַלְבָּנָה כְּאֹרֶךְ הַחֲמָה וְאֹרֶךְ הַחֲמָה
יְהִיָּה שְׁבַע־עֶשְׂרִים כְּאֹרֶךְ שְׁבַע־עֶשְׂרֵת הַיָּמִים". וְזִכּוֹת הַרְשָׁב־י
הַקְדוּשׁ וּבְנוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְיוֹתָם בֶּן עֲזִיחָה, יַעֲמֹד לָנוּ
לְתַקֵּן הָעוֹלָם מִיּוֹם שְׁנִבְרָא עַד סוּפּוֹ כְּרָצוֹנוֹ וּכְרָצוֹן
יִרְאָיו. וּבְזִכּוֹת הַיּוֹתָנוּ עֲסוּקִים בְּחֲכָמָה הַזֹּאת, עַל יָדָהּ
תִּתְקַרֵּב הַגָּאוּלָּה, וְיִשְׁוַעְתָּהּ מְהֵרָה תַּצְמִיחַ, לְעַלּוֹי
שְׂכִינָתָה עֲזוּנוֹ בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ. וְיִקְוִים בְּנוֹ מִקְרָא שְׁכָתוֹב
"וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹרֶךְ", וְיִזְרַח עֲלֵינוּ אֹרֶךְ יְהוָה
יֵאָהֲדוּנְהִי, בְּיוֹם הַהוּא יְהִיָּה יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אַחֲרָה וְנִשְׁמוֹ
אַחֲרָה, אֲמֵן נִצַּח סֵלָה וְעַד. (נִסְחַת הַתַּפִּלָּה מִתּוֹךְ לְשׁוֹנוֹ הַקְדוּשׁ שֶׁל

רַבִּי חַיִּים וַיִּטָּאֵל זִיע"א)

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵי שְׂמִינְתֵּינִי לְלִמּוּד וּלְהַגּוֹת בְּסִפְרֵי הַקְדוּשׁ
הַזֶּה וְיִהְיֶה עֲלֵיָאָה, וְזִכּוֹת הַתַּנְאִים הַקְדוּשִׁים שֶׁלְּמִדְּנוּ
תּוֹרָתָם יַעֲמֹד לָנוּ וּלְזִרְעֵנוּ וְנִזְכֶּה לְהַבְטִיחַת הַנְּבִיא

(ישעיה נט, כ-כא) וְכֹא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וְלִשְׁבֵי פִשְׁעַ בֵּיעֶקֶב נֶאֱמַר
 יְהוָה־יֵאָהֳדוֹנֶהּ. וְאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אִתְּכֶם אָמַר יְהוָה־
 יֵאָהֳדוֹנֶהּ רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרִי אֲשֶׁר שִׁמְתִּי בְּפִיךָ לֹא
 יִמּוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זִרְעָה וּמִפִּי זֶרַע זִרְעָה אָמַר יְהוָה־
 יֵאָהֳדוֹנֶהּ מִעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וְיִתְקַיֵּים בָּנוּ הַנְּבוּאָה (ישעיה
 נא, מז) וְאֲשִׁים דְּבָרִי בְּפִיךָ וּבְצֶל יָדֶי בְּסִיתֶיךָ לְנִטְעַ
 שָׁמַיִם וְלִיסֹד אָרֶץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עֲמִי אֲתָה. וּבִרְפַת
 מֹשֶׁה רַעֲיָא מְהִימָנָא תַתְּגַלָּה בְּמַהֲרָה דִּידֶן, יְהוָה־
 יֵאָהֳדוֹנֶהּ בְּדָד יִנְחֶנּוּ וְאִין עֲמּוּ אֵל גָּבֵר, יֵרְאוּ עֵינֵינוּ
 וְיִשְׁמַח לִבֵּנוּ וְתִגַּל נַפְשֵׁנוּ בִּישׁוּעָתְךָ בְּאַמֶּת בְּאֵמֶר לְצִיּוֹן
 מֶלֶךְ אֱלֹהֶיךָ, בְּרוּךְ יְהוָה־יֵאָהֳדוֹנֶהּ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.
 (סוד ה')

אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵהִי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ
 טוֹב וּמַטִּיב הַדָּרֵשׁ לָנוּ. שׁוּבָה אֵלֵינוּ
 [עָלֵינוּ] בְּהַמּוֹן רַחֲמֶיךָ בְּגִלָּל אָבוֹת שְׁעָשׂוּ רְצוֹנָךְ.
 בְּנֵה בֵיתְךָ כְּבִתְחֻלָּה וְכוּנֵן מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוּנוֹ.
 וְהִרְאֵנוּ בְּכַנְיָנוּ וּשְׁמַחְנוּ בְּתַקּוּנוֹ. וְהִשָּׁב שְׁכִינָתְךָ
 לְתוֹכּוֹ, וְהִשָּׁב כְּהֹנִים לְעַבְדֶּךָ וְלוֹוִיִּם לְדוֹכָנְךָ
 לְשִׁירָם וְלִזְמָרָם. וְהִשָּׁב יִשְׂרָאֵל לְגוֹיָהֶם. וּמִלֵּאָה
 הָאָרֶץ דַּעַה אֵת יְהוָה־יֵאָהֳדוֹנֶהּ לִירְאָה וּלְאַהֲבָה
 אֵת שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא אָמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן.
 (סי"ת)

סוד הגאולה "בראשית תמו" תקון מ"ג מתקוני זוהר השלם והמבואר

(זוהר הקדוש דף פ"ב ע"א)

א. הפנים צועקים שמע ישראל ואין קול ואין עונה

בְּרֵאשִׁית, שָׁם אֶת"ר יב"ש, וְזֶהוּ נָהָר יַחֲרֹב וַיִּבֶשׁ,
(שם ה), בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהוּא יִבֶּשׁ וְהִיא
יִבֶּשֶׁה, צוּחוֹתִים הַפְּנִים לְמַטָּה בְּיַחְדּוֹד וְאוֹמְרִים שְׁמַע
יִשְׂרָאֵל, וַאֲיִן קוֹל וַאֲיִן עוֹנָה. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (משלי א כח) אֵין
יִקְרָאנִי וְלֹא אֶעֱנֶה.

ב. הלומד רק תורת הנגלה טוב לו שלא נברא כלל בעולם

וְכֵךְ מִי שֶׁגִּזְרֵם שְׁתַּסְתַּלַּק קְבָלָה וְחֻכְמָה מִתּוֹרָה שֶׁבַּעַל
פֶּה וּמִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָּב, וְגִזְרֵם שְׁלֹא יִשְׁתַּדְּלוּ בָהֶן,
וְאוֹמְרִים שְׂאִין אֵלָּא פֶּשֶׁט בְּתוֹרָה וּבִתְלֻמּוֹד, בְּוֹדָאִי
כְּבָלוֹ הוּא יִסְלַק אֶת הַמַּעֲנֵן מֵאוֹתוֹ נָהָר וּמֵאוֹתוֹ גֶּן. אוֹי
לוֹ, טוֹב שְׁלֹא נִבְרָא בְּעוֹלָם וְלֹא יִלְמַד אוֹתָהּ תּוֹרָה
שֶׁבִּכְתָּב וְתּוֹרָה שֶׁבַּעַל פֶּה, שֶׁנֶּחֱשֵׁב לוֹ כְּבָלוֹ הַחֲזִיר
הָעוֹלָם לְתוֹהוֹ וְבוֹהוֹ, וְגִזְרֵם עֲנִי בְּעוֹלָם וְאַרְךְ הַגְּלוּת.

ג. אם מתחיל ללמוד היום זוה"ק מתקן את העבר שלא למד

וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי"ם תִּדְרָשׁא הָאֶרֶץ דְּרָשׁא וְכו' (בראשית א יא),
אָמַר רַבִּי אֱלֻעָזָר: אָבָא, וְהִירִי קָרָא לוֹ יִבֶּשֶׁה,

מאיפה תדשא הארץ? אמר לו: בני, כך למד תשובה
 לכל בני העולם, שאם אדם יחזר בתשובה, מוריד לה
 המעין שהסתלק, ומה שהיתה יבשה קורא לה ארץ,
 ולנהר שהיה חרב ויבש קרא לו מקנה המים וימים,
 זהו שכתוב (שם י) ויקרא אלהים לַיַּבֵּשָׁה אֶרֶץ וּלְמִקְנֵה
 הַמַּיִם קָרָא יָמִים. באותו זמן שנקראת ארץ, מה כתוב
 בו? ויאמר אלהים תדשא הארץ, להוציא זרעים
 ופרות שהן נשמות, (דף פב ע"ב) כל אחד למינהו, אלו
 הנשמות שנגזרו מכסא כבודו, ואלו רוחות שנגזרו
 ממלאכים, ואלו הנפשות שנגזרו מהאופנים, כל אחד
 הוציא למינהו את כל אחד כראוי. עץ פרי - זה
 תלמיד חכם, עשה פרי - זו בת זוגו, לכל אחד כראוי
 (כל אחד הוציא למינו).

ד. הת"ח שנסמטו גדולה, פוגם יותר אם אינו לומד זוהר

ועוד, עץ פרי - זה העמוד האמצעי, עשה פרי - זה
 צדיק, אשר זרעו בו על הארץ - זו השכינה,
 שכל הזרעים נכללים בה, וכאן המצוה של פריה
 ורביה, לעשות פרות וזרעים, זהו שכתוב לא תהו
 בראה לשבת יצרה, ומי שמתפטר מפריה ורביה, באלו
 החזיר את אותה ארץ יבשה, ומונע ממנה ברכות, כל
 אחד לפי דרגתו, מי שפוגם למטה פוגם למעלה את
 המקום שנגזרה נשמתו.

תיקוני זוהר תיקון מ"ח

תקון שמונה וארבעים

סגולה נפלאה מרבנו האר"י זיע"א

בְּרֵאשִׁית, שֵׁם תִּרְ"י, שֵׁם שַׁב"ת, כְּגוֹן זֶה, בְּרֵאשִׁית
 - בְּרֵ"א שֵׁת"י, וְהֵן שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת, עֲלֵיהֶם
 נֶאֱמָר (שְׁמוֹת ל"א): "וַיִּשְׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת
 אֶת הַשַּׁבָּת" וְגוֹמַר, שְׁתֵּי פַעַמִּים הַזִּכִּיר כָּאֵן שַׁבָּת, כְּגַגְד
 הַשְׁכִּינָה הָעֲלִינָה וְהַתְּחַתּוֹנָה. "לְדִרְתָּם", מֵהוּ
 לְדִרְתָּם? אֵלֹא זָכָא הוּא מִי שֶׁעוֹשֶׂה לָּהֶם דִּירָה בַּשַּׁבָּת
 בְּשְׁנֵי בְתֵי הַלֵּב, וּמַתְּפִנֶה מִשֵּׁם יֵצֵר הָרַע שֶׁהוּא חֲלוּל
 שַׁבָּת, 'בְּרִית עוֹלָם', זֶה צְדִיק, שִׁשּׁוּרִים שְׁנִיָּהִם עָלָיו,
 אֶחָד לְמַלְא אוֹתוֹ, וְאֶחָד לְהַתְּמַלֵּא מִמֶּנּוּ. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 הֵם כְּגַגְד שְׁתֵּי כָלִיּוֹת - פְּנִימִיּוֹת נִצָּח וְהוֹד, בְּנִים
 לְיִשְׂרָאֵל סָבָא - עַמּוּד הָאֱמָצְעִי - תַּפְאֶרֶת, שְׁלֹשׁ
 פַּעַמִּים שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי אֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת, עֲנֵג
 שַׁבָּת "וְנִהְרָה יוֹצֵא מֵעֵד" לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגִּ' (בְּרֵאשִׁית
 כ"א). וְנִהְרָה, יֵשׁ נִהְרָה וְיֵשׁ נִהְרָה, יֵשׁ נִהְרָה הַנִּקְרָא נִהְרָה פְּלִגְיוֹ,
 וְיֵשׁ נִהְרָה הַנִּקְרָא נַחַל קְדוּמִים, עֵדֶן עֲלִיּוֹן עָלָיו נֶאֱמָר
 (יִשְׁעִיָּה ס"ד) "עֵין לֹא רָאִתָּה אֱלֹהִים זֹלָתְךָ", זֶה הַנִּהְרָה
 הוּא אוֹת ו', הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן הָעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא אוֹת א', וְעוֹכֵר
 בֵּין אָבָא - חֲכֵמָה וְאֱמָא - בִּינָה וְהוֹלֵךְ חֲמִשׁ מֵאוֹת
 שָׁנָה, וּמִגִּיעַ עַד צְדִיק - יְסוֹד שֶׁהוּא שְׁבִיעִי, וּמִשֵּׁם

מִשְׁקָה לְגָגָה - מְלָכוּת, שֶׁהִיא הַשְׂכִּינָה הַתַּחְתּוֹנָה. וְכֵּן
הוּא מִי שֶׁשׁוּמֵר דִּירָה לְשַׁבָּת, שֶׁהוּא הַלֵּב, שֶׁלֹּא יִתְקַרֵּב
שָׁם עֵצֶב הַמַּחּוּל וְכַעַם הַמָּרָה שֶׁהִיא אִשׁ הַגִּיהֶנֶם,
שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר (שְׁמוֹת לז): "לֹא תִבְעְרוּ אִשׁ בְּכָל
מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת", וְכֵן הוּא וְדָאִי, שֶׁכָּל מִי
שֶׁכּוֹעֵם בָּאֵלּוּ מְדַלִּיק אֶת הָאִשׁ שֶׁל הַגִּיהֶנֶם. אֲרַבְעִים
מְלָאכוֹת חֹסֵר אַחַת, הֵן כְּנָגֵד אֲרַבְעִים מַלְקִיּוֹת חֹסֵר
אַחַת בְּשַׁבָּת, וְהֵם עֲשָׂרָה שְׁלָקָה אָדָם, וְעֲשָׂרָה לְחֹהָה,
וְעֲשָׂרָה לְנַחֵשׁ, וְתִשְׁעָה לְאֲדָמָה, וּבְגִלָּל זֶה אָמְרוּ בְּעָלֵי
הַמִּשְׁנָה אֵין לֹקִין בְּשַׁבָּת, שֶׁאֵלּוּ הַמְּלָאכוֹת הֵן נִחְשָׁבוֹת
לְיִשְׂרָאֵל כְּנָגֵד מַלְקִיּוֹת. יְצִיאֹת הַשַּׁבָּת שְׁתֵּים, הֵם
עֲקִירָה וְהִנָּחָה, שֶׁעוֹשֶׂה אוֹתָם בְּבֵת אַחַת, מִי שֶׁעוֹקֵר
חֶפֶץ מִמְּקוֹמוֹ וּמַנִּיחַ אוֹתוֹ מִחוּץ לְמְקוֹמוֹ וּמִרְשׁוֹתוֹ,
כָּאֵלּוּ עָקֵר אֶת אֵילָן הַחַיִּים, שֶׁהוּא אוֹת בְּרִית, וְהַנִּיחַ
אוֹתוֹ בְּרִשׁוֹת נְכַרְיָה. מִי שֶׁעוֹשֶׂה אֶת זֶה, גּוֹרֵם לַעֲקוֹר
נִשְׁמָתוֹ מִרְשׁוֹת שְׁלָה וּמַנִּיחָה בְּרִשׁוֹת אַחֲרֵת, שֶׁהִיא
מָרָה וּמַחּוּל, וְזֶה גֵרֵם לְיִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּעְקְרוּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
וְגָלוּ לְאֶרֶץ נְכַרְיָה, שֶׁהִיא רִשׁוֹת הָרָבִים, וְכֵן הוּא מִי
שֶׁמּוֹעֵל בָּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ שֶׁלּוֹ וּמַעֲבִיר כַּח לְרִשׁוֹת
נְכַרְיָה. שַׁבְּתָא"י הוּא טַחּוּל, חֲמ"ה, - אִשָּׁה רָעָה וּמָרָה,
שַׁבְּתָא"י עָלֶיהָ נֶאֱמַר: "וְהַבּוֹר רַק אֵין בּוֹ מַיִם", מַיִם אֵין
בּוֹ אֲבָל נִחְשִׁים וְעֲקָרִים יֵשׁ בּוֹ, וְהוּא רָעֵב וְצָמְאוֹן

וְקִינָה וְהֶסְפֵּד וְחִשְׁכָּה וְעֶרְפָּל - אֶפְלָה, וְהִיא גְלוּת לְיִשְׂרָאֵל, וְצָרִיכִים יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהּ שְׁנֵי בָּבֶל, וְהִרִי פְּרִשׁוּהָ, וְהוּא דְּבוּר שֶׁל חַל שֶׁהוּא אָסוּר בְּשַׁבָּת, וְכֵאֲשֶׁר לֹא מוֹצֵאת מָקוֹם לְשֵׁרוֹת שָׁם, הִיא בּוֹרַחַת, כְּמוֹ הַשְּׁפָחָה שֶׁל אֲבִרָהָם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ: "מִפְּנֵי שָׂרִי גְבֵרְתִּי אֲנִי בְּרַחַת". מְחוּל עָלָיו נֶאֱמַר: "שֶׁל נְעֻלָּיִךְ מֵעַל רִגְלֶיךָ", נֵעַל מִטְנֶפֶךָ שֶׁל טָפָה סְרוּחָה, כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֶתָּה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמַּת קֹדֶשׁ הוּא, זֶה שַׁבָּת, וְעָלָיו אוֹמֶרֶת הַשְּׂכִינָה: "פְּשִׁמְתִּי אֶת בִּתְנִיתִי אֵיכָכָה אֶלְבָּשְׁנָה, רַחֲצִיתִי אֶת רִגְלֵי אֵיכָכָה אֶטְנֶפֶם", וּמִפְּנֵי זֶה צָרִיךְ בֶּן אָדָם בְּשַׁבָּת לְשַׁנּוֹת בְּלִבוֹשִׁים, בְּגָד וּבִמְאָכָלִים, וְצָרִיךְ לִהְיוֹת מוֹסִיף מֵחַל עַל הַקֹּדֶשׁ, וְכָל הַמוֹסִיף, מוֹסִיפִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְרָה בְּשַׁבָּת, וְכָל הַגּוֹרֵעַ מִפְּסִידִים לוֹ אוֹתָהּ נֶפֶשׁ יִתְרָה חֵם וְשָׁלוֹם וְכָל הַמוֹסִיף, מוֹסִיפִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְרָה בְּשַׁבָּת.

כשהנך מקדיש דקה בלבד ללמוד דף זהר ומצטרף ל-250.000 לומדי הזוהר הקדוש נחשב כאלו אתה מסיים 250.000 פעמים כל ספר הזוהר!!! - ויתקבלו תפלותיך ומשאלות לבך, כי התנאי לקבלת התפלות וקריאת שמע הוא למוד בזוהר כל יום (ותיקון"י תיקון מ"א). על כן כל אדמו"ר, ראש ישיבה, רב עיר, רב שכונה, רב בית מדרש, מגיד שעור של דף היומי, מלמד תינוקות של בית רבן טהורים, יקח בחשבון איזה נחת רוח הוא יכול לעשות להקב"ה, ולהציל את עם ישראל מכל הצרות בלומדו זוהר הקדוש דקה אחת עם הצבור, וכך כל עם ישראל יכנסו בתבת נח, וינצלו ממלחמת גוג ומגוג, כמו שכתב הזוה"ק, רבי חיים וויטאל, והרמח"ל ז"ע, ועיין עוד "אור הזוהר".

פתיחה אליהו הנביא

לקבלת התפלה. (עבודת הקודש מורה באצבע סוף סימן י'). והרי"ח הטוב כתב, שבאמירתה מסוגל לברור ניצוצי הקדושה (בא"ח, פ' בהר סוף ההקדמה).

כתב הרמ"ק: טוב לומר תפלת פתח אליהו זכור לטוב הנזכרת בריש ספר תיקוני הזוהר (סדור רבי שבתאי מראשקוב). וכתב החיד"א, אשר קבלו רבנן קדישין, שהיא מסגלת

פְּתַח אֱלֹהֵי הַנְּבִיא זְכוֹר לְטוֹב וְאָמֵר. רַבּוֹן הָעוֹלָמִים שְׂאֵתָה הוּא אֶחָד לְבָד, וְלֹא בְּחִשְׁבוֹן הַמְּסַפְּרִים. אֵתָה הוּא עֲלִיוֹן מֵעַל כָּל הָעֲלִיוֹנִים, נֶעְלָם מֵעַל כָּל נַעֲלָמִים. וְאֵין מַחְשָׁבָה אוֹ תַּפְסִיסָה בְּךָ לְהַשִּׁיגְךָ כָּלֵל. אֵתָה הוּא שֶׁהוֹצֵאת וְגַלִּית עֶשֶׂר תְּקוּנִים, וְקוֹרְאִים לָהֶם עֶשֶׂר סְפִירוֹת, לְהַנְהִיג בָּהֶם עוֹלָמוֹת סְתוּמִים שְׂאֵינָם נִגְלִים וְעוֹלָמוֹת הַנִּגְלִים. וּבָהֶם אֵתָה מִתְכַּסֶּה מִבְּנֵי אָדָם, וְאֵתָה הוּא שְׁקוּשֶׁר אוֹתָם וּמִיַּחַד אוֹתָם. וּמִפְּנֵי שְׂאֵתָה מִבְּפָנִים, כָּל מִי שֶׁמִּבְדִּיל וּמִפְרִיד אֶחָד מִחֻבְרוֹ, מֵאֵלוֹ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, נִחְשָׁב לוֹ כְּאֵלוֹ הוּא מִפְרִיד בְּךָ. וְאֵלוֹ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, הֵם הוֹלְכִים כְּסֻדָּרָם, אֶחָד אַרְוֶה, וְאֶחָד קָצֵר, וְאֶחָד בִּינוּנִי. וְאֵתָה הוּא שֶׁמִּנְהִיג לָהֶם. וְאֵין מִי שֶׁמִּנְהִיג לָךְ, לֹא מִלְמַעְלָה וְלֹא מִלְמַטָּה וְלֹא מִכָּל צֶדֶד שֶׁהוּא. לְבוֹשִׁים תִּקְנֶת לָהֶם, שִׁמְהֵם פּוֹרְחִים נִשְׁמוֹת לְבַנֵּי אָדָם, וְכַמָּה גּוֹפִים תִּקְנֶת לָהֶם, שֶׁנִּקְרְאוּ גּוֹפִים כָּלִפִּי הַלְבוּשִׁים שֶׁמְכַסִּים עֲלֵיהֶם, וְנִקְרְאִים בְּתִקּוֹן הַזֶּה. הַחֹסֵד זְרוּעַ יְמִין. גְּבוּרָה זְרוּעַ שְׂמָאל. תַּפְאֶרֶת כְּנֻגַּד הַגּוֹף. נִצָּח וְהוּד כְּנֻגַּד שְׁנֵי רִגְלָיו. יְסוֹד – שְׁלִימוֹת הַגּוֹף, וְהוּא אוֹת בְּרִית קוֹדֶשׁ. מַלְכוּת נִקְרְאת פֶּה, תוֹרָה שְׂבַעַל פֶּה קוֹרְאִים לָהּ. מִדַּת הַחֻקָּה הִיא הַמַּחֲ, הִיא הַמַּחְשָׁבָה שְׂבַפְנִים. מִדַּת הַבִּינָה הִיא הַלֵּב, וּבָהּ הַלֵּב מִבִּין, וְעַל אֵלוֹ שְׁנֵיהֶם [הַחֻקָּה וְהַבִּינָה] נֶאֱמָר, הַנִּסְתָּרוֹת לִ' אֱלֹקֵינוּ. כְּתָר עֲלִיוֹן, הוּא כְּתָר מַלְכוּת, וְעֲלִיוֹ נֶאֱמָר מִגִּיד

מראשית אחרית, והוא הראש שמניחים עליו תפלין, ובנשמה הפנימית מאיר שם אות יוד ואות הא ואות ואו ואות הא, שהוא דרך אצילות, והוא משקה את האילן בזרועותיו וענפיו, כמים שמשקים את האילן, ומתרבה ומתגדל באותה ההשקאה.

רבוץ העולם, אתה הוא עליון על כל העליונים, וסבת כל הסבות, ואתה משקה את הספירות שנקראים אילן, בנביעת המעין, ואותו אור המעין הוא כנשמה לגוף, שהוא חיים לגוף. ובך אין דמיון, ואין דמות מכל הספירות והנבראים הפנימיים והחיצוניים. ובראת שמים וארץ. והוצאת מהם שמש, וירח, וכוכבים ומזלות. ובארץ בראת אילנות ודשאים, וגן עדן, ועשבים, וחיות ועופות ודגים ובהמות ובני אדם. להפיר ולהודיע בהם עליונים, ואיך יתנהגו בהם עליונים ותחתונים, ואיך נכרים ונודעים עליונים ותחתונים, ואין מי שיודע ומשיג באין סוף בדרך הוא כלל. ובלעדי אורו יתברך, אין יחוד בעליונים ותחתונים, ואתה נפר ונודע אדון על כלם, ולכל ספירה לכל אחד יש שם ידוע, ובשמות הספירות נקראים המלאכים. ואתה אין לך שם ידוע, שאתה הוא ממלא ומחיה את כל הספירות הנקראים בשמות. ואתה הוא המשלים וממלא את כולם וכאשר אתה מסיר את השפעתך מהם, ישארו כל השמות כגוף בלי נשמה. אתה הוא חכם ולא על ידי החכמה הידועה בספירות, אתה הוא מבין ולא על ידי הבינה הידועה בספירות. אין לך מקום קבוע וידוע, אלא הנהגתך להודיענו תקופה וחזקה לבני אדם. ולהראות להם איך מתנהג העולם בדין וברחמים, שהם צדק ומשפט כפי מעשי בני אדם. דין הוא הגבורה. משפט הוא העמוד האמצעי. צדק היא המלכות הקדושה. מאזני צדק, שני עמודי האמת. הין צדק, היא אות ברית. הכל להראות

אִיךָ מִתְנַהֵג הָעוֹלָם אָבֵל לֹא שָׁיֵשׁ לְךָ צָדֵק הַיְדוּעַ שֶׁהוּא דִין
וְלֹא מִשְׁפָּט הַיְדוּעַ שֶׁהוּא רַחֲמִים, וְלֹא מְכַל אֱלוֹ הַמַּדּוּת כָּלֵל.

קוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן וְיִתְחַדְּשׁוּ סוּדוֹת עֲלִיּוֹנִים עַל יְדֶךָ שֶׁהָרִי
רְשׁוֹת נִתְּנָה לְךָ לְגִלּוֹת רָזִים נִסְתָּרִים עַל יְדֶךָ, מִה שֶׁלֹּא
נִתֵּן רְשׁוֹת לְגִלּוֹת לְשׁוֹם בֶּן אָדָם עַד עֵתָה. קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן פִּתַּח
וְאָמַר: לְךָ ה' הַנְּהַגוֹת הַגְּדוֹלָה, חֶסֶד וְהַגְּבוּרָה, וְהַתְּפָאֶרֶת,
וְהַנִּצָּח, וְהַהוּד. כִּי כָל – יְסוֹד, בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ. לְךָ ה' הַמַּמְלָכָה
– מַלְכוּת. וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכָל לְרָאשׁ. עֲלִיּוֹנִים שְׁמַעוּ, אֱלוֹ יִשְׁנֵי
חֻבְרוֹן, וְהַרְעָה הַנֶּאֱמָן, הַתְּעוֹרְרוּ מִשְׁנַתְכֶם. "הִקִּיצוּ וְרַנְּנוּ
שׁוֹכְנֵי עֵפְרָיִם", הֵם אֱלוֹי אֹתָם הַצַּדִּיקִים, שֶׁהֵם מַחְלֵק הַשְּׂכִינָה
שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ, "אֲנִי יִשְׁנָה וְלִבִּי עֹר", וְאִינִם קְרוּיִים מֵתִים אֲלֵא
יִשְׁנִים, וּבִשְׁבִיל זֶה נֶאֱמַר בָּהֶם, "הִקִּיצוּ וְרַנְּנוּ" וְגו', מִשֶּׁהָ
הַרְעָה הַנֶּאֱמָן, אֵתָהּ וְהָאֲבוֹת. הַתְּעוֹרְרוּ לְשִׁמְחָה וּלְעוֹרֵר אֶת
הַשְּׂכִינָה שֶׁהִיא יִשְׁנָה בְּגִלּוֹת, שְׁעַד עֵתָה, הַצַּדִּיקִים כָּלֵם
רְדוּמִים, וְשִׁינָה בְּעֵינֵיהֶם. מִיד נִתְּנָה הַשְּׂכִינָה שְׁלֹשׁ קוֹלוֹת,
לְנֶגֶד הַרְעָה הַנֶּאֱמָן, וְאוֹמֶרֶת לוֹ: קוּם הַרְעָה הַנֶּאֱמָן. שֶׁהָרִי
עָלֶיךָ נֶאֱמַר "קוֹל דּוּדֵי דּוּפֶק", אֲצִלִּי בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שְׁלוֹ,
וַיֹּאמֶר בָּהֶם בְּכַחֲסָם, פִּתְחֵי לִי אֲחוֹתִי רַעֲיָתִי יוֹנָתִי תַמְתִּי".
שֶׁהָרִי כְּתוּב: "תָּם עֲוֹנְךָ בֵּת צִיּוֹן לֹא יוֹסִיף לְהַגְלוֹתֶךָ" שֶׁהָרִי
רֹאשִׁי מָלֵא טָל וּמִדּוּעַ מָלֵא טָל? אֲלֵא אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
אֵת הַשְּׂכִינָה חֲשִׁבְתָּ, שְׁמִיּוֹם שֶׁנִּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שְׁעָלִיתִי
לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁל מַעְלָה, וְעָלִיתִי לִישׁוּבִי – יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל
מַעְלָה? אֵין זֶה כֶּף, שֶׁבְּאַמֶּת לֹא עָלִיתִי לְבֵיתִי כָּל זְמַן שֶׁאֵת
בְּגָלוֹת! הָרִי לְךָ סִימָן, "שְׂרָאשִׁי נִמְלֵא טָל" וְהֵא הִיא הַשְּׂכִינָה
בְּגָלוֹת, הַשְּׁלֵמוֹת שְׁלֵה וְהַחַיִּים שְׁלֵה הוּא בְּסוּד טָל, וְזֶה הוּא
סוּד אוֹת יו"ד אוֹת ה"א אוֹת נָא"ו אוֹת ה"א הִיא הַשְּׂכִינָה
שֶׁאִינָה בְּחֻשְׁבוֹן ט"ל, אֲלֵא אוֹת יוֹד אוֹת הָא אוֹת נָא"ו עָלִים
הָאוֹתִיּוֹת לְחֻשְׁבוֹן ט"ל, שֶׁהֵשֵׁם הַזֶּה מְמַלֵּא אֶת הַשְּׂכִינָה

ממעין הנובע של כל המקורות העליונים, מיד קם הרועה הנאמן והאבות הקדושים עמו. עד כאן סוד היחוד.

ויהי רצון מלפני ה' העתיק יומין הקדוש מכל הקדושים ונסתר מכל הנסתרים נעלם מהכל. שיתמשך טל העליון ממנו להשפיע ולמלאות הראש של זעיר אנפין ולהמשיך שפע לשדה תפוחין הקדוש בהארת פנים ברצון ובשמחת הכל. ויתמשך מלפני ה' "העתיק יומין הקדוש מכל הקדושים, ונסתר מכל הנסתרים נעלם מהכל. רצון ורחמים חזן, וחסד, בהארה עליונה, ברצון, ושמחה, עלי ועל כל בני ביתי, ועל כל הקרובים אלי, ועל כל ישראל עמו. ויפדה אותנו מכל הצרות הרעות שבאות לעולם, ויכין וינתן לנו מזון ופרנסה טובה בלי צרה ומצוקה, מהמזל העליון, שכל המזונות ממנו משתלשלים. ויצילנו מעין הרע, ומחרב מלאך המות, ומהדין של גיהנום. ויתן לנו, ולכל נפשותנו, חן וחסד, וחיים ארכים, ומזונות ברווח, ורחמים, מלפניו, אמן כן יהי רצון. אמן ואמן.

אמר רבי שמעון, הרימותי ידי בתפלות, למעלה שפאשר הרצון העליון למעלה למעלה, עומד על אותו הרצון שלא נודע ולא נתפס כלל לעולם. הראש הסתום ביותר למעלה ואותו הראש הוציא מה שהוציא, ולא נודע, והאיר מה שהאיר, והכל בהעלם. ורצון המחשבה העליונה, לרדף אחריו לקבל הארה ממנו. כעין מסך אחד נפרס, ומתוך אותו המסך על ידי רדיפת זו המחשבה העליונה מגיע ולא מגיע עד אותו המסך ומזה האיר מה שהאיר וכשקבלה אותה המחשבה העליונה היה עתיק מאיר באור סתום שלא נודע וזו המחשבה לא ידע ואינו משיג גודל האור, אז הפה אותו האור שהוא סוד המחשבה שלא נודעה הפה בהארת מסך העומד והאיר ממה שאינו ידוע ומשג, ולא נודע ולא התגלה

ואז זה האור של המחשבה שלא נודעה הכה פעם ב' בהארת המסך העומד ועל ידי זה האירו כולם כאחד ונעשו ונתקנו תשעה היכלות ואלו ההיכלות אינם אורות ואינם בבחינת רוח ואינם בבחינת נשמות ולא יש מי שעומד בהם בבחינת חיה. הרצון של כל תשע האורות, שעומדים כלם בכח המחשבה שהוא אחד מהם בחשבונם כולם רוצים לדרך אחריהם בזמן שעומדים במחשבה ואינם משיגים אותו ולא נודע להם כלל ואלו לא קימים לא ברצון ולא במחשבה העליונה תופסים בה מעט הארה ולא תופסים. באלו נמצאים כל סודות האמונה וכל אותם האורות מסוד המחשבה העליונה, משם ולמטה כולם נקראים בערכם אין סוף. עד כאן מגיעים האורות בדקות ולא מגיעים, ולא נודעים מהותם, אין כאן השגה של רצון ולא השגה של מחשבה כאשר מאירה המחשבה ולא נודע לו מי מאיר אז מתלבש ונעלם בתוך בינה ומאירים למי שראוי להאיר ומתחבר זה עם זה עד שנכללים ונחשבים כולם לאחד ובסוד הקרבן כאשר עולה עשן הקטרת, כולם נקשרים זה בזה ומאירים זה בזה, אז עומדים כולם בסוד עליה והמחשבה עולה ומתעטרת באין סוף. זה האור שמאירה ממנו מחשבה עליונה (שלא נודע בה כלל) נקרא אין סוף וממנו נמצא ונאצל ומקים ומאיר למי שמאיר ועל סוד זה הכל עומד, אשרי וזך חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא.